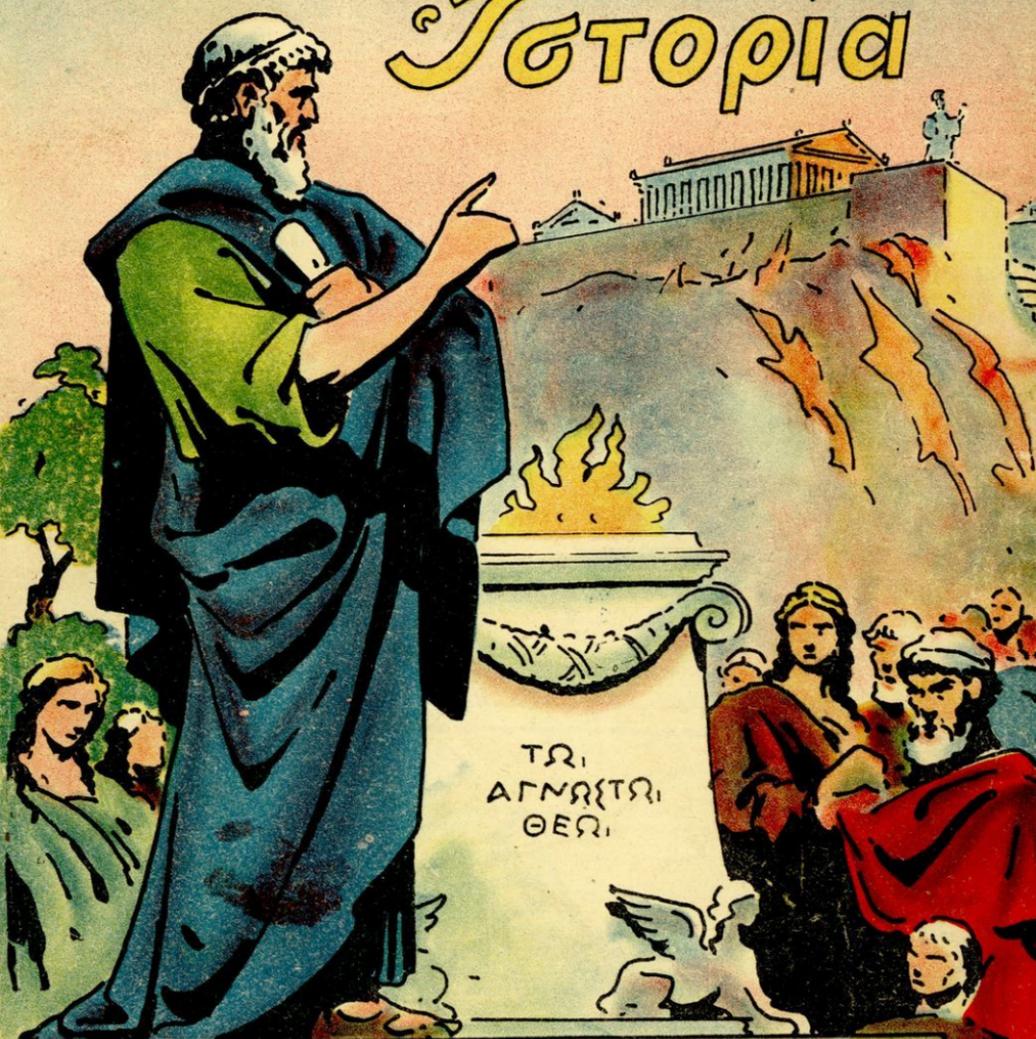

9/63

ΝΙΚ. ΠΡΟΚΟΠΙΔΗ
Δηροδιδασκάλου

Ἑλλησαστιυή Ἱστορία

ΤΩ
ΔΓΜΩΣΤΩ
ΘΕΩ

Για τήν Ε' τάξη τών Δημοτικών σχολείων
καί τή συνδιδασκαλία Ε' και ΣΤ'.

ΑΡΧΑΙΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ Δ. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α.Ε.

963

ΝΙΚ. ΠΡΟΚΟΠΙΔΗ

Δημοδιδασκάλου

75

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Για τὴν Ε΄ τάξη τῶν Δημοτικῶν σχολείων
καὶ τὴ συνδιδασκαλία Ε΄ καὶ ΣΤ΄

ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ

διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 65303/2-7-52
ἀποφάσεως Ὑπουργ. Παιδείας.

ΑΡΧΑΙΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α. Ε.

ΑΘΗΝΑΙ — ΠΛΑΤΕΙΑ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΔΙΔΑΚΤ. ΒΙΒΛΙΩΝ

Ἀριθ. Πρωτ. 61330

Ἀθήναι τῆ 3-7-1952

Π ρ ὶ σ

τὸν κ. Νικ. Προκοπίδην

Ἐνταῦθα

Ἀνακοινοῦμεν ὑμῖν ὅτι διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 65303)2-7-52 ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργείου μετὰ σύμφωνον γνωμοδότησιν τοῦ Κεντρικοῦ Γνωμοδοτικοῦ καὶ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἐνεκρίθη ὅπως χρησιμοποιηθῆ ὡς βοηθητικὸν βιβλίον τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν διὰ τοὺς μαθητὰς τῆς Ε' τάξεως τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον **Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία** βιβλίον ὑμῶν ἐπὶ μίαν τριετίαν ἀρχομένην ἀπὸ 1-9-52.

Παρακαλοῦμεν ὅθεν ὅπως μεριμνήσητε διὰ τὴν ἔγκαιρον ἐκτύπωσιν τοῦ βιβλίου συμμορφούμενος πρὸς τὰς ὑποδείξεις τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου καὶ τὸν κανονισμόν ἐκδόσεων βοηθητικῶν βιβλίων τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου.

Ἐντολῇ Ὑπουργοῦ

Ὁ Διευθυντῆς

Χ. ΜΟΓΣΤΡΗΣ

Κάθε ἀντίτυπο πρέπει νὰ ἔχη τὴν ὑπογραφή τοῦ συγγραφέα.

PRINTED IN GREECE

ΑΡΧΑΙΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α.Ε.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Όταν λέμε « Έκκλησία » έννοοῦμε ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, πὸν πιστεύουν στὴ Χριστιανικὴ Θρησκεία κι ἔχουν ὡς ἀρχηγό τους τὸ Σωτῆρα τοῦ Κόσμου, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν.

Ὅπως σὰν Ἑλληνας πρέπει νὰ ξέρωμε τὴν Ἱστορία τῆς Ἑλλάδος, ἔτσι καὶ σὰν Χριστιανοὶ πρέπει νὰ ξέρωμε καὶ τὴν Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας μας. Καὶ ὅπως δὲν μπορεῖ νὰ ἐννοηθῆ Ἑλληνας, πὸν δὲν ξέρει τὴν Ἑλληνικὴ Ἱστορία, ἔτσι δὲν μπορεῖ νὰ ἐννοηθῆ καὶ Χριστιανός, πὸν δὲν ξέρει τὴν Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας του.

Κάθε λοιπὸν ἀληθινὸς Χριστιανὸς πρέπει νὰ μάθῃ τὴν Ἱστορία αὐτή. Πρέπει νὰ μάθῃ πῶς ξάπλωσαν τὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ σ' ὅλο τὸν τότε γνωστὸ κόσμον οἱ Ἅγιοι Μαθηταὶ του καὶ οἱ Ἀπόστολοι, ποιούς μεγάλους διωγμοὺς τῆς ἔκαμαν κατὰ τὰ πρῶτα χρόνια οἱ εἰδωλολάτρεις καὶ πῶς κατώρθωσε νὰ νικήσῃ καὶ νὰ ἐπικρατήσῃ σήμερα στὸ μεγαλύ-τερο μέρος τοῦ Κόσμου.

Γι αὐτὸ ἡ ἀξία τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας εἶναι μεγάλη.

* *

Ἡ ὕλη τοῦ μαθήματος χωρίζεται σὲ 4 περιόδους :

Ἡ Α' περίοδος ἀρχίζει ἀπὸ τὴν ἴδρυση τῆς Α' Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας στὰ Ἱεροσόλυμα ἕως τὸ Μ. Κωνσταντῖνο (33 - 313 μ. Χριστόν).

Ἡ Β' ἀρχίζει ἀπὸ τὸ Μ. Κωνσταντῖνο ἕως τὸ Σχίσμα τῶν Ἐκκλησιῶν (313 - 867 μ. Χ.).

Ἡ Γ' ἀρχίζει ἀπὸ τὸ Σχίσμα ἕως τὴ θρησκευτικὴ μεταρροθμωση (867 - 1517 μ. Χ.), καὶ

Ἡ Δ' ἀπὸ τὴ θρησκευτικὴ μεταρροθμωση ἕως σήμερα (1517 - 1952).

Ὅλα τὰ κεφάλαια τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας εἶναι γραμμένα σύμφωνα μὲ τὴν Ἁγία Γραφή καὶ τὴν Ἱερὴ Παράδοση.

Α' ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ (33 μ.Χ. — 313 μ.Χ.)

1. Η ΑΝΑΛΗΨΗ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΚΑΙ Η ΕΚΛΟΓΗ ΤΟΥ ΜΑΤΘΙΑ

(Πράξ. 'Απ. 1—26)

Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς παρουσιαζόταν ἔπειτα ἀπὸ τὴν Ἀνάσταση στοὺς μαθητὰς του καὶ τοὺς ἔδινε θάρρος καὶ δύναμη νὰ στηρίξουν τὴν πίστη τους.

Τοὺς θύμιζε, ὅτι αὐτοὶ θὰ κηρύξουν τὸ Εὐαγγέλιο σ' ὅλον τὸν κόσμον καὶ τοὺς ὑποσχέθηκε, ὅτι θὰ παρακαλέσῃ τὸν Πατέρα του νὰ τοὺς φωτίσῃ μὲ τὸ Ἅγιό του Πνεῦμα, γιὰ νὰ γίνουν ἄξιοι καὶ ἱκανοὶ γιὰ τὴ διάδοσιν καὶ τὴν ἐπικράτησιν τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας.

Ὅταν πέρασαν σαράντα ἡμέρες ἔπειτα ἀπὸ τὴν Ἀνάστασιν, παρέλαβε ὁ Κύριος τοὺς ἑντεκα μαθητὰς του καὶ πῆγε στὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν, ποῦ εἶναι κοντὰ στὴν Ἱερουσαλήμ. Ἐκεῖ παράγγειλε σ' αὐτοὺς νὰ περιμένουν στὴν Ἱερουσαλήμ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα καί, ἀφοῦ τοὺς εὐλόγησε, ἀναλήφθηκε στοὺς Οὐρανοὺς.

Λυπημένοι οἱ μαθηταί, γιατί δὲν θὰ εἶχαν τώρα μαζί τὸ Διδάσκαλό τους, ἐπέστρεψαν στὴν πόλιν καὶ ἔμειναν στὸ «ὑπερῶνον», δηλ. σ' ἓνα εὐρύχωρο δωμάτιο. Ἐκεῖ ἔκαναν τὶς προσευχάς τους καὶ δοκίμαζαν χαρὰ, γιατί θὰ ἐρχόταν σ' αὐτοὺς ἡ χάρις καὶ ἡ δύναμις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Μίαν ἡμέρα, ποῦ ἦταν συγκεντρωμένοι ἑκατὸν εἴκοσι πιστοὶ στὸ Χριστό, ὁ Πέτρος πρότεινε νὰ ἐκλέξουν τὸν ἀντικαταστάτη τοῦ προδότη Ἰούδα. Ὅλοι συμφώνησαν καὶ διάλεξαν δύο, ποῦ εἶχαν μεγάλο Χριστιανικὸ ζῆλο καὶ μεγάλη ἀρετή, τὸν Ἰοῦστο καὶ τὸ Ματθία. Ἐπειτα μὲ κλῆρον ὠρίστηκε ἀντικαταστάτης τοῦ Ἰούδα ὁ Ματθίας καὶ οἱ μαθηταὶ ἔγιναν καὶ πάλι δώδεκα.

2. Η ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗ ΚΑΙ Η ΠΡΩΤΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ (33 μ.Χ.)

(Πράξ. 'Απ. 1—42)

Πεντηκοστή. Δέκα ἡμέρες ἔπειτα ἀπὸ τὴν Ἀνάληψιν καὶ πενήντα ἡμέρες ἀπὸ τὴν Ἀνάστασιν, στὴν Ἱερουσαλήμ εἶχε συγκεντρωθῆ ὁ κόσμος πολὺς. Ὅπως τὸ Πάσχα, ἔτσι καὶ ἡ Πεντηκοστή ἦταν μιὰ ἀπὸ τὶς ἐπίσημες γιορτὲς τῶν Ἑβραίων καὶ οἱ προσκυνητὲς εἶχαν γε-

μίσει τούς δρόμους, ὅπως καί τότε, πού εἶχαν ζητήσει ἀπό τόν Πιλάτο τή σταύρωση τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Τήν ἡμέρα ἐκείνη οἱ Ἀπόστολοι ἦταν καί πάλι συγκεντρωμένοι στό ἴδιο εὐρύχωρο δωμάτιο.

Ἐξαφνα τὸ πρῶτὸ ἀκούστηκε μιὰ παράξενη βοή, σὰν δυνατὸ φύσημα ἀέρα, πρὸς τὸ σπίτι, πού ἔμεναν οἱ Ἀπόστολοι. Εἶχαν ὄλοι φοβηθῆ καί δὲν ἤμποροῦσαν νὰ ἐξηγήσουν τὸ παράξενο αὐτὸ φαινόμενο.

Ἄκουσαν κι οἱ Ἀπόστολοι τὴ βοή αὐτή. Κι ὅταν σταμάτησε, εἶδαν νὰ κατεβαίνουν ἀπὸ τὴν ὀροφὴ τῆς αἴθουσας φλόγες παράξενες, σὰν γλῶσσες πύρινες. Οἱ πύρινες αὐτὲς γλῶσσες κάθησαν πάνω σὲ καθένα ἀπὸ αὐτοὺς κι ἀμέσως ἔνοιωσαν ὄλοι τους νὰ γεμίζουν ἀπὸ μυστικὴ καί μεγάλη δύναμη. Ὁ νοῦς τους ἀμέσως φωτίστηκε καί γέμισε ἀπὸ θεία σοφία. Οἱ ἀγράμματοι ψαράδες τῆς λίμνης τῆς Τιβεριάδος ἔγιναν ἀμέσως οἱ φωτισμένοι καί σοφοὶ Ἀπόστολοι. Τὸ Ἅγιο Πνεῦμα, πού τοὺς εἶχε ὑποσχεθῆ ὁ Κύριος, τοὺς ἔφερε τὴ μεταμόρφωση αὐτή.

Ἄνοιξαν τότε τὶς πόρτες οἱ Ἀπόστολοι κι ἄρχισαν νὰ ἐξηγοῦν στὸν συγκεντρωμένο ἐκεῖ κόσμο τὰ παράδοξα αὐτὰ συμβάντα σὲ διάφορες γλῶσσες, γιατί διάφορες γλῶσσες μιλοῦσαν οἱ Ἰουδαῖοι, πού εἶχαν ἔρθει ἐκεῖ ἀπὸ διάφορες χῶρες.

Ἰδρυση τῆς α' Ἐκκλησίας. Οἱ περισσότεροὶ ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους ἤξευραν, ὅτι οἱ Ἀπόστολοι ἦταν ἀγράμματοι. Τώρα δέ, πού τοὺς ἔβλεπαν τόσο σοφοὺς, ρωτοῦσε ὁ ἓνας τὸν ἄλλο μὲ ἀπορία :

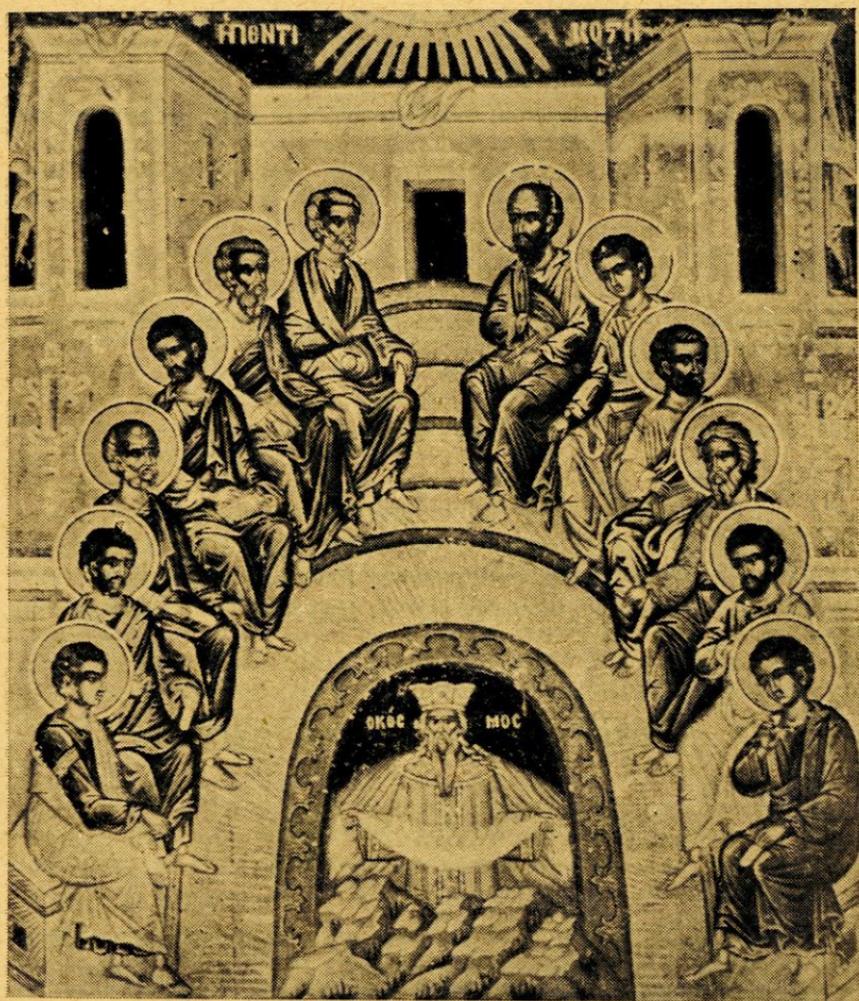
—Ὅλοι αὐτοὶ δὲν εἶναι οἱ ἀγράμματοι Γαλιλαῖοι ; Πῶς τώρα τοὺς ἀκοῦμε νὰ μιλοῦν διάφορες γλῶσσες καί νὰ μᾶς ἐξηγοῦν τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ ;

—Μὴ δίνετε προσοχὴ σ' αὐτοὺς. Εἶναι ὄλοι τους μεθυσμένοι.

Τότε ὁ Ἀπόστολος Πέτρος, πού ἄκουσε ὅλα αὐτά, στάθηκε ἀνάμεσα στοὺς ἄλλους Ἀποστόλους, καί μίλησε μὲ θάρρος καί δυνατὴ φωνὴ στὸν κόσμο :

—Ἄνδρες Ἰουδαῖοι καί ὅσοι μένετε στὴν Ἱερουσαλήμ, ἀκοῦστε τὰ λόγια πού θὰ σᾶς εἰπῶ. Δὲν εἶμαστε μεθυσμένοι, ὅπως νομίζετε. Ἄν μιλοῦμε τὸ λόγο τοῦ Κυρίου σὲ διάφορες γλῶσσες, τοῦτο γίνεται μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, πού μᾶς ἔστειλε σήμερα ἀπὸ τὸν Οὐρανὸ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. Αὐτὸν σεῖς τὸν σταυρώσατε, ἀλλὰ ἔπειτα ἀπὸ τρεῖς ἡμέρες τὸν ἀνέστησε ὁ Θεὸς καί τὸν κάθησε στὰ δεξιὰ του. Μάθετε λοιπὸν ὄλοι σας, ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Σ' αὐτὸν πρέπει νὰ πιστέψετε, νὰ μετανοήσετε καί νὰ βαπτισθῆτε στὸ ὄνομά του. Καί νὰ εἰστε βέβαιοι, ὅτι θὰ βρῆτε τὴν ἄφεση τῶν ἁμαρτιῶν σας καί θὰ γίνετε φίλοι τοῦ Θεοῦ.

Τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ Πέτρου ἔκαμαν στὰ πλήθη τέτοια ἐξαιρετικὴ ἐντύπωση, ὥστε τὴν ἡμέρα ἐκείνη πίστεψαν καί βαπτίσθηκαν ἕως τρεῖς χιλιάδες.

Ἡ Πεντηκοστή.

Αὐτοὶ δέ, μαζί με τοὺς Ἀποστόλους καὶ τοὺς ἄλλους μαθητὰς τοῦ Χριστοῦ, ἔκαμαν τὴν πρώτη Χριστιανικὴ Ἐκκλησία στὰ Ἱεροσόλυμα.

Ἡ Ἐκκλησία μας γιορτάζει τὴν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς γιὰ τὴν «ἐπιφοίτηση» τοῦ Ἁγ. Πνεύματος καὶ γιὰ τὴν ἰδρυση τῆς πρώτης Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας.

Ψάλλομε δὲ καὶ τὴν Κυριακὴ τῆς Πεντηκοστῆς καὶ τὴ Δευτέρα, γιὰ τιμὴ τοῦ Ἁγ. Πνεύματος (τῆς Ἁγίας Τριάδος) τὸ ἐξῆς ἀπολυτίκιον :

« Εὐλογητὸς εἶ, Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πανσόφους τοὺς ἀλιεῖς ἀναδείξας, καταπέμψας αὐτοῖς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, καὶ δι' αὐτῶν τὴν Οἰκουμένην σαγηνεύσας, φιλάνθρωπε, δόξα Σοι».

Δηλαδή : Νὰ εἶσαι εὐλογημένος, Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, σὺ, ποὺ ἔκαμες σοφούς τοὺς ἀγράμματους ψαράδες, τοὺς μαθητὰς σου, μετὰ τὸ Ἅγιό σου Πνεῦμα καὶ τοὺς ἔδωκες τῇ δύναμη νὰ κηρύξουν τὴ θρησκεία σου σ' ὅλον τὸν κόσμον.

Ἐρωτήσεις

- α) Τί μᾶς διδάσκει ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία;
- β) Πότε ἔγινε ἡ Ἀνάληψη καὶ ποιὸς ἔγινε ἀντικαταστάτης τοῦ Ἰούδα;
- γ) Γιατί ἡ Πεντηκοστὴ εἶναι μεγάλη Χριστιανικὴ γιορτὴ;
- δ) Μπορεῖς νὰ ἀπομνημονεύσης καὶ νὰ ἐξηγήσης τὸ Ἀπολυτίκιον τῆς Πεντηκοστῆς;

3. Η ΖΩΗ ΤΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ

α'. Οἱ πρώτες Ἐκκλησίες

(Πρ. Β' 42—47 καὶ Δ' 32—37)

Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἔδωκε στοὺς μαθητὲς του τὴν ἐξουσία νὰ βγάζουν ἀπὸ τοὺς ἁμαρτωλοὺς τὰ ἀκάθαρτα πνεύματα καὶ νὰ θεραπεύουν κάθε τους ἀρρώστια. (Ματθ. 1 στ. 1 - 2).

Οἱ Ἀπόστολοι μετὰ τὸ ζῆλο στὴ θρησκεία καὶ μετὰ τὰ θαύματα, ποὺ ἔκαναν, ἔπειθαν πολλοὺς νὰ πιστεύουν στὸ Χριστό. Ἔτσι ἡ Ἐκκλησία ἄρχισε νὰ γίνεταί μεγαλύτερη.

Ἡ ζωὴ τῶν πρώτων Χριστιανῶν εἶναι ἀξιοθαύμαστη.

Ὅλοι ἦταν ἐνωμένοι μετὰ ἀληθινὴ καὶ μεγάλη ἀγάπη. Ὁ ἕνας θεωροῦσε τὸν ἄλλο σὰν πραγματικὸ ἀδελφό. Ὅλοι ἦταν ἴσοι, μετα-

ξύ τους και πλούσιοι και πτωχοί και μορφωμένοι και άμόρφωτοι.

Τὴν ἀγάπη τους αὐτὴ τὴν ἐφανεύωναν μὲ ἔργα.

Φρόντιζε νὰ βοηθήσῃ ὁ ἕνας τὸν ἄλλο καὶ ἰδίως βοηθοῦσαν τοὺς φτωχοὺς καὶ τοὺς ἀδύνατους. Τὴν περιουσίαν τους δὲν τὴ θεωροῦσαν δική τους, ἀλλὰ περιουσία ὄλων τῶν Χριστιανῶν. Γι αὐτό, ὅσοι εἶχαν χρήματα, τὰ χάριζαν στοὺς Ἀποστόλους γιὰ τὸ καλὸ ὄλων. Ἐπίσης, ὅσοι εἶχαν σπίτια ἢ ἄλλα κτήματα, τὰ πουλοῦσαν καὶ τὰ χρήματα, ποὺ ἔπαιρναν, τὰ ἔδιναν στὸ κοινὸ ταμεῖο.

Εἶχαν κοινὰ τραπέζια φαγητοῦ, ποὺ τὰ ἔλεγαν «ἀγάπες» κι ἐκεῖ ἔτρωγαν ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ μαζί μὲ τοὺς Ἀποστόλους. Στοὺς ἄρρωστους ἔστελναν χρήματα καὶ τροφές.

Ἔτσι παρουσιάσθηκε γιὰ πρώτη φορὰ ἡ Φιλανθρωπία, ποὺ ἦταν ὡς τότε ἀγνωστὴ. Οἱ πτωχοί, οἱ ἄρρωστοι, οἱ χήρες, τὰ ὄρφανὰ εἶχαν ὅλοι τὴ βοήθεια, ποὺ τοὺς χρειάζοταν καὶ «οὐδεὶς ἐνδεὴς ὑπῆρχεν ἐν αὐτοῖς» ὅπως λέγει ἡ Ἁγία Γραφή. Ἡ διαφθορά, ποὺ εἶχαν οἱ Ἐθνικοί, δὲν παρατηρεῖται στοὺς Χριστιανούς. Ἡ σεμνότητα, ἡ ἱερότητα τοῦ γάμου καὶ ἡ μεγάλη τους ἀγάπη, ἔκαμαν τὴ Χριστιανικὴ κοινωνία «κοινωνία ἀγία». Γι αὐτὸ κι αὐτοὶ οἱ Ἐθνικοὶ τοὺς θαύμαζαν κι ἔλεγαν :

« Ἰδέτε, πόσον εἶναι ἀγαπημένοι μεταξύ τους οἱ Χριστιανοὶ καὶ πόσον εἶναι ἔτοιμοι νὰ ἀποθάνῃ ὁ ἕνας γιὰ τὸν ἄλλο ».

Φρόντιζαν ἀκόμη οἱ Χριστιανοὶ καὶ γιὰ τὴ Χριστιανικὴ μόρφωση τῶν πιστῶν. Ἄκουαν μὲ προσοχὴ τὰ κηρύγματα τῶν Ἀποστόλων, γιὰ νὰ μάθουν καλύτερα τὶς Χριστιανικὲς ἀλήθειες. Κοινωνοῦσαν κάθε μέρα τὸ σῶμα καὶ τὸ αἷμα τοῦ Κυρίου, γιὰτὶ πίστευαν, ὅτι ἡ ψυχὴ ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ τὴ θεία Κοινωνία, ὅπως τὸ σῶμα ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ τὴν τροφή. Ἔτσι τελοῦσαν τὸ μυστήριον τῆς Θεῆς Εὐχαριστίας, ποὺ ἱδρυσεν ὁ Ἰησοῦς τὸ βράδυ τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ Μυστήριον αὐτό, εἶχαν καὶ τὸ βάπτισμα, τὴν ἐπίθεση τῶν χειρῶν τῶν Ἀποστόλων, μὲ τὴν ὁποῖαν γινόνταν ἡ μετάδοση τοῦ Ἁγ. Πνεύματος, ποὺ ἀργότερα ἀντικατέστησε τὸ χρίσμα. Ἐπίσης εἶχαν τὴν ἄλειψη τῶν ἀρρώστων μὲ λάδι, ἀπὸ τὴν ὁποῖα καθιερώθηκε τὸ εὐχέλαιο, τὴν εὐλογία τοῦ γάμου καὶ τὴν ἐξομολόγησιν τῶν μετανοούντων. Ἔτσι λάτρευαν τὸ Θεὸ σὲ σπίτια ἰδιωτικὰ, ποὺ τὰ εἶχαν ὡς ναοὺς. Πολλὲς φορὲς πήγαιναν καὶ στὸ ναό. Ἐπειδὴ ὅμως τοὺς ἐμπόδιζαν οἱ Ἰουδαῖοι, τὰ ἰδιωτικὰ αὐτὰ σπίτια τὰ διαρρύθμιζαν σὲ ναοὺς, κι ἐκεῖ ἔψελναν διαφόρους ὕμνους, διάβαζαν τεμάχια ἀπὸ τὴν Ἁγία Γραφή κι ἄκουαν τὴν ἐρμηνείαν τους.

Γιορτὲς εἶχαν τὴν Κυριακὴ γιὰ ἀνάμνησιν τῆς Ἀναστάσεως. Τὴν Τετάρτη γιὰ ἀνάμνησιν τῆς προδοσίας τοῦ Ἰούδα καὶ τὴν Παρασκευὴ γιὰ ἀνάμνησιν τῶν παθῶν καὶ τῆς σταυρώσεως τοῦ Κυρίου. Ἐκτὸς ἀπ' αὐτὲς, οἱ Ἑβραῖοι Χριστιανοὶ γιόρταζαν καὶ τὸ Σάββατον,

τὴν ἡμέρα, πού ὁ Θεὸς ἀναπαύθηκε ἔπειτα ἀπὸ τὴ δημιουργία τοῦ κόσμου.

Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ ἔκαμαν τὶς πρῶτες Ἐκκλησίες καὶ κάτω ἀπὸ τὴν κανονικὴ διοίκηση τῶν Ἀποστόλων ἐνώθησαν σὲ μιὰ ψυχὴ καὶ σὲ μιὰ καρδιά, ζοῦσαν γιὰ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ καὶ ὁ Χριστὸς ἦταν πάντοτε μαζί τους.

β'. Οἱ διωγμοὶ τῶν Ἀποστόλων

(Πρ. Γ' 1—26 καὶ Δ' 1—31)

Οἱ Εἰδωλόατρες, πού ἔβλεπαν τὴ ζωὴ αὐτὴ τῶν Χριστιανῶν, ἄρχισαν, ὅπως εἶπαμε, νὰ τοὺς θαυμάζουν κι ἔπειτα νὰ τοὺς ἀγαποῦν. Τοὺς δὲ Ἀποστόλους, πού κήρυτταν τὴ θρησκεία τῆς ἀγάπης καὶ θεράπευαν ἀρρώστους στὴν Ἰουδαία καὶ σ' ὅλη τὴν Παλαιστίνη, ἄρχισαν νὰ τοὺς σέβωνται καὶ νὰ τοὺς φοβοῦνται. Πλήθη δὲ ἀπὸ ἄνδρες καὶ γυναῖκες πίστευαν στὴ Χριστιανικὴ Θρησκεία καὶ οἱ πιστοὶ ἔφθασαν τὶς πέντε χιλιάδες.

Ἡ κατάσταση αὐτὴ δὲν ἦταν εὐχάριστη στοὺς Ἀρχιερεῖς τῶν Ἰουδαίων.

Αὐτοὶ σταύρωσαν τὸ Χριστό, γιὰ νὰ μείνουν ἡσυχοὶ. Καὶ τώρα ἔβλεπαν μὲ φόβο, ὅτι μὲ τὰ θαύματα καὶ τὰ κηρύγματα τῶν Ἀποστόλων πίστευαν κάθε μέρα καὶ περισσότεροι.

Διάταξαν λοιπὸν καὶ τοὺς ἐφυλάκισαν, γιὰ νὰ τοὺς καταδικάσουν.

Τὴ νύχτα ὁμως ἄγγελος Κυρίου τοὺς ἐβγαλε ἀπὸ τὶς φυλακὲς καὶ τοὺς ἔδωκε μεγαλύτερο τώρα θάρρος νὰ ἐξακολουθήσουν τὸ κήρυγμα.

Ὅταν ἔμαθαν αὐτὸ οἱ Ἀρχιερεῖς, τοὺς κάλεσαν νὰ παρουσιασθοῦν στὸ συνέδριο, στὸ ἴδιο, πού κατεδίκασε τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν.

Ἐκεῖ οἱ Ἀπόστολοι, χωρὶς κανένα φόβο, δήλωσαν, ὅτι δὲ λογαριάζουν τὶς ἀπειλὲς οὔτε τὸ θάνατο καὶ θὰ ἐξακολουθήσουν τὸ κήρυγμα τοῦ Χριστοῦ, γιατί εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ ὑπακούσουν στὸ Θεὸ κι ὄχι στοὺς ἀνθρώπους.

Τὸ Συνέδριο ὠργίσθηκε καὶ σκέφθηκε νὰ τοὺς θανατώσῃ. Ἐπειδὴ ὁμως φοβόταν τὸ λαό, πού ἔδειχνε μεγάλο σεβασμὸ στοὺς Ἀποστόλους, τοὺς ἄφησε ἐλεύθερους, ἀφοῦ τοὺς ἔδειρε καὶ τοὺς διάταξε νὰ σταματήσουν τὸ κήρυγμα.

Εὐχαριστημένοι τότε οἱ Ἀπόστολοι, πού τοὺς ἔδειραν γιὰ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, χωρὶς νὰ φοβηθοῦν τὶς ἀπειλὲς, ἐξακολούθησαν τὶς διδασκαλίαις τους μὲ μεγαλύτερο ζῆλο.

γ'. Οἱ πρῶτοι Διάκονοι

(Πρ. Στ' 1—7)

Οἱ Χριστιανοὶ πλήθαιναν καθημερινῶς μετὰ τὸ ζῆλο τῶν Ἀποστόλων. Οἱ διωγμοὶ ἀντὶ τὰ ζημιώσουν ὠφέλησαν τὴν Χριστιανικὴν Ἐρησκέϊα.

Ἐγίνε ὁμως τότε μεταξὺ τῶν πιστῶν μιὰ παρεξήγησις.

Μερικοὶ Χριστιανοὶ ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους, ποὺ ζοῦσαν σὲ Ἑλληνικὴς χῶρες καὶ μιλοῦσαν τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, παραπονέθηκαν στοὺς Ἑβραίους Χριστιανούς, γιατί δὲν ἔπαιρναν οἱ χῆρες τοὺς κανονικὰ τὰ βοηθήματα.

Γιὰ τὰ σταματήσουν λοιπὸν τὰ παράπονα αὐτὰ καὶ νὰ γίνετα κανονικὴ ἡ διανομὴ τῶν βοηθημάτων, οἱ Ἀπόστολοι κάλεσαν τοὺς πιστοὺς καὶ τοὺς εἶπαν :

—Ἀδελφοί, δὲν ἀρέσει στὸ Θεὸ ν' ἀφήσωμε ἑμεῖς τὸ κήρυγμα, γιὰ νὰ φροντίζωμε μόνο γιὰ τὰ κοινὰ μας τραπέζια καὶ τὴν διανομὴ τῶν βοηθημάτων. Γι' αὐτὸ εἶναι καλὸ νὰ ἐκλέξετε σεῖς ἑπτὰ εὐσεβεῖς ἀνθρώπους, ν' ἀναλάβουν τὴν ὑπηρεσίαν αὐτὴν, κι ἑμεῖς ν' ἀφοσιωθοῦμε στὶς προσευχὰς καὶ τὸ κήρυγμα.

Οἱ πιστοὶ δέχτηκαν τὴν πρότασιν αὐτὴν τῶν Ἀποστόλων καὶ διάλεξαν ἑπτὰ ἑνάρετους καὶ εὐσεβεῖς Χριστιανούς. Αὐτοὺς τοὺς εὐλόγησαν οἱ Ἀπόστολοι καὶ τοὺς ἀνάθεσαν νὰ φροντίζουν γιὰ τὰ κοινὰ τραπέζια καὶ γιὰ τὰ βοηθήματα. Τοὺς ὠνόμασαν δὲ «διακόνους».

Οἱ πρῶτοι αὐτοὶ διάκονοι ἦταν :

Ὁ Στέφανος, ὁ Φίλιππος, ὁ Πρόχορος, ὁ Νικάνορ, ὁ Τίμων, ὁ Παρμενᾶς καὶ ὁ Νικόλαος.

δ'. Ὁ Πρωτομάρτυς Στέφανος

(Πρ. Ζ' 54—60)

Μεταξὺ τῶν διακόνων ὁ Στέφανος ἦταν ὁ περισσότερο μορφωμένος, περισσότερο ἑνάρετος καὶ γεμάτος ἀπὸ πίστιν καὶ πνεῦμα ἅγιο. Κήρυττε δὲ τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ μετὰ τέτοια δύναμιν, ὥστε ὄχι μόνο λαϊκοὶ πίστεψαν, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ Ἰουδαῖοι ἱερεῖς.

Οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Ἀρχοντες τῶν Ἰουδαίων ἐβλεπαν τὸ ἔργον τοῦ Στεφάνου μετὰ ἀνησυχίαν καὶ μῖσος, κι ἀπεφάσισαν νὰ τὸν δικάσουν καὶ νὰ τὸν καταδικάσουν σὲ θάνατον.

Ὅταν λοιπὸν μιὰ μέρα κήρυττε, ἔβαλαν ἀνθρώπους καὶ διέδωκαν σ' ὅλην τὴν Ἱερουσαλήμ, ὅτι τάχα ὁ Στέφανος βρίζει μετὰ τὰ κηρύγματά του τὸ Θεὸν τῶν Ἰουδαίων καὶ τὸν προφήτην Μωϋσῆν.

Ἔτσι δημιουργήθηκε θόρυβος καὶ ὄχλαγωγία, συνέλαβαν τὸ Στέφανο καὶ τὸν ἔφεραν στὸ δικαστήριο τῶν Ἀρχιερέων, στὸ γνωστὸ συνέδριο, γιὰ νὰ δικασθῆ.

Ἐκεῖ οἱ ψευδομάρτυρες ἐπανελάβαν τὶς κατηγορίες κι οἱ Ἀρχιερεῖς τὸν κάλεσαν ν' ἀπολογηθῆ.

Ὁ Στέφανος στὴν ἀπολογία του μίλησε μὲ τόλμη καὶ θάρρος. Τοὺς εἶπε γιὰ τὶς εὐεργεσίες ποὺ ἔκαμε ὁ Θεὸς στοὺς Ἰσραηλίτες, γιὰ τὴν ἀχαριστία τους ποὺ ἔδειξαν, τοὺς θύμισε ὅτι πολλοὺς προφήτες ἐθανάτωσαν, παραδέχτηκε ὅτι ὁ Μωϋσῆς ἦταν κι αὐτὸς προφήτης τοῦ Χριστοῦ, ὅτι αὐτοὶ σταύρωσαν τὸ Χριστό, ποὺ εἶναι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ ὅτι καὶ αὐτοί, ὅπως οἱ Πατέρες τους, εἶναι ἀντίθετοι μὲ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα.

Ὅταν ἄκουσαν αὐτὰ τὰ λόγια, ἔτριξαν ὅλοι τους τὰ δόντια ἀπὸ τὴν ὀργή τους σὰν μανιακοί.

Ὁ Στέφανος εἶδε ὅτι θὰ τὸν θανατώσουν. Σήκωσε τότε τὰ μάτια στὸν Οὐρανὸ καὶ εἶπε: «Θεωρῶ τοὺς οὐρανοὺς ἀνεωγμένους καὶ τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρὸς ἐστῶτα». Δηλ. Βλέπω ἀνοικτοὺς τοὺς οὐρανοὺς καὶ τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν στὰ δεξιὰ τοῦ Θεοῦ.

Δὲν ἠμπόρεσαν τότε νὰ κρατήσουν τὴ μανία τους οἱ ἄρχοντες τοῦ συνεδρίου. Ἐφραξαν τ' αὐτιά τους, γιὰ νὰ μὴν ἀκοῦν τέτοιες βλασφημίες καὶ μὲ μεγάλη ὀρμή ὤρμησαν ἐπάνω στὸ Στέφανο. Τὸν ἔσυραν ἀπὸ τὴν αἴθουσα τοῦ συνεδρίου καὶ τὸν ἔβγαλαν ἔξω ἀπὸ τὴν πόλη, ἐνῶ πλῆθος πολὺ τοὺς ἀκολουθοῦσε καὶ ζητοῦσε μὲ κατάρες καὶ βρισιεὶς τὸ θάνατο τοῦ Διακόνου.

Ὅταν βγῆκαν ἔξω ἀπὸ τὰ τεῖχη τῆς Ἱερουσαλήμ, πρῶτοι οἱ ψευδομάρτυρες ἔδωκαν τὰ ροῦχα τους σ' ἓνα νέο, τὸ Σ α ὕ λ ο, κι ἄρχισαν νὰ τὸν λιθοβολοῦν. Ἐπειτα ἄρχισαν τὸ λιθοβολισμὸ οἱ ἄρχοντες κι ὁ λαός.

Ὁ Στέφανος μὲ πίστη στὸ Χριστὸ σήκωσε καὶ πάλι τὰ χέρια του στὸν οὐρανὸ καὶ εἶπε: «Κύριε Ἰησοῦ, δέξαι τὸ πνεῦμα μου». Ἐνῶ δὲ ἔξακολουθοῦσε ὁ λιθοβολισμὸς μὲ μανία, γονάτισε καὶ φώναξε μὲ ζωηρὴ φωνή: «Κύριε, μὴ στήσης αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην». Δηλ. Κύριε, συχώρησε σ' αὐτοὺς τὴν ἁμαρτία αὐτή.

Ἔτσι ὁ Στέφανος, ἀφοῦ ζήτησε συχώρεση γιὰ κείνους, ποὺ τὸν ἐφόνευαν, ὅπως ὁ Μέγας Διδάσκαλος ζήτησε συχώρεση γιὰ κείνους, ποὺ τὸν σταύρωσαν, ἔπεσε νεκρὸς καὶ τὸ πνεῦμα του πῆγε ψηλά κοντὰ στὸ Θεό.

Τὸ λείψανο τοῦ Στεφάνου τὸ ἔθαψαν ὕστερα οἱ Χριστιανοὶ μὲ θρήνον πολὺν. Ὁ Στέφανος ὠνομάσθηκε «πρωτομάρτυς» γιατί πρῶτος ἔχυσε τὸ αἷμα του χάριν τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας.

Ἡ δὲ Ἐκκλησία γιορτάζει τὴ μνήμη του στὶς 27 Δεκεμβρίου.

δ'. Ὁ Διάκονος Φίλιππος

(Πρ. Η' 1—40)

Ἐπειτα ἀπὸ τὸ μαρτύριο τοῦ Στεφάνου, ἄρχισε στὰ Ἱεροσόλυμα μεγάλος διωγμὸς ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν. Στὸ διωγμὸ αὐτὸ πρωτοστατοῦσε ὁ νεαρὸς Σαῦλος, ποὺ κρατοῦσε στὸ λιθοβολισμὸ τοῦ Στεφάνου τὰ ροῦχα τῶν λιθοβολούντων, ὅπως εἶδαμε. Σκληρὸς καὶ ἀγριὸς διώκτης τῶν Χριστιανῶν, ἀρχηγὸς ὄχλου καὶ στρατοῦ φανατισμένου, ἔμπαινε στὰ σπίτια τῶν Χριστιανῶν καὶ παράδεινε στὴ φυλακὴ καὶ στὰ βασανιστήρια καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ παιδιά.

Οἱ περισσότεροὶ ἀπὸ τοὺς Χριστιανοὺς ἔφυγαν ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλὴμ καὶ σκορπίσθηκαν σὲ διάφορα μέρη τῆς Παλαιστίνης. Μόνο δὲ λίγοι καὶ οἱ Ἀπόστολοι ἔμειναν.

Ὁ διωγμὸς ὅμως αὐτός, ἀντὶ νὰ ζημιώσῃ τὸ Χριστιανισμό, τὸν ὠφέλησε πολὺ. Γιατὶ οἱ Χριστιανοὶ κήρυτταν τὴ νέα θρησκεία ἐκεῖ ποὺ σώθηκαν καὶ πολλοὶ πίστεψαν στὸ Χριστό.

Μεταξὺ αὐτῶν, ποὺ ἔφυγαν κι ἄρχισαν τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου ἦταν κι ὁ Διάκονος Φίλιππος.

Ὁ Φίλιππος πῆγε στὴ Σαμάρεια. Ἐκεῖ ἄρχισε νὰ κηρύττῃ τὸ Χριστὸ καὶ νὰ θεραπεύῃ πολλοὺς παράλυτους, χωλοὺς καὶ δαιμονιζομένους.

Οἱ Σαμαρεῖτες εἶδαν, ὅτι ὁ Φίλιππος εἶχε θεία ἀποστολή, πίστεψαν στὴ Χριστιανικὴ θρησκεία κι ἐβαπτίσθηκαν.

Ὅταν οἱ Ἀπόστολοι ἔμαθαν, ὅτι ἡ Σαμάρεια δέχτηκε τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ, ἔστειλαν ἐκεῖ ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα τὸν Πέτρο καὶ τὸν Ἰωάννη. Οἱ δύο Ἀπόστολοι μετέδιδαν τὴ χάρις τοῦ Ἁγ. Πνεύματος μὲ ἐπίθεση τῶν χειρῶν τους σὲ ὅσους πίστευαν. Ἀφοῦ δὲ ἱδρυσαν ἐκεῖ τὴ χριστιανικὴ Ἐκκλησία ἐπέστρεψαν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα.

Ἀπὸ τὴ Σαμάρεια ὁ Φίλιππος πῆγε στὴ Γάζα κατὰ διαταγὴ τοῦ Θεοῦ. Στὸ δρόμο τὸν ἔφθασε ἓνας ἄρχοντας ἀπὸ τὴν Αἰθιοπία, μέσα σὲ μιὰ πολυτελέστατη ἄμαξα. Γύριζε ὁ Αἰθίοπας αὐτὸς ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλὴμ στὴν πατρίδα του καὶ διάβαζε μεγαλοφώνως ἀπὸ τὴν Παλαιὰ Διαθήκη μιὰ προφητεία τοῦ προφήτου Ἡσαΐα, ποὺ ἔλεγε γιὰ ὅσα θὰ πάθῃ ὁ Χριστὸς, ὅταν θὰ ἔλθῃ στὸν κόσμο.

Ὁ Φίλιππος πλησίασε τὸν ἄρχοντα καὶ τὸν ρώτησε, ἀν ἔνοιῃ ὅσα διαβάζει. Ἐπειδὴ δὲ ἐκεῖνος εἶπε, ὅτι ἂν δὲν τοῦ τὰ ἐξηγήσουν δὲν ἔμπορεῖ νὰ τὰ ἐνοήσῃ, ὁ Φίλιππος ἄρχισε νὰ τοῦ μιλήῃ γιὰ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. Τοῦ εἶπε γιὰ τὴ γέννησή του, γιὰ τὴ διδασκαλία του, γιὰ τὰ θαύματά του. Ἀκόμα τοῦ εἶπε γιὰ τὴ σταύρωσή του καὶ τὴν ἀνάληψη στοὺς οὐρανοὺς.

Ὁ Αἰθίοπας τόσο πολὺ συγκινήθηκε ἀπὸ τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ Φιλίππου, ὥστε πίστεψε στὸ Χριστό καὶ βαπτίσθηκε. Ἔγινε δὲ ὁ πρῶ-

τους Χριστιανὸς στὴν πατρίδα του καὶ ἱδρυσε ἐκεῖ τὴν πρώτη Χριστιανικὴ Ἐκκλησία.

Ὁ Φίλιππος ἐξακολούθησε νὰ κηρύττῃ τὸ Εὐαγγέλιο σὲ πολλὰς χῶρες καὶ νὰ κἀν πολλοὺς Χριστιανούς. Ἐπειτα γύρισε στὴ Σαμάρεια, ὅπου πέθανε.

Ἡ Ἐκκλησία μας γιὰ νὰ τιμήσῃ τὸ Διάκονο Φίλιππο, πού τόσο ἐργάσθηκε γιὰ τὴ θρησκεία μας, γιορτάζει τὴ μνήμη του στὶς 11 Ὀκτωβρίου.

Ἐρωτήσεις

- α) Πῶς φανέρονταν τὴν ἀγάπη τους οἱ πρῶτοι Χριστιανοί;
- β) Πῶς λάτρευαν τὸ Θεὸ στὶς πρῶτες ἐκκλησίες τους;
- γ) Τί θαυμάζεις ἀπὸ τὸ διωγμὸ τῶν Ἀποστόλων;
- δ) Ποιοὶ εἶναι οἱ πρῶτοι Διάκονοι καὶ γιατί τοὺς διάλεξαν;
- ε) Ποῖα λόγια εἶπε ὁ Στέφανος στὸ μαρτύριό του;
- στ) Γιατ γιορτάζουμε τὴ μνήμη τοῦ Φιλίππου;

4. Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΑΥΛΟΣ

α'. Ὁ Σαῦλος γίνεται χριστιανὸς

(Πρ. Θ' 1—18. Ἐπισ. πρὸς Γαλάτας Α' 13—15)

Ἐνας ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους διώκτας τοῦ Χριστιανισμοῦ ἦταν ὁ Σαῦλος ἢ Σαούλ, πού πῆρε ὕστερα τὸ λατινικὸ ἐπώνυμο Παῦλος.

Γεννήθηκε στὴν Ταρσὸ τῆς Κιλικίας ἀπὸ Ἰουδαίους γονεῖς πλούσιους κι εὐγενεῖς, πού μιλοῦσαν τὴν Ἑλληνικὴ γλῶσσα. Οἱ γονεῖς του ἔδωσαν στὸ Σαῦλο ἐξαιρετικὴ μόρφωση καὶ τοῦ μετέδωκαν μεγάλη πίστη καὶ ζῆλο γιὰ τὴν Ἰουδαϊκὴ θρησκεία.

Ὅταν μεγάλωσε, πῆγε στὰ Ἱεροσόλυμα, ὅπου ἔγινε μαθητὴς τοῦ Γαμαλιήλ, πού ἦταν ξακουστὸς νομοδιδάσκαλος. Τόσο δὲ καλὰ ἔμαθε τὸ Μωσαϊκὸ νόμο, ὥστε ἔγινε Ραββῖνος, δηλ. διδάσκαλος τῶν ἐντολῶν τοῦ Μωϋσῆ. Ὅπως δὲ ἦταν τότε συνήθεια, ἔμαθε καὶ μιὰ τέχνη, τὴν τέχνη τοῦ σκηνοποιοῦ. Ὁ φανατισμὸς τοῦ Σαύλου ἦταν τόσοσὸν μεγάλος ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν, ὥστε ἐκτὸς ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα, ἤθελε νὰ τοὺς καταδιώξῃ καὶ σ' ἄλλες πόλεις.

Ὅταν λοιπὸν ἔμαθε, ὅτι στὴ μεγάλη πόλη, τὴ Δαμασκὸ, πολλοὶ Ἰουδαῖοι εἶχαν γίνει Χριστιανοί, ἀπεφάσισε νὰ τοὺς συλλάβῃ ὅλους, καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ νὰ τοὺς φέρῃ δεμένους στὴν Ἱερουσαλήμ, γιὰ νὰ δικασθοῦν ἀπὸ τὸ συνέδριο. Πῆρε τότε ἀπὸ τοὺς

Ἄρχιερείς συστατικά γράμματα γιὰ τὴ συναγωγή τῶν Ἰουδαίων τῆς Δαμασκοῦ καὶ μὲ ἄρκετους στρατιῶτες ξεκίνησε.

Οἱ Χριστιανοὶ τῆς Δαμασκοῦ, ὅταν ἔμαθαν ὅτι ἔρχεται ὁ Σαῦλος, φοβήθηκαν, γιὰτὶ εἶχαν μάθει τὰ κακὰ ποὺ εἶχε κάμει στοὺς ἀδελφοὺς Χριστιανοὺς στὴν Ἱερουσαλήμ. Ὅμως μὲ τὴν πίστη, ὅτι ὁ Θεὸς θὰ τοὺς προστατεύσει, δὲν ἔφυγαν ὅπως εἶχαν σκεφθῆ, ἀλλὰ ἔμειναν ἐκεῖ.

Καὶ πραγματικά, ὁ Θεὸς τοὺς ἔσωσε.

Ἦταν μεσημέρι, ὅταν ὁ Σαῦλος μὲ τὴ συνοδεία του ἔφθασε δυό, περίπου, ὥρες, ἔξω ἀπὸ τὴ Δαμασκό.

Ἐξαφνα ἓνα λαμπρὸ φῶς, λαμπρότερο ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, κατέβη ἀπὸ τοὺς Οὐρανοὺς κι ἄστραψε γύρω του.

Ὅλοι τρόμαξαν κι ἔπεσαν στὴ γῆ. Μιά φωνὴ ἀκούσθηκε τότε νὰ λέη:

—Σαούλ, Σαούλ, τί μὲ διώκεις;

Ὁ Σαῦλος τρομαγμένος ρώτησε:

—Ποιὸς εἶσαι, Κύριε;

Κι ἡ φωνὴ ἀπάντησε αὐστηρά:

—Ἐγὼ εἶμαι ὁ Ἰησοῦς, τὸν ὁποῖον καταδιώκεις. «Σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν». Ἀλλὰ σήκω, πῆγαινε στὴ Δαμασκὸ κι ἐκεῖ θὰ μάθης τί πρέπει νὰ κάμης.

Ὁ Σαῦλος εἶχε τρομάξει περισσότερο τώρα. Ἐνοιωσε ἀμέσως πόσο μεγάλο ἔγκλημα ἔκανε, νὰ καταδιώκη τοὺς Χριστιανοὺς καὶ μετενόησε. Ἡ ψυχὴ του γέμιζε ἀπὸ τὴ θεία χάρι κι ἀπὸ τὴ στιγμή αὐτὴ ἀπεφάσισε νὰ γίνῃ Χριστιανός.

Οἱ ἄνθρωποι του εἶχαν κι αὐτοὶ τρομάξει περισσότερο ἀπὸ πρῶτα, γιὰτὶ ἄκουσαν τὴ φωνή, ἀλλὰ δὲν εἶδαν κανένα. Σηκώθηκαν ὅμως καὶ σήκωσαν καὶ τὸ Σαῦλο. Ἀλλὰ ἦταν τυφλός. Τὸ λαμπρὸ ἐκεῖνο οὐράνιο φῶς τοῦ εἶχε ἀφαιρέσει τὴν ὄραση.

Τὸν ὠδήγησαν ἔπειτα στὴ Δαμασκό, στὸ σπίτι τοῦ Ἰοῦδα, ποὺ ἦταν Χριστιανὸς καὶ γνωστὸς στὸ Σαῦλο. Ἐκεῖ ἔμεινε τρεῖς ἡμέρες χωρὶς φαγητὸ καὶ ποτό. Εἶχε πιά ἐντελῶς μετανοήσει καὶ προσευχόταν μὲ συντριβὴ στὸ Χριστό, νὰ τὸν συχωρέση γιὰ τὰ κακὰ, ποὺ ἔκαμε στοὺς Χριστιανοὺς.

Τὴν τρίτη ἡμέρα παρουσιάσθη ὁ Θεὸς στὸν Ἀνανία, ἓναν καλὸ Χριστιανὸ τῆς Δαμασκοῦ καὶ τοῦ εἶπε:

—Ἀνανία, πῆγαινε στὸ σπίτι τοῦ Ἰούδα. Ἐκεῖ θὰ βρῆς τὸ Σαῦλο, ποὺ προσεύχεται. Εἶναι τυφλὸς καὶ σὲ περιμένει νὰ τὸν θεραπεύσης.

Ὁ Ἀνανίας τρομαγμένος ἀπάντησε:

—Κύριε, αὐτὸς εἶναι ὁ τρομερὸς διώκτης τῶν Χριστιανῶν κι ἔχει ἐντολὴ ἀπὸ τοὺς Ἀρχιερεῖς νὰ συλλάβῃ ὅλους τοὺς Χριστιανοὺς τῆς Δαμασκοῦ.

—Ναί, λέγει καί πάλι ὁ Θεός. Τώρα ὁμως δὲν εἶναι. Αὐτὸν τὸν διά-
λεξα νὰ κηρύξη τὸν λόγον μου σ' ὅλον τὸν κόσμον. Πήγαινε.

Ὁ Ἄνανίας ἀκουσε τὴ διαταγὴ τοῦ Θεοῦ, πῆγε στὸ σπίτι τοῦ
Ἰούδα καὶ βρῆκε τὸ Σαῦλο γονατισμένο νὰ προσεύχεται. Ἔβαλε τότε
τὰ χέρια του στὸ κεφάλι του καὶ τοῦ εἶπε :

—Σαούλ, ἀδελφέ μου. Μ' ἔστειλε ὁ Ἰησοῦς, πού σοῦ φανερώθηκε
στὸ δρόμο σου, νὰ σὲ θεραπεύσω, καὶ νὰ γεμίσης ἀπὸ Πνεῦμα Ἅγιο.

Ἀμέσως ἔπεσαν ἀπὸ τὰ μάτια τοῦ Σαύλου κάτι σὰν λέπια καὶ τοῦ
ξαναἤλθε ἡ ὄραση. Πίστεψε τότε μὲ ὅλη του τὴν ψυχὴ, βαπτίσθηκε
καὶ ἀπὸ μεγάλους διώκτης τοῦ Χριστιανισμοῦ ἔγινε ὁ μεγάλος Ἀπό-
στολος. Ὁ Σαῦλος γίνεται γνωστός ὡς Παῦλος κι οἱ Χριστιανοὶ
εὐλογοῦν τὸ ὄνομά του.

Ἡ ἐπιστροφὴ τοῦ Παύλου στὸ Χριστιανισμὸ ἔγινε τὸ 37 μ. Χ.

β'. Τὸ πρῶτο κήρυγμα τοῦ Παύλου

(Πραξ. Θ' 19—30. ΚΒ' 17—21. Γαλατ. 16—24. Β' Κοριν. ΙΑ' 32—33)

Ἀφοῦ ἔγινε Χριστιανὸς ὁ Παῦλος, ἀπεφάσισε νὰ κηρύξη τὸ Χριστό,
γιὰ νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ἐντολὴ πού ἔλαβε, ὅταν τοῦ φανερώθηκε στὸ
δρόμο.

Ἄρχισε λοιπὸν νὰ γνωρίζεται μὲ τοὺς Χριστιανοὺς τῆς Δαμασκοῦ,
μὲ τοὺς ὁποίους διαρκῶς συνομιλοῦσε περὶ τοῦ Σωτῆρος. Ὅσο πε-
ρισσότερο σχετιζόταν μὲ αὐτούς, τόσο περισσότερο τοὺς ἀγαποῦσε
καὶ τόσο καλύτερα γνώριζε τὸ Χριστό. Ἀφοῦ δὲ ἔμεινε ἐκεῖ λίγον
καιρὸ ἔφυγε καὶ πῆγε στὴν Ἀραβία.

Ἐκεῖ, ἔμεινε τρία χρόνια, κήρυττε τὸ Χριστὸ καὶ ἱδρυε Χριστιανι-
κὲς Ἐκκλησίες. Ἀπὸ τὴν Ἀραβία ἐπέστρεψε στὴ Δαμασκὸ μὲ μεγα-
λύτερη πίστη στὸ Χριστὸ καὶ μὲ ἀφοσίωση στὸ ἔργο του.

Οἱ Χριστιανοὶ χάρηκαν, ὅταν τὸν εἶδαν καὶ πήγαιναν ταχτικά
στὶς συναγωγὰς γιὰ νὰ ἀκούσουν τὸ κήρυγμά του.

Οἱ φανατισμένοι Ἰουδαῖοι, πού ἤξεραν πόσο τρομερὸς διώκτης
τῶν Χριστιανῶν ἦταν ὁ Παῦλος, δὲν ἤμποροῦσαν νὰ ἐξηγήσουν πῶς
ἄλλαξε κι ἔγινε κήρυκας τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἐπειδὴ δὲ ἔβλεπαν, ὅτι
πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς πίστευαν στὴ θρησκεία τοῦ Χριστοῦ, συνεν-
νοήθηκαν μὲ τὸν Ἀρέταν, τὸ Διοικητὴ τῆς πόλεως κι ἔστειλαν
φύλακες στὶς πύλες τῆς Δαμασκοῦ, γιὰ νὰ τὸν συλλάβουν, ἂν ἐπιχει-
ροῦσε νὰ φύγῃ. Οἱ Χριστιανοὶ ὁμως τὸν ἀνέβασαν τὴ νύχτα κρυφά
στὰ τείχη καὶ τὸν κατέβασαν ἔξω ἀπ' αὐτὰ μέσα σ' ἓνα καλάθι.
Ἔτσι ὁ Παῦλος σώθηκε καὶ ἔφυγε γιὰ τὰ Ἱεροσόλυμα.

Ἐκεῖ θέλησε νὰ γνωρισθῇ μὲ τοὺς Ἀποστόλους καὶ μάλιστα μὲ τὸν
κορυφαῖο τὸν Πέτρο. Ἐπειδὴ δὲ ὅλοι τὸν ἐφοβοῦντο, ὁ Βαρνάβας,
πού ἦταν ἀπὸ τὴν Κύπρο, διηγήθηκε πῶς ὁ Κύριος πρὸ τριῶν ἐτῶν

τὸν ἔκανε Χριστιανό. Ἔτσι οἱ Ἀπόστολοι τὸν δέχθηκαν καὶ τὸν ἀναγνώρισαν ἰσότιμο.

Ὁ Παῦλος ἄρχισε τώρα τὸ κήρυγμα καὶ στὸ ναὸ καὶ στοὺς δρόμους καὶ πολλοὺς ἔκαμε Χριστιανούς.

Ὅπως ὅμως στὴ Δαμασκό, ἔτσι καὶ στὰ Ἱεροσόλυμα οἱ φανατισμένοι Ἰουδαῖοι σκέφθηκαν νὰ τὸν θανατώσουν. Οἱ Χριστιανοί, ποὺ ἔμαθαν τοὺς κακοὺς σκοποὺς τῶν Ἰουδαίων, πίεζαν τὸν Παῦλο νὰ φύγη. Δὲν ἤθελε ὅμως ἐκεῖνος ν' ἀφήσῃ τὸ ἔργο του ἀτελείωτο. Ἦθελε νὰ ἐργασθῆ πολὺ στὰ Ἱεροσόλυμα, στὴν πόλιν ἐκείνη, ποὺ ἄλλοτε εἶχε κάμει πολλὰ κακὰ στοὺς Χριστιανούς. Παρουσιάσθηκε ὅμως ὁ Θεὸς μπροστὰ του καὶ τοῦ εἶπε :

—Πορεύου, ὅτι ἐγὼ εἰς ἔθνη μακρὰν ἐξαποστελεῶ σε. Δηλ. Πήγαινε, γιατί ἐγὼ θὰ σὲ στείλω νὰ διδάξῃς τὸ Εὐαγγέλιό μου μακρὰν στοὺς Εἰδωλολάτρες.

Ἔφυγε λοιπὸν ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλήμ γιὰ τὴν Κ α ι σ ἄ ρ ρ ε ι α. Ἀπ' ἐκεῖ οἱ Χριστιανοὶ τὸν ἔστειλαν στὴν Πατρίδα του τὴν Τ α ρ σ ὄ, ὅπου ἔμεινε δέκα ἔτη καὶ κήρυττε τὸ Χριστὸ στὰ πλησιέστερα μέρη.

Ὁ Παῦλος τώρα ἐτοιμάζεται νὰ ἀρχίσῃ τὴν Ἀποστολικὴν του πορείαν, ὅπως τὸν διάταξε ὁ Κύριος.

γ'. Πρώτη Ἀποστολικὴ πορεία τοῦ Παύλου 45 μ.Χ.

(Πρ. ΙΓ' καὶ ΙΔ')

Ἀντιόχεια, Σελεύκεια, Κύπρος, Μ. Ἀσία

Ἀπὸ τὴν Ταρσό πῆγε ὁ Παῦλος στὴν Ἀ ν τ ι ὀ χ ε ι α, τὴν πρωτεύουσα τῆς Συρίας.

Ἡ Ἀντιόχεια ἦταν ἀρκετὰ μεγάλη πόλις. Οἱ κάτοικοί της, ὡς 500 χιλ., ἦταν Σύριοι, Ἕλληνες, Ρωμαῖοι καὶ Ἰουδαῖοι καὶ ὅλοι μιλοῦσαν τὴν Ἑλληνικὴ γλῶσσα. Στὴν πόλιν αὐτὴ εἶχαν ἔλθει πολλοὶ Χριστιανοὶ ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλήμ, γιὰ νὰ γλυτώσουν ἀπὸ τοὺς διωγμούς, ποὺ ἔγιναν ἔπειτα ἀπὸ τὸ μαρτύριο τοῦ Στεφάνου. Οἱ Χριστιανοὶ αὐτοὶ ἄρχισαν νὰ διδάσκουν ἐκεῖ τὸ Χριστὸ καὶ πολλοὶ ἀπὸ τοὺς κατοίκους πίστεψαν.

Μὲ τὸν καιρὸ οἱ Χριστιανοὶ πλήθαιναν στὴν Ἀντιόχεια καὶ οἱ Ἀπόστολοι ἔστειλαν ἐκεῖ ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα τὸ Βαρνάβα, γιὰ νὰ ὀργανώσῃ τὴν διδασκαλίαν. Ἐπειδὴ ὅμως εἶδε ὁ Βαρνάβας ὅτι μόνος του δὲν ἔπαρκοῦσε γιὰ τὸ μεγάλο αὐτὸ ἔργο στὴν Ἀντιόχεια ζήτησε τὴν βοήθειαν τοῦ Παύλου.

Ὁ Παῦλος καὶ ὁ Βαρνάβας ἔμειναν ἐκεῖ ἕνα σχεδὸν ἔτος καὶ κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ ἔκαμαν Χριστιανούς μεγάλο πλῆθος ἀπὸ τοὺς κατοίκους καὶ στερέωσαν τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἀντιόχειας.

Ἀπὸ τὴν Ἀντιόχεια ἦλθαν στὴ Σελεύκεια, καὶ ἀπ' ἐκεῖ στὴν Κύπρο, τὴν ἰδιαιτέρη πατρίδα τοῦ Βαρνάβα, ὅπου ἔκαμαν πολλοὺς Χριστιανούς καὶ μάλιστα τὸ Σέργιο Παῦλο, τὸ Διοικητὴ τῆς νήσου.

Ἀπὸ τὴν Κύπρο γύρισαν στὴ Μικρὰ Ἀσία, κήρυξαν τὸ Χριστὸ σὲ διάφορες πόλεις καὶ ἵδρυσαν Χριστιανικὲς Ἐκκλησίες. Ἐπειτα δὲ ἦλθαν πάλι στὴν Ἀντιόχεια.

δ'. Δευτέρα Ἀποστολικὴ περιοδεία τοῦ Παύλου (48—49 μ.Χ.)

(Πράξ. ΙΕ' 36—41 καὶ ΙΣΤ'—ΙΖ' 1—15)

Ὁ Παῦλος στὴ Μακεδονία

Οἱ Ἀπόστολοι ἤξεραν ὅτι θὰ ὑποφέρουν πολλὰ γιὰ τὴ διάδοσι τοῦ Εὐαγγελίου. Καὶ πραγματικὰ οἱ ἐχθροὶ τῶν Χριστιανῶν τοὺς καταδίωξαν κατὰ τὶς περιοδεῖες, πού ἔκαμαν, τοὺς φυλάκισαν, τοὺς μαστίγωσαν καὶ μὲ κάθε τρόπο τοὺς ἔκακοποίησαν. Ὁ Χριστὸς ὁμως τοὺς ἔδωκε θάρρος καὶ δύναμη νὰ ὑποφέρουν ὅλους αὐτοὺς τοὺς διωγμοὺς μὲ χαρὰ καὶ μὲ ἱκανοποίηση, γιὰτι ὅλα τὰ δοκίμαζαν γιὰ τὴν ἀγάπη του.

Μὲ χαρὰ λοιπὸν ἀποφασίζει ὁ Παῦλος καὶ ὁ Βαρνάβας νὰ περιοδεύσουν πάλι διάφορα μέρη, γιὰ νὰ κηρύξουν τὸ Εὐαγγέλιον.

Ὁ Παῦλος σκέφθηκε ὅτι ἀπὸ τὴν Ἀντιόχεια πρέπει νὰ ἐπισκεφθῆ πάλι τὰ μέρη τῆς Μ. Ἀσίας, τὰ ὁποῖα εἶχε ἐπισκεφθῆ μὲ τὸ Βαρνάβα γιὰ νὰ κηρύξη καὶ πάλι τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ στοὺς Ἐθνικοὺς.

Ὁ Βαρνάβας ὁμως προτίμησε νὰ ἐπισκεφθῆ καὶ πάλι τὴν Κύπρο. Ἐκεῖ θεμελίωσε καλύτερα τὴ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία, ἐργαζόμενος μὲ ζῆλο γιὰ τὴν ἐξάπλωσι τῆς θρησκείας σ' ὅλη τὴ νῆσο μέχρι τοῦ θανάτου του.

Ὁ Παῦλος πῆρε μαζί του τὸ Σίλα καὶ τὸν Τιμόθεο καὶ περιώδευσε στὴ Συρία, στὴν Κιλικία, στὴ Φρυγία καὶ στὴ Γαλατία. Ἐκεῖ ἀρρώστησε καὶ οἱ Χριστιανοὶ τὸν περιποιήθηκαν μὲ ὅλη τους τὴ δύναμη.

Ἀπὸ τὴ Γαλατία ἔφθασαν στὴν Τρωάδα, ὅπου βρῆκαν τὸν Εὐαγγελιστὴ Λουκᾶ.

Δὲν εἶχαν δὲ ἀκόμα ἀποφασίσει ποιὲς περιοδεῖες νὰ κάμουν, ὅταν μιὰ νύχτα παρουσιάζεται στὸν ὕπνο τοῦ Παύλου ἕνας Μακεδόνας καὶ τοῦ λέει: « Διαβάς εἰς Μακεδονίαν βοήθησον ἡμῖν ».

Ἐνόησε τότε ὁ Παῦλος ὅτι αὐτὸ ἦταν θέλημα Θεοῦ, καί, ὅταν βρῆκαν πλοῖο, ταξίδεψαν ὅλοι κι ἔφθασαν στὴ Σαμοθράκη. Ἀπ' ἐκεῖ πῆγαν στὴ Νέαπολη, τὴ σημερινὴ Καβάλα, ὅπου εἶναι σήμερα μεγαλοπρεπὴς ναὸς τοῦ Παύλου.

Ὁ Παῦλος στοὺς Φιλίππους

Ἀπὸ τῆ Νεάπολη ἔφθασαν στοὺς Φιλίππους. Ἡ πόλη αὐτὴ εἶχε κτισθῆ ἀπὸ τὸ Φίλιππο, τὸν πατέρα τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου. Ἦταν τότε Ρωμαϊκὴ ἀποικία, πλουσία καὶ ἐμπορικὴ. Ἀπ' αὐτὴ περνοῦσε ἡ μεγάλη Ἐγνατία ὁδός, πού ἔνωσε τὴ Ρώμη, τὸ Ἀδριατικὸ πέλαγος καὶ τὸ Βυζάντιο. Σ' αὐτὴ ἔμεναν Ἕλληνες, Ρωμαῖοι, καὶ λίγοι Ἰουδαῖοι, στρατοπέδευε δὲ πάντοτε ἄρκετὸς στρατὸς τῶν Ρωμαίων.

Οἱ Ἰουδαῖοι δὲν εἶχαν κάμει συναγωγὴ στοὺς Φιλίππους καὶ πῆγαιναν νὰ προσευχηθοῦν ἔξω ἀπὸ τὴν πόλη, κοντὰ στὸν ποταμό.

Ἐκεῖ πῆγαν μίαν ἡμέρα καὶ οἱ Ἀπόστολοι κι ἄρχισαν νὰ διδάσκουν τὸ Χριστὸ σὲ μερικές εὐσεβεῖς γυναῖκες, πού ἦρθαν ἐκεῖ γιὰ τὴν προσευχὴ στὸ θεὸ τους. Μεταξὺ αὐτῶν ἦταν καὶ ἡ Λυδία, ἔμπορος πορφυρῶν, δηλ. ὑφασμάτων μὲ χρῶμα κόκκινο μεγάλης ἀξίας ἢ καὶ πορφύρας, καὶ πολὺ πλουσία. Αὐτὴ πίστεψε καὶ βαπτίσθηκε καὶ φιλοξένησε τοὺς Ἀποστόλους στὸ σπίτι της.

Καὶ μέσα ὅμως στὴν πόλη κήρυτταν καὶ πολλοὶ ἀπὸ τοὺς κατοίκους πίστεψαν στὸ λόγο τῶν Ἀποστόλων.

Μεταξὺ ἐκείνων πού ἄκουαν τὸ κήρυγμα, ἦταν καὶ μιὰ κόρη. Αὐτὴ εἶχε μέσα της τὸ πονηρὸ πνεῦμα κι ἔλεγε διάφορες μαντεῖες μὲ χρήματα, τὰ ὁποῖα ἔδινε σ' ἐκείνους πού τὴν εἶχαν. Ἡ κόρη αὐτὴ μιὰ ἡμέρα, πού παρακολουθοῦσε τοὺς Ἀποστόλους, εἶπε στὸ λαό.

—Αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι εἶναι σταλμένοι ἀπὸ τὸ Θεὸ γιὰ νὰ μᾶς δείξουν τὸ δρόμο τῆς σωτηρίας μας.

Ὁ Παῦλος, πού ἄκουσε τὰ λόγια της, τὴ λυπήθηκε καὶ τὴ θεράπευσε ἀπὸ τὸ δαιμόνιο. Ὅταν ὅμως ἔγινε καλά, ἔχασε τὴ μαντικὴ της δύναμη. Τότε οἱ κύριοί της, πού εἶδαν, ὅτι δὲν θὰ τοὺς φέρνῃ χρήματα, ἔτρεξαν, ἔπιασαν τοὺς Ἀποστόλους καὶ τοὺς ἔφεραν στοὺς Ρωμαίους ἄρχοντες νὰ τοὺς δικάσουν, γιὰτὶ τάχα φέρουν ταραχὴ στὸ λαὸ μὲ αὐτὰ πού κάνουν.

Οἱ ἄρχοντες διάταξαν τοὺς ραβδισμοὺς καὶ τοὺς μαστίγωσαν καὶ τοὺς ἔρριξαν στὴ φυλακὴ, ὅπου γιὰ ἀσφάλεια ἔδεσαν τὰ πόδια τους σὲ δύο βαριὰ ξύλα.

Οἱ Ἀπόστολοι δὲν στενοχωρήθηκαν μὲ τὰ παθήματα αὐτά, ἀλλὰ ἔμελναν ὕμνους στὸ Θεό, πού τοὺς ἀξίωσε νὰ βασανίζονται γιὰ τὸ ὄνομά του.

Κατὰ τὰ μεσάνυχτα ἓνας δυνατὸς σεισμὸς ἔσεισε τὴν πόλη. Στὸ μέρος δὲ τῆς φυλακῆς ἦταν δυνατώτερος καὶ τὰ θεμέλιά της σεισθήκαί, οἱ δὲ πόρτες ἀνοίξαν διάπλατα. Ὁ δεσμοφύλακας ζύπνησε τρομαγμένος καὶ ὅταν εἶδε τὶς πόρτες ἀνοιχτές, νόμισε ὅτι οἱ φυλακισμένοι δραπέτευσαν. Συλλογίσθηκε τότε τὴν τιμωρίαν, πού τὸν περιμένε κι ἔβγαλε ἀπὸ τὴ ζώνη του τὸ μαχαίρι του γιὰ νὰ αὐτοκτονήσῃ.

Τῇ στιγμή ὅμως ἐκείνη ὁ Παῦλος ὤρμησε, τοῦ ἔπιασε τὸ χέρι καὶ τοῦ εἶπε :

—Μὴ κάμης κακὸ στὸν ἑαυτό σου, γιατί ὅλοι εἴμαστε ἐδῶ.

“Ὅταν ὁ δεσμοφύλακας πείσθηκε ὅτι δὲν εἶχε φύγει κανεὶς, ἐνόησε ὅτι κάποιος θεῖο θαῦμα ἔγινε. Ἔπεσε λοιπὸν τότε στὰ πόδια τῶν Ἀποστόλων, πίστεψε στὸ Θεό, πού κήρυτταν, τοὺς περιποιήθηκε στὸ σπῆτι του καὶ βαπτίσθηκε μὲ ὅλη του τὴν οἰκογένεια.

Τὸ πρῶι οἱ Ρωμαῖοι ἄρχοντες ἔστειλαν στὴ φυλακὴ τοὺς ραβδούχους νὰ ἀφήσουν ἐλευθέρους τοῦ Ἀποστόλου. Ὁ Παῦλος ὅμως διαμαρτυρήθηκε καὶ εἶπε :

—Εἴμαστε Ρωμαῖοι πολῖτες. Μᾶς ἐδείρατε καὶ μᾶς ἐφυλακίσατε ἄδικα. Πρέπει νᾶρθουν οἱ ἴδιοι οἱ ἄρχοντες νὰ μᾶς ἐλευθερώσουν. Ἔτσι θὰ βροῦμε ἱκανοποίηση.

Οἱ ἄρχοντες τότε φοβήθηκαν μήπως χάσουν τὴ θέση τους, ἐπειδὴ ἐτιμώρησαν ἄδικα Ρωμαῖους πολῖτες, κι ἦρθαν στὴ φυλακὴ καὶ μετανοιωμένοι ἐλευθέρωσαν τοὺς Ἀποστόλους καὶ μάλιστα ζήτησαν συγγνώμη γιὰ ὅσα τοὺς ἔκαμαν.

Ὁ Παῦλος στὴ Θεσσαλονίκη καὶ στὴ Βέροια

Ἀπὸ τοὺς Φιλίππους ὁ Παῦλος καὶ οἱ ἄλλοι Ἀπόστολοι κήρυξαν σὲ μερικὲς πόλεις τῆς Μακεδονίας κι ἦρθαν στὴ Θεσσαλονίκη. Ἐκεῖ ὁ Παῦλος κήρυξε τὸ Χριστὸ στὴ συναγωγὴ τῶν Ἰουδαίων καὶ πολλοὺς ἀπὸ αὐτοὺς ἔκαμε Χριστιανούς. Ἐπίσης πίστεψαν καὶ βαπτίσθηκαν καὶ πολλοὶ Ἕλληνες καὶ πολλὲς γυναῖκες ἐπιστήμων.

Οἱ Ἰουδαῖοι ὅμως, πού δὲν δέχτηκαν τὸ κήρυγμα τῶν Ἀποστόλων, ἄρχισαν νὰ φοβοῦνται μήπως γίνουν Χριστιανοὶ ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως. Μὲ ὑποσχέσεις λοιπὸν καὶ μὲ χρήματα μάζεψαν πολλοὺς ἀλήτες κι ἄρχισαν νὰ φωνάζουν ἐναντίον τῶν Ἀποστόλων καὶ νὰ ζητοῦν ἀπὸ τοὺς Ρωμαῖους ἄρχοντες νὰ τοὺς φυλακίσουν καὶ νὰ τοὺς καταδικάσουν γιατί κάνουν τάχα συνωμοσίαν ἐναντίον τοῦ Καίσαρος, τὸν ὁποῖον δὲν παραδέχονται.

Οἱ Χριστιανοὶ φοβήθηκαν τότε μήπως συμβῆ κακὸ στοὺς Ἀποστόλους, τοὺς συνώδευσαν τὴ νύχτα ἔξω ἀπὸ τὴν πόλη καὶ τοὺς ἔστειλαν στὴ Βέροια. Μόνο δὲ ὁ Λοῦκᾶς ἔμεινε στὴ Θεσσαλονίκη.

Μεγάλη σημασία γιὰ τὴ διάδοσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ ἔχει ἡ Θεσσαλονίκη. Κάποιος συγγραφεὺς λέγει, ὅτι ἡ Θεσσαλονίκη ἔγινε ἡ μεγάλη θύρα, ἀπὸ τὴν ὁποία ὁ Χριστιανισμὸς πέρασε στὴν Εὐρώπη.

Στὴ Βέροια οἱ κάτοικοι ἔδειξαν εὐγένεια στοὺς Ἀποστόλους: Ἄκουαν μὲ προσοχὴ καὶ σεβασμὸ τὸ κήρυγμα, συζητοῦσαν μαζί τους γιὰ ὅσα ἔγραφε ἡ Ἁγία Γραφή καὶ ἀρκετοὶ πίστεψαν κι ἔγιναν Χριστιανοί.

Οἱ φανατισμένοι ὅμως Ἰουδαῖοι τῆς Θεσσαλονίκης, ὅταν ἔμαθαν

ὄσα γίνονται στή Βέρροια, ἔτρεξαν ἐκεῖ καί κατηγοροῦσαν τοὺς Ἀποστόλους καί ἰδίως τὸν Παῦλο.

Τότε οἱ πιστοὶ Χριστιανοί, γιὰ νὰ σώσουν τὴ ζωὴ του, τὸν ἔστειλαν μὲ συνοδεία στὴν παραλία καί ἀπ' ἐκεῖ μὲ πλοῖο στάς Ἀθήνας.

Στὴ Βέρροια ἔμειναν προσωρινὰ ὁ Σίλας καί ὁ Τιμόθεος, μὲ τὴν ἀπόφασιν νὰ φύγουν κι αὐτοὶ σὲ πρώτη εὐκαιρία γιὰ τὰς Ἀθήνας.

Ὁ Παῦλος στάς Ἀθήνας (51 μ.Χ.)

(Πρ. ΙΖ' 16—34)

Ὅταν ὁ Παῦλος ἔφθασε στάς Ἀθήνας, θαμπώθηκε ἀπὸ τὰ πολλὰ ἀγάλματα καί τοὺς πολλοὺς βωμοὺς τῶν θεῶν καί τῶν ἡμιθέων, πού ἦταν στὶς πλατεῖες καί στοὺς δρόμους. Σὲ καμιὰ πόλιν, ἀπὸ ὅσες ἐπισκέφθηκε, δὲν εἶδε τόσα πολλὰ ἀγάλματα καί βωμοὺς. Στὴ συναγωγὴ τῶν Ἰουδαίων πῆγε πολλὰς φορὰς κι ἐκεῖ συζητοῦσε μαζί τους γιὰ διάφορα θέματα τῆς Παλ. Διαθήκης, πού ἀνάφεραν, ὅτι θὰ ἔρχοταν ὁ Σωτὴρας τοῦ κόσμου. Τὶς συζητήσεις αὐτὲς τὶς παρακολουθοῦσαν καί πολλοὶ Ἕλληνες.

Ἀλλὰ καί στὴν ἀγορὰ συζητοῦσε ὁ Παῦλος μὲ τοὺς Ἀθηναίους, πού συναντοῦσε ἐκεῖ. Ἀπὸ τοὺς φιλοσόφους πολλοὶ δὲν ἤθελαν οὔτε ν' ἀκούσουν γιὰ τὴ νέα θρησκεία, γιὰ τὴν ὁποία τοὺς μιλοῦσε. Καί ἄλλοι μὲν τὸν ὠνόμαζον « σπερμολόγον », δηλ. ἄνθρωπο, πού εἶχε διαλέξει διάφορες ξένες γνῶμες κι αὐτὲς ἤθελε νὰ διαδώσῃ στάς Ἀθήνας. Ἄλλοι πάλι ἔλεγαν, ὅτι διδάσκει « καινὰ δαιμόνια », σὰν τὸ φιλόσοφο Σωκράτη, πού τὸν καταδίκασαν γι αὐτὸ σὲ θάνατο.

Ἦταν ὅμως ὅλοι περιέργοι κι ἤθελαν ν' ἀκούσουν ἀπὸ τὸν Ἰουδαῖο αὐτὸν τί ἀκριβῶς εἶναι ἡ νέα θρησκεία, πού θέλει νὰ διδάξῃ.

Γι αὐτὸ πῆγε στὸ λόφο τοῦ Ἀρείου Πάγου, κοντὰ στὴν Ἀκρόπολιν, ὅπου συγκεντρώθηκε πολὺς κόσμος γιὰ ν' ἀκούσῃ τὴν ὁμιλίαν του.

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος στάθηκε στὸ μέσο τοῦ Ἀρείου Πάγου καί εἶπε στοὺς Ἀθηναίους :

— Ἄνδρες Ἀθηναῖοι. Σᾶς θεωρῶ ὅτι εἶστε οἱ περισσότερο φιλόθρησκοι ἄνθρωποι. Γιατί μόνο στὴν πόλιν σας εἶδα τόσα πολλὰ ἀγάλματα τῶν θεῶν σας καί τῶν ἡμιθέων σας καί τόσοσους πολλοὺς βωμοὺς.

Μεταξὺ ὁμῶς αὐτῶν εἶδα κι ἓνα βωμό, τὸν ὁποῖο ἔχετε ἀφιερῶσει « στὸν ἄγνωστο θεό ». Φαίνεται νὰ καταλαβαίνετε καί σεῖς, ὅτι ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς θεοὺς, πού πιστεύετε, ὑπάρχει κάποιος ἄλλος θεός, ἄγνωστος ἀκόμα σὲ σᾶς.

Αὐτὸν λοιπὸν τὸ θεό, τὸν ἄγνωστο, πού καί σεῖς καταλαβαίνετε ὅτι ὑπάρχει, ἦλθα ἐδῶ νὰ σᾶς φανερώσω.

Ὁ Θεὸς αὐτὸς εἶναι ἐκεῖνος, πού ἐπλασε ὅλο τὸν κόσμο καί ὅλα ὄσα εἶναι σ' αὐτόν. Ὁ Θεὸς αὐτὸς εἶναι ὁ Κύριος τοῦ Οὐρανοῦ καί τῆς

Γῆς καὶ δὲν κατοικεῖ μέσα στοὺς ναοὺς, πού ἔχετε κτίσει. Βρίσκεται κοντὰ σὲ κάθε ἄνθρωπο, γιατί ἔπλασε ὅλα τὰ ἔθνη ἀπὸ τὴν ἴδια οὐσία καὶ ὅλοι εἴμαστε γένος τοῦ Θεοῦ καὶ δὲν πρέπει νὰ πιστεύουμε ὅτι μοιάζει μὲ τὰ ξύλινα καὶ τὰ ἀργυρὰ ἢ χρυσὰ ἀγάλματα, πού κατασκευάζουν οἱ ἄνθρωποι. Βλέπει ὁ Θεὸς τὶς ἀμαρτίες τῶν ἀνθρώπων καὶ ζητάει ἀπὸ αὐτοὺς μετάνοια, ἔτοιμος νὰ τοὺς συχωρήσει.

Αὐτὰ, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δίδαξε ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, πού κατέβη στὴ Γῆ, κήρυξε τὴν ἀληθινὴ θρησκεία, σταυρώθηκε γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ κόσμου καὶ ἀναστήθηκε τὴν τρίτῃ ἡμέρα. Αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς θὰ κρίνῃ στὴ δευτέρα παρουσία του ὅλους τοὺς ἀνθρώπους καὶ ζωντανοὺς καὶ νεκροὺς.

Ὅταν οἱ Ἀθηναῖοι ἄκουσαν γιὰ ἀνάσταση νεκρῶν, ἄλλοι τὸν ἐχλεύαζαν, ἄλλοι τοῦ ἔφεραν ἀντίρρηση σὲ ὅσα εἶπε κι ἄλλοι τοῦ εἶπαν, ὅτι θὰ τὸν ἀκούσουν καὶ πάλι.

Ἡ ὁμιλία του ὅμως αὐτὴ ἦταν ὁ σπόρος τῆς πρώτης Ἐκκλησίας τῶν Ἀθηνῶν, γιατί μερικοὶ πίστεψαν. Μεταξὺ δὲ αὐτῶν ἦταν καὶ μιὰ γυναίκα, πού λεγόταν Δάμαρις κι ἕνας Ἀρεοπαγίτης, ὁ Διονύσιος, πού ἔγινε καὶ ὁ πρῶτος ἐπίσκοπος τῶν Ἀθηνῶν. Ὁ Διονύσιος ἦταν πλούσιος καὶ σοφὸς καὶ ὅλοι οἱ Ἀθηναῖοι τὸν ἐκτιμοῦσαν. Ὅταν ἔγινε ὁ σεισμὸς καὶ ὁ ἥλιος χάθηκε τὴν ὥρα, πού σταυρώθηκε ὁ Κύριος, ὁ Διονύσιος προφήτευσε καὶ εἶπε: « Ἡ κάποιος θεὸς πάσχει τὴν ὥρα αὐτὴ ἢ ὁ κόσμος θὰ χαθῆ ».

Ὁ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης θεωρεῖται ὡς πολιοῦχος ἅγιος τῶν Ἀθηνῶν. Ἐχει κτισθῆ στὰς Ἀθήνας ὠραῖος ναὸς του καὶ γιορτάζεται ἡ μνήμη του στὶς 3 Ὀκτωβρίου.

Ἐπίσης γιὰ ἀνάμνηση τῆς ὁμιλίας τοῦ Παύλου γίνεται τὴν παραμονὴ τῆς γιορτῆς τοῦ Παύλου καὶ Πέτρου στὸν Ἀρειο Πάγο ἐκκλησιαστικὴ τελετὴ, στὴν ὁποία διαβάζεται ὁ λόγος του.

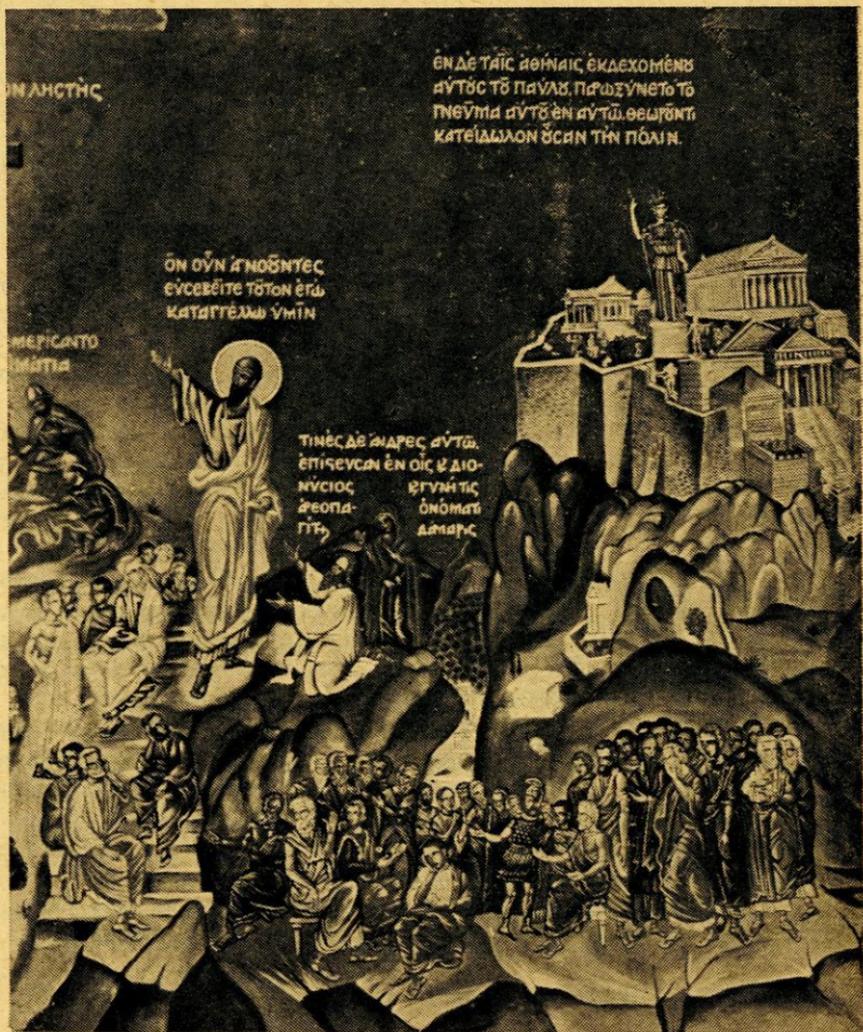
Ὁ Παῦλος στὴν Κόρινθο

(Πρ. ΙΗ' στ. 1—11)

Ὁ Παῦλος εἶχε σκοπὸ νὰ μείνῃ ἀκόμα στὰς Ἀθήνας καὶ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸ κήρυγμά του ὡς νὰ ἔρθουν οἱ βοηθοὶ του Σίλας καὶ Τιμόθεος.

Ἐπειδὴ ὅμως ἔβλεπε, ὅτι οἱ φιλόσοφοι δὲν ἄφηναν τὸν κόσμον νὰ πιστεύσῃ, ἀναγκάστηκε νὰ φύγῃ γιὰ τὴν Κόρινθο.

Ἡ Κόρινθος ἦτο ἡ πόλις τοῦ πλοῦτου, ὅπως ἡ Ἀθήνα ἦταν ἡ πόλις τῆς σοφίας. Οἱ κάτοικοί της ἦταν σχεδὸν 100 χιλιάδες κι ἄλλες 400 χιλιάδες δοῦλοι. Ἔμεναν δὲ καὶ πολλοὶ Ἰουδαῖοι κι εἶχαν καὶ συναγωγὴ. Εἶχαν δὲ γίνῃ τότε περισσότεροι, γιατί πολλοὶ ἀναγκάστηκαν νὰ φύγουν ἀπὸ τὴ Ρώμη, ἐξ αἰτίας τῶν ταραχῶν πού εἶχαν γίνῃ ἐκεῖ.

‘Ομιλία τοῦ Παύλου στὸν *Ἄρειο Πάγο.

Μεταξύ τῶν Ἰουδαίων ἦταν κι ὁ Ἀκύλας καὶ ἡ σύζυγός του Πρίσκιλλα. Μ' αὐτοὺς γνωρίσθηκε ὁ Παῦλος κι ἐπειδὴ ἦταν κι αὐτοὶ σκηνοποιοί, ἐργαζόταν μαζί τους, γιὰ νὰ μπορῆ νὰ ζῆ. Ἀφοῦ διδάξε σ' αὐτοὺς τὸ Χριστὸ καὶ τοὺς βάπτισε, ἄρχισε τὸ κήρυγμά του κάθε Σάββατο στὴ συναγωγή τῶν Ἰουδαίων, πρῶτα μόνος καὶ ὕστερα μὲ τὸν Τιμόθεο καὶ τὸ Σίλα, πού ἦρθαν ἀπὸ τὴ Μακεδονία.

Οἱ Ἰουδαῖοι ὅμως ὄχι μόνο δὲ δέχτηκαν τὸ κήρυγμα, ἀλλὰ ἄρχισαν νὰ κατηγοροῦν τὸν Παῦλο καὶ νὰ τὸν ἀπειλοῦν. Ὅμως ὁ Ἀρχισυνάγωγος Κρίσπος μὲ τὴν οἰκογένειά του πίστεψε κι ἔγινε Χριστιανός.

Ὁ Παῦλος ἐπειδὴ ἔβλεπε ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι ἐξακολουθοῦσαν τὴν ἀντίδραση, ἄρχισε τὸ κήρυγμα στοὺς ἔθνικοὺς καὶ μερικοὶ ἀπὸ αὐτοὺς ἔγιναν Χριστιανοί.

Ἐχασε ὅμως τὸ θάρρος κι ἐτοιμαζόταν νὰ φύγη ἀπὸ τὴν Κόρινθο. Ὁ Θεὸς τότε παρουσιάσθηκε στὸν ὕπνο του καὶ τοῦ εἶπε :

—Μὴ φοβάσαι, ἐγὼ εἶμαι μαζί σου. Ἐξακολούθησε τὸ κήρυγμα καὶ θὰ πιστέψουν πολλοί.

Πῆρε τότε θάρρος ὁ Ἀπόστολος κι ἄρχισε νὰ κηρύττει στοὺς Ἑλληνας εἰδωλολάτρες μὲ νέο ζῆλο κι ἐνθουσιασμό, ὥστε πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς πίστεψαν.

Ἀρχισαν ὅμως οἱ Ἰουδαῖοι νὰ ἀνησυχοῦν, γιὰτὶ τόσο πολὺ καρποφοροῦσε τὸ ἔργο τοῦ Παύλου καὶ τὸν κατηγοροῦσαν στὸ Γαλιλαίωνα, τὸ Ρωμαῖο Διοικητῆ, ὅτι τάχα βρίζει τὴ θρησκεία τους. Ὁ Γαλλίωνας ὅμως δὲ δέχτηκε τὴν κατηγορία τους καὶ δήλωσε, ὅτι δὲν ἐνδιαφέρεται γιὰ τὰ θρησκευτικὰ τους ζητήματα.

Ἐμεινε λοιπὸν ὁ Παῦλος ἐλεύθερος κι ἐξακολούθησε μὲ μεγαλύτερη ἐπιτυχία τὸ ἔργο του. Οἱ περισσότεροὶ ἀπὸ τοὺς ἔθνικοὺς ἔγιναν Χριστιανοὶ κι ἔτσι ἵδρυσε στὴν Κόρινθο μιὰ ἀπὸ τὶς ἐπισημότερες καὶ πολυανθρωπότερες Χριστιανικὲς Ἐκκλησίες.

Ἀφοῦ δὲ ἔμεινε ἐνάμισυ ἔτος στὴν Κόρινθο ἔφυγε γιὰ τὴν Ἐφεσο μαζί μὲ τὸν Ἀκύλα καὶ τὴν Πρίσκιλα.

Στὴν Κόρινθο ἔχει κτισθῆ ὠραῖος ναὸς στὸ ὄνομα τοῦ Ἀποστόλου Παύλου καὶ οἱ Κορίνθιοι τὸν λατρεύουν ὡς πολιοῦχο Ἁγίό τους.

ε'. Τρίτη Ἀποστολικὴ πορεία τοῦ Παύλου (53—58 μ.Χ.)

(Πρ. ΙΘ' 17—19)

Ἐφεσος, Ἀντιόχεια, Ἐφεσος

Στὴν Ἐφεσο ὁ Παῦλος κήρυξε στὴ συναγωγή καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἔφθασε στὴν Ἀντιόχεια.

Στοὺς Χριστιανοὺς τῆς Ἀντιοχείας ἀνεκοίνωσε τὴν ἵδρυση τῶν

λοιπῶν Ἐκκλησιῶν, στήριξε τὴν πίστη του κι ἔκαμε μιὰ περιοδεία σὲ μερικές πόλεις τῆς Μ. Ἀσίας. Ἐπειτα γύρισε στὴν Ἔφεσο ὅπου ἔμεινε τρία χρόνια. Κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ ὁ Παῦλος ὠργάνωσε τὴν Ἐκκλησία της, μιὰ ἀπὸ τὶς μεγαλύτερες, κι ἔγινε ἡ Ἔφεσος ἕνα σπουδαῖο Χριστιανικὸ κέντρο. Ἀπὸ αὐτὴ ἀκτινοβολοῦσε ὁ λόγος τῆς ἀλήθειας σ' ὅλη τὴν Ἀσία, καὶ ὅλοι, Ἕλληνες καὶ Ἰουδαῖοι, ἄκουσαν τὸ Θεῖο λόγο.

Ὁ Παῦλος στὴ Μακεδονία, κυρίως Ἑλλάδα, Μίλητο, Καισάρεια
(Πρ. Κ' 17 καὶ ΚΑ' 8—14)

Ἀπὸ τὴν Ἔφεσο γύρισε ὁ Παῦλος στὴ Μακεδονία καὶ στὴν ἄλλη Ἑλλάδα. Εἶδε μὲ χαρὰ τοὺς Χριστιανοὺς στὶς διάφορες πόλεις, καὶ τοὺς ἔδωκε θάρρος νὰ στηρίξουν τὴ πίστη τους.

Ἐπειδὴ πλησίαζε τότε ἡ γιορτὴ τῆς Πεντηκοστῆς ἀπεφάσισε νὰ ἐπισκεφθῆ καὶ πάλι τὰ Ἱεροσόλυμα, γιὰ νὰ συναντηθῆ ἐκεῖ μὲ τοὺς Ἀποστόλους, νὰ συνεννοηθῆ μαζί τους γιὰ τὰ γενικὰ ζητήματα τῆς Ἐκκλησίας καὶ νὰ ἀρχίσῃ τὸ κήρυγμά του.

Ἐφυγε λοιπὸν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα γιὰ τὰ Ἱεροσόλυμα. Στὴ Μίλητο, τὸ ἐπίνειο τῆς Ἐφέσου, σταμάτησε γιὰ νὰ συναντηθῆ μὲ τοὺς Ἐπισκόπους τῆς Μ. Ἀσίας τοὺς ὁποίους ἐπίτηδες εἶχε καλέσει. Ἀφοῦ ἔκαμε σ' αὐτοὺς μιὰ θαυμάσια διδασκαλία γιὰ τὰ μεγάλα καὶ ἱερὰ καθήκοντά τους, τοὺς ἀποχαιρέτησε κι ἔφθασε στὴν Καισάρεια ὅπου ἔμεινε στὸ σπίτι τοῦ Φιλίππου.

Ἐκεῖ ἦλθε τότε ἀπὸ τὴν Ἰουδαία ἕνας προφήτης, λεγόμενος Ἄγαβος. Ὁ Ἄγαβος, ὅταν εἶδε τὸν Παῦλο, πῆρε τὴ ζώνη του, τοῦ ἔδεσε μ' αὐτὴ τὰ χέρια καὶ τὰ πόδια καὶ προφήτευσε, ὅτι ἔτσι θὰ τὸν δέσουν οἱ Ἰουδαῖοι στὰ Ἱεροσόλυμα καὶ θὰ τὸν παραδώσουν στοὺς Ἐθνικούς.

Ἐκλαίαν τότε ὅλοι οἱ ἄλλοι καὶ τὸν παρακαλοῦσαν νὰ μὴ φύγῃ γιὰ τὰ Ἱεροσόλυμα. Ὁ Παῦλος ὅμως τοὺς εἶπε :

—Γιατί κλαῖτε καὶ μοῦ πληγώνετε τὴν καρδιά μου ; Ἐγὼ εἶμαι ἔτοιμος ὄχι μόνο νὰ δεθῶ ἀλλὰ καὶ νὰ βασανισθῶ καὶ νὰ πεθάνω γιὰ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ.

Σύλληψη τοῦ Παύλου στὰ Ἱεροσόλυμα
(Πρ. ΚΑ' 15—40, ΚΒ'—ΚΣΤ')

Ὁ Παῦλος ἔφθασε μαζί μὲ τοὺς συνοδοὺς του στὰ Ἱεροσόλυμα. Οἱ Χριστιανοὶ τὸν ἐδέχθησαν μὲ μεγάλη χαρὰ κι ἄκουσαν μὲ ἱκανοποίηση, πόσο εἶχε ξαπλωθῆ ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία μὲ τὰ κηρύγματα καὶ τοὺς ἀγῶνες του. Ὅλοι δὲ δόξασαν τὸ Θεό.

Οἱ Ἰουδαῖοι ὁμως ταραχθήκαν ὅταν ἔμαθαν, ὅτι ὁ Παῦλος εἶναι στὰ Ἱεροσόλυμα καὶ προσπαθοῦσαν νὰ βροῦν εὐκαιρία νὰ τὸν ἐκδικηθοῦν.

Ὅταν λοιπὸν μιὰ ἡμέρα κήρυττε στὸ Ναό, ὥρμησαν τὰ πλήθη τῶν Ἰουδαίων, τὸν ἐπίασαν, τὸν ἔβγαλαν ἔξω κι ἄρχισαν νὰ τὸν χτυποῦν. Ἀπὸ τὸ βέβαιο θάνατο τὸν ἔσωσε ὁ Χιλίαρχος, ὁ φρούραρχος τοῦ Ναοῦ. Αὐτὸς πῆρε τὸν Παῦλο ἀπὸ τὰ χέρια τους καὶ τὸν φυλάκισε στὸ στρατώνα. Ἐπειδὴ ὁμως οἱ μανιακοὶ Ἰουδαῖοι εἶχαν ἀπόφαση νὰ τὸν θανατώσουν σὲ πρώτη εὐκαιρία, τὸν ἔστειλε στὴν **Καίσαρεια**, στὸν ἡγεμόνα **Φήλικα**.

Αὐτός, ἂν καὶ γνώριζε, ὅτι ὁ Παῦλος εἶναι ἀθῶος, τὸν κράτησε στὴ φυλακὴ, μὲ τὴν ἐλπίδα, ὅτι θὰ τοῦ δώση χρήματα, γιὰ νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ.

Δυὸ χρόνια ἔμεινε ὁ Ἀπόστολος στὴ φυλακὴ χωρὶς νὰ χάσῃ τὸ θάρρος του, μὲ πίστη κι ἐλπίδα στὸ Θεό.

Τὸν ἡγεμόνα Φήλικα ἀντικατέστησε ὁ **Φῆστος**. Αὐτός, γιὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τοὺς Ἰουδαίους, σκέφθηκε νὰ τὸν στείλῃ στὰ Ἱεροσόλυμα, γιὰ νὰ τὸν δικάσουν οἱ ἴδιοι. Ὁ Παῦλος ὁμως, πού ἤξερε τί τὸν περίμενε στὰ Ἱεροσόλυμα, διαμαρτυρήθηκε καὶ ζήτησε ἀπὸ τὸν ἡγεμόνα νὰ τὸν στείλῃ στὴ **Ρώμη**, νὰ δικασθῇ ἀπὸ τὸν Καίσαρα, γιατί ἦταν **Ρωμαῖος πολίτης**.

Τότε ὁ Φῆστος ἀποφάσισε νὰ τὸν στείλῃ στὴ **Ρώμη**.

Ὁ Παῦλος στὴ Ρώμη (ἴσως κατὰ τὸ 60 μ.Χ.)

(Πρ. ΚΖ'—ΚΗ')

Ὁ Φῆστος παρέδωκε τὸν Παῦλο καὶ ἄλλους ὑποδίκους στὸν ἐκατόνταρχο **Ἰούλιο** καὶ μὲ πλοῖο ἔφυγαν ἀπὸ τὴν Καίσαρεια γιὰ τὴν **Ρώμη**. Ὅλοι, μαζί μὲ τοὺς στρατιώτας, ἦταν 276.

Ἄν οἱ ἄνεμοι ἦσαν εὐνοϊκοί, τὸ πλοῖο θὰ ἔφθανε στὴ **Ρώμη** σὲ λίγες ἑβδομάδες. Ἀτυχῶς ὁμως μεγάλες τρικυμίες τοὺς περίμεναν καὶ ὑπέφεραν πολλὰ στὸ ταξίδι τους. Ὅταν μάλιστα ἔφθασε τὸ πλοῖο στὰ παράλια τῆς Κρήτης, ἡ τρικυμία ἔγινε σφοδρότερη καὶ λίγο ἔλειψε νὰ πνιγοῦν ὅλοι. Τὰ μεγάλα κύματα ἔφερναν τὸ πλοῖο ἀκυβέρνητο καὶ δὲν ἤξευραν ποῦ πήγαιναν.

Ὅλοι τοὺς εἶχαν ἀπελπισθῇ. Μόνον ὁ Παῦλος δὲν ἔχασε τὸ θάρρος του καὶ παρακαλοῦσε σ' ὅλο αὐτὸ τὸ διάστημα τὸ Θεό νὰ τοὺς στείλῃ τὴ σωτηρία.

Ὁ Θεὸς ἄκουσε τὶς προσευχὲς τοῦ Παύλου καὶ μ' ἓνα ἄγγελο τὴ νύχτα τοῦ εἶπε, ὅτι ὅλοι θὰ σωθοῦν.

Μὲ χαρὰ ὁ Παῦλος συγκέντρωσε στὸ κατάστρωμα τοὺς ἐπιβάτες καὶ ἐνῶ ὁ ἄνεμος σφύριζε μὲ λύσσα καὶ τὰ ἀγριεμένα κύματα ἔσπαζαν μὲ φοβερὸ κρότο γύρω στὸ πλοῖο, τοὺς μίλησε γιὰ τὸ ὄραμά του καὶ τοὺς ἔδωκε ἐλπίδα καὶ χαρὰ.

Και πραγματικά, όταν πέρασαν ακόμα 14 ημερόνυχτα, τὸ πλοῖο ἔφθασε κι ἐξώκειλε σὲ μιὰ παραλία τῆς νήσου Μάλατας. Ἐκεῖ βγήκαν ὅλοι, χωρίς κανέναν νὰ λείπη.

Στὴ Μάλτα ἔμειναν τρεῖς μῆνες. Ἐκεῖ ὁ Παῦλος δίδαξε τὴ νέα θρησκεία καὶ ἱδρυσεν ἐστὴ νήσο Χριστιανικὴ Ἐκκλησία.

Ἐφυγαν ἀπὸ ἐκεῖ μ' ἕνα πλοῖο Ἀλεξανδρινό, ἔφθασαν ἐστὴ Σικελία, ἀπὸ ἐκεῖ ἐστὸ Ρίγιο καὶ τέλος ἀποβιβάσθηκαν ἐστὸς Ποτιόλου, μιὰ ἐμπορικὴ πόλη ἐστὸν κόλπο τῆς σημερινῆς Νεάπολεως.

Ἐκεῖ ἔμεινε ὁ Παῦλος ἑπτὰ ἡμέρες καὶ οἱ Χριστιανοὶ τὸν περιποιήθηκαν πολὺ, ἔπειτα δὲ πεζὸς ξεκίνησε γιὰ τὴ Ρώμη.

Οἱ Χριστιανοὶ τῆς Ρώμης τὸν προϋπάντησαν μὲ μεγάλη συγκίνηση κι ἔφθασαν μαζί ἐστὴ Ρώμη, τὴν πρωτεύουσα τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας, ὅπου τὸν φυλάκισαν σ' ἕνα ἰδιαιτέρο δωμάτιο καὶ τὸν φύλαγε ἕνας στρατιώτης, ἕως ὅτου δικασθῆ ἀπὸ τὸν Καίσαρα.

Δύο ἔτη ἔμεινε ὁ Παῦλος φυλακισμένος ἐστὸ δωμάτιο αὐτό, ὅπου δίδασκε ἐλεύθερα τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ σὲ πολλοὺς, ποὺ πήγαιναν νὰ τὸν ἰδοῦν καὶ πολλοὺς ἔκαμε Χριστιανούς. Ἔτσι καὶ φυλακισμένος ὁ Παῦλος κατάρθρωσε νὰ βοηθήσῃ γιὰ τὴν ἱδρυση τῆς ἐνδοξης Ἐκκλησίας τῆς Ρώμης.

στ'. Ἡ τελευταία περιοδεία τοῦ Παύλου καὶ ὁ θάνατός του

Οἱ πράξεις τῶν Ἀποστόλων, ἀπὸ τὶς ὁποῖες ξέρομε μὲ λεπτομέρεια ὅλο τὸ ἔργο τοῦ Παύλου, τελειώνουν ἐδῶ.

Σύμφωνα ὅμως μὲ τὶς ἀρχαῖες παραδόσεις τῆς Ἐκκλησίας μας, ὁ Παῦλος δικάσθηκε ἀπὸ τὸν Αὐτοκράτορα καὶ ἀθωώθηκε.

Ὅταν ἔμεινε ἐλεύθερος ἦταν πιά γέρος, τὸ σῶμα του εἶχε βέβαια καταβληθῆ ἀπὸ τὰ χρόνια καὶ τὶς ταλαιπωρίες, ἀλλὰ ἡ ψυχὴ του ἦταν ἀκόμα ζωηρὴ καὶ δυνατὴ. Ἔτσι ἀποφάσισε νὰ ἀρχίσῃ καὶ πάλι τὶς ἀποστολικές του πορεῖες. Ἀπὸ τὴ Ρώμη λοιπὸν ἔφθασε ἐστὴν Ἐφεσο, ὅπου ἄφησε γιὰ Ἐπίσκοπο τὸν Τιμόθεο. Ἐπειτα πῆγε ἐστὴ Μακεδονία κι ὕστερα ἐστὴν Κρήτη, ὅπου ὡς Ἐπίσκοπο ἄφησε τὸν Τίτο. Ἀπὸ τὴν Κρήτη γύρισε ἐστὴ Ρώμη, μὲ σκοπὸ νὰ φθάσῃ ἐστὴν Ἰσπανία.

Ὅταν ὅμως ἔφθασε ἐστὴ Ρώμη, τὰ πράγματα ἦταν πολὺ ἄσχημα γιὰ τοὺς Χριστιανούς. Ὁ Αὐτοκράτορας Νέρων εἶχε διατάξει ἄγριο διωγμὸ ἐναντίον τους.

Οἱ Ρωμαῖοι, χωρίς καμιά αἰτία, βασάνιζαν καὶ θανάτωναν σκληρὰ τοὺς Χριστιανούς. Ἄλλους ἔρραβαν μέσα σὲ δέρματα θηρίων καὶ τοὺς ἔρριχναν ἐστὸ σκυλιὰ νὰ τοὺς καταφάγῃσιν. Ἄλλους σταύρωναν. Ἄλλους ἔδεναν σὲ χονδρούς πασσάλους, τοὺς ἄλειφαν μὲ πίσσα καὶ μὲ ἄλλες εὐφλεκτες οὐσίες κι ὅταν ἐρχόταν ἡ νύχτα τοὺς ἔκαιγαν,

για να φωτίζονται οί πλατείες και οί δρόμοι. Άλλους έρριχναν στα θηριοτροφεία, όπου τους κατασπάραζαν τὰ άγρια θηρία.

Ή Ρώμη βαφόταν με τὸ άθώο αίμα τῶν Χριστιανῶν !

Σ' αὐτή τήν τραγική στιγμή έφθασεν ὁ Παῦλος στή Ρώμη. Έκεῖ τὸν συνέλαβαν μαζί με άλλους Χριστιανούς και τὸν κατεδίκασαν σέ θάνατο.

Ὁ Παῦλος εὐχαριστημένος, γιατί θα δώση τή ζωή του για τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ έγραφε από τή φυλακή στὸν Τιμόθεο στή Β' έπιστολή του : « Ἦδη προσφέρω έμαυτὸν θυσίαν πρὸς τὸν Χριστὸν και ἡ ὥρα τοῦ θανάτου μου έφθασε ».

Ἀπὸ τή φυλακή τὸν ὠδήγησαν έξω από τή Ρώμη, κι ἐνῶ γονατισμένος προσευχόταν στὸ Θεό, ὁ δήμιος τοῦ έκοψε τὸ κεφάλι.

Με τὸν τρόπο αὐτὸ ὁ Παῦλος, πὸν τόσο έργάσθηκε για τήν έξάπλωση και τήν επικράτηση τῆς θρησκείας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μαρτύρησε, πιθανῶς κατά τὸ έτος 67 μ. Χ.

ζ'. Τὸ έργο τοῦ Ἀποστόλου Παύλου

Μεγάλο και άξιοθαύμαστο εἶναι τὸ έργο τοῦ Παύλου. Ὦνομάσθηκε « Ἀπόστολος τῶν Ἐθνῶν » και τὸ ὄνομα αὐτὸ τοῦ ταιριάζει περισσότερο.

Ἀξιοθαύμαστη δραστηριότητα έδειξε στις Ἀποστολικές του περιόδες για τή διάδοση τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Φανατικός αὐτὸς Φαρισαῖος, πὸν έβλεπε τοὺς Χριστιανούς σαν επικίνδυνους έχθρους και νόμιζε ὅτι έπρεπε νὰ έξολοθρευθοῦν, πίστεψε με ὄλη του τήν ψυχή στις Χριστιανικές αλήθειες κι έγινε ὁ μεγάλος διδάσκαλος αὐτῶν σ' ὄλο τὸν τότε γνωστὸ κόσμο. Πάλαιψε ἐναντίον τῶν ὁμοεθνῶν του Ἰουδαίων και ἐναντίον τῶν Ἐθνικῶν. Ὑπόφερε ταλαιπωρίες και διωγμούς και βασανιστήρια ἀπερίγραπτα, αλλά δέν έχασε τὸ θάρρος του. Χάριν τοῦ Χριστοῦ ὄλα τὰ ὑπόμενε χωρὶς γογγυσμό.

Στή Β' πρὸς Κορινθίους έπιστολή του γράφει (ΙΑ' 13 - 28):

« Ἐν κόποις και μόχθοις, ἐν φυλακαῖς, ἐν θανάτοις. Ὑπὸ Ἰουδαίων πεντάκις παρὰ μίαν τεσσαράκοντα έλαβον, τρις έρραβδίσθην, άπας έλιθάσθην, τρις έναυάγησα, νυχθήμερον ἐν τῷ βυθῷ πεποίηκα. Ὀδοιπορίας, κινδύνοις ποταμῶν, κινδύνοις ληστῶν, κινδύνοις ἐκ γένους, κινδύνοις ἐξ ἔθνῶν, κινδύνοις ἐν πόλει, κινδύνοις ἐν ἐρημίᾳ, κινδύνοις ἐν θαλάσση . . . ».

Ἀγωνίσθηκε ὁ Παῦλος τὸν καλὸν άγῶνα και νίκησε με τήν πίστη τήν αληθινή και τὸ μεγάλο ἐνθουσιασμό, πὸν εἶχε για τὸ μεγάλο Διδάσκαλό του τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν.

Ἦ αληθινή πίστη εἶναι ἡ μεγάλη δύναμη για κάθε άνθρωπο. Μ'

αὐτὴ πολλὰ μπορούμε νὰ κατορθώσωμε. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἄς εἶναι τὸ φωτεινὸ μας παράδειγμα.

Ὁ Παῦλος, ἕκτος ἀπὸ τὰ κηρύγματα ποῦ ἔκανε, ἔγραψε κι ἔστειλε γιὰ τοὺς Χριστιανούς 14 ἐπιστολές. Μ' αὐτὲς τοὺς ἔστειλε διάφορες συμβουλές καὶ τοὺς ἔδινε θάρρος νὰ μείνουν πιστοὶ στὸ Χριστό.

Στὸ Λονδίνο ὑπάρχει μεγαλοπρεπῆς Ναὸς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ἡ δὲ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία μας γιορτάζει τὴ μνήμη του στὶς 29 Ἰουνίου μαζί μὲ τὸν Ἀπόστολο Πέτρο.

Ἐρωτήσεις

- α) Γιατί ὁ Θεὸς θέλησε νὰ φανερωθῆ στὸν Παῦλο;
- β) Πῶς σώθηκε ὁ Παῦλος στὴ Δαμασκό;
- γ) Πῶς σώθηκε στοὺς Φιλίππους;
- δ) Γιατί ἡ Ἐκκλησία τῆς Θεσσαλονίκης ἔχει μεγάλη σημασία γιὰ τὴ διάδοση τοῦ Χριστιανισμοῦ;
- ε) Τί εἶπε ὁ Παῦλος στοὺς Ἀθηναίους;
- στ) Ποιὸς ἦταν ὁ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης;
- ζ) Γιατί ὁ Παῦλος ἔμεινε πολὺν καιρὸ στὴν Κόρινθο;
- η) Γιατί δὲν τὸν δίκασαν οἱ Ἰουδαῖοι, ὅταν τὸν συνέλαβαν στὰ Ἱεροσόλυμα;
- θ) Πῶς ἔφθασε στὴ Ρώμη;
- ι) Ποιά ἀξία ἔχει γιὰ τὸ Χριστιανισμὸ τὸ ἔργο τοῦ Παύλου;
- ια) Μπορεῖς νὰ ἀπομνημονεύσης ὅσα ἔγραψε στὴν ἐπιστολή του πρὸς τοὺς Κορινθίους γιὰ τὶς ταλαιπωρίες του;
- ιβ) Τί παράδειγμα μᾶς δίνει ὁ Παῦλος;
- ιγ) Μπορεῖς νὰ σχεδιάσης ἓνα χάρτη, ποῦ νὰ φαίνωνται οἱ περιοδεῖες τοῦ Παύλου;

5. Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΕΤΡΟΣ

α'. Ὁ Πέτρος γίνεται Ἀπόστολος

Ὁ Πέτρος εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς ἀγαπημένους μαθητὰς τοῦ Κυρίου.

Γεννήθηκε στὴ Βηθσαϊδά, μιὰ μικρὴ πόλη τῆς Γαλιλαίας, κι ἦταν φάρας μαζί μὲ τὸν ἀδελφὸ του Ἀνδρέα στὴ λίμνη Γεννησαρέτ.

Εἶχε ἀκούσει τὴ κήρυγμα τοῦ Προδρόμου κι ἔγινε μαθητὴς του.

Ὅταν ὁ Χριστὸς τὸν εἶδε, τὸν κάλεσε καὶ τοῦ εἶπε: « Ἄφησε τὰ δίχτυα κι ἔλα μαζί μου. Ἐγὼ θὰ σὲ κάμω νὰ ψαρεύης ἀνθρώπους κι ὄχι ψάρια » (Εὐαγ. Λουκᾶ Ε' στ. 11). Ὁ Πέτρος μὲ προθυμία δέχτηκε τὴν πρόσκληση τοῦ Κυρίου, ἄφησε τὰ δίχτυα κι ἀπὸ τὴ στιγμή ἐκείνη τὸν ἀκολούθησε.

Ὁ Πέτρος ὠνομαζόταν Σίμων, ὁ Κύριος ὁμως τοῦ εἶπε, ὅτι στοῦ ἐξῆς θὰ λέγεται Πέτρος, δηλ. βράχος, γιατί ἔδειξε ἀκλόνητη πίστη, ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶναι Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Καί ἡ ὁμολογία του αὐτὴ εἶναι ὁ πνευματικὸς βράχος στὸν ὁποῖο ὁ Κύριος στήριξε τὴν Ἐκκλησία Του.

Ἦταν ἀπὸ τοὺς πιὸ ἀφοσιωμένους μαθητάς. Αὐτὸν παρέλαβε ὁ Ἰησοῦς, μαζί μὲ τὸν Ἰάκωβο καὶ τὸν Ἰωάννη στὴ Μεταμόρφωσή του, καθὼς καὶ στὸν κῆπο τῆς Γεθσημανῆ ὅταν πῆγε νὰ προσευχηθῆ ἰδιαιτέρως. Κι ὅταν ὕστερα ἀπὸ τὴν προσευχή του βρῖσκει τοὺς μαθητὲς του νὰ κοιμῶνται, στὸν Πέτρο παραπονεῖται καὶ λέγει: « Σίμων, καθεύδεις; Οὐκ ἰσχύσατε μίαν ὥραν γρηγορῆσαι... » (Μάρκος ΙΔ' 37 - 38). Σ' αὐτὸν εἶπε, ὅτι θὰ τὸν ἀρνηθῆ « πρὶν ὁ ἀλέκτωρ φωνήσῃ τρίς » (Ἰωάν. ΙΓ' 38)—κι αὐτὸς ἔκοψε τὸ αὐτὶ τοῦ Μάλχου, τοῦ ὑπηρέτη τοῦ Ἀρχιερέα, τὴν ὥρα, πού συνέλαβαν τὸ Χριστό. Αὐτὸς ἀκόμα ἔγινε ὁ πρῶτος μάρτυρας τῆς Ἀναστάσεως.

Οἱ ἄλλοι Ἀπόστολοι τοῦ ἔδειχναν σεβασμὸ καὶ γι' αὐτὸ ὁ Πέτρος κήρυξε τὸ Χριστὸ τὴν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς, κι αὐτὸς ἴδρυσε τὴν πρώτη Χριστιανικὴ Ἐκκλησία στὰ Ἱεροσόλυμα.

Ἡ Ἐκκλησία τὸν ξεχωρίζει ἀπὸ τοὺς ἄλλους καὶ τὸν παραδέχεται ὡς « κορυφαῖον τῶν Ἀποστόλων ».

β'. Περιοδεῖες καὶ θαύματα τοῦ Πέτρου

(Πρ. Θ' 31—43)

Μάθαμε, ὅτι οἱ Ἀπόστολοι Πέτρος καὶ Ἰωάννης πῆγαν ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα στὴ Σαμάρεια, γιὰ νὰ βοηθήσουν στοῦ ἔργου του τὸ Φίλιππο καὶ ὅτι γύρισαν, ὅταν ἴδρυσαν ἐκεῖ τὴ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία τῆς Σαμάρειας.

Ἀφοῦ στερεώθηκε ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἱερουσαλήμ, ὁ Πέτρος ἄρχισε τὶς περιοδεῖες του σὲ διάφορες πόλεις τῆς Παλαιστίνης. Χωρὶς νὰ φοβᾶται τοὺς διαφόρους κινδύνους κήρυττε τὸ Χριστὸ καὶ ξάπλωνε τὴ θρησκεία του.

Ὅπως δὲ ὁ Παῦλος, ἔτσι καὶ ὁ Πέτρος ἔκανε πολλὰ θαύματα.

Στὴν πόλη τῆς Παλαιστίνης Λύδδα ζοῦσε ὁ Αἰνέας, πού ἦταν παράλυτος ὀκτῶ χρόνια. Ὁ Πέτρος στοῦ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ τὸν θεράπευσε, καὶ οἱ κάτοικοι τῆς Λύδδας πίστεψαν στοῦ κήρυγμά του, γιατί εἶδαν ὅτι ἦταν σταλμένος ἀπὸ τὸ Θεό.

Στὴν Ἰόππη ζοῦσε μιὰ εὐσεβὴς Χριστιανή, ἡ Ταβιθά. Αὐτὴ μὲ κάθε τρόπο βοηθοῦσε τοὺς φτωχοὺς κι ὅλοι τῆς ἔδειχναν ἀγάπη καὶ σεβασμὸ. Τὶς ἡμέρες, πού ἦταν ὁ Πέτρος στὴ Λύδδα, ἡ Ταβιθά ἀρρώστησε καὶ πέθανε. Οἱ Χριστιανοί, πού εἶχαν ἀκούσει τὸ θαῦμα τοῦ Πέτρου στὴ Λύδδα, τὸν κάλεσαν ν' ἀναστήσῃ τὴν Ταβιθά.

Ὁ ἄγγελος ἀποφυλακίζει τὸν Πέτρο.

Ὅταν ὁ Πέτρος πλησίασε στήν Ἰόππη, οἱ Χριστιανοὶ ἔτρεξαν καί τὸν παρακαλοῦσαν ν' ἀναστήσῃ τὴν ἀγαπημένην τους καὶ σεβαστὴν Ταβιθά. Ἀφοῦ δὲ ἔμεινε μόνος στὸ δωμάτιο καὶ γονατιστὸς παρακαλοῦσε τὸ Θεὸ νὰ κάμῃ τὸ θαῦμα του, σηκώθηκε, ἔπιασε τὸ χέρι τῆς νεκρῆς καὶ εἶπε: « Ταβιθά, ἐγέρθητι ».

Τὸ θαῦμα ἔγινε. Ἡ Ταβιθά ἀναστήθηκε καὶ ἄρχισε νὰ δοξολογῇ τὸ Θεό. Ὁλος δὲ ὁ κόσμος τότε πίστεψε στὸ Χριστὸ καὶ βαπτίσθηκε.

Ἀπὸ τὴν Ἰόππη πῆγε ὁ Πέτρος στὴν Κ α ι σ ά ρ ε ι α, ὅπου ἔκαμε Χριστιανὸ τὸ Ρωμαῖο ἑκατόνταρχο Κορνήλιο καὶ ἀπὸ ἐκεῖ πῆγε στὰ Ἱεροσόλυμα.

γ'. Φυλάκιση τοῦ Πέτρου στὰ Ἱεροσόλυμα

(Πρ. ΙΒ' 1—20)

Ἀρχοντας τῆς Ἰουδαίας ἦταν τότε ὁ Ἡρώδης ὁ Ἀγρίππας, ἐγγονὸς τοῦ μεγάλου Ἡρώδη. Αὐτὸς μισοῦσε τοὺς Χριστιανούς καὶ κατὰ διαταγὴν του ἀποκεφάλισαν τὸν Ἀπόστολο Ἰάκωβο.

Ἐπειδὴ εἶδε, ὅτι εὐχαριστήθηκαν οἱ Ἰουδαῖοι μ' αὐτό, διάταξε νὰ συλλάβουν καὶ τὸν Πέτρο καὶ νὰ τὸν φυλακίσουν, μὲ τὸ σκοπὸ νὰ τὸν θανατώσῃ, ὅταν τελείωναν οἱ γιορτὲς τοῦ Πάσχα.

Στὴ φυλακὴ τὸν ἔδεσαν μὲ ἀλυσίδες καὶ τὴν πόρταν φύλαγαν 16 στρατιῶτες. Ὁ Πέτρος δὲν ἔχασε τὸ θάρρος. Ὑπόμεινε τὸ βασανιστήριον αὐτὸ καὶ διαρκῶς προσευχόταν στὸ Θεό, καὶ τὸν παρακαλοῦσε νὰ τὸν προστατεύσῃ.

Ὁ Θεὸς ἄκουσε τὴν προσευχὴν τοῦ Πέτρου.

Καὶ κατὰ τὰ μεσάνυχτα, πού ὁ Πέτρος κοιμόταν, ἔλαμψε ἔξαφνα ἓνα λαμπρὸ φῶς μέσα στὸ κελλὶ τῆς φυλακῆς, καὶ ἓνας ἄγγελος εἶχε κατεβῆ. Σύπνησε ἀμέσως τὸν Πέτρο καὶ τοῦ εἶπε νὰ φορέσῃ τὰ ροῦχα του καὶ τὰ σανδάλια του καὶ νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ. Οἱ ἀλυσίδες ἔπεσαν τότε ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ Πέτρου, ἡ πόρτα ἀνοίξε μόνι της καὶ μαζί μὲ τὸν ἄγγελο πέρασε μπροστὰ ἀπὸ τοὺς στρατιῶτες, χωρὶς αὐτοὶ νὰ τὸ ἀντιληφθοῦν. Ἀφοῦ δὲ ἀπομακρύνθηκαν ἀπὸ τὴν φυλακὴν, ὁ ἄγγελος ἔγινεν ἀφαντος. Ταραγμένος ἀκόμα ὁ Πέτρος, ἐνόησε ὅτι αὐτὸ δὲν ἦταν ὄνειρον. Δόξασε μὲ εὐλάβειαν τὸ Θεό, πού τὸν προστάτευσε καὶ πῆγε στὸ σπίτι, ὅπου ἦταν συγκεντρωμένοι οἱ Χριστιανοὶ καὶ ἔκαναν τὴν προσευχὴν τους.

Ὅταν εἶδαν τὸν Πέτρο μαζί τους χάριξαν πολὺ καὶ ὅλοι τους τώρα δόξασαν καὶ πάλι τὸ Θεό, γιὰ τὸ θαῦμα του.

Ὁ Πέτρος δὲν ἠμποροῦσε τώρα νὰ μείνῃ περισσότερον καιρὸ στὰ Ἱεροσόλυμα καὶ ἔφυγε σὲ ἄλλον τόπον.

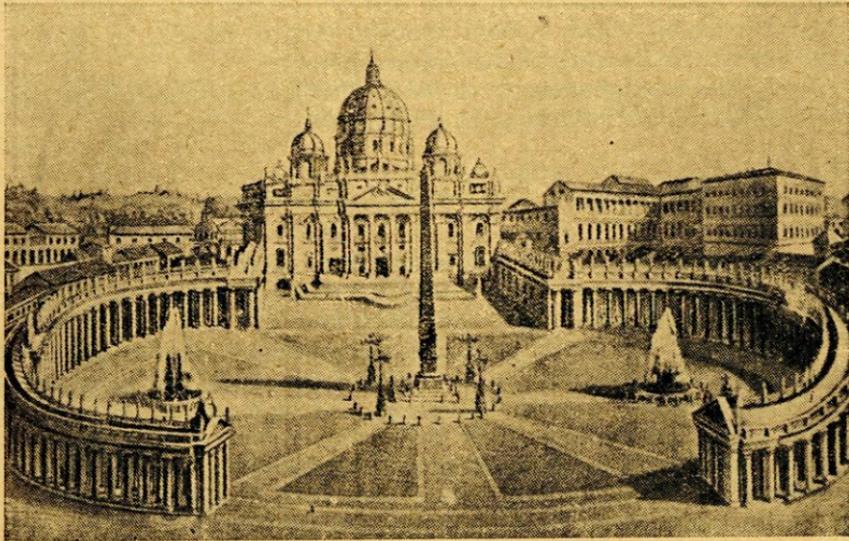
Ὁ δὲ Ἡρώδης, ἅμα ἔμαθε, ὅτι ὁ Πέτρος δὲν εἶναι στὴν φυλακὴν, διάταξε ὁ ἀνόητος νὰ θανατώσῃ τοὺς 16 ἀθώους φύλακες.

δ'. Μαρτυρικός θάνατος του Πέτρου

Ὁ Πέτρος περιώδευσε σὲ πολλές πόλεις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ κήρυξε σὲ πολλοὺς τὸ Εὐαγγέλιο. Ἀργότερα, γέρος πιά, πῆγε καὶ στὴ Ρώμη, στὴν ὁποῖαν ἦταν κι ὁ Παῦλος.

Στὴ Ρώμη ἐξακολούθησε τὸ κήρυγμα καὶ ζοῦσε ἀδελφικὰ μαζί με τοὺς Χριστιανούς. Ἀλλὰ κι αὐτός, ὅπως κι ὁ Παῦλος, μαρτύρησε στὴν ἐποχὴ τῶν διωγμῶν τοῦ Νέρωνα.

Ἄφου τὸν ἐπίασαν, τὸν βασάνισαν κι ἔπειτα τὸν σταύρωσαν με

Ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου στὴ Ρώμη.

τὸ κεφάλι πρὸς τὰ κάτω, ὅπως βεβαιώνεται ἀπὸ τὴν παράδοση, πιθανῶς κατὰ τὸ 67 μ. Χ., στὸ ἴδιο ἔτος, ποὺ μαρτύρησε καὶ ὁ Παῦλος.

Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος ἔγραψε καὶ δυὸ Κ α θ ο λ ι κ ἔς ἐπιστολές. Μ' αὐτὲς συμβουλεύει τοὺς Χριστιανούς καὶ τοὺς δίνει θάρρος νὰ ὑπ-μένουν στοὺς διωγμούς.

Τὸ ἔργο τοῦ Πέτρου ἔχει κι αὐτὸ ἐξαιρετικὴ ἀξία, γιατί πολὺ βοήθησε γιὰ τὴν ἐξάπλωση καὶ τὴν στερέωση τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας.

Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία γιορτάζει τὴ μνήμη του, μαζί με τὴ μνήμη τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, στὶς 29 Ἰουνίου.

Στή Ρώμη είναι ή Ἐκκλησία τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου, μιὰ ἀπό τίς μεγαλύτερες Χριστιανικές Ἐκκλησίες. Ἡ Ρώμη τόν λατρεύει ὡς πο-
λιούχο της, οἱ δὲ Πάπες ὀνομάζουν τόν ἑαυτό τους διαδόχους του.

6. ΟΙ ΑΛΛΟΙ ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ

Δώδεκα εἶναι οἱ Ἀπόστολοι, οἱ ὁποῖοι παρακολούθησαν τή διδα-
σκαλία τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καί κήρυξαν αὐτή σ' ὅλη
τὴν Οἰκουμένη.

Δέκατος τρίτος Ἀπόστολος εἶναι καί ὁ Παῦλος, πού ἔγινε ἀργό-
τερα Χριστιανός. Ἀλλὰ κι ὅσοι κήρυξαν μαζί μ' αὐτούς τὸ Χριστό,
ὅλοι πρέπει νὰ ὀνομάζονται Ἀπόστολοι.

Ὅλοι αὐτοὶ φωτίσθηκαν μὲ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα καί κήρυξαν τὸ Χρι-
στό μὲ ζῆλο, μ' ἐνθουσιασμό κι ἀφοσίωση.

α'. Ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας

Λέγεται « πρωτόκλητος » γιατί αὐτὸν πρῶτα κάλεσε ὁ Κύριος
στο Ἀποστολικὸ ἔργο. Ἦταν ἀδελφὸς τοῦ Πέτρου, ψαράς κι αὐτὸς
στή λίμνη Γεννησαρέτ.

Ὁ Ἀνδρέας ἔμεινε γιὰ λίγον καιρὸ κοντὰ στὸν Ἰωάννη τὸ Βαπτί-
στη μαζί μὲ τὸν Ἰάκωβο, τὸν υἱὸ τοῦ Ζεβεδαίου. Οἱ δύο αὐτοὶ ὠδή-
γησαν στὸν Ἰησοῦ τὸς ἀδελφούς των. Ὁ Ἀνδρέας τὸν Πέτρο κι ὁ
Ἰάκωβος τὸν Ἰωάννη.

Ὁ Ἀνδρέας, μαζί μὲ τὸ Φίλιππο, ὠδήγησαν στὸν Κύριο μερικὸς
Ἕλληνες, πού ἤθελαν νὰ τὸν γνωρίσουν. Τότε ὁ Ἰησοῦς εἶπε: « Ἦλ-
θεν ἡ ὥρα διὰ νὰ δοξασθῇ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου » (Ἰω. ιβ' 20 - 24).

Κήρυξε τὸ Εὐαγγέλιο στή Βιθυνία, σ' ὅλο τὸν Πόντο, στή Θράκη
καὶ στή Μακεδονία. Στὸ Βυζάντιο ἴδρυσε Χριστιανικὴ Ἐκκλησία
καὶ ἀπ' ἐκεῖ πῆγε στὰ Ἱεροσόλυμα, ἔπειτα στὴν Ἠπειρο καὶ τελευ-
ταῖα στὰς Πάτρας, ὅπου μαρτύρησε σὲ ἡλικία 80 ἐτῶν. Οἱ ἐχθροὶ
τοῦ Χριστιανισμοῦ τὸν κάρφωσαν πάνω σὲ σταυρὸ πού εἶχε τὸ
σχήμα Χ καὶ γι αὐτὸ τὸ σχῆμα αὐτὸ λέγεται « σταυρὸς τοῦ Ἁγίου
Ἀνδρέου ». Σύμφωνα μὲ τὴν παράδοση ὁ Ἀνδρέας, προτοῦ σταυ-
ρωθῆ, ἔσκυψε καὶ προσκύνησε τὸ σταυρὸ.

Τὸ λείψανό του τὸ μετέφεραν ἀπὸ τὰς Πάτρας στὴν Κωνσταντι-
νούπολη καὶ τὸ ἔθαψαν στὸ Ναὸ τῶν Ἁγ. Ἀποστόλων. Ἀργότερα
ὁ Αὐτοκράτορας Βασίλειος ὁ Μακεδὼν ἔστειλε τὴν ἀγία κάρα του
στὰς Πάτρας, ἀλλὰ κατὰ τὸ 1460 ὁ Αὐτοκράτορας Θωμᾶς Παλαιολό-
γος τὴν ἐδώρησε στὸν Πάπα Πῖο τὸν Β', ὁ ὁποῖος τὴν ἐφύλαξε στὸ
ναὸ τοῦ Ἁγ. Ἀνδρέου στή Ρώμη.

Στόν τόπο τοῦ μαρτυρίου ἐκτίσθη μνημεῖο ἀπό τὸ Στρατοκλιῆ, ποῦ εἶχε γίνει ἐπίσκοπος ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Ἀπόστολο. Σήμερα, κοντὰ στὸ μνημεῖο, ἔχει κτισθῆ στὰς Πάτρας ναὸς στὸ ὄνομά του καὶ ἀνεγείρεται μεγαλοπρεπέστατος ναὸς στὴ μνήμη του. Εἶναι πολιοῦχος τῆς πόλεως τῶν Πατρῶν καὶ ἡ μνήμη του γιορτάζεται στὶς 30 Νοεμβρίου.

β'. Οἱ Ἀπόστολοι Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης

Οἱ δύο αὐτοὶ ἀδελφοὶ ἦταν συμπατριῶτες τοῦ Πέτρου καὶ ψαράδες, ὅταν τοὺς κάλεσε ὁ Κύριος.

Εἶχαν μητέρα τὴ Σ α λ ὡ μ η, μαθήτρια κι αὐτὴ τοῦ Χριστοῦ, ποῦ τὸν ἀκολουθοῦσε παντοῦ καὶ τὸν ὑπηρετοῦσε σὰ μητέρα φιλόστοργη καὶ βρέθηκε στὴ σταύρωσή του.

Ὁ Ἰάκωβος καὶ ὁ Ἰωάννης ἦταν, μαζί μὲ τὸν Πέτρο, οἱ ἀγαπημένοι μαθητὲς τοῦ Κυρίου.

Ὁ Ἰάκωβος θανατώθηκε ἐπὶ βασιλείως τῆς Ἰουδαίας Ἡρώδη τοῦ Ἀγρίππα στὰ Ἱεροσόλυμα τὸ 44 μ. Χ. Μέχρι τῆς τελευταίας του ᾠρας ἔμνησε τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ.

Ὁ Ἰωάννης ἦταν ὁ πιὸ ἀγαπημένος μαθητὴς τοῦ Κυρίου. Γι' αὐτὸ στὶς τελευταῖες στιγμὲς τῆς ἀγωνίας του στὸ Σταυρό, σ' αὐτὸν ἐμπιστεύθηκε τὴν Ἁγία Μητέρα του, γιὰ νὰ τὴν παρηγορῇ καὶ νὰ τὴν ἔχη σὰν πραγματικὴ μητέρα του.

Ὁ Ἰωάννης ἔζησε περισσότερο ἀπὸ τοὺς ἄλλους Ἀποστόλους. Περιώδευσε στὴν Μ. Ἀσία, ἐπεσκέφθηκε τὶς Ἐκκλησίες, ποῦ εἶχε ἰδρύσει ὁ Παῦλος καὶ στήριξε τοὺς Χριστιανούς στὴν πίστη. Ἔμεινε δὲ στὴν Ἐφεσοὺς Ἀρχιερέας ὅλης τῆς Ἀσίας.

Κατὰ τὸ διωγμὸ τοῦ Δομιτιανοῦ (81 - 96 μ. Χ.) τὸν ἔπιασαν, καὶ τὸν ἐξώρισαν στὴ νῆσο Πάτμο, ὅπως μαρτυρεῖ ἡ ἀρχαία παράδοση.

Στὴν Πάτμο καὶ στὸ ἱστορικὸ σπήλαιο ὁ Ἰωάννης ἔγραψε τὴν « Ἀποκάλυψη », ἓνα προφητικὸ βιβλίον, στὸ ὁποῖο βεβαιώνει, ὅτι ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ θὰ ἐπικρατήσῃ στὸν κόσμον.

Ὅταν πέθανε ὁ Δομιτιανός, ἔμεινε ἐλεύθερος καὶ γύρισε στὴν Ἐφεσο, ὅπου ἔμεινε μέχρι τοῦ θανάτου του.

Στὴν Ἐφεσο ἔγραψε τρεῖς Κ α θ ο λ ι κ ἔς ἐπιστολὰς καὶ τὸ Εὐαγγέλιον. Γι' αὐτὸ ὠνομάσθηκε καὶ « Εὐαγγελιστὴς ».

Ἦταν πιὰ πολὺ γέρος. Δὲν ἤμποροῦσε νὰ βαδίσῃ καὶ τὸν ἔφεραν στὶς συγκεντρώσεις τῶν πιστῶν σὲ φορεῖο. Στὶς συγκεντρώσεις αὐτές, ἐπειδὴ δυσκολευόταν νὰ μιλήσῃ, μόνο αὐτὲς τὶς λέξεις ἔλεγε: « Τεκνία μου, ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. Τεκνία μου, ἀγαπᾶτε ἀλλήλους ». Ὅταν δὲ τὸν ρώτησαν, γιατί ἐπαναλαμβάνει πάντοτε τὴν ἴδια

φράση, τούς ἀπάντησε: « Αὐτὴ ἡ φράση εἶναι ὀλόκληρος ὁ Χριστιανισμός ».

Πέθανε σὲ ἡλικία 100 ἐτῶν, περίπου, κι οἱ Χριστιανοὶ πένθησαν πολὺ γιὰ τὸ θάνατο τοῦ Ἀποστόλου, πού τὸν ὠνόμασαν « Ἀπόστολο τῆς Ἀγάπης ». Ἐπειτα ἀπὸ χρόνια, στὴν Ἔφεσο χτίσθηκε πάνω ἀπὸ τὸν τάφο του μεγαλοπρεπῆς ναός.

Ἡ Ἐκκλησία τὸν ὠνόμασε « Θεολόγο » καὶ γιορτάζει τὴ μνήμη του στὶς 8 Μαΐου.

γ'. Οἱ λοιποὶ Ἀπόστολοι

Ὁ Ματθαῖος. Εἶναι κι αὐτὸς « Εὐαγγελιστὴς » γιὰτὶ ἔγραψε τὸ πρῶτο Εὐαγγέλιο. Κήρυξε στὴν Περσία, Συρία καὶ Αἰθιοπία καὶ πέθανε μὲ μαρτυρικὸ θάνατο. Γιορτάζεται ἡ μνήμη του στὶς 16 Νοεμβρίου.

Ὁ Φίλιππος. Κήρυξε στὴ Φρυγία, ὅπου πέθανε μὲ μαρτυρικὸ θάνατο. Λέγεται, ὅτι τὸν κρέμασαν ἀπὸ ἓνα μαρμάρينو στύλο μὲ τὸ κεφάλι πρὸς τὰ κάτω (87 μ. Χ.). Ἡ μνήμη του γιορτάζεται στὶς 14 Νοεμβρίου.

Ὁ Ναθαναὴλ ἢ Βαρθολομαῖος. Κήρυξε στὴ Μ. Ἀσία, στὴν Ἀραβία καὶ πέθανε μὲ μαρτυρικὸ θάνατο στὴν Ἀρμενία. Ἡ μνήμη του γιορτάζεται στὶς 16 Ἰουνίου.

Ὁ Θωμᾶς. Αὐτὸς πίστεψε στὴν Ἀνάστασι τοῦ Χριστοῦ, ὅταν εἶδε τὶς πληγές του ἀπὸ τὰ καρφιά. Κήρυξε σὲ πολλὰ μέρη τῆς Ἀσίας καὶ ἰδιαίτερα στὴν Περσία. Πέθανε κι αὐτὸς μὲ θάνατο μαρτυρικόν. Τὴ μνήμη του γιορτάζουμε τὴν « Κυριακὴ τοῦ Θωμᾶ », πού εἶναι ἡ πρώτη Κυριακὴ ἔπειτα ἀπὸ τὸ Πάσχα.

Ὁ Σίμων ὁ Κανανίτης, πού λέγεται καὶ Ζηλωτής, κήρυξε στὴν Αἴγυπτο καὶ σ' ἄλλα μέρη τῆς Ἀφρικῆς. Ἡ παράδοση ἀναφέρει, ὅτι ἔφθασε καὶ στὶς Βρετανικὲς νήσους, ὅπου καὶ πέθανε μὲ μαρτυρικὸ θάνατο.

Ὁ Ἰούδας ἢ Θαδδαῖος. Δίδαξε στὴ Μεσοποταμία, στὴν Ἀραβία καὶ σ' ἄλλους ἐκεῖ λαούς.

Ὁ Ματθίας, πού ἔγινε ἀντικαταστάτης τοῦ Ἰούδα τοῦ Ἰσκαριώτη, πῆγε στὴν Αἰθιοπία, ὅπου θανατώθηκε. Ἄλλοι πιστεύουν, ὅτι λιθοβολήθηκε ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους.

δ'. Οἱ Ἀδελφῶθες Ἰάκωβος καὶ Ἰούδας

Ὀνομάζονται « ἀδελφῶθες » γιὰτὶ ἦταν παιδιὰ τοῦ Ἰωσήφ, προτοῦ μνηστευθῆ τὴν Μαριάμ.

Ὁ Ἰάκωβος, ὅσο ζοῦσε ὁ Ἰησοῦς δὲν πίστευε. Ἐπειτα ὁμως ἀπὸ τὸ θάνατο καὶ τὴν Ἀνάστασή του, πίστεψε μ' ὅλη τὴν ψυχὴ

του κι έγινε Ἐπίσκοπος τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἱεροσολύμων. Ζοῦσε βίο ἀσκητικό, κυβερνοῦσε με σύνεση τὴν Ἐκκλησία, καὶ προστάτευε ὄχι μόνο τοὺς Χριστιανοὺς ἀλλὰ καὶ τοὺς Ἰουδαίους καὶ τοὺς ἔθνικους.

Προσευχόταν διαρκῶς γονατισμένος καὶ τὰ γόνατά του εἶχαν γίνεαι πολὺ σκληρά.

Ἔλεγε τὸν ἀγαποῦσαν, τὸν ἐσέβοντο καὶ τὸν ὠνόμαζαν « δίκαιον ».

Οἱ Ἀρχιερεῖς ὅμως τῶν Ἰουδαίων φθόνησαν τὸν Ἰάκωβο καὶ τὸν θανάτωσαν με λιθοβολισμό τὸ 62 μ. Χ., ἐνῶ αὐτὸς γονατισμένος καὶ ἔτοιμος νὰ πεθάνῃ παρακαλοῦσε τὸ Χριστὸ νὰ συχωρέσῃ τοὺς βασιανιστὲς του.

Ὁ Ἰάκωβος ἔγραψε μίαν Καθολικὴ Ἐπιστολὴ καὶ τὴν ἀκολουθία τῆς Θείας Λειτουργίας.

Ἡ Ἐκκλησία μας γιορτάζει τὴ μνήμη του στὶς 23 Ὀκτωβρίου.

Ὁ Ἰούδας κήρυξε κι αὐτὸς στὴν Παλαιστίνη καὶ σ' ἄλλες χώρες καὶ πέθανε με μαρτυρικό θάνατο. Ἐγραψε κι αὐτὸς μιὰ Καθολικὴ ἐπιστολὴ.

ε'. Ὁ Μᾶρκος καὶ ὁ Λουκάς

Τὸ Ἱερὸ Εὐαγγέλιο ποὺ περιέχει τὴ ζωὴ καὶ τὴν διδασκαλία τοῦ Κυρίου, τὸ ἔγραψαν, ὅπως εἶδαμε, ὁ Ματθαῖος καὶ ὁ Ἰωάννης. Ἐκτός ὅμως ἀπὸ αὐτοῦς, ἔγραψαν Εὐαγγέλιο καὶ ὁ Μᾶρκος καὶ ὁ Λουκάς.

Ὅλοι αὐτοὶ λέγονται « Εὐαγγελιστὲς », γιατί καθένας ἀπὸ αὐτοῦς ἔγραψε τὸ δικό του Εὐαγγέλιο.

Ὁ Μᾶρκος καὶ ὁ Λουκάς δὲν ἦταν μαθητὲς τοῦ Κυρίου. Λέγονται ὅμως, ὅπως καὶ ὁ Παῦλος κι ἄλλοι, ποὺ κήρυξαν τὸ Χριστό, Ἀπόστολοι κι αὐτοί, γιατί κι αὐτοί, ὅπως οἱ ἄλλοι, κήρυξαν με ζῆλο τὴ Χριστιανικὴ θρησκεία.

Ὁ Εὐαγγελιστὴς Μᾶρκος. Γεννήθηκε στὴν Ἱερουσαλὴμ καὶ έγινε Χριστιανὸς ἀπὸ νεαρὴ ἀκόμη ἡλικία. Ὄταν θανατώθηκε ὁ Πέτρος, ὁ Μᾶρκος ἔφυγε ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλὴμ καὶ κήρυξε τὸ Χριστὸ στὴν Αἴγυπτο. Στὴν Ἀλεξάνδρεια ἱδρυσε τὴν Ἐκκλησία τῆς καὶ πέθανε ἐκεῖ με θάνατο μαρτυρικό.

Λέγεται, ὅτι τὸ λείψανό του τὸ μετέφεραν στὴ Βενετία κι ἐπάνω στὸν τάφο του ἔχτισαν τὸν περίφημο ναό του. Ἡ Βενετία τὸν λατρεύει ὡς πολιούχο τῆς.

Ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκάς. Ἦταν Ἕλληνας, γεννήθηκε στὴν Ἀντιόχεια κι ἦταν γιατρός καὶ ζωγράφος. Πιστεύομε, ὅτι ὁ Λουκάς πρῶτος ἔκαμε τὶς εἰκόνες τῆς Παναγίας καὶ γι αὐτὸ στὶς Παρακλήσεις φάλλομε στὴ Θεοτόκο ἕνα τροπάριο, τὸ ἐξῆς : « Ἄλλα τα χεῖλη τῶν ἀσεβῶν, τῶν μὴ προσκυνούντων τὴν Εἰκόνα σου τὴν σεπτὴν,

τὴν ἱστορηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Λουκᾶ, ἱερωτάτου, τὴν ὁδηγήτριαν ».

Ἦταν τόσο ἀφοσιωμένοι στὸν Παῦλο καὶ τόσο πολὺ τὸν σεβόταν καὶ τὸν ἀγαποῦσε, ὥστε ὅταν αὐτὸς συνελήφθη στὰ Ἱεροσόλυμα καὶ ἐξωρίστηκε στὴν Καισάρεια πῆγε καὶ ἔμεινε μαζί του. Καὶ ὅταν ὠδήγησαν τὸν Παῦλο δέσμιο στὴ Ρώμη, πάλι μαζί του πῆγε ὁ Λουκᾶς καὶ ἔμεινε κοντὰ του τέσσερα ὁλόκληρα ἔτη.

Ὁ Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνὸς θεωρεῖ τὸ Λουκᾶ πρωτομάρτυρα ὅμοιον μὲ τὸ Στέφανο καὶ τοὺς ἀποστόλους Πέτρο καὶ Ἀνδρέα. Ὁ δὲ Βυζαντινὸς ἱστορικὸς Νικηφόρος ὁ Κάλλιστος γράφει γιὰ τὸ μαρτύριο στὰς Θήβας, ὅτι οἱ ἐχθροὶ τοῦ Χριστοῦ τὸν κρέμασαν ἀπὸ μιὰν ἐλιά.

Ὁ τάφος του ἦταν γνωστὸς ἐκεῖ. Ἀλλὰ τὸν 4ον αἰῶνα ὁ Αὐτοκράτορας Κωνσταντῖος, ὁ υἱὸς τοῦ Μ. Κωνσταντίνου, μετέφερε τὰ ἱερὰ ὀστᾶ του στὴν Κωνσταντινούπολη καὶ τὰ ἔθαψε μὲ μεγάλες τιμὲς στὸ Ναὸ τῶν ἁγ. Ἀποστόλων.

Ἡ μνήμη του γιορτάζεται στὶς 18 Ὀκτωβρίου.

Δύο ἱερὰ βιβλία ἔγραψε ὁ Λουκᾶς : Τὸ Εὐαγγέλιο, πού περιέχει τὴ ζωὴ καὶ τὴ διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ ὡς τὴν Ἀνάληψη, καὶ τὶς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, πού περιέχουν τὶς περιουδεῖες τὸ κήρυγμα καὶ τοὺς διωγμοὺς τῶν Ἀποστόλων ὄλων καὶ ἰδίως τοῦ Παύλου καὶ τοῦ Πέτρου.

στ'. Τὸ ἔργο τῶν Ἀποστόλων

Ἦχι μόνον ἐμεῖς οἱ Χριστιανοί, ἀλλὰ καὶ οἱ ἄλλοι, πού δὲ πίστεψαν ἀκόμη στὸ Χριστό, θαυμάζουν τὸ ἔργο τῶν Ἀποστόλων.

Ἀγράμματοι αὐτοὶ ψαράδες οἱ περισσότεροί, φωτισμένοι μὲ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα καὶ μὲ πίστη στὸ Χριστό, ποτὲ δὲν ἔχασαν τὸ θάρρος τους καὶ ποτὲ δὲ φοβήθηκαν τοὺς διωγμοὺς, πού ἔκαναν ἐναντίον τους οἱ Ἰουδαῖοι, οἱ Ἐθνικοί, οἱ Ἀρχοντες καὶ οἱ διάφοροι λαοί.

Ἐφευγαν ἀπὸ τὴ μία χώρα καὶ πῆγαιναν σὲ ἄλλη καὶ παντοῦ κήρυτταν τὴ θρησκεία τῆς Ἀγάπης, καὶ πολλὰς φορὲς ἔκαναν Χριστιανούς καὶ ἐκείνους, πού τοὺς καταδίωκαν.

Ἐπόφεραν ὅλα τὰ μαρτύρια. Ἐμαστιγώθηκαν, ἐφυλακίσθηκαν, ἐξευτελίσθηκαν, ἔμειναν νηστικοὶ καὶ αὔπνοοι, δέχτηκαν πληγὰς στὰ σώματά τους, ἐλιθοβολήθηκαν, σταυρώθηκαν καὶ ποτὲ δὲ βγήκε ἀπὸ τὸ στόμα τους κακὸς λόγος ἐναντίον ἐκείνων, πού τοὺς βασάνιζαν. Τοὺς εὐλογοῦσαν ὡς τὴν τελευταία στιγμή τους, παρακαλοῦσαν τὸ Θεὸ νὰ τοὺς συχωρέσῃ καὶ μὲ χαρὰ παρέδιναν τὸ πνεῦμα τους στὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστό, τὸν ἀγαπημένο τους Διδάσκαλο, τὸ Διδάσκαλο τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς ἀγάπης.

Ἡ πίστη τοὺς ἔκανε δυνατούς. Καὶ μὲ τὴ δύναμή τους αὐτὴ ἱδρυ-

σαν Χριστιανικές Ἐκκλησίες σ' ὅλο τὸν κόσμο, πού ἦταν τότε γνωστές. Εἶναι λοιπὸν ἀξιοθαύμαστο τὸ ἔργο τῶν Ἀποστόλων, πού τὸ εὐλόγησε ὁ Θεός. Γι αὐτὸ ἡ Ἐκκλησία μας τοὺς δίνει τιμὴ, πού τοὺς ἀξίζει. Τὴ μνήμη καθένα ἀπὸ αὐτοὺς τὴ γιορτάζει ξεχωριστά, ὥρισε ὁμως καὶ κοινὴ καὶ γιὰ τοὺς δώδεκα γιορτὴ στὶς 30 Ἰουνίου.

Ἐρωτήσεις

- α) Γιατί ἡ Ἐκκλησία μας παραδέχεται τὸν Πέτρο ὡς «κορυφαῖο»;
- β) Ποῖα θαύματα ἔκαμε ὁ Πέτρος;
- γ) Πῶς καὶ πότε ὁ Θεός προστάτευσεν τὸν Πέτρο;
- δ) Γιατί ἡ Ρώμη λατρεύει τὸν Πέτρο ὡς πολιούχου της;
- ε) Μπορεῖς νὰ μάθης τὰ ὀνόματα τῶν 12 Ἀποστόλων καὶ πότε γιορτάζει καθένας ἀπὸ αὐτούς;
- στ) Ποῖοι εἶναι οἱ Ἐδαγγελιστές;
- ζ) Γιατί θαυμάζεται τὸ ἔργο τῶν Ἀποστόλων;

7. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

α'. Διοίκηση

Ὅπως κάθε κοινωνία χρειάζεται μιὰ ἀνώτερη ἀρχή, γιὰ νὰ τὴν συντηρῇ καὶ νὰ φροντίζη γιὰ τὸ καλὸ της καὶ τὴν πρόοδό της, ἔτσι καὶ ἡ Ἐκκλησία. Οἱ Ἀπόστολοι, ὅταν ἱδρυσαν ἐκκλησίες στὶς διάφορες πόλεις, φρόντιζαν γιὰ τὴν ὀργάνωση καὶ τὴν κυβέρνηση αὐτῶν.

Γιὰ τὴν Ἐκκλησίαν τῶν Ἱεροσολύμων ἔβαλαν γιὰ βοηθοὺς ἑπτὰ Διακόνους, ὅπως μάθαμε. Ἀργότερα, ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς Διακόνους, χειροτονοῦσαν σὲ κάθε Ἐκκλησίαν τοὺς Ἐπισκόπους καὶ τοὺς Πρεσβυτέρους.

Τρία λοιπὸν ἦταν τὰ ἀξιώματα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς: Οἱ Ἐπίσκοποι, οἱ Πρεσβύτεροι καὶ οἱ Διάκονοι.

Προϊστάμενοι τῶν Ἐκκλησιῶν ἦταν οἱ Ἐπίσκοποι, σὰν ἀντιπρόσωποι τῶν Ἀποστόλων, εἶχαν δὲ βοηθοὺς τοὺς Πρεσβυτέρους καὶ τοὺς Διακόνους.

Στὴν ἐποχὴ ἐκείνη βοηθοῦσαν στὰ ἔργα τοὺς καὶ Διακόνισσες, δηλ. γυναῖκες εὐσεβεῖς, πού φρόντιζαν νὰ μοιράζουν κανονικὰ τὰ βοηθήματα στοὺς φτωχοὺς καὶ τοὺς ἄρρωστους Χριστιανούς, νὰ διδάσκουν ἄλλες γυναῖκες, νὰ τὶς κατηχοῦν στὴ θρησκεία καὶ νὰ τὶς βαπτίζουν.

Ὅσοι εἶχαν ἐκκλησιαστικὰ ἀξιώματα ἦταν οἱ κληρικοί, οἱ δὲ πιστοὶ ἦταν οἱ λαϊκοί.

β'. Σύνοδοι

Τὸ Ρωμαϊκὸ Κράτος εἶχε διαιρεθῆ σὲ Ἐπαρχίες καὶ σὲ Διοικήσεις. Οἱ Ἐπαρχίες εἶχαν πολλές πόλεις καὶ οἱ Διοικήσεις πολλές Ἐπαρχίες.

Στὶς πόλεις τῶν Ἐπαρχιῶν ἦταν χειροτονημένοι Ἐπίσκοποι καὶ προϊστάμενος αὐτῶν ἦταν ὁ Ἐπίσκοπος, πού ἔμενε στὴν πρωτεύουσα τῆς Ἐπαρχίας δηλ. στὴ Μητρόπολη. Ὅταν λοιπὸν ἦταν ἀνάγκη νὰ συζητήσουν καὶ ν' ἀποφασίσουν γιὰ διάφορα ζητήματα τῶν Ἐκκλησιῶν ὅλης τῆς Ἐπαρχίας, ὁ Ἐπίσκοπος τῆς πρωτεύουσας συγκέντρωνε ἐκεῖ ὅλους τοὺς Ἐπισκόπους. Οἱ συγκεντρώσεις αὐτὲς λέγονταν « Ἐπαρχιακὲς Σύνοδοι ».

Πρόεδρος αὐτῶν ἦταν ὁ Ἐπίσκοπος τῆς Πρωτεύουσας, πού λεγόταν Μητροπολίτης.

Ὅταν πάλι ἔπρεπε νὰ λύσουν Ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα πολλῶν Ἐπαρχιῶν, γινόταν συγκέντρωση τῶν Ἐπισκόπων ὅλων τῶν Ἐκκλησιῶν τῶν Ἐπαρχιῶν αὐτῶν, καὶ τὶς ἀποφάσεις, πού ἔπαιρναν, ἔπρεπε νὰ τὶς σεβασθοῦν καὶ νὰ τὶς ἐκτελέσουν ὅλες οἱ Ἐκκλησίες τῆς περιφέρειᾶς. Οἱ συγκεντρώσεις αὐτὲς λέγονταν « Τοπικὲς σύνοδοι ». Πρόεδρος αὐτῶν ἦταν ὁ ἀρχαιότερος Μητροπολίτης.

Ἡ πρωτεύουσα ἐκάστης Διοικήσεως ἦταν καὶ πρωτεύουσα πολλῶν Ἐπαρχιῶν. Γι' αὐτὸ καὶ οἱ Ἐπίσκοποι τῆς πρωτεύουσας τῆς Διοικήσεως εἶχαν ἰδιαίτερη τιμὴ. Αὐτοὶ ὀνομάσθηκαν στὴν ἀρχὴ Ἀρχιεπίσκοποι καὶ Ἐξαρχοί. Ἀργότερα δὲ ὀνομάσθηκαν Πατριάρχες ἢ Πάπες.

Στὸ Ἀνατολικὸ Κράτος ἦταν τέσσαρες Πατριάρχες, τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τῆς Ἀλεξανδρείας, τῆς Ἀντιοχείας καὶ τῶν Ἱεροσολύμων. Στὸ Δυτικὸ κράτος ἦταν ἓνας Πατριάρχης, ὁ Πάπας τῆς Ρώμης.

Οἱ Πατριάρχες κυβερνοῦσαν τὶς περιφέρειᾶς τοὺς μὲ τοὺς Μητροπολίτες καὶ τοὺς Ἐπισκόπους. Ὅταν δὲ παρουσιαζόταν κάποιο σπουδαῖο ζήτημα Ἐκκλησιαστικόν, πού εἶχε σχέση μὲ τὴν Ἁγία Γραφή καὶ τὴν Ἱερὴ Παράδοση, καλοῦσαν σὲ συγκέντρωση ὅλους τοὺς Μητροπολίτες καὶ τοὺς Ἐπισκόπους, γιὰ νὰ λύσουν τὸ ζήτημα αὐτό. Οἱ συγκεντρώσεις αὐτὲς λέγονταν « Οἰκουμενικὲς σύνοδοι ». Τὶς ἀποφάσεις τῶν Οἰκουμενικῶν αὐτῶν συνόδων τὶς κύρωνε ὁ Αὐτοκράτορας καὶ ἦταν τότε νόμοι τοῦ Κράτους, στοὺς ὁποίους ἔπρεπε ὅλοι νὰ ὑπακούουν.

Οἱ « Οἰκουμενικὲς σύνοδοι » ἄρχισαν νὰ γίνονται ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου, ὅπως θὰ μάθωμε ἀργότερα.

γ'. Ἀποστολικές Ἐκκλησίες

Στὸ Ἀνατολικὸ Κράτος ἰδρύθηκαν πολλές Ἐκκλησίες. Οἱ σπουδαιότερες ἦταν στὴν Παλαιστίνη, στὴ Συρία, στὴν Ἀραβία, στὶς Ἰνδίες, στὴν Κύπρο, στὴν Ἀλεξάνδρεια, στὴν Κρήτη, στὰς Ἀθήνας, στὴν Κόρινθο, στὴ Βοιωτία, στὴ Θεσσαλονίκη, στὴ Βέρροια καὶ ἄλλες. Ἐκείνη πού πρωτοἰδρύθηκε ἦταν ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἱερουσαλήμ, ὅπως μάθαμε, ἔπειτα ἀπὸ τὴν ἐπιφοίτηση τοῦ Ἁγ. Πνεύματος τὴν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς.

Στὸ Δυτικὸ Κράτος ἰδρύθηκε μιὰ Ἐκκλησία, ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρώμης. Οἱ Χριστιανοὶ ἔδειχναν ἰδιαίτερη τιμὴ σ' αὐτή, γιατί στὴ Ρώμη κήρυξαν οἱ Ἀπόστολοι Παῦλος καὶ Πέτρος καὶ μαρτύρησαν ἐκεῖ.

Ὅλες αὐτὲς οἱ Ἐκκλησίες λέγονται « Ἀποστολικές » γιατί τὶς ἴδρυσαν οἱ Ἀπόστολοι. Εἶχαν δὲ μεταξύ τους ἀδελφικὸ σύνδεσμο, γιατί ἦταν ἐνωμένες μὲ τὴν πίστη καὶ τὴν ἀφοσίωση στὸν ἕνα καὶ μόνον Ἀρχηγό τους, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. Ἀπὸ αὐτὲς δὲ διαδόθηκε σ' ὅλο τὸν τότε γνωστὸ κόσμον ὁ Χριστιανισμός.

Ἐρωτήσεις

- α) Γιὰ ποῖό λόγο γίνονταν οἱ σένοδοι ;
- β) Ποιὰ εἶναι τὰ εἶδη τῶν συνόδων ;
- γ) Ποιὰ εἶναι τὰ Πατριαρχεῖα ;

8. ΟΙ ΔΙΩΓΜΟΙ

α'. Ἡ αἰτία τῶν διωγμῶν

Ἐκεῖνοι, πού πρῶτοι, καθὼς μάθαμε, δίωξαν τὸ Χριστιανισμό, ἦταν οἱ Ἰουδαῖοι. Αὐτοὶ πίστευαν, ὅτι ὁ Ἰουδαϊκὸς λαὸς εἶναι ὁ ἐκλεκτὸς λαὸς τοῦ Θεοῦ. Τῆ δὲ θρησκεία τους, πού περιεῖχε τὸ Μωσαϊκὸ νόμον καὶ τὶς Προφητεῖες, τῆ θεωροῦσαν σὰν ἱερὸ δῶρο, πού ἔστειλε ὁ Θεὸς μόνον σ' αὐτούς. Γι' αὐτό, ἀπὸ τὶς πρῶτες ἡμέρες πού ἄρχισε τὸ κήρυγμα τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας, κήρυξαν ἄγριο πόλεμον ἐναντίον τῶν Ἀποστόλων.

Οἱ Ρωμαῖοι, πού κυβερνοῦσαν ὅλο τὸ γνωστὸ τότε κόσμον, εἶχαν ἐπίσημη θρησκεία τους τὴν εἰδωλολατρεία. Στὴ Χριστιανικὴ θρησκεία δὲν ἔδωκαν προσοχή.

Νόμιζαν ὅτι αὐτὴ ἦταν μιὰ « αἵρεση » τῆς Ἰουδαϊκῆς θρησκείας καὶ ἔβλεπαν μὲ ἀδιαφορία τὴν ἔχθρα τῶν Ἰουδαίων στοὺς Χριστιανούς.

Όταν όμως έπειτα από μερικά χρόνια είδαν, ότι πολλοί από τους Έθνικούς, δηλ. από τους είδωλολάτρεις, πίστευαν στη θρησκεία του Χριστού, τότε άρχισαν ν' άνησυχούν σοβαρά, γιατί κατάλαβαν, ότι ή θρησκεία αυτή θά άλλαζε τή μορφή τής είδωλολατρικής κοινωνίας και θά έφερνε στον Κόσμο νέα ζωή. Αύτή δέ ή ζωή θά τους έζημίωνε πολύ.

Οί ιερείς τών είδωλολατρών έβλεπαν, ότι ή ψεύτικη θρησκεία τους θά έσβηνε, οί ναοί τους δέν θά είχαν πιστούς κι αύτοί θά έχαναν τά συμφέροντά τους.

Έπειτα οί διάφοροι καλλιτέχνες, πού κατασκεύαζαν τους άνδριάντες και τά αγάλματα και τους μεγαλοπρεπείς είδωλολατρικούς ναούς, έβλεπαν, ότι θά έχαναν κι αύτοί τή δόξα τους και τά χρήματα, πού έπαιρναν από τά έργα τους αύτά.

Οί άριστοκράτες πάλι κι οί πλούσιοι πίστευαν, ότι ή κοινωνία άποτελείται από δύο τάξεις. Από τή δική τους, πού ήταν ξεχωριστή, κι από τήν τάξη τών πτωχών, πού τους θεωρούσαν κατώτερους κι έπρεπε σάν δουίλοι νά εργάζωνται γι αυτούς. Δέν άρεσε λοιπόν και σ' αυτούς ή Χριστιανική θρησκεία, πού κηρύττει, ότι οί άνθρωποι είναι ίσοι μεταξύ τους, σάν τέκνα του ίδιου Πατέρα, του Θεού.

Άλλά και οί φιλόσοφοι δέν ήμπορούσαν νά δεχθούν τή νέα Θρησκεία, πού τή δίδασκαν οί άγράμματοι ψαράδες, γιατί πίστευαν, ότι μόνο αύτοί ξέρουν τήν αλήθεια.

Όλες λοιπόν οί τάξεις και τών Ιουδαίων και τών Έθνικών είχαν συμφέρο νά πολεμήσουν τó Χριστιανισμό.

Γι αυτό κατηγορούσαν τους Χριστιανούς, ότι είναι επικίνδυνοι, γιατί δέν είχαν στους ναούς αγάλματα, γιατί δέν έκαναν θυσίες ζώων, γιατί στίς μυστικές τους συγκεντρώσεις έκαναν πράγματα παράνομα, ότι τάχα έσφαζαν βρέφη κι έτρωγαν τίσ σάρκες τους κι έπιναν τó αίμα τους, γιατί άκόμα συνωμοτούσαν έναντίον τής άλλης κοινωνίας. Έπίσης διέδιδαν, ότι έξ αίτίας αυτών έχαναν πολλές φορές τίσ μάχες τά Ρωμαϊκά στρατεύματα.

Έτσι λοιπόν παρουσίαζαν στό λαό τους Χριστιανούς ως κακοποιούς και μέ κάθε τρόπο τόν φανάτιζαν έναντίον αυτών, μέ τó σκοπό νά εξαφανίσουν τή νέα θρησκεία.

Γιά νά επιτύχουν δέ εύκολώτερα τó σκοπό τους αυτόν, πήραν μέ τó μέρος τους και τους Αυτοκράτορες τής Ρώμης.

Τους Αυτοκράτορες τους λάτρευαν οί Έθνικοί ως « Μεγάλους Αρχιερείς » τής Θρησκείας τους κι όταν πέθαιναν τους λάτρευαν πολλές φορές σάν θεούς. Έπειδή δέ ó Χριστιανισμός δίδασκε, ότι μόνο ó Θεός πρέπει νά λατρεύεται, οί Αυτοκράτορες μίσησαν κι αύτοί τους Χριστιανούς κι άρχισαν τους φοβερούς διωγμούς, πού κράτησαν 250, περίπου, χρόνια, από τó 64 μ. Χ. έως τó 313, όταν Αυτοκράτορας έγινε ó Μ. Κωνσταντίνος.

Κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ οἱ Χριστιανοὶ ἔπαθαν ἀφάνταστα μαρτύρια χάριν τῆς Πίστεως.

Τὰ μαρτύρια αὐτὰ τὰ ξέρουμε κι ἀπὸ ἄλλα βιβλία, ἀλλὰ κι ἀπὸ τὰ « μαρτύρια » ἢ « μαρτυρολόγια », δηλ. τὶς γραπτὲς διηγήσεις γιὰ τὴ διαδικασία πού γινόταν γιὰ τὴν καταδίκη τους στοὺ θάνατο. Τὰ μαρτυρολόγια αὐτὰ τὰ ἔγραφαν ἀπὸ τὴ διήγηση τῶν μαρτύρων, πού ἦταν στὶς δίκες ἢ ἀπὸ τὰ πρακτικά, πού κρατοῦσαν οἱ δικαστὲς στὰ δικαστήρια. Αὐτὰ πολλὲς φορὲς τὰ ἀγόραζαν οἱ Χριστιανοὶ ἀπὸ τὶς διάφορες ἀρχὲς καὶ τὰ διάβαζαν, ὅταν γιόρταζαν τὴ γιορτὴ τῶν Μαρτύρων. Ἄπὸ αὐτὸ βλέπομε τὸ θάρρος, τὴν ὑπομονὴ καὶ τὴν πίστη τους. Ἐπίσης βλέπομε τὴ σκληρότητα καὶ τὴν ἀνανδρία τῶν Ἀρχόντων ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν.

Χιλιάδες Χριστιανῶν ἔχυσαν τὸ αἷμα τους χάριν τοῦ Χριστοῦ, στὰ χρόνια ἐκεῖνα. Ὅμως τὸ αἷμα αὐτό, ἀντὶ νὰ ἐξαφανίσῃ τὴ νέα Θρησκεία τὴ διέδωκε καὶ τὴ στερέωσε.

β'. Ὁ διωγμὸς τοῦ Νέρωνος

Ὁ πρῶτος διωγμὸς τῶν Χριστιανῶν ἔγινε στὴ Ρώμη, ὅταν Αὐτοκράτορας τοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους ἦταν ὁ Νέρων (64 μ. Χ.).

Ὁ Νέρων ἦταν μανιακὸς καὶ σκληρὸς Αὐτοκράτορας, πού ἡ Ἱστορία τὸν ἔχει καταδικάσει γιὰ τὰ μεγάλα του κακουργήματα.

Κάποτε, γιὰ νὰ πάρῃ τάχα μιὰ ἰδέα πῶς φαινόταν ἡ Τροία, ὅταν τὴν ἔκαυσαν οἱ Ἕλληνες στὸν Τρωικὸ πόλεμο, διάταξε κι ἔκαυσαν μιὰ ἀπ' τὶς πτωχότερες συνοικίες τῆς Ρώμης. Ὅταν δὲ ἡ πυρκαϊὰ ἄρχισε νὰ ἐξαπλώνεται, αὐτὸς ἀπὸ τὰ ἀνάκτορά του ἔβλεπε αὐτὸ τὸ θέαμα κι ἐγέμιζε ἀπὸ χαρὰ.

Ὅταν ὁμως οἱ κάτοικοι τῆς Ρώμης, τρομαγμένοι ἀπὸ τὴ μεγάλη αὐτὴ πυρκαϊὰ, ἦταν ἔτοιμοι νὰ κάμουν ἐπανάσταση, γιὰτὶ ὑποπτεύθηκαν ὅτι ὁ Νέρων ἦταν ὁ αἴτιος, διέδωκε μὲ τοὺς Ἀρχοντας, τοὺς Ἐθνικοὺς καὶ τοὺς Ἰουδαίους, ὅτι εἶχαν προκαλέσει τὴν καταστροφὴ αὐτὴ οἱ Χριστιανοί.

Ὁ λαὸς πίστεψε στὴ διάδοση αὐτὴ. Κι ἀμέσως ἓνας μεγάλος διωγμὸς ἄρχισε ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν μέσα στὴ Ρώμη. Ὅπου τοὺς εὑρισκαν τοὺς ἔσυραν στὴ φυλακὴ, τοὺς βασάνιζαν μὲ φοβερὰ μαρτύρια, τοὺς ἀλείφαν μὲ πίσσα καὶ τοὺς ἔκαιγαν, τοὺς σταύρωναν ἢ τοὺς ἔρριχναν στὰ ἄγρια θηρία, πού εἶχαν στὰ θηριοτροφεία.

Δὲν εἶναι γνωστὸς ὁ ἀριθμὸς τῶν Χριστιανῶν, πού ἔχυσαν τὸ αἷμα τους στοὺ διάστημα τῶν διωγμῶν αὐτῶν.

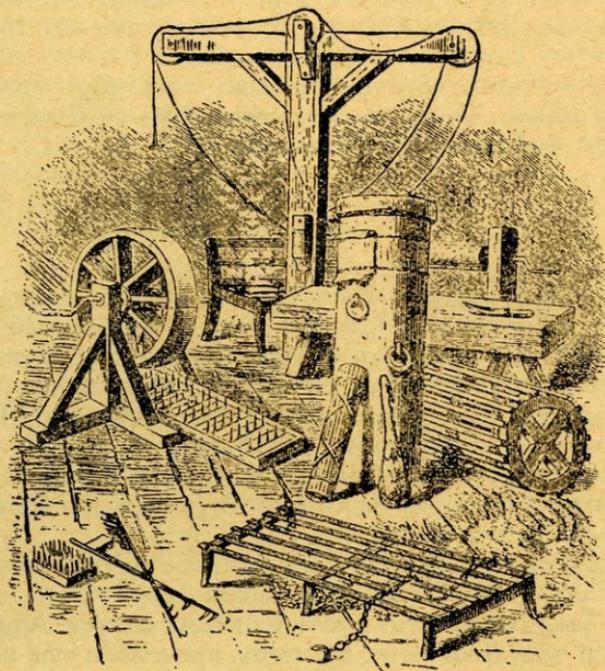
Πλήθη ἀπὸ γέροντες, νέους, παιδιά, βρέφη, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, θανατώθηκαν μὲ σκληρὸ τρόπο. Μεταξὺ δὲ αὐτῶν μαρτύρησαν, ὅπως εἶπαμε, καὶ οἱ Ἀπόστολοι Παῦλος καὶ Πέτρος.

γ'. Οἱ ἄλλοι διωγμοὶ

Κι ἄλλοι Αὐτοκράτορες, ἔπειτα ἀπὸ τὸ Νέρωνα, ἔκαμαν διωγμούς, τὸν ἓνα φοβερώτερο ἀπὸ τὸν ἄλλο.

1. Ὁ Δομητιανός. Διάταξε τὸ δεύτερο διωγμὸ καὶ πολλὲς χιλιάδες Χριστιανοὶ θανατώθηκαν (81 - 96 μ. Χ.).

2. Ὁ Τραϊανός (98 - 117 μ. Χ.) καὶ τὸ Μαρτύριο τοῦ Ἰγνατίου. Στὴν ἐποχὴ αὐτὴ μαρτύρησε, ἐκτὸς ἀπὸ ἄλλους, καὶ ὁ Ἐπί-

*Ὀργανα βασανιστηρίων τῶν Χριστιανῶν.

σκοπος Ἀντιοχείας Ἰγνατίος, πού ἦταν μαθητὴς τοῦ Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστῆ Ἰωάννου. Ἐπειδὴ ἡ Χριστιανικὴ πίστη του ἦταν μεγάλη, τὸν καταδίκασαν σὲ θάνατο, τὸν ἔφεραν ἀπὸ τὴ Συρία στὴ Ρώμη καὶ τὸν ἔρριξαν στὰ ἄγρια θηρία.

Στοὺς Χριστιανούς, πὺν ἔμαθε ὁ Ἰγνατίος ὅτι φροντίζουν νὰ τὸν ἐλευθερώσουν, ἔγραψε νὰ τὸν ἀφήσουν νὰ φαγωθῆ ἀπὸ τὰ θηρία, γιὰ νὰ ἐνωθῆ γρήγορα μὲ τὸ Χριστό. Στοὺς δὲ Ρωμαίους ἔγραψε μιὰ ἐπιστολὴ προτοῦ φθάσῃ στὴ Ρώμη καὶ τοὺς ἔλεγε: « . . . Πῦρ καὶ

Σταυρός, συμπλοκαί με τὰ θηρία, ἀνατομαί, διαιρέσεις, σκορπισμοί ὄστων, συγκοπή μελῶν, ἀλεσμοὶ ὄλου τοῦ σώματος καὶ βάσανα τοῦ διαβόλου ἃς ἔλθουν πρὸς ἐμέ, μόνον τὸν Ἰησοῦν νὰ κερδίσω».

3. **Μαρτύριο Πολυκάρπου.** Στὴν ἴδια περίπτου ἐποχή, ὅταν Αὐτοκράτορας ἦταν ὁ Ἀντώνιος Πῖος, μαρτύρησε σὲ ἡλικία 86 ἐτῶν ὁ Ἐπίσκοπος Σμύρνης Πολύκαρπος. Ἦταν σύγχρονος τοῦ Ἰγνατίου κι εἶχε χειροτονηθῆ Ἐπίσκοπος ἀπὸ τοὺς ἰδίους τοὺς Ἀποστόλους. Κυβέρνησε τὴν Ἐκκλησία τῆς Σμύρνης 36 ὀλόκληρα χρόνια με σύνεση καὶ σοφία καὶ ἀγωνίσθηκε ἐναντίον τῶν αἰρετικῶν.

Ἀπὸ μιὰ ἐπιστολή, πού ἔστειλε ἡ Ἐκκλησία τῆς Σμύρνης στὴν Ἐκκλησία τῆς Φρυγίας, βλέπομε τὸ μαρτύριο, ἀλλὰ καὶ τὸ θάρρος τῶν Χριστιανῶν. Ἐφεραν—λέει ἡ ἐπιστολή—τὸν Πολύκαρπο στὸ στάδιο τῆς πόλεως, ὅπου ἦταν συγκεντρωμένο πολὺ πλῆθος, μπροστὰ στὸν Ἀνθύπατο. Αὐτὸς προσπάθησε νὰ τὸν πείση ν' ἀρνηθῆ τὸ Χριστό, γιατί εἶχε ἀπόφαση νὰ τὸν βασανίσῃ καὶ νὰ τὸν καύσῃ. Ὁ Πολύκαρπος, χωρὶς νὰ λογαριάσῃ τὶς ἀπειλὲς αὐτές, τοῦ ἀπάντησε:

« Ὅγδοήκοντα ἕξ ἔτη ὑπηρετῶ εἰς τὸν Χριστὸν καὶ οὐδὲν με ἠδίκησε. Πῶς λοιπὸν δύναμαι νὰ βλασφημήσω τὸν Βασιλέα μου ; . . . Φοβερίζεις με πῦρ, τὸ ὁποῖον καίεται πρὸς στιγμήν καὶ κατόπιν σβήνει, διότι ἀγνοεῖς τὸ πῦρ τῆς μελλούσης κρίσεως. Ἀλλὰ διατί βραδύνεις ; Φέρε ὅ,τι θέλεις».

Ὁ Ἀνθύπατος ἔγινε μανιακὸς με τὴν ἀπάντησιν αὐτῆ τοῦ Πολυκάρπου, καὶ διάταξε καὶ τὸν ἔκασαν ζωντανό.

Οἱ Χριστιανοὶ κατώρθωσαν καὶ πῆραν τὰ ὄστᾶ του καὶ τὰ φύλαξαν σὲ κρυφὸ μέρος. Ἐκεῖ πῆγαιναν καὶ γιόρταζαν τὴ μνήμη του.

4. **Μάρκος Αὐρήλιος.** (165 μ. Χ.). Τὸν Αὐτοκράτορα αὐτὸν τὸν θεωροῦσαν φιλόσοφο. Ὅπως δὲ οἱ φιλόσοφοι μισοῦσαν τοὺς Χριστιανούς, ἔτσι κι αὐτὸς διάταξε ἕνα μεγάλο καὶ φοβερὸ διωγμὸ καὶ ἄπειροι Χριστιανοὶ μαρτύρησαν. Τότε μαρτύρησε καὶ ὁ Ἰουστινός, πού εἶχε γράψῃ πολλὰ βιβλία, γιὰ νὰ δείξῃ, ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς εἶναι ἀνώτερος ἀπὸ κάθε φιλοσοφία, γιατί αὐτὸς διδάσκει τὴ μόνη ἀλήθεια.

5. Ὁ Σεπτίμιος Σευήρος (192 - 211 μ. Χ.). Στὴν ἐποχὴ τοῦ Αὐτοκράτορα αὐτοῦ ἔγιναν μεγάλοι διωγμοὶ τῶν Χριστιανῶν στὴ Βόρειο Ἀφρική καὶ ἰδίως στὴν Αἴγυπτο. Μεταξὺ αὐτῶν μαρτύρησαν καὶ ἡ Περπέτουα καὶ ὁ Λεωνίδης με τὸν Ὀριγένη.

α'. Τὸ μαρτύριο τῆς Περπέτουας

Ἡ Χριστιανὴ Περπέτουα μαρτύρησε στὴν Καρχηδόνα. Στὸ μαρτυρολόγιό της περιγράφει ἡ ἴδια τὶς πρῶτες ἡμέρες τῆς φυλακίσεώς της: «... Ἐρρίφθημεν εἰς τὸ δεσμοκτήριον καὶ ἐτρόμαξα, διότι οὐδέποτε εἶχον ἀντιληφθῆ τόσον σκότος. Ὑστερα ἀπὸ ὀλίγας ἡμέρας ἦλθε πρὸς ἐμὲ ὁ πατήρ μου ἀπὸ τὴν πόλη, τελείως ἐξηνητημένος ἀπὸ τὴν λύπην, κατῆλθε εἰς τὸ δεσμοκτήριον, μὲ τὸν σκοπὸν νὰ μὲ μεταπέσει καὶ μοῦ ἔλεγε: Κόρη μου, λυπήσου τὰς λευκάς μου τρίχας, λυπήσου τὸν πατέρα σου... Λύγισε τὴν ἰσχυρογνωμοσύνην σου καὶ μὴ μᾶς καταστρέψης ὅλους.

Ἡ λύπη τοῦ πατέρα μου μὲ ἔθλιβε καὶ τὸν παρηγόρησα».

Τὴν ἄλλη μέρα ἡ Περπέτουα ὠδηγήθηκε στὸ δικαστήριον μαζί με ἄλλους Χριστιανούς.

Ἐκεῖ πῆγε καὶ ὁ πατέρας της κρατώντας τὸ μικρὸ παιδί της στὴν ἀγκαλιά του, γιὰ νὰ τὴν κάμῃ νὰ συγκινηθῆ, ν' ἀρνηθῆ τὸ Χριστό, καὶ νὰ σώσῃ τὴ ζωὴ της.

Ἡ Περπέτουα δοκίμασε μεγάλο πόνον στὴν καρδιά, ὅταν εἶδε τὸ παιδί της. Ἐμεινε ὁμως σταθερὴ στὴν πίστη της.

Ἔτσι, μαζί με τοὺς ἄλλους, καταδικάσθηκε κι ἀφοῦ τὴν ἔσφαξαν, τὴν ἔρριξαν στ' ἄγρια θηρία.

Οἱ Χριστιανοί, ποὺ εἶδαν τὸ μαρτύριό της, γράφουν στὸ μαρτυρολόγιο: «Οἱ ἄλλοι μάρτυρες δέχθηκαν ἀκίνητοι καὶ ἄφωνοι τὸ θανάσιμο πληγμα τῶν ξιφῶν. Ἡ Περπέτουα ὁμως, ὅταν τὴν ἐτρύπησεν εἰς τὰ πλευρὰ ὁ ξιφομάχος, τοῦ ἄρπαξε τὸ χέρι καὶ διηύθυνε τὸ ξίφος εἰς τὸν λαιμόν του, χαιρούσα, διότι ὁ θάνατος θὰ τὴν ἔφερε πλησίον τοῦ Χριστοῦ».

β'. Τὸ μαρτύριο τοῦ Λεωνίδη καὶ τοῦ Ὁριγένη

Ὁ Λεωνίδης μαρτύρησε στὴν Ἀλεξάνδρεια. Εἶχεν ἑπτὰ παιδιά καὶ ἤξερε, ὅτι, ἂν πεθάνῃ, θὰ καταδίωκαν καὶ τὰ παιδιά καὶ τὴ γυναῖκα του καὶ θὰ τοὺς ἔπαιρναν ὅλη τὴν περιουσία τους.

Εἶχε ὁμως τόσο μεγάλο ζῆλον γιὰ τὴ θρησκεία, ὥστε προτίμησε νὰ θυσιάσῃ τὴν οἰκογένειά του καὶ νὰ μὴν ἀρνηθῆ τὸ Χριστό.

Ἐνα ἀπὸ τὰ παιδιά του ἦταν καὶ ὁ Ὁριγένης. Ἄν καὶ ἦταν μικρὸς ἀκόμα ὅταν φυλάκισαν τὸν πατέρα του, τοῦ ἔστειλε ἐπιστολὴ στὴ φυλακὴ καὶ τοῦ ἔλεγε νὰ ὑπομείνῃ ἄφοβα τὸ μαρτύριό του καὶ νὰ μὴ σκεφθῆ τὴν οἰκογένειά του, γιὰτὶ αὐτὸς θὰ φροντίσῃ νὰ τὴν συντηρήσῃ.

Καὶ πραγματικά, ὅταν ὁ Λεωνίδης ἀποκεφαλίσθηκε, ὁ Ὁριγένης, ποὺ ἦταν καλλιγράφος καὶ ταχυγράφος, ἔπαιρνε διάφορα χειρό-

γραφα γι ἀντιγραφή κι ἔτσι προστάτεψε τὴν οἰκογένειά του. Ὄταν δὲ μεγάλωσε ἔγινε ἓνας σπουδαῖος ἐκκλησιαστικὸς συγγραφέας. Τὰ συγγράμματά του τὰ λογαριάζουν σὲ 6 χιλιάδες περίπου.

Δίδαξε στὴ Χριστιανικὴ σχολὴ τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ τῆς Καισαρείας καὶ στοὺς διωγμούς, πού ἔκαμε ὁ Δέκιος, φυλακίσθηκε σὲ ἡλικία 65 ἐτῶν καὶ πέθανε ἀπὸ τὶς πολλὲς κακουχίες.

6. Ὁ Δέκιος (249 - 251). Μερικὰ χρόνια οἱ διωγμοὶ εἶχαν ἐλαττωθῆ. Ὁ Δέκιος ὅμως ἄρχισε νέους διωγμοὺς πολὺ σκληροὺς.

Ἔδωγοντο τοὺς Χριστιανοὺς στοὺς εἰδωλολατρικοὺς ναοὺς, ὅπου ἔπρεπε νὰ κάμουν θυσίες. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Χριστιανοὶ δὲν τοὺς ἄκουαν, τοὺς καταδίκασαν σὲ μαρτυρικὸ θάνατο.

Χιλιάδες Χριστιανοὺς θανάτωσαν, τὰ ἱερά βιβλία τους τὰ ἔκαιγαν, τοὺς Χριστιανικοὺς ναοὺς τοὺς γκρέμιζαν.

7. Ὁ Διοκλητιανὸς (284 - 305). Εἶχαν πάλι σταματήσει γιὰ λίγα χρόνια οἱ διωγμοί.

Στὸ διάστημα αὐτὸ ὁ Χριστιανισμὸς εἶχε εἰσχωρήσει σὲ ὅλες τὶς κοινωνικὲς τάξεις καὶ ἀκόμα καὶ στὸ στρατὸ τῶν Ρωμαίων.

Γι αὐτὸ ὁ Διοκλητιανὸς, γιὰ νὰ ξεριζώσῃ, ὅπως νόμιζε, τὸ Χριστιανισμὸ, διάταξε πολὺ σκληροὺς διωγμοὺς.

Οἱ φυλακὲς στὴν ἐποχὴ του γέμισαν ἀπὸ Χριστιανοὺς, τὰ βασανιστήρια ἔγιναν φοβερώτερα κι οἱ θάνατοι πολλαπλασιάστηκαν.

Τότε μαρτύρησαν καὶ οἱ Μεγαλομάρτυρες Γεώργιος, Δημήτριος, Αἰκατερίνη καὶ Βαρβάρα.

α'. Ὁ Ἅγιος Γεώργιος

Ὁ Ἅγ. Γεώργιος γεννήθηκε στὴν Καισάρεια τῆς Καππαδοκίας ἀπὸ γονεῖς εὐγενεῖς καὶ πλουσίους. Νέος ἀκόμη κατατάχθηκε στὸ Ρωμαϊκὸ στρατὸ κι ἔφθασε στὸ ἀνώτατο στρατιωτικὸ ἀξίωμα τοῦ χιλιάρχου.

Ἐπειτα ἀπὸ τὸ θάνατο τῶν γονέων του μοίρασε τὴν περιουσία του στοὺς φτωχοὺς κι ἐλευθέρωσε ὅλους τοὺς δούλους του, ἄφησε ἐλευθέρους τοὺς αἰχμαλώτους καὶ προστάτεψε κάθε πτωχὸ καὶ ἀδικούμενο.

Σ' ὅλες τὶς μάχες, πού ἔλαβε μέρος, ἦταν πάντοτε νικητῆς. Γι αὐτὸ πῆρε καὶ τὸ ὄνομα « τροπαιοφόρος ».

Ὁ Γεώργιος διδάχθηκε τὴ Χριστιανικὴ θρησκεία κι ἔγινε Χριστιανός, χωρὶς νὰ τὸ ξέρῃ ὁ Αὐτοκράτορας Διοκλητιανός. Γι αὐτὸ, ὅταν τὸν διάταξε νὰ ἐκτελέσῃ διωγμοὺς ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν, ἀρνήθηκε καὶ δήλωσε μὲ θάρρος, ὅτι εἶναι κι αὐτὸς Χριστιανός.

Ὁ Αὐτοκράτορας, πού ἀγαποῦσε τὸν Γεώργιο, προσπάθησε μὲ κολακείες καὶ μὲ ξεχωριστὲς τιμὲς νὰ τοῦ ἀλλάξῃ τὶς ἰδέες του. Ἐπειδὴ, ὅμως ἔβλεπε ὅτι δὲ δεχόταν νὰ προδώσῃ τὸ Χριστό, ὠργίσθηκε

καὶ διάταξε νὰ τὸν βασανίσουν μὲ πολλὰ βασανιστήρια, γιὰ νὰ τὸν ἀναγκάσουν νὰ μεταμεληθῆ. Ἐπειδὴ ὁμως ὁ Γεώργιος δὲν ἄλλαξε γνώμη, διάταξε καὶ τὸν ἀποκεφάλισαν.

Τὸ σῶμα τοῦ Γεωργίου πῆρε κρυφὰ ἕνας ἀπὸ τοὺς δούλους του καὶ τὸ ἔφερε στὴ Λύδδα τῆς Παλαιστίνης, στὴν πατρίδα τῆς μητέρας του. Στὸν τάφο του ἔχτισαν ἀργότερα ναὸ στὸ ὄνομά του.

Ἡ Ἐκκλησία μας τιμᾷ τὸν Γεώργιο ὡς «Μεγαλομάρτυρα καὶ Ἅγιο» καὶ γιορτάζει τὴ μνήμη του στὶς 23 Ἀπριλίου.

Στὶς εἰκόνες παριστάνεται ἔφιππος. Μὲ τὸ δόρυ σκοτώνει τὸν Δράκοντα καὶ σώζει τὴν κόρη τοῦ βασιλιᾶ.

Ἡ Σημαία τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ ἔχει στὸ μέσο τὴν εἰκόνα τοῦ Ἅγ. Γεωργίου, πού τὸν θεωρεῖ προστάτη του.

Ὁ Ὁ Ἅγ. Γεώργιος τιμᾶται ἐν πολλὰς χώρες καὶ πολλοὶ μεγαλοπρεπεῖς ναοὶ ἔχουν χτισθῆ στὸ ὄνομά του.

Στὴ γιορτὴ τοῦ Ἅγ. Γεωργίου ψάλλομε τὸ ἔξῃς Ἀπολυτίκιον:
«Ὡς τῶν αἰχμαλώτων ἐλευθερωτῆς καὶ τῶν πτωχῶν ὑπερασπιστῆς, ἀσθενούντων ἰατρός, βασιλέων ὑπέρμαχος, Τροπαιοφόρε, Μεγαλομάρτυς Γεώργιε, πρέσβευε Χριστῷ τῷ Θεῷ σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν».

β'. Ὁ Ἅγιος Δημήτριος

Ὁ Μεγαλομάρτυς Δημήτριος γεννήθηκε στὴ Θεσσαλονίκη ἀπὸ καλῆ οἰκογένεια.

Ἦταν ἀξιωματικὸς κι εἶχε μεγάλη θέση στὶς τάξεις τοῦ Ρωμαϊκοῦ στρατοῦ.

Ὅταν ὁ Δημήτριος πίστεψε στὸ Χριστό, ἀφοσιώθηκε μ' ὅλη του τὴν ψυχὴ γιὰ νὰ βοηθήσει καὶ νὰ ὑπερασπίζεται τοὺς Χριστιανούς. Μὲ τὴ μεγάλη μόρφωσή του ἔγινε ἀρχηγὸς σὲ κάθε Χριστιανικὴ κίνηση στὴ Θεσσαλονίκη, οἱ δὲ Χριστιανοὶ τὸν ἀγάπησαν καὶ λάτρευαν τὸ ὄνομά του.

Οἱ ἐχθροὶ ὁμως τῶν Χριστιανῶν, πού ἔβλεπαν τὴ δραστηριότητα αὐτῆ τοῦ Δημητρίου, τὸν κατάγγειλαν στὸ Μαξιμιανό, ὁ ὁποῖος τὸν κάλεσε ἐνώπιόν του ν' ἀπολογηθῆ.

Ὁ Δημήτριος δὲ φοβήθηκε τὸν Αὐτοκράτορα. Παρουσιάστηκε ἐνώπιόν του καὶ μὲ θάρρος ὡμολόγησε, ὅτι εἶναι Χριστιανὸς καὶ ὅτι εἶναι ἔτοιμος νὰ θυσιάσει τὴ ζωὴ του χάριν τοῦ Χριστοῦ.

Ἐωργίσθη τότε ὁ Αὐτοκράτορας, πού εἶδε ὅτι δὲν τὸν σέβεται ὁ ἀναιδὴς αὐτὸς Χριστιανὸς καὶ διάταξε νὰ τὸν φυλακίσουν.

Στὴ φυλακὴ ὁ Δημήτριος πέρασε μερικὲς ἐβδομάδες. Δὲν τοῦ ἔκαναν κανένα σωματικὸ μαρτύριο, γιὰ νὰ μὴ γίνῃ πιὸ πολὺ ἀγαπητὸς στοὺς Χριστιανούς. Τὸν ἄφιναν ἐκεῖ, νὰ πεθάνῃ ἀπὸ τὶς στερήσεις καὶ τὶς κακουχίες.

Τις ημέρες εκείνες, στο στάδιο τῆς Θεσσαλονίκης ἄρχισαν ἀγῶνες, στους ὁποίους παρευρέθηκε κι ὁ Αὐτοκράτορας μαζί μὲ διαλεχτὰ πρόσωπα τῆς Πολιτείας καὶ τοῦ Στρατοῦ.

Μεταξὺ τῶν ἄλλων ἀγωνιστῶν ἦταν κι ἓνας φίλος τοῦ Αὐτοκράτορα, ὀνομαζόμενος Λυαῖος. Εἶχε παράστημα ἀθλητικὸ κι ἔμοιαζε σὰν τὸ γίγαντα Γολιάθ, πού ἀναφέρει ἡ Παλαιὰ Διαθήκη. Ἦταν παλαιστής ξιφομάχος κι εἶχε νικήσει ὅλους, πού πάλαιψαν ὡς τώρα μαζί του, ἄλλες φορές. Ὅλοι τὸν ἐφοβοῦντο καὶ κανεὶς δὲν τολμοῦσε ν' ἀγωνισθῆ μαζί του.

Τὴν ἡμέρα λοιπὸν ἐκείνη παρουσιάσθηκε ὁ Λυαῖος στὸ στάδιο μὲ μεγάλο ἐγωισμό καὶ ἔβαλε τὸν κήρυκα νὰ φωνάξῃ ποιὸς Χριστιανὸς εἶχε τὸ θάρρος μὲ τὴ πίστη στὸ Χριστὸ του ν' ἀγωνισθῆ μαζί του, πού εἶχε τὴν πίστη στους δικούς του θεούς.

Ὅλοι οἱ Χριστιανοί, πού ἦταν στὸ στάδιο ταραχθήκαν. Ὅλοι ὅμως ἔτρεμαν στὸ ὄνομα τοῦ Λυαίου, πού τόσους ἄλλους εἶχε θανάτωσει.

Μόνο ἓνας Χριστιανὸς ὀνομαζόμενος Νέστωρ, ἀπεφάσισε νὰ ἀγωνισθῆ μὲ τὸν εἰδωλολάτρη αὐτό, γιὰ νὰ δείξῃ τὴ μεγάλη δύναμη τοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ.

Ἐτρεξε λοιπὸν ἀμέσως στὴ φυλακὴ, νὰ συμβουλευθῆ τὸν Ἁγ. Δημήτριον καὶ νὰ πάρῃ τὴν εὐχὴ του.

Ὁ Δημήτριος προσευχήθηκε μαζί του στὸ Θεό, ζήτησαν κι οἱ δύο τὴ βοήθειά του κι ὁ Νέστωρ μὲ θάρρος τώρα καὶ πίστη ὤρμησε στὸ στάδιο καὶ στάθηκε ἄφοβος μπροστὰ στὸ Λυαῖο.

Ὅλοι, πού παρακολουθοῦσαν τοὺς ἀγῶνες, καὶ εἰδωλολάτρες καὶ Χριστιανοί, λυπήθηκαν, γιὰτὶ εἶδαν, ὅτι ὁ νέος αὐτὸς θὰ χανόταν ἄδικα. Κι αὐτὸς ἀκόμα ὁ Λυαῖος ἀρνήθηκε ν' ἀγωνισθῆ μαζί του, γιὰ νὰ μὴ τὸν θεωρήσουν ὡς φονέα. Ὁ Νέστωρ ὅμως τὸν ἀνάγκασε νὰ λάβῃ μέρος στὸν ἀγῶνα.

Τότε οἱ δύο ἀντίπαλοι μὲ τὰ ξίφη στὰ χέρια στάθηκαν ἀντιμέτωποι. Ὁ Δημήτριος τὴ στιγμή ἐκείνη ζητοῦσε ἀπὸ τὴ φυλακὴ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ γιὰ τὸ Νέστορα. Τὸ ἴδιο παρακαλοῦσαν μυστικά κι οἱ ἐκεῖ Χριστιανοί.

Ὅταν οἱ ἀντίπαλοι κινήθηκαν ὁ ἓνας ἐναντίον τοῦ ἄλλου, ὁ Νέστωρ φώναξε: « Θεὲ τοῦ Δημητρίου, βοήθησέ με ». Κι ἀμέσως ὤρμησε ἐναντίον τοῦ Λυαίου καὶ μ' ἓνα χτύπημα τοῦ ξίφους του τὸν ἔριξε στὸ στίβο νεκρό.

Σὰν μανιακοὶ τότε οἱ εἰδωλολάτρες καταράσθηκαν τὸ Νέστορα καὶ ζήτησαν ἀπὸ τὸν Αὐτοκράτορα νὰ διατάξῃ τὸ θάνατό του, καθὼς καὶ τὸ θάνατο τοῦ Δημητρίου, πού τὸν βοήθησε.

Μὲ διαταγὴ τότε τοῦ Αὐτοκράτορα κόπηκε τὸ κεφάλι τοῦ Νέστορα καὶ στρατιῶτες ἔτρεξαν στὴ φυλακὴ καὶ θανάτωσαν τὸν Ἁγ.

Δημήτριο (304 μ. Χ.). Οί Χριστιανοί πῆραν κρυφὰ τὸ σῶμα του ἀπὸ τῆ φυλακῆ καὶ τὸ ἔθαψαν.

Ὁ Ἅγ. Δημήτριος ὠνομάσθηκε « Μεγαλομάρτυς » καὶ « Μυροβλήτης » γιὰτὶ ἀπὸ τὸν τάφο του, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἔγιναν πολλὰ θαύματα, ἔβγαινε καὶ μιὰ εὐωδία.

Ἐπειτα ἀπὸ 100 χρόνια ἔχτισαν πάνω στὸν τάφο του μεγαλοπρεπῆ ναό, σὲ ρυθμὸ Βασιλικῆς καὶ τὸν στόλισαν μέσα μὲ μωσαϊκῆς εἰκόνες ἐξαιρετικῆς τέχνης. Ὁ Ναὸς αὐτὸς κήκε στὴν πυρκαϊὰ τῆς Θεσσαλονικῆς τὸ 1917. Τώρα ἔχει γίνει νέος, ὅμοιος μὲ τὸν παλαιό, κι ἐκεῖ οἱ Θεσσαλονικεῖς καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες γιορτάζουν τὴ μνήμη του στὶς 26 Ὀκτωβρίου.

Ἡ Θεσσαλονικὴ λατρεῖ τὸν Ἅγ. Δημήτριο ὡς πολιοῦχο της, γιὰτὶ τὴν ἔσωσε ἀπὸ πολλοὺς κινδύνους. Στὴ βοήθεια δὲ τοῦ Ἅγ. Δημητρίου πιστεύομε, ὅτι ἔλευθερώσαμε τὴ Θεσσαλονικὴ ἀπὸ τοὺς Τούρκους στὶς 26 Ὀκτωβρίου 1912, τὴν ἡμέρα δηλ. τῆς μνήμης του.

Ὁ Ἅγ. Δημήτριος παριστάνεται στὶς εἰκόνες ἔφιππος, ὅπως καὶ ὁ Ἅγ. Γεώργιος. Μὲ τὸ δόρυ του νικαίει τὸ Λυαῖο, δηλ. τὴν Εἰδωλολατρεία. Στὴ μνήμη του ψάλλομε τὸ ἑξῆς Ἀπολυτίκιο:

«Μέγαν εὐρατο ἐν τοῖς κινδύνοις

Σὲ ὑπέρμαχον ἢ Οἰκουμένην, ἀθλοφόρε, τὰ Ἔθνη τροπούμενον

Ὡς οὖν Λυαίου καθεῖλες τὴν δύναμιν ἐν τῷ σταδίῳ θαρρύνας
τὸν Νέστορα,

Οὕτως, ἄγιε, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἰκέτευε δωρήσασθαι ἡμῖν τὸ
μέγα ἔλεος.»

γ'. Ἡ Ἁγία Αἰκατερίνη

Ἡ Αἰκατερίνη γεννήθηκε στὴν Ἀλεξάνδρεια κι ἡ καταγωγή της ἦταν ἀπὸ γένος βασιλικό. Εἶχε μεγάλη μόρφωση κι ὅταν ἀκόμα νέα ἔγινε Χριστιανή, προστάτευε μὲ μεγάλη συμπόνια ὅλους τοὺς Χριστιανούς καὶ μελετοῦσε νύχτα καὶ μέρα τὴν Ἁγία Γραφή.

Ὅταν ὁ βασιλεὺς Μαξιμίνοσ διατάξε νὰ θυσιάσουν οἱ ὑπηκόοί του στὰ εἰδῶλα, ἡ Αἰκατερίνη ἄφοβη παρουσιάσθηκε στὸ Βασιλέα καὶ τὸν κατηγόρησε γιὰ τὴ διαταγὴ αὐτή. Ἐκεῖνος θαύμασε τὴ μόρφωσή της καὶ τὸ θάρρος της καὶ προσπάθησε μὲ κολακεῖες καὶ μὲ ὑποσχέσεις καὶ μὲ ἀπειλὲς νὰ τὴν κάμη ν' ἀλλάξη τὶς ιδέες της.

Τίποτε ὅμως δὲν κατῶρθωσε καὶ στὸ τέλος ὠργίσθηκε καὶ διατάξε νὰ θανατωθῆ μὲ θάνατο μαρτυρικό.

Τὸ λείψανό της τὸ μετέφεραν στὸ ὄρος Σινᾶ καὶ σώζεται ἐκεῖ ἀκόμα ὁ τάφος της. Ὁ Αὐτοκράτορας Ἰουστινιανὸς ἔχτισε ἀργότερα ἐκεῖ τὴ μονὴ τῆς Ἁγ. Αἰκατερίνης.

Τὴ μνήμη τῆς μεγαλομάρτυρος Αἰκατερίνης γιορτάζομε στὶς 25 Νοεμβρίου.

δ'. Ἡ Ἁγία Βαρβάρα

Ἡ Β α ρ β ά ρ α γεννήθηκε στὴ Νικομήδεια τῆς Βιθυνίας καὶ μαρτύρησε τὴν ἴδια ἐποχὴ μὲ τὴν Ἁγία Αἰκατερίνη.

Ὁ πατέρας της ἦταν φανατικὸς εἰδωλολάτρης καὶ μισοῦσε τοὺς Χριστιανοὺς. Ὅταν δὲ ἔμαθε, ὅτι ἡ κόρη του ἔγινε Χριστιανή, ὁ ἴδιος τὴν ἔστειλε στὰ βασανιστήρια καὶ πέθανε.

Ἐπειτα ὁμοῦς ὁ κακοῦργος αὐτὸς πατέρας τιμωρήθηκε, γιατί σκοτώθηκε ἀπὸ κεραυνό.

Ἡ Ἁγία Βαρβάρα θεωρεῖται προστάτρια τῶν ἀσθενῶν. Γι αὐτὸ

Ἁγία Αἰκατερίνη καὶ Ἁγία Βαρβάρα.

σὲ πολλὲς Χριστιανικὲς χῶρες ἔχουν τὴν εἰκόνα της στὴν πόρτα τῶν Νοσοκομείων.

Ἐπίσης σὲ πολλὰ μέρη τῆς Εὐρώπης θεωρεῖται προστάτρια τῶν ἐργατῶν τῶν μεταλλείων, τῶν μηχανικῶν καὶ τῶν ναυτικῶν.

Τὸ Ἑλληνικὸν πυροβολικὸν τὴ θεωρεῖ προστάτρια καὶ τὴ γιορτάζει μ' ἐπισημότητα.

Ἐξω ἀπὸ τὰς Ἀθήνας ὑπάρχει ναὸς τῆς Ἁγ. Βαρβάρας καὶ πλησίον αὐτοῦ τὸ «Νοσοκομεῖον τῶν λοιμωδῶν νόσων».

Τὴ μνήμη τῆς Ἁγ. Βαρβάρας γιορτάζομε στὶς 4 Δεκεμβρίου.

ε'. Ἡ Μεγαλομάρτυς Μαρίνα

Ἡ Μαρίνα γεννήθηκε στὴν Πισιδία τῆς Μ. Ἀσίας ἀπὸ πατέρα ἱερέα εἰδωλόατρη. Πίστεψε στὴ Χριστιανικὴ θρησκεία κι ἀφοσιώθηκε μὲ ζῆλο σ' ὅλες τὶς Χριστιανικὲς ἀρετές.

Ὅταν ὁ ἡγεμόνας τῆς χώρας τὴν κάλεσε ν' ἀρνηθῆ τὸ Χριστὸ καὶ νὰ γυρίσῃ στὴ θρησκεία τοῦ πατέρα της, αὐτὴ μὲ θάρρος ἀρνήθηκε καὶ ζήτησε τὸ θάνατό της γιὰ νὰ ἐνωθῆ μὲ τὸ Χριστό.

Ἔτσι ἡ Μαρίνα πέθανε, ἀφοῦ τὴ βασάνισαν σκληρά.

Θεωρεῖται ὡς προστάτρια τῶν μικρῶν παιδιῶν καὶ τῆ μνήμη της γιορτάζομε στὶς 17 Ἰουλίου.

Ἐρωτήσεις

α) Ποιά εἶναι ἡ σπουδαιότερη αἰτία, γιὰ τὴν ὁποία καὶ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ οἱ Ἐθνικοὶ μίσησαν τὸν Χριστιανισμό;

β) Ποιοὶ Αὐτοκράτορες τῆς Ρώμης κήρυσαν διωγμούς;

γ) Τί εἶναι τὰ μαρτυρολόγια;

δ) Τί ἔγραψε στοὺς Ρωμαίους ὁ Ἰγνάτιος;

ε) Τί εἶπε στὸν Ἀνθύπατο τῆς Σμύρνης ὁ Ἐπίσκοπος Πολύκαρπος;

στ) Πῶς περιγράφει ἡ Περέτονα τὶς πρῶτες ἡμέρες τῆς φυλακίσεώς της;

ζ) Τί φανερῶνει τὸ δόρυ στὶς εἰκόνες τοῦ Ἁγ. Γεωργίου καὶ τοῦ Ἁγ. Δημητρίου;

η) Μπορεῖς νὰ ἀπομνημονεύσης καὶ νὰ ἐξηγήσης τὰ Ἀπολυτίκια τοῦ Ἁγ. Γεωργίου καὶ τοῦ Ἁγ. Δημητρίου;

θ) Πότε γιορτάζομε τὴ μνήμη τῆς Ἁγ. Αἰκατερίνης, τῆς Ἁγ. Βαρβάρας καὶ τῆς Ἁγ. Μαρίας;

Β' ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

9. ΘΡΙΑΜΒΟΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ (313—867)

α'. Ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος

Ὁ Κωνσταντῖνος γεννήθηκε στὴ Νύσσα τῆς σημερινῆς Γιουγκοσλαβίας τὸ ἔτος 288 μ.Χ. Πατέρα εἶχε τὸν ἡγεμόνα τῆς ΒΔ Εὐρώπης, τὸν Κωνσταντῖο τὸ Χλωρό καὶ μητέρα τὴν Ἐλένη, ποὺ ἦταν Χριστιανή.

Ὁ Κωνσταντῖος δὲν ἦταν Χριστιανός, ἀλλὰ δὲν καταδίωξε τὴ θρησκεία τους. Ὁ Κωνσταντῖνος εἶχε πολλὰ σωματικά καὶ ψυχικά χαρίσματα καὶ διακρίθηκε σ' ὅλους τοὺς πολέμους, ποὺ ἔκαμε ὁ πατέρας του. Γι' αὐτό, ὅταν πέθανε ὁ Κωνσταντῖος, ὁ στρατὸς τὸν ἀνακήρυξε Αὐτοκράτορα.

Στὸ Ρωμαϊκὸ Κράτος ἦταν τέσσερες Αὐτοκράτορες καὶ καθένας ἀπ' αὐτοὺς διοικοῦσε τὶς χῶρες τοῦ Κράτους τοῦ διαφορετικὰ ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Τὸ Ρωμαϊκὸ Κράτος εἶχε πολυαρχία καὶ γι' αὐτὸ πολὺ ζημιωνόταν.

Στὴν ἐποχὴ τοῦ Κωνσταντῖνου, Αὐτοκράτορας τῆς Ρώμης ἦταν ὁ Μαξέντιος, ποὺ ἦταν διώκτης τῶν Χριστιανῶν. Ἐπειδὴ δὲ ἤθελε νὰ γίνῃ Μονοκράτορας σ' ὅλο τὸ Κράτος, κηρύχθηκε πόλεμος μετὰξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Κωνσταντῖνου.

Ὁ στρατὸς τοῦ Κωνσταντῖνου, στὸν ὁποῖον εἶχαν καταταχθῆ καὶ πολλοὶ Χριστιανοί, ἦταν μικρότερος ἀπὸ τὸ στρατὸ τοῦ Μαξεντίου. Ὁ Κωνσταντῖνος ὅμως, ποὺ εἶχε διδαχθῆ ἀπὸ τὴν μητέρα του γιὰ τὸ Θεὸ τῶν Χριστιανῶν, εἶχε πεποιθήση στοὺς Χριστιανούς στρατιῶτες του καὶ στὸν Παντοδύναμο Θεὸ τους. Γι' αὐτὸ βάρδισε μὲ θάρρος ἐναντίον τοῦ Μαξεντίου κι ἔφθασε κοντὰ στὸν Τίβερη ποταμὸ (312 μ. Χ.).

Προτοῦ ἀρχίσῃ ἡ μάχη ἔγινε ἓνα θαῦμα, ποὺ ἔδωκε στὸν Κωνσταντῖνο καὶ στὸ στρατὸ του τὴν πεποίθησι, ὅτι θὰ νικήσουν.

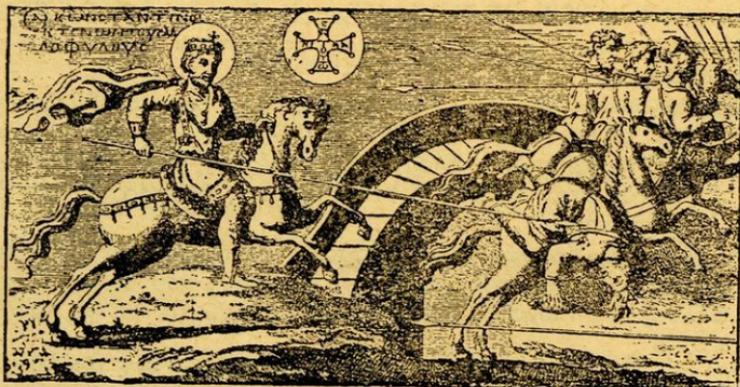
Ὁ Ἱστορικὸς Εὐσέβιος, ποὺ ἔγραψε τὸ βίο τοῦ Κωνσταντῖνου, μᾶς δίνει μιὰ περιγραφὴ τοῦ θαύματος ἐκείνου.

«Ἐπλησίαζε ὁ ἥλιος εἰς τὴν δύσιν του, ὅταν εἰς τὸν Οὐρανὸν ἐφάνη φωτεινὸς Σταυρὸς καὶ περίξ αὐτοῦ αἱ λέξεις EN ΤΟΥΤΩ ΝΙΚΑ. Τὸν Σταυρὸν μὲ τὰ γράμματα εἶδαν ὄχι μόνον ὁ Κωνσταντῖνος, ἀλλὰ καὶ ὁ στρατὸς του. Συνεζήτουν λοιπὸν διὰ τὸ φαινόμενον αὐτὸ ἕως ὅτου ἐνύκτωσεν».

Τὴν νύχτα ὁ Κωνσταντῖνος εἶδε στὴν ὕπνο του τὸ Χριστό, ὁ ὁποῖος τοῦ εἶπε νὰ κατασκευάσῃ σημαία μὲ τὸ Σταυρό.

Ὁ Κωνσταντῖνος ξύπνησε τρομαγμένος κι ἀμέσως ἔδωκε διαταγὴ νὰ ἐτοιμάσουν τὴ σημαία αὐτή, τὸ «λάβαρο». Τὸ λάβαρο, εἶχεν ἐπάνω τὸ μονόγραμμα τοῦ Χριστοῦ καὶ γύρω τὴν ἐπιγραφή «Ἐν τούτῳ νίκα».

Οἱ Χριστιανοὶ χάρηκαν, βέβαια, πάρα πολύ, ὅταν εἶδαν τὴ Χριστιανικὴ αὐτὴ σημαία, ὅταν δὲ ἄρχισε ἡ μάχη, ὠρμησαν, μαζί μὲ τὸν ἄλλο στρατό, μὲ μεγάλη ὄρμη ἐναντίον τῶν ἀντιπάλων καὶ τοὺς νίκησαν κοντὰ στὴ γέφυρα τοῦ ποταμοῦ, πού λέγεται Μίλβια.

Ἡ Νίκη τοῦ Κωνσταντίνου στὴ Μίλβια γέφυρα.

Ὁ Μαξέντιος, ἐνῶ ἔτρεχε νὰ σωθῆ, πνίγηκε στὸν Τίβερη, ὁ δὲ Κωνσταντῖνος μπῆκε στὴ Ρώμη, ὅπου ἀνεκηρύχθηκε Αὐτοκράτορας τοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους.

Στὴ Ρώμη σώζεται ἀκόμη μιὰ θριαμβευτικὴ ἀψίδα τοῦ Κωνσταντίνου γιὰ ἀνάμνηση τῆς νίκης του.

β'. Τὸ Διάταγμα στὰ Μεδιόλανα

Στὸ Ἀνατολικὸ Ρωμαϊκὸ Κράτος Αὐτοκράτορας ἦταν ὁ Λικίνιος.

Σ' αὐτὸν ὁ Κωνσταντῖνος ἔδωκε γιὰ σύζυγο τὴν ἀδελφὴ του καὶ μαζί ἀπεφάσισαν ν' ἀφήσουν τοὺς Χριστιανοὺς νὰ προσκυνοῦν ἐλεύθερα τὴ Θρησκεία τους. Τὸ ἔτος λοιπὸν 313 ἔβγαλαν κι οἱ δύο τους ἓνα διάταγμα στὰ Μεδιόλανα. Τὸ διάταγμα αὐτὸ ἔχει μεγάλη σημασία γιὰ τὴν Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας μας, γιατί ἀπὸ τότε οἱ Χριστιανοὶ ἦταν ἐλεύθεροὶ νὰ λατρεύουν τὸ Χριστό.

Ἐπειτα ὁμως ἀπὸ λίγα χρόνια, ὁ Λικίνιος ἄλλαξε γνώμη κι ἄρχισε νὰ καταδιώκη τοὺς Χριστιανούς, πού ἦταν στὸ Κράτος του. Πολλοὶ τότε Χριστιανοὶ μαρτύρησαν. Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη μαρτύρησαν στὴ Σεβάστεια τοῦ Πόντου σαράντα Χριστιανοὶ στρατιῶτες, πού γιορτάζονται στὶς 9 Μαρτίου ὡς «τεσσαράκοντα μάρτυρες».

Ὁ Κωνσταντῖνος ὠργίσθηκε ἐναντίον τοῦ Λικινίου καὶ τοῦ κήρυξε τὸν πόλεμο. Ἐκεῖ κοντὰ στὴν Ἀδριανούπολη τὸν νίκησε κι ἔμεινε μόνος Αὐτοκράτορας ὅλου τοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους, καὶ τοῦ Ἀνατολικοῦ καὶ τοῦ Δυτικοῦ (324 μ. Χ.).

γ'. Ὁ Κωνσταντῖνος προστάτης τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας

Ὅταν ὁ Κωνσταντῖνος ἔγινε Μονοκράτορας, τὰ πράγματα τοῦ κόσμου ἄλλαξαν ὄψη, μὲ τὰ ἐξῆς μέτρα, πού πῆρε.

Μετέφερε τὴν πρωτεύουσα τοῦ Κράτους ἀπὸ τὴ Ρώμη στὸ Βυζάντιο, πού τὸ ὠνόμασε «Νέα Ρώμη» καὶ πού ἀργότερα ὠνομάσθηκε «Κωνσταντινούπολις». Ἡ μεταφορὰ τῆς πρωτεύουσας ἔγινε στὶς 11 Μαΐου 330 μ. Χ.

Ἄρχισε νὰ διοργανῶνῃ τὸ Κράτος σὲ βάσεις Χριστιανικῆς.

Κήρυξε τὴ Χριστιανικὴ Θρησκεία ὡς ἐπίσημη Θρησκεία τοῦ Κράτους.

Ἐδωκε στοὺς Χριστιανούς τοὺς ναοὺς, πού τοὺς εἶχαν πάρει οἱ Ἐθνικοί.

Κατάργησε τὸ σταυρικὸ θάνατο τῶν κακούργων.

Ἐδωκε ἄδεια στὶς Ἐκκλησίες νὰ ἐλευθερώσουν τοὺς δούλους.

Στὰ νομίσματά του ἔβαλε τὸ μονόγραμμα τοῦ Χριστοῦ καὶ στὸν ἀνδριάντα του τὸ σημεῖο τοῦ Σταυροῦ.

Ἐδωκε προνόμιο στοὺς κληρικοὺς νὰ μὴ πληρώνουν φόρους.

Ἔωρισε τὴν Κυριακὴ ἡμέρα ἀργίας.

Ἐχτισε μεγαλοπρεπεῖς ναοὺς στὴ Ρώμη καὶ στὴν Ἀντιόχεια. Στὴν Κωνσταντινούπολη ἔχτισε τὸ Ναὸ τῆς Ἁγίας Σοφίας τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ ναὸ τῶν Ἁγ. Ἀποστόλων.

Διῶρισε στὰ ἀνώτερα δημόσια ἀξιώματα Ἕλληνας Χριστιανούς, γιὰτὶ καὶ τὸ Βυζάντιο καὶ ὅλη ἡ Ἀνατολὴ ἦταν Ἑλληνικά.

Κάλεσε τὴν Α' Οἰκουμενικὴ Σύνοδο, ὅπως θὰ μάθουμε, γιὰ νὰ προστατέψῃ τὶς ἀλήθειες τῆς Χριστιανικῆς διδασκαλίας.

Ἔτσι τῶρα ἡ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία βρῆκε τὴν προστασίαν της, τὸ δὲ Ἀνατολικὸ Ρωμαϊκὸ Κράτος, ὠνομάσθηκε Βυζαντινὴ Αὐτοκρατορία κι ὕστερα Ἑλληνικὴ, γιὰτὶ ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα εἶχε σ' ὅλο τὸ Κράτος διαδοθῆ κι ἔγινε καὶ ἡ ἐπίσημη γλῶσσα τοῦ Κράτους.

Ὁ Κωνσταντῖνος ἀγάπησε μὲν τὴν Χριστιανικὴ Θρησκεία καὶ πί-

στεψε, αλλά δέν είχε ακόμη βαπτισθή. Όταν όμως νόησε τὸ θάνατό του στὴ Νικομήδεια, ζήτησε καὶ βαπτίσθηκε. Πέθανε στὶς 21 Μαΐου 337 σὲ ἡλικία 63 ἐτῶν.

δ'. Ἡ Ἁγία Ἑλένη

Ἡ εὐσεβεστάτη μητέρα τοῦ Κωνσταντίνου, πού εἶχε γίνεи Χριστιανή, ἔκαμε πολλὰ γιὰ τὴν Ἐκκλησία μας. Εἶχε πίστη καὶ ἀφοσίωση μεγάλη στὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν ὁποῖον ἐδίδαξε καὶ στὸν Υἱό της.

Ἡ σεβαστὴ αὐτὴ μητέρα τοῦ Κωνσταντίνου, ἀπὸ τὴ μεγάλη της

Κωνσταντῖνος καὶ Ἑλένη.

εὐλάβεια πῆγε στὰ Ἱεροσόλυμα, ὅπου ἔκαμε ἀνασκαφές καὶ βρῆκε τὸν Τίμιον Σταυρό, πάνω στὸν ὁποῖο μαρτύρησε ὁ Χριστός μας. Στὸ μέρος, πού τὸν βρῆκε, ἔχτισε τὸ μεγαλοπρεπὴ Ναὸ τῆς Ἀναστάσεως, πού σώζεται μέχρι σήμερα, κι ὕψωσε τὸ σταυρό.

Ὁ Ναὸς τῆς Ἀναστάσεως εἶναι τὸ προσκύνημα ὄλου τοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου. Χιλιάδες προσκυνητῶν ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τῆς Χριστιανωσύνης πηγαίνουν κάθε χρόνο στὸν Πανάγιο Τάφο καὶ παρακολουθοῦν τὴν Ἀκολουθία τοῦ Ἁγίου Φωτὸς καὶ τῆς Ἀναστάσεως.

Ἡ Ἑλένη ἔχτισε ναὸ καὶ στὴ Βηθλεέμ, ὅπου γεννήθηκε ὁ Κύριος, καὶ σ' ἄλλες πόλεις τῆς Παλαιστίνης. Πέθανε τὸ 326 μ. Χ.

Ἡ ἱστορία ὀνομάζει τὸν Κωνσταντῖνο «Ἰσαπόστολον καὶ Ἄγιον»

γιατί βοήθησε για τὴν ἐπικράτηση τῆς Θρησκείας μας, ὅπως ἔκαμαν κι οἱ Ἀπόστολοι

Ἐπίσης ὀνομάζει καὶ τὴ μητέρα του «Ἁγία καὶ ἰσαπόστολο» καὶ γιορτάζουμε τὴ μνήμη τους στὶς 21 Μαΐου.

Στὴ γιορτὴ τους ψάλλει ἡ Ἐκκλησία τὸ Ἀπολυτίκιο :

« Τοῦ Σταυροῦ σου τὸν τύπον ἐν οὐρανῷ θεασάμενος
καὶ ὡς ὁ Παῦλος τὴν κλῆσιν οὐκ ἐξ ἀνθρώπων δεξάμενος
Ὁ ἐν βασιλεῦσιν Ἀπόστολός Σου, Κύριε, βασιλεύουσαν πόλι
τῆ χειρὶ Σου παρέθετο.

Ἦν περιζῶσε διὰ παντὸς ἐν εἰρήνῃ, πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου,
μόνε Φιλάνθρωπε».

Ἐπίσης ψάλλει κι ἄλλο τροπάριο :

«Κωνσταντῖνος σήμερον σὺν τῇ μητρὶ τῇ Ἑλένῃ
Τὸν Σταυρὸν ἐμφαίνουσαι, τὸ πανσεβάσμιον ξύλον,
Πάντων μὲν τῶν Ἰουδαίων αἰσχύνην ὄντα,
ὄπλον δὲ πιστῶν Ἀνάκτων κατ' ἐναντίων.
Δι' ἡμᾶς γὰρ ἀνεδείχθη σημεῖον μέγα καὶ ἐν πολέμοις φρικτόν».

Ἐρωτήσεις

- α) Τί γράφει ὁ ἱστορικὸς Εὐσέβιος γιὰ τὸ δράμα τοῦ Κωνσταντῖνου ;
- β) Γιατί τὸ διάταγμα τῶν Μεδιολάνων ἔχει μεγάλη σημασία γιὰ τὴν Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας μας ;
- γ) Γιατί ἡ Ἱστορία μας κι ἡ Ἐκκλησία μας χρεωστοῦν εὐγνωμοσύνη στὸν Κωνσταντῖνο ;
- δ) Τί εἶναι ὁ Πανάγιος Τάφος ;
- ε) Μπορεῖς ν' ἀπομνημονεύσης καὶ νὰ ἐξηγήσης τὰ δύο τροπάρια τῆς γιορτῆς τοῦ Κωνσταντῖνου καὶ Ἑλένης ;

10. Αἰρέσεις

Ὅταν σταμάτησαν τελειωτικὰ οἱ διωγμοὶ τῶν Χριστιανῶν, οἱ Διδάσκαλοι καὶ οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἄρχισαν νὰ ἐρμηνεύουν τὴ Χριστιανικὴ διδασκαλία.

Μερικοὶ ὅμως ἀπὸ αὐτοὺς δὲν ἀκολουθοῦσαν τὴ σωστὴ ἐρμηνεία, ἀλλὰ δίδασκαν πολλὰ, ποὺ δὲν ἦταν σύμφωνα μὲ ἐκεῖνα, ποὺ δίδαξε ὁ Κύριος κι οἱ Ἀπόστολοι.

Ἔτσι παρουσιάσθηκαν οἱ λεγόμενες «Αἰρέσεις». Οἱ αἰρετικοὶ δὲ αὐτοὶ ἔφεραν μεγάλες διαφωνίες ἀνάμεσα στοὺς Χριστιανούς, ποὺ τάρρασαν τὴν Ἐκκλησία μας πολλὰ χρόνια.

Ἐπὶ τέλος οἱ αἰρέσεις αὐτὲς κι οἱ αἰρετικοὶ καταδικάσθηκαν ἀπὸ τὶς « Οἰκουμενικὲς Συνόδους », γιὰ τὶς ὁποῖες μάθαμε, καὶ νίκησε ἡ

Ὁρθοδοξία, δηλ. ἡ σωστή ἐρμηνεία τῆς Χριστιανικῆς Διδασκαλίας.

Τέτοιες « Οἰκουμενικὲς Σύνοδοι » ἔγιναν ἑπτὰ. Οἱ σπουδαιότερες ὅμως εἶναι δύο :

Ἡ Α' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, στὴν ἐποχὴ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου καὶ Ἡ Β' στὴν ἐποχὴ τοῦ Αὐτοκράτορα Μεγ. Θεοδοσίου.

α'. Ὁ Ἄρειος καὶ ἡ Α' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος (325 μ.Χ.)

Ὁ Ἄρειος ἦταν πρεσβύτερος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀλεξανδρείας. Ἄν καὶ ἦταν πολὺ μορφωμένος, ὅμως ἔπεσε σὲ σφάλμα σοβαρότατο.

Ἄρχισε νὰ διδάσκη, ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς δὲν εἶναι Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, Θεὸς ἀληθινός, ὅπως ὁ Πατέρας, ἀλλὰ εἶναι κτίσμα, ὅπως κι οἱ ἄνθρωποι, ἀλλὰ τὸ τελειότερο ἀπὸ τὰ ἄλλα κτίσματα. Μόνο δὲ γι' αὐτὸ πρέπει νὰ τοῦ ἀποδίδουμε θεῖες τιμές.

Ἐπειδὴ στὴ διδασκαλία αὐτὴ τοῦ Ἀρείου ἄρχισαν νὰ πιστεύουν πολλοί, ἡ Ἐκκλησία ἀναστατώθηκε. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀλεξανδρείας Ἀλέξανδρος καὶ ὁ Διάκονός του Ἀθανάσιος κάλεσαν τὸν Ἄρειο καὶ προσπάθησαν νὰ τὸν βγάλουν ἀπὸ τὴν πλάνη του, ἀλλὰ δὲν κατώρθωσαν τίποτε μὲ τὶς πατρικὲς τους συμβουλές. Τότε κάλεσαν στὴν Ἀλεξανδρεία « Ἐπαρχιακὴ Σύνοδο » ἀπὸ τὴν ὁποία καταδικάσθηκε ὁ Ἄρειος καὶ ἡ αἵρεσή του.

Ὁ Ἄρειος ὅμως ἐξακολουθοῦσε τὴ διδασκαλία του καὶ στὴν Παλαιστίνη καὶ στὴν Κωνσταντινούπολη, πού πῆγε ἄργότερα.

Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς Χριστιανούς ἔγιναν « Ἀρειανοὶ » δηλ. πίστεψαν στὴν αἵρεση τοῦ Ἀρείου καὶ μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ ὁ Χριστιανικὸς κόσμος χωρίσθηκε σὲ δυὸ ἀντίπαλα κόμματα, πού ἔφεραν μεγάλες ταραχές στὴν Ἐκκλησία.

Τότε ὁ Αὐτοκράτορας Κωνσταντῖνος, γιὰ νὰ φέρῃ τὴν εἰρήνη στὸ Χριστιανικὸ κόσμο, κάλεσε τὴν Α' Οἰκουμενικὴ Σύνοδο στὴ Νίκαια τῆς Βιθυνίας (325 μ. Χ.). Σ' αὐτὴ πῆραν μέρος 318 Ἅγιοι Πατέρες ἀπὸ ὅλο τὸ Κράτος, πού ἦταν ἄγνωστοὶ γιὰ τὸν ἅγιο βίο τους καὶ γιὰ τὰ βασιαιστήρια, πού ἔπαθαν στοὺς διωγμούς. Ὁ ἴδιος δὲ ὁ Αὐτοκράτορας μίλησε στοὺς Πατέρες αὐτοὺς καὶ τοὺς παρακάλεσε νὰ φροντίσουν νὰ φέρουν τὴν εἰρήνη στὸν ταραγμένο Χριστιανικὸ κόσμο. Στὴ Σύνοδο κάλεσαν καὶ τὸν Ἄρειο.

Ἄρχισε λοιπὸν ἡ συζήτηση καὶ μίλησαν ἐναντίον τοῦ Ἀρείου πολλοί. Ἐκεῖνοι ὅμως, πού περισσότερο ἀποστόμωσαν τὸν Ἄρειο, ἦταν ὁ Διάκονος τῆς Ἀλεξανδρείας Ἀθανάσιος, ὁ Ἐπίσκοπος Μύρων τῆς Λυκίας Νικόλαος καὶ ὁ Ἐπίσκοπος Τριμουθύντος Σπυρίδων.

Τέλος ἡ Σύνοδος καταδίκασε τὸν Ἄρειο ὡς αἱρετικὸ καὶ διά-

ταξε τὴν ἐξορία του. Ἐπειτα ἔγραψε τὰ 7 ἄρθρα τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως, πού διδάσκουν τί πρέπει νὰ πιστεύουμε οἱ Χριστιανοὶ γιὰ τὸν Πατέρα Θεὸ καὶ γιὰ τὸ Χριστό, τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ.

Ἡ Σύνοδος αὐτὴ ταχτοποίησε καὶ μερικὰ ἄλλα θρησκευτικὰ ζητήματα καὶ ὥρισε πότε νὰ γιορτάζεται τὸ Πάσχα.

Ἡ αἵρεση τοῦ Ἀρείου φάνηκε, ὅτι σταμάτησε. Ὅμως οἱ ὀπαδοὶ του ἔμειναν γιὰ πολλὰ χρόνια καὶ πολλοὶ Αὐτοκράτορες ἦταν Ἀρειανοί.

β'. Ὁ Μακεδόνιος καὶ ἡ Β' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος (381 μ.Χ.)

Ὅταν ἄρχισε νὰ ἡσυχάζη ἡ Ἐκκλησία ἀπὸ τὴν ἀναστάτωση, πού τῆς ἔφερε ἡ αἵρεση τοῦ Ἀρείου, παρουσιάσθηκε ἔπειτα ἀπὸ λίγα χρόνια ἄλλη αἵρεση, τοῦ Μακεδονίου.

Ὁ Μακεδόνιος ἦταν Ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως. Αὐτὸς ἐδίδασκε, ὅτι τὸ Ἅγιο Πνεῦμα δὲν εἶναι Θεός, ὅπως ὁ Ἀρειος δίδασκε, ὅτι ὁ Χριστὸς δὲν εἶναι Θεός.

Ἐπειδὴ λοιπὸν ἄρχισαν νέες ταραχὲς στὴν Ἐκκλησία, ὁ Αὐτοκράτορας Θεοδόσιος ὁ Μέγας κάλεσε στὴν Κωνσταντινούπολη τὴ Β' Οἰκουμενικὴ Σύνοδο τὸ 381 μ.Χ. Σ' αὐτὴ ἔλαβαν μέρος 150 Ἅγιοι Πατέρες καὶ Πρόεδρός της ἔγινε ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Γρηγόριος.

Ἡ Σύνοδος αὐτὴ καταδίκασε τὸ Μακεδόνιο καὶ τὴν αἵρεσή του, καί, γιὰ συμπλήρωση τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως, ἔγραψε ἀκόμα πέντε ἄρθρα, τὰ ὁποῖα μᾶς μιλοῦν γιὰ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα, γιὰ τὴν Ἐκκλησίαν, γιὰ τὸ Βάπτισμα καὶ γιὰ τὴ μέλλουσα ζωὴ.

Τὸ Σύμβολο τῆς Πίστεως, πού λέγεται καὶ « Πιστεύω », ξεχωρίζει τοὺς Ὀρθοδόξους Χριστιανοὺς ἀπὸ τοὺς Αἰρετικούς. Ἐχει δὲ 12 ἄρθρα τὰ ἑξῆς :

1. « Πιστεύω εἰς ἓνα Θεόν, Πατέρα, Παντοκράτορα, ποιητὴν Οὐρανοῦ καὶ γῆς, ὁρατῶν τε πάντων καὶ ἀορατῶν.

2. Καὶ εἰς ἓνα Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, τὸν μονογενῆ, τὸν ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννηθέντα πρὸ πάντων τῶν αἰώνων. Φῶς ἐκ φωτός, Θεὸν ἀληθινὸν ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ, γεννηθέντα οὐ ποιηθέντα, ὁμοούσιον τῷ Πατρὶ, δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο.

3. Τὸν δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθόντα ἐκ τῶν Οὐρανῶν καὶ σὰρκωθέντα ἐκ πνεύματος Ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου καὶ ἐνανθρωπήσαντα.

4. Σταυρωθέντα τε ὑπὲρ ἡμῶν ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου καὶ παθόντα καὶ ταφέντα.

5. Καὶ ἀναστάντα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ κατὰ τὰς γραφάς.

6. Καὶ ἀνελθόντα εἰς τοὺς Οὐρανοὺς καὶ καθεζόμενον ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρὸς.

7. Καί πάλιν ἐρχόμενον μετὰ δόξης, κρῖναι ζῶντας καί νεκρούς, οὗ τῆς βασιλείας οὐκ ἔσται τέλος.

8. Καί εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ Κύριον, τὸ ζῶποιοῦν, τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμενον, τὸ σὺν Πατρὶ καὶ Υἱῶ συμπροσκυνούμενον καὶ συνδοξαζόμενον, τὸ λαλῆσαν διὰ τῶν Προφητῶν.

9. Εἰς μίαν ἁγίαν, καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν.

10. Ὁμολογῶ ἐν βάπτισμα εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.

11. Προσδοκῶ ἀνάστασιν νεκρῶν.

12. Καί ζῶην τοῦ μέλλοντος αἰῶνος. Ἀμήν ».

Ἄπο τὸ σύμβολο αὐτὸ τῆς Πίστεως ἔχομε τὴ σωστὴ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας, τὴν ὁποία πρέπει κάθε ἀληθινὸς Χριστιανὸς νὰ πιστεύῃ καὶ νὰ ὁμολογῇ.

Ἐρωτήσεις

- α) Τί λέγονται Οἰκουμενικῆς Σύνοδοι ;
- β) Πόσες Οἰκουμενικῆς Σύνοδοι ἔγιναν καὶ γιατί ;
- γ) Τί δίδασκε ὁ Ἄρειος καὶ τί ὁ Μακεδόσιος ;
- δ) Μπορεῖς ν' ἀπομνημονεύσης, ὅπως ἔχεις ὑποχρέωση σὰν Χριστιανός, τὸ «Σύμβολο τῆς Πίστεως» ;

11. ΟΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ ΚΑΙ ΑΓΙΟΙ ΠΑΤΕΡΕΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Ἄπο τὴν ἐποχὴ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου παρουσιάσθηκαν οἱ μεγάλοι καὶ Ἅγιοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας. Μὲ τὰ βιβλία τους κατάρθρωσαν νὰ ἐξαφανίσουν τὶς διάφορες αἵρέσεις καὶ νὰ δώσουν στὴ διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων τὴν ὀρθὴ ἐρμηνεία.

Οἱ Ἅγιοι αὐτοὶ Πατέρες εἶναι οἱ μεγάλοι διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία τοὺς τίμησε ξεχωριστὰ γιὰ τοὺς ἀγῶνες, ποὺ ἔκαμαν χάριν τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἄπο ὅλους αὐτοὺς τοὺς Ἁγίους Πατέρες καὶ Διδασκάλους, οἱ σπουδαιότεροι εἶναι ὁ Ἅγιος Ἀθανάσιος, ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας, καὶ οἱ τρεῖς Ἱεράρχες Βασίλειος ὁ Μέγας, Γρηγόριος ὁ Θεολόγος καὶ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος.

α'. Ἅγιος Ἀθανάσιος

Ὁ Ἀθανάσιος γεννήθηκε στὴν Ἀλεξάνδρεια τὸ 295 μ.Χ. καὶ πέθανε στὴν ἴδιο πόλῃ σὲ ἡλικία 78 ἐτῶν. Οἱ γονεῖς του ἦταν πτωχοί, ἀλλὰ εὐσεβεῖς Χριστιανοί κι ἔδωκαν σ' αὐτὸν μόρφωση Χριστιανική.

Ἄπο τὰ νεανικά του χρόνια ὁ Ἀθανάσιος ἔδειξε ἀγάπη γιὰ τὸ ἀξίωμα τοῦ κληρικοῦ. Ἦταν εὐσεβὴς κι ἐνάρετος, ἐπιμελής, φιλότιμος κι ἐργατικός, κι ὅλοι οἱ συμμαθητές του τὸν ἐκτιμοῦσαν.

‘Ο Ἀρχιεπίσκοπος Ἀλεξανδρείας Ἀλέξανδρος τὸν ἀγάπησε καὶ τὸν χειροτόνησε Ἀρχιδιάκονο. Ὅταν δὲ ἔγινε ἡ Ἀ΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος στὴ Νίκαια, ὅπως μάθαμε, ὁ Ἀθανάσιος ἔλαβε μέρος στὶς συζητήσεις κι ὄλοι θαύμασαν γιὰ τὴ σοφία του.

Ἐπειτα ἀπὸ τὸ θάνατο τοῦ Ἀλεξάνδρου ἔγινε Ἀρχιεπίσκοπος στὴν Ἀλεξανδρεία καὶ κυβέρνησε τὶς Ἐκκλησίες τῆς Περιφέρειᾶς του περισσότερο ἀπὸ σαράντα χρόνια μὲ μεγάλη σύνεση. Ὅλοι τοῦ ἔδειχναν ἀγάπη, σεβασμὸ καὶ ὑπακοή.

Οἱ Ἀρειανοὶ ὁμως, ποὺ τὸν θεωροῦσαν ἐχθρὸ τους ἐπικίνδυνο, τὸν κατηγορήσαν πολλές φορές στοὺς Αὐτοκράτορες καὶ κατῶρθωσαν νὰ τὸν ἐξορίσουν δέκα φορές.

Εἶναι μεγάλες οἱ ταλαιπωρίες, ποὺ ὑπόφερε ὁ Ἀθανάσιος ἀπὸ τὶς συκοφαντίες τῶν Ἀρειανῶν. Τὸν κατηγορήσαν ὡς στασιαστή, ὡς μάγο καὶ ὡς φονέα ἀκόμη. Τὸν ἔφεραν στὸ δικαστήριο, μὲ τὴ βαριά κατηγορία, ὅτι τάχα θανάτωσε κάποιον, λεγόμενον Ἀρσένιο, τοῦ ὁποίου μάλιστα ἔκοψε τὸ χέρι. Ὁ Ἀθανάσιος παρουσίασε στὸ δικαστήριο τὸν ἴδιο τὸν Ἀρσένιο, ἔδειξε στοὺς δικαστὲς τὰ δυὸ του χέρια καὶ εἶπε: « Ἄς μὴ ζητῆ κανεὶς ἄλλο χέρι, γιατί δύο χέρια μᾶς ἔδωκε ὁ Θεός. Ἀλλὰ καὶ ὅλες τὶς συκοφαντίες καὶ ἐπιθέσεις καὶ ἐξορίες, τὶς δεχόταν μὲ μεγάλη ὑπομονή. Στούς τόπους τῆς ἐξορίας του δὲν ἔπαυε νὰ διδάσκη καὶ νὰ ἐργάζεται γιὰ τὴ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία. Τοὺς Χριστιανούς, ποὺ ἔκλαιγαν γιὰ τὶς ἐξορίες του καὶ τὶς ταλαιπωρίες του, τοὺς παρηγοροῦσε καὶ τοὺς ἔλεγε:

— Ἐχετε θάρρος καὶ ὑπομονή. Σύννεφο εἶναι καὶ θὰ περάσῃ. Ὁ Θεὸς δὲ θὰ μᾶς ξεχάσῃ.

Καί, πραγματικά, ὅλα πέρασαν κι ὁ Ἀθανάσιος γύρισε στὴν Ἀλεξανδρεία, ὅπου ἔζησε μέχρι τοῦ θανάτου του.

Ἐγραψε πολλὰ βιβλία, μὲ τὰ ὁποῖα ὑπερασπίζεται τὴν Ὀρθοδοξία. Σ’ αὐτὰ θαυμάζεται ὁ Ἀθανάσιος γιὰ τὶς πολλές γνώσεις του καὶ τὰ μεγάλα νοήματα, μὲ τὰ ὁποῖα πολέμησε τοὺς Αἰρετικούς καὶ στήριξε τὴ σωστὴ Χριστιανικὴ διδασκαλία. Γιὰ τὸ λόγο δὲ αὐτὸ ὠνομάσθηκε «στῦλος τῆς Ὀρθοδοξίας».

Ἡ Ἐκκλησία τὸν ἀναγνώρισε ὡς Ἅγιο καὶ ἡ μνήμη του γιορτάζεται στὶς 18 Ἰανουαρίου, ποὺ πέθανε καὶ στὶς 12 Μαΐου, ποὺ ἔγινε ἡ ἀνακομιδὴ τῶν λειψάνων του. Ψάλλει δὲ ἡ Ἐκκλησία τὸ Ἀπολυτίκιο:

« Στῦλος γέγονας Ὀρθοδοξίας
θεῖους δόγμασιν ὑποστηρίζων τὴν Ἐκκλησίαν
Ἱεράρχα Ἀθανάσιε,
τῶ γὰρ Πατρὶ τὸν Υἱὸν ὁμοούσιον ἀνακηρύξας
Κατήσχυνας Ἀρειον.
Πάτερ ὅσιε, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἰκέτευε δωρησασθαι ἡμῖν
τὸ μέγα ἔλεος ».

β'. Ὁ Βασίλειος ὁ Μέγας

Ὁ Βασίλειος γεννήθηκε στὴν Καισάρεια τῆς Καππαδοκίας τὸ 330 μ. Χ. ἀπὸ γονεῖς Χριστιανούς, πλουσίους κι εὐγενεῖς. Ὁ πατέρας του λεγόταν κι αὐτὸς Βασίλειος καὶ ἡ μητέρα του ἦταν ἡ εὐσεβὴς καὶ ἐνάρετη Ἐμμέλεια. Αὐτὴ ἔδωσε στὸ Βασίλειο ἀπὸ μικρὴ ἡλικία ἀνατροφή Χριστιανικὴ καὶ τοῦ δίδαξε τὰ αἰσθήματα τῆς ἐλεημοσύνης καὶ τῆς ἀγάπης στοὺς πτωχοὺς καὶ τοὺς πᾶσχοντας.

Ὅταν τελείωσε τὶς σπουδὲς του στὴν πατρίδα του, ὁ πατέρας του τὸν ἔστειλε στὴν Κωνσταντινούπολη κι ἔπειτα στὰς Ἀθήνας, γιὰ νὰ πάρη μεγαλύτερη μόρφωση.

Στὴν Κωνσταντινούπολη σπούδασε τὴ θεολογία καὶ τὰ νομικὰ καὶ στὰς Ἀθήνας τὴ φιλοσοφία καὶ τὴ ρητορικὴ. Στὰς Ἀθήνας ἔμεινε τέσσερα χρόνια καὶ συνδέθηκε μὲ ἀδελφικὴ φιλία μὲ τὸ Γρηγόριο τὸ Ναζιανζηνό, πού σπούδαζε κι αὐτὸς ἐκεῖ.

Ὅταν ἦλθε στὴν Καισάρεια, βαπτίστηκε κι ἔγινε διδάσκαλος τῆς ρητορικῆς. Ἐπειδὴ ὁμως προτιμοῦσε τὴ θεολογία, ἔφυγε σ' ἓνα μοναστήρι τοῦ Πόντου. Ἐκεῖ ἔπειτα ἀπὸ λίγον καιρὸ πῆγε καὶ ὁ φίλος του Γρηγόριος καὶ μαζί ἀφιέρωσαν τὸν καιρὸ τους νὰ μελετοῦν τὴν Ἀγία Γραφή καὶ τοὺς Ἐκκλησιαστικοὺς συγγραφεῖς.

Ἀργότερα ὁ Βασίλειος χειροτονήθηκε Μητροπολίτης Καισαρείας καὶ ἀμέσως ἄρχισε νὰ φανερώνη τὰ Χριστιανικὰ του αἰσθήματα.

Τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς περιουσίας του τὸ μοίρασε στοὺς πτωχοὺς. Ἄλλ' ἀκόμα, κι ὅσα ἔπαιρνε ὡς Μητροπολίτης, τὰ μοίραζε κι αὐτὰ κι αὐτὸς ζοῦσε μιὰ ζωὴ ταπεινὴ.

Ἐπεισε τοὺς πλουσίους ν' ἀκολουθήσουν τὸ παράδειγμά του καὶ σὲ μιὰ μεγάλη πείνα (τὸ 368) ἔσωσε ἀπὸ τὸ θάνατο πολλοὺς.

Ἐπίσης μὲ τὸ ὑπόλοιπο μέρος τῆς περιουσίας, πού τοῦ ἔμεινε, καὶ τὴ συνδρομὴ τῶν πλουσίων, ἱδρυσε στὴν Καισάρεια Πτωχοκομεῖο, Νοσοκομεῖο καὶ Ὀρφανοτροφεῖο. Τὰ φιλανθρωπικὰ αὐτὰ ἰδρύματα ἀποτελοῦσαν μιὰ δλόκληρη συνοικία, τὴν ὁποίαν ὠνόμασαν « Βασιλειάδα » γιὰ τιμὴ τοῦ ὀνόματός του.

Ὁ Βασίλειος δὲν ἦταν μόνο μέγας φιλάνθρωπος. Ἦταν καὶ ἀκλόνητος στὴν Χριστιανικὴ πίστη του. Τὴν πίστη του αὐτὴ τὴν ἔδειξε ὅταν ἦταν Αὐτοκράτορας ὁ Οὐάλης.

Ὁ Οὐάλης ἦταν Ἀρειανὸς κι εἶχε στείλει τὸν ἀντιπρόσωπό του Μόδεστο σ' ὅλους τοὺς Ἐπισκόπους, γιὰ νὰ τοὺς πείση μὲ ὑποσχέσεις καὶ ἀπειλὲς νὰ γίνουν κι ἐκεῖνοι Ἀρειανοί.

Ὅταν ὁ Μόδεστος ἔφθασε στὴν Καισάρεια, ὁ Βασίλειος τοῦ ἀπάντησε μὲ τόλμη καὶ θάρρος, ὅτι ἀρνεῖται νὰ ὑπακούσῃ στὸ θέλημα τοῦ Αὐτοκράτορα.

Τότε ὁ Μόδεστος τοῦ εἶπε:

—Ποτέ δὲν μοῦ μίλησε Ἐπίσκοπος τόσον θαρραλέα.

—Φαίνεται ὅτι ποτέ δὲ συνάντησες ἀληθινὸ Ἐπίσκοπο, τοῦ ἀπάντησε ὁ Βασίλειος.

Ὅταν δὲ ὁ Μόδεστος τὸν ἀπειλήσῃ ὅτι θὰ τοῦ δημεύσῃ τὴν περιουσία του, ὅτι θὰ τὸν ἐξορίσῃ, θὰ τὸν βασανίσῃ καὶ θὰ τὸν θανατώσῃ, ὁ θαρραλέος Ἱεράρχης ἀπάντησε :

—Δὲ φοβοῦμαι τίποτε ἀπὸ αὐτά. Περιουσία δὲν ἔχω, παρὰ μόνο λίγα ἐνδύματα καὶ μερικά βιβλία. Ἐξορία δὲν γνωρίζω, γιατί στὸν κόσμον αὐτὸ εἶμαστε ὅλοι ξένοι κι ὅπου κι ἂν μὲ στείλετε εἶναι τὸ ἴδιο

Οἱ τρεῖς Ἱεράρχες.

γιὰ μένα. Βασανιστήρια δὲν εἶναι δυνατόν νὰ μοῦ ἐπιβάλετε, γιατί τὸ σῶμα μου εἶναι τόσο εὐαίσθητο, ὥστε θὰ πεθάνω μὲ τὸ πρῶτο μαρτύριο. Ὁ θάνατος δὲν μὲ φοβίζει, γιατί θὰ μὲ ἐνώσῃ μὲ τὸ Θεό. Ἐμεῖς οἱ Χριστιανοὶ εἶμαστε ταπεινοί. Ὅταν ὁμως πρόκειται γιὰ τὴν ἀγάπη μας στὸ Θεό, δὲν φοβόμαστε. Καὶ φωτιά καὶ ξίφη καὶ θηρία, εἶναι γιὰ μᾶς χαρὰ κι ὄχι φόβος. Αὐτὰ ὅλα νὰ τὰ ἀναφέρῃς στὸν Αὐτοκράτορα, πού σ' ἔστειλε.

“Όταν ὁ Οὐάλης ἔμαθε ἀπὸ τὸ Μόδεστο τὴν ἀνδρική αὐτὴ στάση τοῦ Βασιλείου, αἰσθάνθηκε τέτοιο θαυμασμό, ὥστε τὸν ἄφησε ἤσυχο.

Ὁ Βασίλειος ἔγραψε πολλὰ βιβλία, μὲ τὰ ὁποῖα πολέμησε τὸν Ἀρειανισμό καὶ τὶς ἄλλες αἱρέσεις καὶ στήριξε τὴν ὀρθόδοξο πίστη.

Ἐπίσης ἔγραψε κι ἄλλα γιὰ τοὺς νέους. Μ’ αὐτὰ τοὺς παρακινοῦσε νὰ μελετοῦν τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα, τὰ ὁποῖα πολὺ θὰ τοὺς ὠφελοῦσαν.

Ἐγραψε ἀκόμα πολλές ὥραϊες εὐχὲς καὶ τὴν ἀκολουθία τῆς Θείας Λειτουργίας, ποὺ γίνεται δέκα φορές τὸ χρόνο.

Ἐπειδὴ ὁ Βασίλειος εἶχε ἀφοσιωθῆ στὸ μοναχικὸ βίο, φρόντισε νὰ κάμει τοὺς μοναχοὺς χρήσιμους στὴν κοινωνία, μὲ τὸ νὰ ἀσχολοῦνται στὰ γράμματα, στὴ φιλανθρωπία καὶ στὰ ἐργόχειρα διάφορων εἰδῶν. Ἐγραψε δὲ καὶ κανονισμό γιὰ τὴ ζωὴ τῶν μοναχῶν.

Πέθανε τὸ 279, σὲ ἡλικία 49 ἐτῶν, ἀπὸ τὴ μεγάλη ἐξάντληση τοῦ σώματός του καὶ στὴν κηδεῖα του ἦταν τόσο πολὺς κόσμος, ὥστε πολλοὶ πέθαναν ἀπὸ ἀσφυξία. Αὐτοὺς τοὺς καλοτύχιζαν, γιατί θὰ ἦταν στὸν παράδεισο τὴν ἴδια ἡμέρα μαζί μὲ τὸ Βασίλειο, ποὺ εἶχε ὅλα τὰ χαρίσματα τοῦ τελείου ἀνθρώπου καὶ τοῦ τελείου Χριστιανοῦ.

Ἡ Ἐκκλησία μας τὸν τιμᾶει ὡς ἅγιο καὶ τὸν ὠνόμασε « Μ έ γ α ν Ἰ ε ρ ά ρ χ η ν Ο ὕ ρ α ν ο φ ά ν τ ο ρ α καὶ Ο ἰ κ ο υ μ ε ν ι κ ὸ ν δ ι δ ά σ κ α λ ο ν ». Γιορτάζει δὲ τὴ μὴμῃ του τὴν πρώτην Ἰανουαρίου, τὴν ἡμέρα ποὺ πέθανε.

Στὴ γιορτὴ του ἡ Ἐκκλησία ψάλλει τὸ ἀκόλουθο Ἀπολυτίκιο :

« Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος σου
ὡς δεξαμένη τὸν λόγον σου,
δι’ οὗ θεοπρεπῶς ἐδογματίσες
τὴν φύσιν τῶν ὄντων ἐτρένωσας
τὰ τῶν ἀνθρώπων ἦθη κατεκόμισσας
Βασίλειον ἱεράτευμα, Πάτερ ὅσιε, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἰκέτευε
δωρήσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος ».

Ἡ ἐρμηνεία τοῦ ἀπολυτικίου εἶναι ἡ ἐξῆς :

Σ’ ὅλη τὴ γῆ ἀκούσθηκε ἡ διδασκαλία σου καὶ τὴ δέχτηκαν ὅλοι. Μὲ τὴ διδασκαλία σου αὐτὴ κήρυξες, ὅπως ἔπρεπε, τὸ δημιουργὸ Θεό, καὶ ἐδειξες τὰ ἦθη, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ ἔχουν οἱ τέλειοι ἄνθρωποι. Γι’ αὐτό, Βασίλειε, ποὺ εἶσαι ἀρχιερεὺς καὶ ἅγιος πατέρας, σὲ παρακαλοῦμε νὰ μισιτεύσης στὸ Θεὸ νὰ μᾶς δίνη τὸ μεγάλο ἔλεος.

γ’. Ὁ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος

Γεννήθηκε στὴν Ἀριανζὸ τῆς Καππαδοκίας τὸ 329 μ. Χ. Ἡ μητέρα του Νόνα ἦταν εὐσεβὴς κι ἐνάρετη Χριστιανή. Αὐτὴ κατήχησε στὴ Χριστιανικὴ θρησκεία τὸ σύζυγό της, Γρηγόριο κι αὐτὸν

ὀνομαζόμενο, πού ἔγινε ἀργότερα Ἐπίσκοπος στή Ναζιονζό, καί στόν Υἱό της ἔδωκε μὲρψωση Χριστιανική.

Τὶς πρῶτες σπουδές του ἔκαμε ὁ Γρηγόριος στήν Καισάρεια. Ἐπειτα πῆγε στήν Ἀλεξάνδρεια καί στὰς Ἀθήνας, ὅπου γνωρίσθηκε κι ἔγινε φίλος τοῦ Βασιλείου, ὅπως εἶδαμε.

Ἀφοῦ ἔμεινε στὰς Ἀθήνας ἕξη χρόνια καί πῆρε μεγάλη μὲρψωση, πῆγε στόν Πόντο, ὅπου ἦταν ὁ φίλος του Βασίλειος καί μαζί του ἐπεδόθηκε στή μελέτη τῆς Ἀγίας Γραφῆς καί τῶν Ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων.

Ἐπειτα ἀπὸ λίγο καιρὸ γύρισε στή Ναζιανζό, ὅπου ὁ πατέρας του τὸν χειροτόνησε Πρεσβύτερο.

Τόσο πολὺ ἔγινε γνωστὴ ἡ μὲρψωση καί ἡ Χριστιανικὴ ἀρετὴ τοῦ Γρηγορίου, ὥστε ἀπὸ πολλὰ μέρη τὸν ζητοῦσαν γιὰ Ἐπίσκοπο. Αὐτὸς ὅμως δὲν ἤθελε νὰ δεχθῆ, γιατί δὲ θεωροῦσ τὸν ἑαυτὸ του ἱκανὸ γιὰ τέτοιο ἀξίωμα. Γι αὐτὸ ἔφυγε καί πῆγε στή Σελεῦκεια.

Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη οἱ Ἀρειανοὶ εἶχαν πληθύνει στήν Κωνσταντινούπολη, γιατί βρῆκαν ὑποστήριξη ἀπὸ τὸν Αὐτοκράτορα Οὐλάλη, πού ἦταν κι αὐτὸς Ἀρειανός. Εἶχαν μάλιστα πάρει ὅλους τοὺς ναοὺς τῶν Ὀρθοδόξων καί τοὺς εἶχαν ἀφίσει μόνο τὸ μικρὸ ναὸ τῆς Ἀγίας Ἀναστασίας. Ἡ Ὀρθοδοξία βρισκόταν σὲ μεγάλο κίνδυνο.

Τότε οἱ Ὀρθόδοξοι τῆς Κωνσταντινουπόλεως κάλεσαν γιὰ βοήθεια τὸ Γρηγόριο, τοῦ ὁποίου εἶχαν μάθει τὰ μεγάλα χαρίσματα.

Ὁ Γρηγόριος, εἶδε κι αὐτὸς τὸν κίνδυνο τῆς Ὀρθοδοξίας καί, χωρὶς δισταγμὸ, ἔφθασε στήν Κωνσταντινούπολη, κι ἄρχισε ἀμέσως τὸ ἔργο του. Στὸ ναὸ τῆς Ἀγίας Ἀναστασίας μίλησε πέντε λόγους θαυμάσιους, μὲ τοὺς ὁποίους ἀπέδειξε τὴ θεωρία τῶν Ἀρειανῶν ὡς ἀντίθετη μὲ τὴ Χριστιανικὴ ἀλήθεια, πού ἀναγνωρίζει τὴ θεότητα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὅλοι οἱ Ὀρθόδοξοι ἔτρεχαν ν' ἀκούσουν τοὺς λόγους του αὐτοὺς καί στήριζαν περισσότερο τὴν ὀρθὴ τους πίστη.

Οἱ Ἀρειανοὶ εἶδαν πόσο δυνατὸς ἀντίπαλος ἦταν ὁ Γρηγόριος κι ἄρχισαν διωγμὸ ἐναντίον του. Κάποτε δὲ ὤρμησαν στὸ ναὸ, ὅπου ἔκανε τὴ λειτουργία κι ἐκεῖ, τὴν ἱερὴ αὐτὴ ὥρα, οἱ ἀσεβεῖς τὸν ἐτραυμάτισαν.

Ὁ Γρηγόριος ὅμως δὲν φοβήθηκε τοὺς διωγμούς. Ἐξακολούθησε μὲ θάρρος καί μὲ πίστη τὸ ἔργο του καί κατάρθρωσε νὰ ἐπικρατήσῃ ὁ λόγος τῆς ἐλευθερίας.

Γιὰ τοὺς ὠραίους καὶ δυνατοὺς αὐτοὺς θρησκευτικὸς λόγους του ὠνομάσθηκε « Θεολόγος ».

Ὅταν ἔγινε αὐτοκράτορας ὁ Θεοδοσίος ὁ Α' ἔκαμε τὸ Γρη-

γόριο Ἀρχιεπίσκοπο τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τὸν ὤρισε, καθὼς μάθαμε, Πρόεδρο στὴν Β' Οἰκουμένη Ἐκκλησιαστικῆ Ἐκκλησίᾳ.

Ἐπειδὴ ὁμοίως οἱ Ἀρειανοὶ ἐξακολουθοῦσαν νὰ τὸν καταδιώκουν, ἀναγκάστηκε νὰ φύγῃ γιὰ τὴν Ἀριανζό, ὅπου πέθανε σ' ἓνα ἐξοχικὸ τὸ κτῆμα τὸ 391 μ. Χ.

Ὁ Γρηγόριος, ὅπως καὶ ὁ Βασίλειος, ἔγραψε πολλοὺς λόγους, πολλὰ ἐπιστολὰς τοῖς Χριστιανοῦς καὶ πολλὰ θρησκευτικὰ ποιήματα. Γιὰ τὴν Παιδεία, ὡς Χριστιανικὴ καὶ Ἑλληνικὴ, ἔλεγε, ὅτι εἶναι « τὸ πρῶτον ἐκ τῶν ἀγαθῶν μας ».

Ἡ Ἐκκλησία τὸν ἀνακήρυξε ἅγιο καὶ τὸν θεωρεῖ ἀπὸ τοὺς μεγάλους Πατέρες καὶ Ἱεράρχες, γιορτάζει δὲ τὴ μνήμη του στὶς 25 Ἰανουαρίου.

δ'. Ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος

Ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος γεννήθηκε στὴν Ἀντιόχεια τὸ 345 μ.Χ. καὶ λίγον καιρὸ ἀπὸ τὴ γέννησή του πέθανε ὁ πατέρας του.

Ἡ μητέρα του Ἀνθοῦσα ἔμεινε χήρα σὲ ἡλικία 20 ἐτῶν καὶ ἀφοσιώθηκε στὴ Χριστιανικὴ ἀνατροφή τοῦ τέκνου της.

Ὁ Ἰωάννης σπούδασε τὴ ρητορικὴ στὴν Ἀντιόχεια, ποὺ ἦταν τότε ξακουστὴ γιὰ τὶς ἐπιστημονικὰ σχολὰς της. Τόση μεγάλη ἦταν ἡ πρόοδος τοῦ Ἰωάννη, ὥστε ὁ διδάσκαλός του Λιβάνιος, ποὺ ἦταν ξακουστὸς ρήτορας τῶν Ἐθνικῶν, τὸν ἀγάπησε πολὺ. Ὄταν μάλιστα τὸν ρώτησαν, ποιὸν θ' ἀφήσῃ διάδοχό του ὅταν πεθάνῃ, ἀπάντησε: « Τὸν Ἰωάννην θὰ ἄφῃνα, ἂν δὲν εἶχε γίνῃ Χριστιανός ». Ὁ Λιβάνιος ἐπίσης θαύμαζε καὶ τὴ μητέρα τοῦ Ἰωάννη γιὰ τὴ μεγάλη της ἀρετὴ καὶ τὴν εὐσέβειά της καὶ γιὰ τὴν ἀνατροφή, ποὺ ἔδωκε σ' αὐτόν.

Ὄταν τελείωσε ὁ Ἰωάννης τὶς σπουδὲς του, ἄρχισε νὰ διδάσκῃ τὴ ρητορικὴ καὶ ὅλοι θαύμαζαν τὴ μεγάλη του ἰκανότητα. Δὲν τοῦ ἄρρεσε ὁμοίως αὐτὸ τὸ ἐπάγγελμα καὶ ἀποφάσισε ν' ἀφοσιωθῇ στὸ κήρυγμα τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Ἐφυγε λοιπὸν ἀπὸ τὴν Ἀντιόχεια καὶ ἔζησε ἐννέα χρόνια ζωὴ ἀσκητικὴ, ἀφοσιωμένος στὴ μελέτῃ τῶν Ἁγίων Γραφῶν. Ἐπειδὴ ὁμοίως ἡ υγεία του κλονίσθηκε, γύρισε στὴν Ἀντιόχεια, ὅπου χειροτονήθηκε Διάκονος καὶ ἔπειτα Πρεσβύτερος.

Ἡ δράση του στὴν Ἀντιόχεια ἦταν μεγάλη. Τὸ ὄνομά του ἔγινε παντοῦ γνωστὸ ἀπὸ τὰ φιλανθρωπικὰ του ἔργα, ἀπὸ τὴ Χριστιανικὴ ζωὴ του, ἀλλὰ κυρίως ἀπὸ τὰ θαυμάσια κηρύγματά του. Ἡ ρητορικὴ τέχνη, μὲ τὴν ὁποία κήρυττε, ἦταν τόσο μεγάλη, ὥστε ὠνομάσθηκε « Χρυσόστομος » γιὰτὶ σὰν χρυσάφι ἔβγαιναν οἱ λόγοι ἀπὸ τὸ στόμα του. Ἐλεγον δέ, ὅτι « ὅποιος δὲν ἄκουσε ἢ δὲ διάβασε τὸ

λόγο του Χρυσόστομου, για να νοιώση τή μελωδία του και τήν όμορφιά του, ήταν άναίσθητος ».

Τό όνομά του έγινε γνωστό και στην Κωνσταντινούπολη και γι' αυτό ο Αυτοκράτορας Ἀρκαδιος και ή σύνοδος τῆς Κωνσταντινουπόλεως τόν κάλεσαν ως Ἀρχιεπίσκοπο.

Όταν ο Ἰωάννης ανάλαβε τόν Ἀρχιεπισκοπικό θρόνο, ή Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως πήρε άλλη ζωή.

Όλα τὰ εισοδήματά του τὰ μοίραζε στους φτωχούς, αὐτὸς δὲ ζοῦσε ζωή φτωχική. Οἱ ἀδικούμενοι κι οἱ πάσχοντες εὔρισκαν ἀπὸ τὸ Χρυσόστομο προστασία, παρηγορία και ἀνακούφιση.

Φρόντισε νὰ ξαπλώσει τή διδασκαλία τοῦ Εὐαγγελίου στους Ἐθνικούς και πολέμησε μὲ φανατισμὸ τοὺς Αἰρετικούς.

Κυβέρνησε τὸν κλῆρο μὲ ἀγάπη, ἀλλὰ και μὲ αὐστηρότητα και δικαιοσύνη.

Κήρυξε πάντα τήν ἀλήθεια μὲ θάρρος και κατέκρινε δημοσίως γιὰ τὶς παρεκτροπές τους πολλούς, ποὺ εἶχαν ἀξιώματα μεγάλα, χωρὶς νὰ λογαριάσει τήν ὀργή τους.

Κατηγόρησε ἀκόμα τήν Αυτοκράτειρα Εὐδοξία γιὰ τήν πολυτέλειά της και τή διαγωγή της και γι αὐτὸ τὸν ἐξώρισε στὴ Βιθυνία. Ὁ λαὸς ὅμως, ποὺ λάτρευε τὸ Χρυσόστομο, στασίασε, πυρπόλησε τὸ ναὸ τῆς Ἁγίας Σοφίας και ἀνάγκασε τήν Εὐδοξία νὰ τὸν ἀνακαλέσει ἀπὸ τήν ἐξορία του.

Δὲν πέρασε ὅμως πολὺς καιρὸς και ὁ Ἰωάννης ἀναγκάστηκε νὰ κατηγορήσει γιὰ δευτέρα φορά τήν Αυτοκράτειρα, ποὺ ἐξακολουθοῦσε τήν ἴδια ζωή.

Ἀπὸ τὸν ἀμβωνα τοῦ ναοῦ τήν παρομοίωσε μὲ τήν Ἡρωδιάδα, ποὺ ζήτησε ἀπὸ τὸν Ἡρώδη « τήν κεφαλὴν τοῦ Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου ἐπὶ πῖνακι ».

Γιὰ δευτέρα φορά τώρα ὁ Χρυσόστομος ἐξορίζεται στὴν Κακὸς ὁ τῆς Καππαδοκίας. Ἐκεῖ ἐργάστηκε γιὰ τήν Ἐκκλησία και τοὺς Χριστιανούς. Μὲ τὰ χρήματα, ποὺ τοῦ ἔστειλαν οἱ Χριστιανοί, ἐλευθέρωνε τοὺς δούλους και βοηθοῦσε τοὺς φτωχοὺς και ὅλοι πηγαιναν ἐκεῖ γιὰ νὰ πάρουν τήν εὐλογία του.

Τότε διάταξαν νὰ τὸν μεταφέρουν στὴν Πυτιοῦντα τοῦ Πόντου. Ἀπὸ τοὺς κόπεις ὅμως και τὶς ταλαιπωρίες ὁ Ἅγιος ἐκεῖνος Πάτερρας τῆς Ἐκκλησίας δὲν πρόφθασε νὰ φθάσει στὸν τόπο τῆς νέας ἐξορίας του και πέθανε στὸ Κόμανα στὶς 14 Σεπτεμβρίου τοῦ 407.

Ἐπειτα ἀπὸ 30 χρόνια, τὸ 438, ὁ Αυτοκράτορας Θεοδόσιος Β' διάταξε νὰ μεταφερθῆ τὸ λείψανό του στὴν Κωνσταντινούπολη, ὅπου τὸ ἔθαψαν στὸ νὰ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, κοντὰ στὸν ὄαφο τοῦ Βασιλείου.

Ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος εἶναι ὁ μεγαλύτερος ἐκκλησιαστικὸς συγγραφέας και ρήτορας. Ἐγραψε πολλὰ βιβλία, ἐπιστολὲς στους

Χριστιανούς, λόγους και διάφορες εϋχές και την Ἀκολουθία τῆς Θείας Λειτουργίας με τὴν ἑρμηνεία τῆς.

Ἡ Ἐκκλησία τὸν ἀναγνώρισε ὡς Ἅγιο και ὡς μεγάλον Ἱεράρχην και γιορτάζει τὴ μνήμη του στὶς 13 Νοεμβρίου, τὴν ἡμέρα τοῦ θανάτου του και στὶς 27 Ἰανουαρίου, τὴν ἡμέραν τῆς ἀνακομιδῆς τῶν λειψάνων του.

* * *

Ὁ Βασίλειος ὁ Μέγας, ὁ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος και ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος εἶναι, ὅπως και ὁ Μέγας Ἀθανάσιος, Ἅγιοι Πατέρες και Διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας. Με τὰ βιβλία, ποὺ ἔγραφαν, και με τὰ κηρύγματά τους δίδαξαν τὴν Ὁρθοδοξία κι ἔλαμψαν σὰν πολύτιμα πετράδια, στὴν ἐποχὴ τῆς, ποὺ ἦταν « ὁ χρυσοῦς αἰὼν τῆς Ἐκκλησίας » και ὠνομάσθησαν « φωστῆρες τῆς τρισηλίου Θεότητος ».

Οἱ τρεῖς αὐτοὶ μεγάλοι Ἱεράρχες, Βασίλειος, Γρηγόριος και Ἰωάννης, ἔδειξαν μεγάλη ἐκτίμηση και στὰ Ἑλληνικά γράμματα κι ἔγιναν οἱ « Οἰκουμενικοὶ διδάσκαλοι ».

Τόσο πολὺ τοὺς τιμοῦσαν οἱ Χριστιανοὶ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη. ὥστε εἶχαν χωρισθῆ σὲ κόμματα. Ἄλλοι ἀπὸ αὐταὺς τιμοῦσαν περισσότερο τὸ Βασίλειο (οἱ Βασιλεῖται) ἄλλοι τὸν Γρηγόριο (Οἱ Γρηγορίται) κι ἄλλοι τὸ Χρυσόστομο (οἱ Χρυσσοτομίται). Ἡ Ἐκκλησία μας γιὰ νὰ δείξη, ὅτι και οἱ τρεῖς εἶχαν τὴν ἴδια ἀξία, και νὰ λείψουν τὰ θρησκευτικά κόμματα, ὥρισε νὰ γιορτάζεται ἡ μνήμη τους και χωριστά, ἀλλὰ και μαζί στὶς 30 Ἰανουαρίου.

Ἡ γιορτὴ αὐτὴ εἶναι και γιορτὴ τῶν σχολείων, σὰν γιορτὴ τῶν γραμμάτων.

Στὴ γιορτὴ τους αὐτὴ ψάλλουμε τὸ Ἀπολυτίκιο :

« Τοὺς τρεῖς μεγίστους φωστῆρας τῆς τρισηλίου θεότητος, τοὺς τὴν Οἰκουμένην ἀκτίσι δογμάτων θείων πυρσεύσαντες, τοὺς μελιρρῦτους ποταμοὺς τῆς σοφίας, τοὺς τὴν κτῆσιν πᾶσαν θεογνωσίας νάμασι καταρδεύσαντας, Βασίλειον τὸν Μέγαν και τὸν Θεολόγον Γρηγόριον, σὺν τῷ κλεινῷ Ἰωάννῃ τῷ τὴν γλῶτταν χρυσορρήμονι, πάντες οἱ τῶν λόγων αὐτῶν ἔρασταί, συνελθόντες ὕμνοις τιμήσωμεν.

Αὐτοὶ γὰρ τῇ Τριάδι ὑπὲρ ἡμῶν ἀεὶ πρεσβεύουσιν ».

Δηλαδή :

Τὸν Βασίλειο τὸ μεγάλο, τὸ Γρηγόριο τὸ Θεολόγο και τὸν Ἰωάννη, ποὺ ἀπὸ τὴ γλῶσσα τους ἔβγαιναν χρυσᾶ λόγια, αὐτοὺς, ποὺ εἶναι σὰν φωτεινὰ ἄστρα τῆς Ἁγίας Τριάδος, ποὺ ὅλο τὸν κόσμον τὸν φώτισαν με τὶς ἀκτίνες τῆς Χριστιανικῆς ἀληθείας, ποὺ ἦταν γεμάτοι ἀπὸ σοφία και δίδαξαν σ' ὅλη τὴν Οἰκουμένη τὴ γνώση τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, αὐτοὺς ὅλοι ἐμεῖς, ποὺ ἀγαποῦμε και θαυμάζομε τοὺς λόγους των, ἄς τιμήσωμε με ὕμνους ὅλοι μαζί. Γιατὶ αὐτοὶ πάντοτε μεσιτεύουν στὴν Ἁγία Τριάδα γιὰ τὴ σωτηρία μας.

Ἑρωτήσεις

- α) Γιατί ὁ Ἀθανάσιος λέγεται «στῆλος τῆς Ὁρθοδοξίας» ;
 β) Οἱ Τρεῖς Ἱεράρχες σὲ ποιὸν χρεωστοῦν τὴν καλὴν τοὺς ἀνατροφή ;
 γ) Τί εἶπε ὁ Ἅγιος Βασίλειος στὸ Μόδεστο ;
 δ) Γιατί ὁ Γρηγόριος λέγεται «Θεολόγος» ;
 ε) Ποῦ βλέπεις περισσότερο τὸ θάρρος τοῦ Βασιλείου καὶ τὴν ἀφοσίωση του στὴ θρησκεία ;
 στ) Πῶς ἀλλοιῶς λέγονται οἱ Τρεῖς Ἱεράρχες καὶ γιατί ;
 ζ) Γιατί γιορτάζουν χωριστὰ καὶ ὅλοι μαζί ;
 η) Ποιὸ εἶναι τὸ ἀπολυτικίον τῆς γιορτῆς τους καὶ ποιὰ ἡ ἐρμηνεία του ;

12. ΙΟΥΛΙΑΝΟΣ Ο ΠΑΡΑΒΑΤΗΣ

Ὁ Ἰουλιανὸς ἦταν ἀνεψιὸς τοῦ Μ. Κωνσταντίνου. Ἦταν Χριστιανὸς καὶ σπούδασε στὰς Ἀθήνας μαζί με τὸν Ἅγιο Βασίλειο καὶ τὸν Ἅγιο Γρηγόριο.

Στὰς Ἀθήνας οἱ φιλόσοφοι καὶ οἱ ρήτορες τῆς Ἀρχαίας Θρησκείας τῶν Ἑλλήνων τὸν ἔκαμαν νὰ θαυμάσῃ τὴν Θρησκεία αὐτὴ καὶ τὴν δόξα τῶν Ἀθηνῶν. Ἀποφάσισε λοιπὸν ν' ἀρνηθῆ τὸ Χριστιανισμὸ καὶ νὰ γίνῃ εἰδωλολάτρης.

Ὅταν ὕστερα ἔγινε Αὐτοκράτορας, σκέφθηκε νὰ φέρῃ πάλι στὸ Κράτος του τὴ λατρεία τῆς Ἀρχαίας Θρησκείας, γιατί πίστευε, ὅτι με τὴ θρησκεία αὐτὴ θὰ γινόταν τὸ Κράτος ἔνδοξο, ὅπως ἔγινε ἔνδοξο καὶ τὸ Κράτος τῶν Ἀθηνῶν.

Δὲν κήρυξε διωγμὸ ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν, ὅπως ἔκαμαν οἱ Ρωμαῖοι Αὐτοκράτορες. Πῆρε ὅμως ἄλλα μέτρα, με τὰ ὁποῖα νόμιζε, ὅτι θὰ καταπνίξῃ τὸ Χριστιανισμὸ.

Ἐπαψε τοὺς Χριστιανούς, ποὺ εἶχαν πολιτικὰ ἀξιώματα καὶ στὴ θέση τους ἔβαλε Ἑθνικούς.

Δὲν ἐπέτρεπε σὲ Χριστιανούς διδασκάλους νὰ διδάσκουν τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα.

Ὅσοι Χριστιανοὶ ἤθελαν νὰ σπουδάσουν τὴν Ἑλληνικὴ παιδεία, ἔπρεπε νὰ διδαχθοῦν ἀπὸ Ἑθνικούς διδασκάλους.

Ἐδῶκε στοὺς Ἑθνικούς τοὺς παλιούς ναούς, ποὺ εἶχαν στὴν ἐξουσία τους οἱ Χριστιανοὶ καὶ ξανάφερε τὶς παλιῆς θυσίαι.

Γιὰ νὰ δημιουργήσῃ δὲ ταραχὴς ἀνάμεσα στοὺς Χριστιανούς, προστάτεψε ὅλες τὶς αἰρέσεις. Λέγεται, μάλιστα, ὅτι, γιὰ περιφρόνηση στὸ Χριστό, εἶπε στοὺς Ἰουδαίους νὰ ξαναχτίσουν στὰ Ἱεροσόλυμα τὸ ναὸ τοῦ Σολομώντα.

Ὅλα ὅμως αὐτὰ δὲν ὠφέλησαν τὴν Εἰδωλολατρεία. Αὐτὴ εἶχε πιά πεθάνει, γιατί ὁ Χριστιανισμὸς εἶχε ἀναγνωρισθῆ ὡς ἡ ἀνώτερη καὶ τελειότερη Θρησκεία.

Οι ίδιοι οί Ἐθνικοί τὸ ἐβλεπαν καὶ γι αὐτὸ ἄρχιζαν νὰ περιπαίζου-
 ζουν τὸν Ἰουλιανὸ γιὰ τὶς θυσίες, πὺ ἐκανε στοὺς εἰδωλολατρικούς
 ναοὺς. Ἄλλὰ καὶ ὁ ἴδιος κατάλαβε ὅτι ἡ Εἰδωλολατρεία πέθανε. Γι
 αὐτὸ σὲ μιὰ μάχη ἐναντίον τῶν Περσῶν, πὺ τραυματίσθηκε καὶ
 πηλυσίαζε νὰ πεθάνη, κατάλαβε τὸ λάθος του καὶ εἶπε: « Νενίκηκάς με
 Ναζωραῖε ».

Ὁ Ἰουλιανὸς ὠνομάσθηκε ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία « παραβάτης »
 γιὰτὶ παρέβη τὸ παράδειγμα τοῦ Μ. Κωνσταντίνου κι ἔφυγε ἀπὸ τὸ
 Χριστό.

13. Ο ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ Ο ΜΕΓΑΣ (379—395)

Ὅλοι οἱ Αὐτοκράτορες πὺ ἀνέβηκαν στὸ θρόνο ἔπειτα ἀπὸ τὸν
 Ἰουλιανό, προστάτευσαν τὸ Χριστιανισμὸ καὶ στερέωσαν τὴν Ἐκ-
 κλησία.

Ἀπὸ τοὺς σπουδαιότερους αὐτοὺς Αὐτοκράτορας εἶναι ὁ Θεο-
 δόσιος ὁ μέγας.

Ὅταν ἀνέβη στὸ θρόνο, τὸ Βυζαντινὸ Κράτος εἶχε πολλοὺς ἐχθροὺς
 καὶ στὴν Ἀνατολὴ καὶ στὴ Δύση. Ἕνας μάλιστα λαός, γερμανικῆς
 καταγωγῆς, οἱ Βησιγόθοι, εἶχαν φθάσει κοντὰ στὰ τεῖχη τῆς
 Κωνσταντινουπόλεως.

Ὁ Θεοδόσιος, γιὰ νὰ προστατεύση τὴν Πατρίδα του, ἀναγκά-
 σθηκε νὰ κάμῃ πολέμους ἐναντίον ὅλων αὐτῶν τῶν ἐχθρῶν. Ἀφοῦ
 δὲ ὅλους τοὺς νίκησε, ἐξασφάλισε τὴν τάξη καὶ τὴν ἡσυχία στὸ Κρά-
 τος του.

Ἐπειτα ἄρχισε τὴν ὑποστήριξη τοῦ Χριστιανισμοῦ, πὺ βρισκό-
 ταν σὲ ταραχὴ ἀπὸ τοὺς αἰρετικούς. Καὶ πῆρε διάφορα μέτρα.

Στὸν Ἀρχιερατικὸ θρόνο τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀνέβασε τὸ
 Γρηγόριο τὸ Ναζιανζηνό, ἀντὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου
 Δημοφίλου, πὺ ἦταν ὁπαδὸς τοῦ Ἀρείου.

Κάλεσε τὴ Β' Οἰκουμενικὴ σύνοδο, ἡ ὁποία, ὅπως εἶδαμε, καταδί-
 κασε τὸ Μακεδόνιο καὶ πρόσθεσε τὰ πέντε ἄρθρα στὸ Σύμβολο τῆς
 Πίστεως.

Κατάργησε τὴν Εἰδωλολατρεία, ἔκλεισε τὸ Μαντεῖο τῶν Δελφῶν,
 κατάργησε τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνες, ἔκαμε Χριστιανικοὺς ὅλους
 τοὺς ναοὺς τῶν Χριστιανῶν καὶ διάταξε νὰ πιστεύουν ὅλοι στὴ Χρι-
 στιανικὴ Θρησκεία.

Τὰ μέτρα αὐτὰ πὺ πῆρε ὁ Θεοδόσιος, γιὰ νὰ ὑποστηρίξη τὴν
 Ὀρθοδοξία καὶ τὴν ἐπικράτηση τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἔδωκαν ἀφορμὴ
 νὰ γίνουν διωγμοὶ σκληροὶ ἐναντίον τῆς θρησκείας τῶν Ἐθνικῶν.

Ὁ φανατισμένος λαὸς καὶ οἱ ἀμόρφωτοι μοναχοί, γιὰ νὰ ἐκδικη-
 θοῦν τοὺς Ἐθνικούς, πὺ τοὺς εἶχαν βασανίσει παλαιότερα, ἔκαμαν
 πολλὲς παρεκτροπές. Κατάστρεψαν θαυμάσια ἀγάλματα καὶ ἀν-

δριάντας τῆς ἀρχαίας τέχνης καὶ γκρέμισαν λαμπροὺς καὶ ἔσοχους ναοὺς τῆς Ἀρχαιότητος.

Τόσο δὲ μεγάλωσε ὁ φανατισμὸς τῶν Χριστιανῶν, ὥστε, κατὰ τὰ χρόνια τῶν διαδόχων τοῦ Θεοδοσίου, ὁ φανατισμένος ὄχλος θανάτωσε στὴν Ἀλεξάνδρεια τὴν Ὑπατία, ποὺ ἦταν φημισμένη Ἐθνικὴ φιλόσοφος.

Οἱ πατέρες τῆς Ἐκκλησίας δὲν ἦταν σύμφωνοι μὲ τὶς πάρεκτροπὲς αὐτῆς καὶ διαμαρτυρήθηκαν. Κανεὶς ὅμως δὲν ἤθελε νὰ τοὺς ἀκούσῃ.

Καὶ ἡ Ἐκκλησία καταδίκασε τὴ συμπεριφορὰ αὐτῆ τῶν Χριστιανῶν, γιατί ἦταν ἀντίθετη μὲ τὴ Χριστιανικὴ Ἐρησκεία. Ἡ Ἐρησκεία τοῦ Χριστοῦ ἀπαγορεύει τὴ βία καὶ τὴν ἀγριότητα καὶ τὶς καταστροφές. Ἡ Ἐρησκεία μας θέλει πραότητα, ἀγάπη, ὁμόνοια, καλωσύνη, ἀδελφωσύνη.

Ὁ Θεοδόσιος θεωρεῖται ἀπὸ τοὺς μεγάλους προστάτες τῆς Χριστιανικῆς Ἐρησκείας. Ἡ ἱστορία τὸν ὠνόμασε «Μέγαν» γιὰ τὶς πολὺς νίκες του ἐναντίον τῶν βαρβάρων.

14. Ο ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΣ (527—565)

Ὁ Ἰουστινιανὸς εἶναι κι αὐτὸς ἓνας ἀπὸ τοὺς μεγάλους προστάτες τῆς Χριστιανικῆς Ἐρησκείας, γιατί φρόντισε γιὰ τὴν ἐπικράτησὴ τῆς καὶ τὴν πρόδοσός της σ' ὅλο τὸν κόσμον.

Δυστυχῶς ὅμως καὶ ὁ Ἰουστινιανὸς, ἐξακολούθησε τοὺς διωγμοὺς τοῦ Θεοδοσίου ἐναντίον τῶν Ἐθνικῶν μὲ σκληρότητα.

Διάταξε ὅλους τοὺς ἔθνικοὺς νὰ βαπτισθοῦν. Ὅσοι ἀπὸ αὐτοὺς δὲν ἤθελαν τοὺς θανάτωνε.

Κατάργησε ὅλες τὶς εἰδωλολατρικὲς τελετὲς κι ἔκλεισε τὶς φιλοσοφικὲς σχολές, γιατί, ὅπως νόμιζε, δίδασκαν τὴν εἰδωλολατρεία, κι ἔδιωξε ἀπὸ τὸ Κράτος ὅλους τοὺς φιλοσόφους καὶ τοὺς ρήτορες.

Φρόντισε νὰ διαδοθῇ ἡ Ἐρησκεία ἀπὸ Ἱεραποστόλους στὴν Ἀραβία, στὶς Ἰνδίες, καὶ στὴν ἄλλη Ἀσία καὶ στὴν Ἀφρική.

Ἰδρυσε πολλὰ μοναστήρια καὶ πολλοὺς μεγαλοπρεπεῖς ναοὺς.

Μεταξὺ τῶν ναῶν αὐτῶν, ὁ Ναὸς τῆς Ἀγίας Σοφίας εἶναι τὸ μεγαλύτερο ἔργο του. Τὸν πρῶτο Ναὸ τῆς Ἀγίας Σοφίας, ποὺ ἔχτισε ὁ Μ. Κωνσταντῖνος, τὸν ἔκαψε ὁ λαός, ὅπως μάθαμε, στὴν πρώτη ἐξορία τοῦ Χρυσοστόμου, ἀλλὰ ἀνοικοδομήθηκε. Ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ κάηκε πάλι στὴ «στάση τοῦ Νίκα» καὶ ὁ Αὐτοκράτορας τὸν ἔχτισε ὅπως εἶναι σήμερα.

Ὅλες οἱ πόλεις τῆς Χριστιανωσύνης ἔστειλαν κάθε καλὸ καὶ πολὺτιμο, ποὺ εἶχαν, κι ἔτσι ἔλαβαν μέρος στὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ Ναοῦ.

Οἱ ἐργασίαι του κράτησαν ἕξ χρόνια κι ἔγινε ὁ ὠραιότερος καὶ μεγαλύτερος Ναὸς τοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου.

Στὸ ναὸ αὐτὸ, «στὴν Ἀγία Σοφία» «στὸ μέγα μοναστήρι», εἶ-

χαν στραφή όλες οι καρδιές των Χριστιανών κι αυτόν είχαν πάντοτε στον νου τους οι Έλληνες, όταν σκλαβώθηκαν από τους Τούρκους.

Όταν έγιναν τα εγκαίνια του Ναού κι ο Αυτοκράτορας μπήκε μέσα για πρώτη φορά, τόσο πολύ συγκινήθηκε από το άριστούργημα αυτό, ώστε σήκωσε τα χέρια του στον ουρανό κι έφώναξε: — Νενίκηκά σε, Σολομών! Δοξασμένος να είναι ο Θεός!

15. Ο ΗΡΑΚΛΕΙΟΣ (610)

Έπειτα από τον Ίουστινιανό η Έκκλησία ένώθηκε στενά με το Κράτος. Κάθε κίνδυνος του Κράτους ήταν και κίνδυνος της Έκκλησίας και κάθε νίκη του Κράτους κατά των βαρβάρων ήταν και νίκη της Έκκλησίας κατά των ειδωλολατρών. Οι Αυτοκράτορες του Βυζαντίου με την πίστη στο Θεό και με τη βοήθεια της Έκκλησίας πάντοτε θριάμβευσαν. Οι αγώνες ήταν τότε αγώνες « υπέρ Πίστεως και Πατρίδος » κι ο αγώνας των Ελλήνων κατά το 1821 από την παλαιά εκείνη εποχή θεωρήθηκε αγώνας « για του Χριστού την πίστη την Άγία, για της Πατρίδος την έλευθερία ».

Ένας από τους Αυτοκράτορες, που διακρίθηκε στους αγώνες υπέρ της Πίστεως και της Πατρίδος, είναι ο Ηράκλειος, ο οποίος είχε πάντοτε στις έκατρατείες του μαζί του την εικόνα της Παναγίας.

Όταν ανέβη στο θρόνο ο Ηράκλειος, οι Πέρσες κυριέψαν πολλές χώρες της Αυτοκρατορίας και πήραν και την Ίερουσαλήμ (614). Άφου έκαψαν την πόλη, άλλους από τους κατοίκους έσφαξαν κι άλλους πήραν αίχμαλώτους. Μαζί μ' αυτούς πήραν και τον Πατριάρχη Ζαχαρία και τον Τίμιο Σταυρό από το ναό της Άναστάσεως.

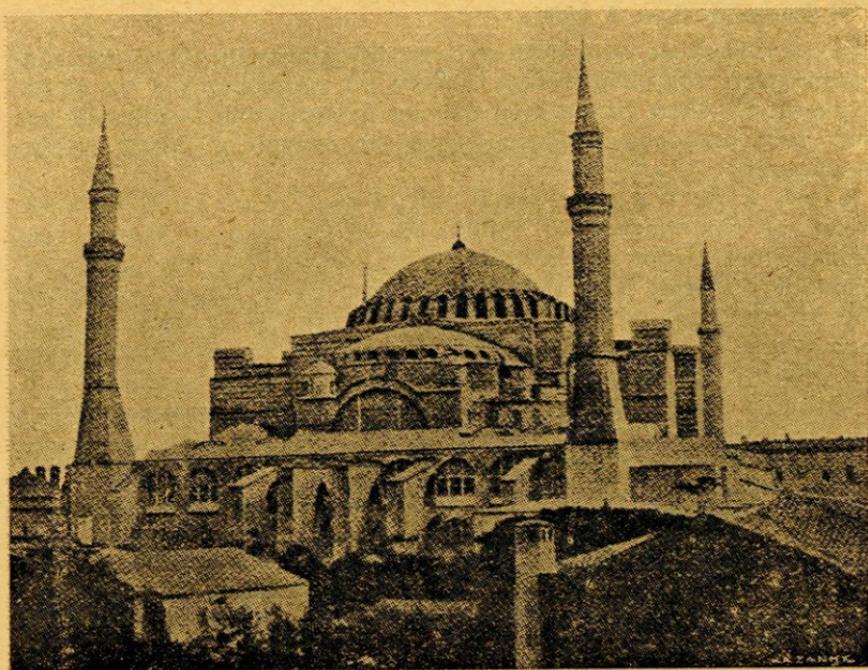
Το Κράτος ήταν τότε φτωχό και δεν είχε χρήματα για πόλεμο, ο δέ Ηράκλειος βρέθηκε σε δύσκολη θέση. Όταν ο Πατριάρχης Σέργιος του έδωκε τους θησαυρούς της Έκκλησίας, πήρε θάρρος, έτοιμάσθηκε κι έξεστράτευσε έναντίον των Περσών. Για υπερασπιστή της πόλεως από άλλους έχθρους άφησε τον Πατριάρχη Σέργιο και τον Πρωθυπουργό Βώνο.

Η στιγμή που ξεκίνησε από την Κωνσταντινούπολη, ήταν πολύ συγκινητική. Ταπεινός και χωρίς αυτοκρατορικά σημεία πήγε ο Ηράκλειος στο Ναό της Άγίας Σοφίας, έπεσε πρηνής στο δάπεδο και είπε στο Θεό: « Δέσποτα Θεέ και Κύριε ήμών Ίησού Χριστέ, μη μάς αφήσης να μάς νικήσουν οι έχθροί μας για τις άμαρτίες μας, αλλά συχώρεσέ μας, βοήθησέ μας και δώσε σ' έμάς τη νίκη ».

Σηκώθηκε έπειτα και με την πίστη στη βοήθεια του Θεού μπήκε στα πλοία κι έφυγε για την Άσία.

Άβαροι και Πέρσες. Οι Άβαροι, βοηθούμενοι από τους Πέρσες, όταν έμαθαν την άναχώρηση του Ηρακλείου, ήρθαν με στρατό

καὶ στόλο καὶ πολιορκήσαν τὴν Κωνσταντινούπολη. Ὁ στρατὸς στὴν πρωτεύουσα δὲν ἦταν ἀρκετὸς γιὰ νὰ τὴν ὑπερασπίσῃ. Δὲν ἔχασε ὅμως τὸ θάρρος του, γιατί πίστευε στὴ βοήθεια τῆς Παναγίας, ποὺ τὴ λάτρευαν ὅλοι τους ὡς προστάτρια. Πῆγαν λοιπὸν οἱ κάτοικοι στὴν Ἁγία Σοφία, προσευχήθηκαν, ζήτησαν τὴ βοήθεια τῆς Θεοτόκου κι ὠρκίσθησαν νὰ ὑπερασπίσουν τὴν πόλη μέχρι θανάτου. Ὁρμησαν ἔπειτα οἱ Χριστιανοὶ στρατιῶτες στὰ τεῖχη κι ἀπέκρουσαν ὅλες τὶς ἐπιθέσεις τῶν ἐχθρῶν. Τόση δὲ γενναιότητα ἔδεξαν, ὥστε οἱ ἐχθροὶ ἀναγκάστηκαν νὰ λύσουν τὴν πολιορκία καὶ νὰ φύγουν.

Ἡ Ἁγία Σοφία.

Ὁ Ἀκάθιστος ὕμνος. Οἱ Χριστιανοὶ ἀπέδωκαν τὴ νίκη τους στὴ μεγάλη Στρατηγὸ τους τὴ Θεοτόκο. Καὶ τὴν ἴδια νύχτα συναθροίσθησαν ὅλοι στὸ Νὰὸ τῶν Βλαχερνῶν τῆς Θεοτόκου κι ἐκεῖ ὄρθιοι ἔψαλλαν γιὰ πρώτη φορά τὸν « Ἀκάθιστο Ὑμνο » γιὰ νὰ εὐχαριστήσουν καὶ νὰ δοξάσουν τὴν Παναγία.

Ὁ ὕμνος αὐτὸς ἀποτελεῖται ἀπὸ 24 τροπάρια καὶ λέγονται « Χαιρετισμοὶ » καὶ ψάλλονται μὲ μεγάλη εὐσέβεια στὴν Ἐκκλησίᾳ μας. Ἀκολουθοῦν τὴ σειρά τοῦ ἀλφαβήτου ἀπὸ τὸ Α—Ω καὶ κάθε Παρα-

σκευή τῆς Μ. Σαρακοστῆς ψάλλομε ἐξ ἀπὸ αὐτοὺς καὶ τὴν πέμπτην Παρασκευὴ τοὺς ψάλλομε ὅλους ἀπὸ τὴν ἀρχή.

Στοὺς χαιρετισμοὺς αὐτοὺς ψάλλομε καὶ τὸ γνωστὸ Κοντάκιο :

«Τῇ ὑπερμάχῳ Στρατηγῶ τὰ νικητήρια,
ὡς λυτρωθεῖσα τῶν δεινῶν εὐχαριστήρια,
ἀναγράφω Σοι ἡ Πόλις Σου, Θεοτόκε.
Ἄλλ' ὡς ἔχουσα τὸ κράτος ἀπροσμάχητον,
ἐκ παντοίων με κινδύνων ἐλευθέρωσον.
Ἴνα κράζω Σοι, Χαῖρε Νύμφη, Ἀνύμφευτε.»

Ἡ ἐρμηνεία εἶναι ἡ ἐξῆς :

Σὲ σένα, Θεοτόκε, πού εἶσαι στρατηγὸς ἀνίκητη, ἡ Πόλις σου, πού σώθηκε ἀπὸ τὴν καταστροφή, ψάλλει τὰ νικητήρια γιὰ νὰ σὲ εὐχαριστήσῃ. Ἀλλὰ ἐπειδὴ ἔχεις δύναμη ἀκατανίκητη ἐλευθέρωσέ μας ἀπὸ τοὺς διαφόρους κινδύνους, γιὰ νὰ ἀνακράζω, Χαῖρε Νύμφη Ἀνύμφευτη.

Νίκη καὶ ὑψωση τοῦ Τιμίου Σταυροῦ. Ὁ Ἡράκλειος, μὲ τὴν πίστη στὸ Χριστὸ καὶ τὴ Θεοτόκο, πολέμησε τοὺς Πέρσες, τοὺς νίκησε καὶ τοὺς ἀνάγκασε νὰ δεχθῶν τὴν εἰρήνην, ν' ἀφήσουν ἐλεύθερες ὅλες τὶς ἐπαρχίες, πού εἶχαν πάρει, νὰ δώσουν ὅλα τὰ πολύτιμα πράγματα, πού εἶχαν ἀρπάξῃ, ν' ἀφήσουν ἐλεύθερους τοὺς αἰχμαλώτους, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὸν Πατριάρχη, καί, τὸ σπουδαιότερο, νὰ παραδώσουν τὸν Τίμιο Σταυρό.

Ὅταν ὁ Ἡράκλειος γύρισε νικητὴς στὴν Κωνσταντινούπολη, ὅλος ὁ κληρὸς καὶ ὁ λαὸς τὸν ὑποδέχτηκαν μὲ χαρὰ καὶ μεγάλο ἐνθουσιασμό. Ὁ Αὐτοκράτορας ἦταν ἐπάνω σ' ἓνα ἄρμα πού τὸν ἔσερναν τέσσαρες ἐλέφαντες καὶ στρατιῶτες μπροστὰ κρατοῦσαν μὲ συγκίνηση καὶ σεβασμὸ τὸν Τίμιο Σταυρό.

Ὁ Ἡράκλειος ἔδωκε στὴν Ἐκκλησίᾳ χρήματα, γιὰ νὰ ἐξοφλήσῃ ὅσα γιὰ βοήθειά του τοῦ ἔδωκε καὶ τὸν ἄλλο χρόνο ἔφερε τὸν Τίμιο Σταυρὸ στὴν Ἱερουσαλήμ καὶ τὸν ὑψωσε πάλι στὴ θέση του (14 Σεπτεμβρίου 628).

Στὴν ἱερὴ τελετὴ πού ἔγινε τότε, ἔψαλαν γιὰ πρώτη φορὰ τὸ :

«Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν σου καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν σου.

Νίκας τοῖς βασιλεῦσι κατὰ βαρβάρων δωρούμενος

Καὶ τὸ Σὸν φυλάττων διὰ τοῦ Σταυροῦ σου πολίτευμα.»

Αὐτὸ σημαίνει :

Κύριε, σῶσε τὸ λαό σου καὶ εὐλόγησέ τον πού κληρονόμησε τὶς ἐντολές σου. Χάριζε νίκες στοὺς βασιλεῖς ἐναντίον τῶν βαρβάρων καὶ προστάτευε μὲ τὸ Σταυρὸ σου τὸ κράτος τὸ Χριστιανικὸ.

Ἡ Ἐκκλησία μας γιορτάζει τὴν ὑψωση τοῦ Τιμίου Σταυροῦ στὶς 14 Σεπτεμβρίου γιὰ τὴν εὕρεσή του ἀπὸ τὴν Ἁγία Ἐλένη καὶ τὴν ἀνύψωσή του γιὰ δευτέρη φορὰ ἀπὸ τὸν Ἡράκλειο.

Ἐρωτήσεις

- α) Τί εἶπε ὁ Ἰουλιανὸς ὁ παραβάτης τὴν ὥρα τοῦ θανάτου του καὶ γιατί ἀναγκάσθηκε νὰ τὸ εἰπῇ ;
- β) Γιατί ὁ Θεοδοσίος ὁ μέγας θεωρεῖται προστάτης τῆς θρησκείας μας ;
- γ) Γιατί ἡ ἐκκλησία καταδίκασε τοὺς φανατισμένους Χριστιανοὺς στὴν ἐποχὴ τοῦ Θεοδοσίου ;
- δ) Πῶς ὁ Ἰουστινιανὸς ἀφέλησε τὴ θρησκεία ;
- ε) Τί ξέρεις γιὰ τὸ Ναὸ τῆς Ἁγίας Σοφίας ;
- στ) Ποιὸς εἶναι ὁ Ἀκάθιστος ὕμνος καὶ γιατί τὸν ψάλλομε στὴν Ἐκκλησία ;
- ζ) Γιατί γιορτάζομε τὴν ὑψωση τοῦ Τιμίου Σταυροῦ καὶ τί ψάλλομε ;

16. Ο ΜΟΝΑΧΙΚΟΣ ΒΙΟΣ

α'. Οἱ ἄσκητές

Ἀπὸ τὸ δεῦτερο αἰῶνα μετὰ Χριστόν, πολλοὶ Χριστιανοί, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ἔμεναν ἀνύπανδροι, περιφρονοῦσαν τὶς κοσμικὰς διασκεδάσεις καὶ κάθε ἀγαθὸ καὶ ἀφιέρωναν τὴ ζωὴ τους στὸ Χριστό.

Στὴν ἀρχὴ οἱ Χριστιανοὶ αὐτοὶ ἔμεναν μέσα στὶς πόλεις, χωρισμένοι ἀπὸ τοὺς ἄλλους κατοίκους καὶ μὲ προσευχὰς καὶ νηστείας ζητοῦσαν νὰ ἀνυψωθοῦν καὶ νὰ πλησιάσουν τὸ Θεό. Ὅταν ὁμως ἄρχισαν οἱ διωγμοί, ἔφευγαν καὶ ζοῦσαν στὴν ἔρημο, σὲ δάση, σὲ σπήλαια, μακρὰν ἀπὸ τὸν κόσμον καὶ μακρὰν ἀπὸ τὴ διαφθορὰ τῆς κοινωνίας. Ἐκεῖ ἐξακολουθοῦσαν τὴ φτωχικὴ ζωὴ τους, μὲ τὶς νηστείας τους, τὶς προσευχὰς τους καὶ μὲ μελέτη τῶν ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων καὶ πίστευαν, ὅτι ἔτσι εὐχαριστοῦσαν τὸ Θεό.

Οἱ Χριστιανοὶ αὐτοὶ εἶναι γνωστοί, μὲ τὸ ὄνομα « ἄσκητές » καὶ ἡ ζωὴ τους λέγεται « ἀσκητικὴ ».

β'. Ὁ Μέγας Ἀντώνιος

Ἕνας ἀπὸ τοὺς σπουδαιότερους ἀσκητὲς εἶναι ὁ Μέγας Ἀντώνιος. Γεννήθηκε στὴν Ἀλεξάνδρεια κατὰ τὸ 250 μ. Χ. ἀπὸ γονεῖς πλουσίους. Γράμματα δὲν ἔμαθε, ἀλλὰ ἤξερε ἀπ' ἔξω τὴν Ἁγίαν Γραφή ἀπὸ τὰ Ἀναγνώσματα ποὺ ἄκουε στὴν Ἐκκλησία, ὅπου πήγαινε ταχτικά.

Ὅταν πέθαναν οἱ γονεῖς του, μοίρασε ὅλη τὴν περιουσία του καὶ σὲ ἡλικία εἴκοσι ἐτῶν ἔγινε ἀσκητὴς στὴν ἔρημον τῆς Αἰγύπτου, ὅπου ἔζησε εἴκοσι χρόνια μόνος καὶ μακρὰν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους.

Όταν έμαθε για τούς διωγμούς στην Άλεξάνδρεια, άφησε τήν έρημο κι έτρεξε στην πόλη, για νά ένισχύση τούς Χριστιανούς. Με τίς διδασκαλίες του και μέ τò παράδειγμά του έδινε θάρρος στους μάρτυρες και άνακούφιζε τούς καταδιωκομένους.

Όλοι θαύμαζαν τò θάρρος του, τò ζήλο του και τήν άφοσίωσή του στο Χριστό και πολλοί Έθνικοί έτρεχαν στον Άντώνιο και γίνονταν Χριστιανοί.

Όταν σταμάτησαν οί διωγμοί, έφυγε πάλι και πήγε βαθύτερα στην έρημο, κοντά σέ μιá πηγή. Έκεί καλλιεργούσε τή γή και ζούσε μέ λίγον άρτο, πού του έδιναν όσοι πήγαιναν νά τόν επισκεφθούν, και πολλοί άπό αύτούς μιμήθηκαν τò παράδειγμά του κι έγιναν άσκητές.

Ό Άντώνιος μέ όλες τίς στερήσεις και τή σκληρή ζωή του πέθανε σέ ηλικία 105 έτών.

Η Έκκλησία τόν ώνόμασε « Μέγαν » και « Άγιο » για τή μεγάλη του ευσέβεια και γιορτάζει τή μνήμη του στις 17 Ιανουαρίου.

γ'. Μοναχοί και Μοναστήρια

Τούς πρώτους άσκητές τούς μιμήθηκαν άργότερα πολλοί άλλοι κι έπειτα άπό λίγον καιρό όλες οί έρημοι τής Αιγύπτου γέμισαν άπό άσκητές.

Στήν άρχή οί άσκητές έμεναν ό καθένας σέ δικό του κελλι ή και σέ μικρές ομάδες. Ό μαθητής όμως του Άγίου Άντωνίου Παχώμιος συγκέντρωσε έπτά χιλιάδες άσκητές και άσκητικές ομάδες και άπό τότε ζούσαν όλοι τούς σέ κοινότητες.

Ό νέος αύτός βίος τών άσκητών ώνομάσθηκε μοναχικός, οί άσκητάι μοναχοί κι οί κοινότητές τους μοναστήρια ή κοινόβια.

Προϊστάμενος στα μοναστήρια ήταν ό Ηγούμος, στον όποιον έπρεπε όλοι οί μοναχοί νά ύπακούουν κι είχαν κανονισμούς, τούς όποιους όλοι έπρεπε νά τηρούν. Τόν πρώτο κανονισμό τόν έγραψεν ό Άγ. Βασίλειος και εφαρμόζεται και σήμερα άκόμα στα μοναστήρια, γιατί είναι ό καλύτερος άπό τούς άλλους. Ό Άγιος Βασίλειος, όπως μάθαμε, φρόντισε μέ τόν κανονισμό του νά κάμη τούς μοναχούς χρήσιμους στην κοινωνία, μέ τò ν' άσχολοούνται στα γράμματα, στη φιλανθρωπία και στα διάφορα έργόχειρα.

Έκτός τών άνδρικών μοναστηρίων ιδρύθηκαν και γυναικεία.

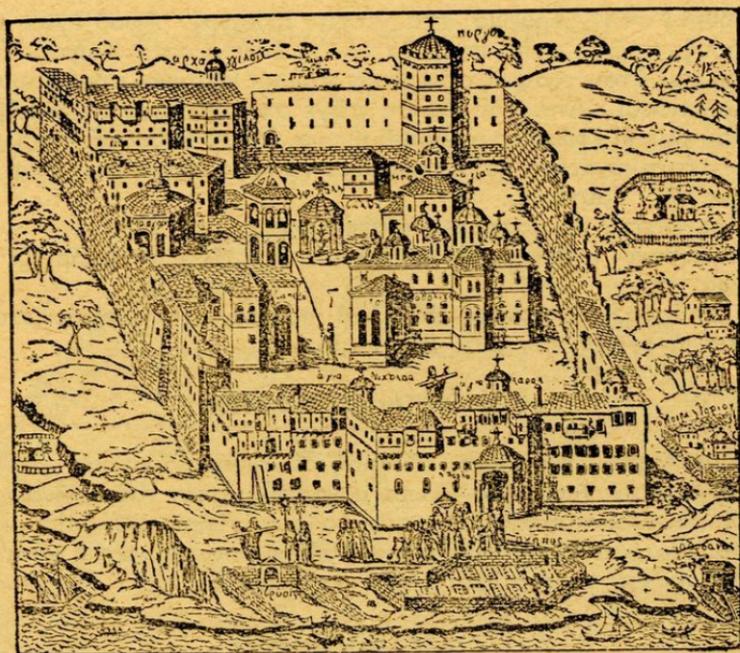
Πολλοί άπό τούς Πατέρες τής Έκκλησίας ήσαν μοναχοί, πολλοί δε Αυτοκράτορες θαύμασαν τò μοναχικό βίο κι έχτισαν μεγάλα μοναστήρια, τά όποια πλούτισαν μέ πολλά άφιερώματα μεγάλης άξιας.

Τὸ παράδειγμα τῶν Αὐτοκρατόρων μιμήθηκαν καὶ πολλοὶ πλούσιοι Χριστιανοὶ κι ἔδωκαν κι αὐτοὶ σπουδαῖα ἀφιερώματα.

Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ τὰ μοναστήρια ἔγιναν κέντρα ὄχι μόνον λατρείας τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀνυψώσεως τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων καὶ τῆς πίστεως στὴν ἰδέα τῆς Πατρίδος, ὅπως σὲ ἄλλο κεφάλαιο θὰ μάθωμε.

δ'. Ὁ Ὅσιος Λουκάς

Ἀπὸ τοὺς μοναχοὺς, ποὺ διεκρίθησαν κι ἔδρασαν στὴν κυρίως Ἑλλάδα εἶναι ὁ Ὅσιος Λουκάς, ὁ Νίκων ὁ Μετανοεῖ-

Τύπος παλαιοῦ μοναστηρίου.

τε καὶ ὁ Ὅσιος Μελέτιος. Ἡ Ἐκκλησία τοὺς κατάταξε μεταξύ τῶν Ἁγίων, γιατί προσέφεραν μεγάλες ὑπηρεσίες.

Ὁ Ὅσιος Λουκάς γεννήθηκε στὴν Καστοριά ἀπὸ γονεῖς Αἰγινῆτες. Νέος ἀκόμα πῆγε στὰς Ἀθήνας κι ἔγινε ἐκεῖ μοναχός. Ἡ μητέρα του ὅμως τὸν ἀνάγκασε ν' ἀφήσῃ τὸ μοναχικὸ βίον καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ στὴν Καστοριά.

Ὅταν ἀργότερα πέθανε ἡ μητέρα του, πῆγε στὴ Φωκίδα, ὅπου

ἔζησε ἑπτὰ χρόνια ἀσκητής. Ἀπὸ ἐκεῖ πῆγε στὴν Κόρινθο καὶ στὰς Πάτρας καὶ ἐπέστρεψε στὴ Φωκίδα, ὅπου ἴδρυσε μοναστήρι στοὺς πρόποδες τοῦ Ἐλικῶνα.

Ἐκεῖ ἔπειτα ἀπὸ τὸ θάνατό του κτίσθηκε τὸ Μοναστήρι μὲ τὴν Ἐκκλησία τοῦ « Ὁσίου Λουκά », ποὺ σώζεται καὶ σήμερα καὶ εἶναι ὀνομαστή γιὰ τὶς περίφημες ψηφιδωτὲς εἰκόνες τῆς.

Ἡ μνήμη του γιορτάζεται στὶς 7 Φεβρουαρίου.

ε'. Ὁ Νίκων ὁ Μετανοεῖτε

Γεννήθηκε στὴν Ἀρμενία ἀπὸ γονεῖς Ἕλληνας. Ἀφοῦ ἔγινε μοναχὸς κήρυξε πρῶτα στὴν πατρίδα του καὶ ἔπειτα στὴν Κρήτη. Ὁ λόγος του ἐκεῖ ἦταν τόσο θερμὸς, ὥστε πολλοὶ κάτοικοι τῆς νήσου ἔγιναν Χριστιανοί. Ἀπὸ τὴν Κρήτη πῆγε στὴν Αἴγινα, στὴν Εὐβοία, στὸ Ναύπλιο καὶ ἔφθασε στὴ Λακεδαίμονα. Μὲ τὸ κήρυγμά του ὑψωσε τὴ Θρησκευτικὴ πίστη καὶ κατῶρθωσε νὰ κάμη Χριστιανούς καὶ τοὺς Σλαύους τοῦ Ταυγέτου.

Ἰδρυσε ἔπειτα μοναστήρι, ὅπου καὶ πέθανε τὸ 988.

Ὠνομάσθηκε « Μετανοεῖτε » γιὰ τὴν μὲ τὴ λέξη αὐτὴ ἀρχίζε κάθε κήρυγμά του.

Στὴ Σπάρτη, τῆς ὁποίας εἶναι καὶ πολιοῦχος, πανηγυρίζεται μὲ εὐλάβεια ἡ μνήμη του στὶς 26 Νοεμβρίου.

στ'. Ὁ Ὁσιος Μελέτιος

Γεννήθηκε στὴν Καισάρεια. Ἐπειδὴ οἱ Μωαμεθανοὶ τὸν κατεδίωκαν, πῆγε στὴν Ἀττικὴ καὶ ἴδρυσε μοναστήρι στὸν Κιθαιρῶνα, ὅπου πολλοὶ μοναχοὶ συγκεντρώθηκαν. Τὸ μοναστήρι τοῦ ὁσίου Μελετίου σώζεται καὶ σήμερα καὶ στὰς Ἀθήνας ὑπάρχει καὶ ὁ ναὸς του.

Ἡ μνήμη του γιορτάζεται τὴν 1 Σεπτεμβρίου.

17. ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΟΙ

α'. Προσκύνηση τῶν εἰκόνων

Οἱ Χριστιανοὶ εἶχαν στοὺς ναοὺς Εἰκόνες τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῆς Θεοτόκου καὶ τῶν Ἁγίων. Τὶς τιμοῦσαν δὲ καὶ τὶς ἐσέβοντο, γιὰ τὴν εἰκονίζαν πρόσωπα ἱερά.

Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου οἱ ναοὶ γέμισαν ἀπὸ πολλὰς εἰκόνες καὶ μάλιστα στὶς τοιχογραφίες οἱ ὅλους τοὺς ἐσωτερικοὺς τοίχους τῶν ναῶν. Ἐπίσης ἀρχισαν νὰ ἔχουν φυλαγμένα στοὺς ναοὺς ὅσα τῶν διαφόρων μαρτύρων τῆς πίστεως ἢ ἱερά λείψανα αὐτῶν ἢ

καί ἱερά τοὺς ἀντικείμενα. Καί σ' αὐτὰ δὲ ἀπέδιδαν ἐξαιρετικὴ τιμὴ.

Μὲ τὸν καιρὸ ὅμως ἡ τιμὴ τῶν Ἁγίων εἰκόνων καὶ τῶν ἄλλων ἱερῶν λειψάνων καὶ ἀντικειμένων πῆρε μιὰ μορφή εἰδωλολατρική. Ἰδίως οἱ ἀμόρφωτοι Χριστιανοὶ ἄρχισαν νὰ λατρεύουν ὅλα αὐτὰ, ποὺ εἶχαν οἱ ναοί. Ἔφθασαν μάλιστα σὲ σημεῖο, νὰ ξύνουν τὸ χρῶμα τῶν εἰκόνων καὶ νὰ τὸ ἀνακατώνουν μὲ τὴ Θεία Κοινωνία. Δὲν ἤμποροῦσαν νὰ ἐννοήσουν, ὅτι μόνο τὸ Θεὸ πρέπει νὰ λατρεύουμε καὶ ὅτι τὶς ἅγιες εἰκόνες καὶ τὰ ἄλλα ἀντικείμενα πρέπει νὰ τὰ σεβώμαστε καὶ νὰ τὰ τιμοῦμε, ὅπως τιμοῦμε καὶ σεβόμαστε τὶς εἰκόνες τῶν γονέων μας καὶ τῶν ἄλλων προσφιλῶν μας προσώπων.

Ἔτσι ἡ κατάστασις αὕτη εἶχε φθάσει σὲ σημεῖο εἰδωλολατρείας.

β'. Εἰκονομάχοι καὶ Εἰκονολάτρεις

Ὁ Λέων ὁ Ἰσαυρός, ὁ Αὐτοκράτορας τοῦ Βυζαντίου, σκέφθηκε νὰ διορθώσῃ τὴν κατάστασις αὕτη, κατὰ τὸ ἔτος 726 μ. Χ.

Διάταξε λοιπὸν νὰ τοποθετήσουν τὶς εἰκόνες σὲ ψηλότερη ἀπὸ τὴν πρώτη θέση τοὺς, γιὰ νὰ μὴ τὶς φθάνουν νὰ τὶς ἀσπάζονται.

Ψηφιδωτὴ εἰκόνα ἀπὸ τὴν Ἁγία Σοφία.

Αὐτὸ ὅμως ὄχι μόνον δὲν ὠφέλησε, ἀλλὰ ἔφερε καὶ ἀντίθετα ἀποτελέσματα.

Οἱ Χριστιανοὶ καὶ μάλιστα οἱ μοναχοί, ποὺ ἦταν τότε πολλοί, δὲ σεβάσθησαν τὴ διαταγὴ τοῦ Αὐτοκράτορα, καὶ γι' αὐτὸ ἐκεῖνος ὠργίσθηκε καὶ διάταξε νὰ ἀφαιρέσουν τὶς εἰκόνες ἀπὸ τὶς Ἐκκλησίες καὶ νὰ τὶς καταστρέψουν.

Ἡ ἀπόφαση ὁμως αὐτὴ τοῦ Αὐτοκράτορα δὲν ἦταν σωστή. Δὲ σκέφθηκε, ὅτι ἡ προσκύνηση τῶν εἰκόνων ἦταν ἀνάγκη θρησκευτικὴ καὶ ὅτι ἦταν βαθιὰ ριζωμένη στὶς καρδιές τῶν Χριστιανῶν. Ἀντὶ λοιπὸν νὰ διδάξῃ τοὺς Χριστιανούς, ὅτι μόνον σεβασμὸ καὶ τιμὴ πρέπει νὰ ἔχουν στὶς εἰκόνες κι ὄχι λατρεία, τὶς κατάργησε ἐντελῶς ἀπὸ τὶς Ἐκκλησίες καὶ τὶς κατὰστροψε.

Μὲ τὸν τρόπο του αὐτὸ οἱ Χριστιανοὶ τὸν θεώρησαν ὡς διώκτη τῆς θρησκείας. Μεγάλῃ ἀναστάτωση ἔγινε τότε στὸ Κράτος.

Οἱ μορφωμένοι, οἱ ἀξιωματικοὶ καὶ οἱ ἀνώτεροι κληρικοὶ πῆγαν μὲ τὸ μέρος τοῦ Αὐτοκράτορα καὶ καταδίωκαν τὶς εἰκόνες. Αὐτοὶ ὠνομάσθησαν εἰκονομάχοι.

Ὁ ἄλλος λαός, ὁ ἀμόρφωτος, οἱ γυναῖκες καὶ οἱ μοναχοὶ ἦταν ἀντιθετοὶ καὶ φρόντιζαν μὲ κάθε τρόπο νὰ κρύβουν τὶς εἰκόνες καὶ νὰ τὶς λατρεύουν. Αὐτοὶ ὠνομάσθησαν εἰκονολάτρεις.

Ἔτσι χωρίσθησαν σὲ δυὸ στρατόπεδα κι ἄρχισε μεταξύ τους ἕνας πόλεμος, ποὺ κράτησε ἑκατὸ, περίπου, χρόνια. Κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ οἱ εἰκονομάχοι Αὐτοκράτορες κήρυξαν ἄγριο διωγμὸ ἐναντίον τῶν εἰκονολατρῶν. Ἄλλους φυλάκιζαν, ἄλλους ἐξώριζαν, καὶ ἄλλους θανάτωναν, οἱ δὲ φανατισμένοι ὁπαδοὶ τῆς εἰκονομαχίας ἔκαιγαν τὶς εἰκόνες, ὅπου τὶς εὔρισκαν, καὶ γκρέμιζαν ἐκκλησίες καὶ μοναστήρια. Ἡ θλιβερὴ αὐτὴ κατάσταση, ποὺ δημιουργήθηκε ἐξ αἰτίας τῶν εἰκόνων, ἔβλαψε πολὺ, ὄχι μόνον τὴν Ἐκκλησίαν ἀλλὰ καὶ τὸ Βυζαντινὸ Κράτος.

γ'. Ἀναστήλωση τῶν Εἰκόνων

Ὅταν ἔγινε Αὐτοκράτειρα ἡ Εἰρήνη ἡ Ἀθηναία, ὡς ἐπίτροπος τοῦ ἀνηλίκου υἱοῦ τῆς Κωνσταντίνου τοῦ Στ' καὶ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ὁ Ταράσιος, ἀπεφασίσθη νὰ πάρουν σοβαρὰ μέτρα, γιὰ νὰ εἰρηνεύσῃ ὁ λαός.

Κάλεσε λοιπὸν τὴν Ζ' Οἰκουμενικὴ σύνοδο στὴ Νίκαια τῆς Βιθυνίας τὸ 787, ἡ ὁποία ἐπέτρεψε τὴν προσκύνηση τῶν εἰκόνων. Σύμφωνα μὲ τὴν ἀπόφαση αὐτὴ «εἰς τὰς εἰκόνας πρέπει νὰ ἀποδίδεται ἀσπασμὸς καὶ τιμητικὴ προσκύνησις καὶ ὄχι λατρεία, ἡ ὁποία μόνον εἰς τὸν Θεὸν ἀρμόζει».

Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἀπόφαση αὐτὴ τῆς συνόδου τὸ ζήτημα τῶν εἰκόνων δὲν ἐτελείωσε.

Ἄλλοι αὐτοκράτορες, καὶ μάλιστα ὁ Θεόφιλος, διάταξε σκληροὺς διωγμοὺς ἐναντίον τῶν εἰκονολατρῶν καὶ τῶν εἰκόνων.

Ὅταν ὁμως ἔπειτα ἀπὸ τὸ θάνατό του ἔγινε Αὐτοκράτειρα ἡ σύζυγός του Θεοδώρα, κάλεσε νέα σύνοδο στὴν Κωνσταντινούπολη τὸ 843. Ἡ σύνοδος αὐτὴ ἐπανάφερε καὶ πάλι τὴν προσκύνηση τῶν

εικόνων, ὅπως εἶχε ἀποφασίσει ἡ Ζ' σύνοδος, καὶ διάταξε τὴν ἀναστήλωσιν αὐτῶν στὶς Ἐκκλησίες.

Ἡ Ὀρθοδοξία τότε νίκησε, γιατί οἱ εἰκόνες ἀναστηλώθηκαν ὀριστικά καὶ ἡ εἰκονομαχία σταμάτησε.

Τὴ νίκη καὶ τὸ θρίαμβο αὐτὸ τῆς Χριστιανικῆς Πίστεως γιορτάζει ἡ Ἐκκλησία τὴν πρώτη Κυριακὴ τῶν νηστειῶν, ποὺ ὠνομάσθηκε γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ « Κυριακὴ τῆς Ὀρθοδοξίας ».

Ἑρωτήσεις

- α) Τί διαφέρουν οἱ ἀσκητὲς ἀπὸ τοὺς μοναχοὺς ;
- β) Γιατί θαυμάζεται ἡ ἀσκητικὴ ζωὴ τοῦ Ἁγ. Ἀντωνίου ;
- γ) Ποιούς σπουδαίους μοναχοὺς ξέρεις καὶ πότε γιορτάζουν ;
- δ) Ποῖα λάθη ἔκαμαν οἱ εἰκονολάτρεις καὶ ποῖα οἱ εἰκονομάχοι ;
- ε) Ποιά ζημία ἔφερε στοὺς Ἕλληνας ἡ εἰκονομαχία ;
- στ) Τί ἀπόφαση πήρε ἡ Ζ' σύνοδος γιὰ τὴν προσκύνηση τῶν εἰκόνων ;
- ζ) Γιατί γιορτάζομε τὴν Κυριακὴ τῆς Ὀρθοδοξίας ;
- η) Ποιὲς εἰκόνες ἔχετε στὸ σπίτι σας ;

Γ' ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ (867—1517)

18. ΤΟ ΣΧΙΣΜΑ

α'. Ὁ χωρισμὸς τῶν Ἐκκλησιῶν

Ὅπως ἔχομε μάθει, τὴ διοίκηση τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως εἶχαν οἱ πέντε Πατριάρχες: τῆς Ρώμης, τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τῆς Ἀλεξανδρείας, τῆς Ἀντιοχείας καὶ τῶν Ἱεροσολύμων.

Κάθε Πατριάρχης διοικοῦσε τὶς Ἐκκλησίες τῆς περιφερείας του, χωρὶς νὰ ἔχη δικαίωμα νὰ ἐπεμβαίνει στὰ δικαιώματα τῶν ἄλλων Πατριαρχῶν.

Ἐπίσης ὄλες τὶς ἀποφάσεις τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων τὶς ὑπόγραφαν καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν πέντε Πατριαρχῶν, καὶ ὄλες οἱ ἐκκλησίες τῆς Χριστιανωσύνης ἦταν ἐνωμένες.

Δυστυχῶς ἀπὸ τὸν ἕνατο αἰῶνα ἡ ἔνωση αὐτὴ διαλύθηκε καὶ ἡ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία χωρίσθηκε σὲ δύο, στὴν Ἀνατολική, δηλαδὴ τὴν Ὀρθόδοξη Χριστιανικὴ Ἐκκλησία καὶ στὴν Δυτικὴ, δηλαδὴ τὴν Παπικὴ Ἐκκλησία.

Ὁ χωρισμὸς αὐτὸς εἶναι τὸ λεγόμενον σ χ ί σ μ α κ ι ἔγινε ἀπὸ τὶς ἑξῆς ἀφορμές:

β'. Οἱ ἀξιώσεις τοῦ Πάπα

Ὁ Πάπας τῆς Ρώμης νόμιζε, ὅτι ἔπρεπε οἱ Ἐκκλησίες τῆς Ἀνατολῆς νὰ τὸν ἀναγνωρίζουν ὡς ἀνώτερό τους. Ζητοῦσε δὲ πάντοτε κάθε εὐκαιρία γιὰ ν' ἀνακατώνεται στὶς ὑποθέσεις τῶν ἄλλων Πατριαρχείων, ὥστε μὲ τὸν καιρὸ νὰ γίνῃ ὁ μ ο ν ἄ ρ χ η ς τ ῆ ς Χ ρ ι σ τ ι α ν ι κ ῆ ς Ἐ κ κ λ η σ ί α ς, γιατί, τάχα, εἶχε αὐτὸ τὸ δικαίωμα.

Δικαιολογοῦσε δὲ τὸ δικαίωμά του αὐτὸ ὡς ἑξῆς:

Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος ἴδρυσε τὴν Ἐκκλησία τῆς Ρώμης.

Τὸν Ἀπόστολο Πέτρο ὁ Χριστὸς τὸν διώρισε Ἀρχηγὸ τῶν Ἀποστόλων, ὅταν τοῦ εἶπε: « Σὺ εἶσαι ὁ Πέτρος κὶ ἐπάνω σ' αὐτὴ τὴν πέτρα θὰ οἰκοδομήσῃς τὴν Ἐκκλησία μου » (ΜΑΤΘ. ΙΣΤ' 18).

Ἀφοῦ λοιπὸν ὁ Πέτρος ἦταν ἀρχηγὸς τῶν Ἀποστόλων, ἔπρεπε καὶ ὁ Πάπας, ποὺ ἦταν διάδοχός του, νὰ γίνῃ κὶ αὐτὸς ἀρχηγὸς ὄλων τῶν Ἐκκλησιῶν.

Ἡ Ἐκκλησία ὅμως τῆς Ρώμης δὲν ἰδρύθηκε ἀπὸ τὸν Πέτρο, γιατί ὁ Παῦλος πῆγε στὴ Ρώμη πρωτύτερα ἀπὸ αὐτόν.

Ὁ δὲ Χριστός, μ' αὐτὰ ποὺ εἶπε στὸν Πέτρο, δὲν ἐνουοῦσε αὐτόν τὸν ἴδιο, ἀλλὰ τὴν πίστη του, ὅπως ἔχομε μάθει στὰ προηγούμενα.

Ὁ Πάπας ὅμως προσπαθοῦσε νὰ βρῆ εὐκαιρία, γιὰ νὰ ἱκανοποιηθῆ τῆς παράλογες ἀξιώσεις του. Καὶ μιὰ τέτοια εὐκαιρία βρέθηκε, ὅταν ἔγινε Πατριάρχης τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὁ Φώτιος.

γ'. Ὁ Φώτιος καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ σχίσματος

Πατριάρχης στὴν Κωνσταντινούπολη ἦταν ὁ Ἰγνάτιος. Ἐπειδὴ δὲ τὸν ἔπαυσαν καὶ τὸν ἐξόρισαν, ἔκαμαν Πατριάρχη τὸ Φώτιο.

Ὁ Φώτιος ἦταν ἐνάρετος καὶ σοφὸς καὶ ὅλοι τὸν ἐκτιμοῦσαν καὶ τὸν ἐσέβοντο. Εἶχε μεγάλη θέση στὸ Κράτος καὶ δὲν ἤθελε τὸν Πατριαρχικὸ θρόνο. Ἀναγκάστηκε ὅμως νὰ ὑποχωρήσῃ, γιατί τὸν ἐπίεζαν ὅλοι καὶ μάλιστα πολλοὶ φίλοι τοῦ Ἰγνατίου.

Ἐγινε λοιπὸν Πατριάρχης ὁ Φώτιος ἀπὸ λαϊκός, ἀφοῦ μέσα σὲ ἕξη ἡμέρες πέρασε ὅλα τὰ Ἐκκλησιαστικὰ ἀξιώματα, ἀπὸ τὰ κατώτερα ἕως τὰ ἀνώτερα, τὴ χειροτονία του δὲ αὐτὴ ἐπεκύρωσε καὶ Σύνοδος, ποὺ ἔγινε στὴν Κωνσταντινούπολη γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτό.

Ἐπειτα ὅμως ἀπὸ λίγον καιρὸ οἱ φίλοι τοῦ Ἰγνατίου ἄρχισαν νὰ κάνουν θόρυβο γιὰ τὴν ἐκλογὴ τοῦ Φωτίου καὶ δὲν ἤθελαν νὰ τὸν ἀναγνωρίσουν ὡς κανονικὸ Πατριάρχη.

Τότε ὁ Φώτιος, γιὰ νὰ σταματήσουν τὰ παράπονα, κάλεσε Οἰκουμενικὴ σύνοδο στὴν Κωνσταντινούπολη. Στὴ σύνοδο αὐτὴ κάλεσε καὶ τὸν Πάπα τῆς Ρώμης Νικόλαον Α'.

Ὁ Πάπας νόμισε ὅτι βρῆκε τότε τὴν εὐκαιρία νὰ ὑποτάξῃ στὶς ὁρέξεις του τὴν Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ἀντὶ λοιπὸν νὰ παρευρεθῆ ὁ ἴδιος στὴ σύνοδο, ἔστειλε δύο ἐπιστολές, μιὰ στὸ Φώτιο κι ἄλλη στὸν Αὐτοκράτορα. Σ' αὐτὲς τοὺς κατηγοροῦσε καὶ τοὺς δύο, γιατί χειροτόνησαν Πατριάρχη ἕνα λαϊκό, χωρὶς νὰ τὸν ἐρωτήσουν, κι ἔλεγε, ὅτι θὰ στείλῃ δύο ἀντιπροσώπους του γιὰ νὰ ἐξετάσουν τὰ πράγματα.

Ὁ Φώτιος γιὰ νὰ φέρῃ τὴν εἰρήνη στὴν Ἐκκλησία, δὲν ἔδωκε σημασία στὴν ἀλαζονικὴ αὐτὴ στάση τοῦ Πάπα κι ὅταν ἦλθαν οἱ ἀντιπρόσωποι του τοὺς δέχθηκε μὲ χαρὰ καὶ τοὺς ἔδειξε ἀγάπη ἀδελφική.

Ἡ Σύνοδος ἔγινε καὶ δέχτηκε, ὅτι ὁ Φώτιος χειροτονήθηκε κανονικὰ Πατριάρχης. Τὴν ἀπόφαση δὲ αὐτὴ τὴν ὑπόγραψαν κι οἱ δύο ἀντιπρόσωποι τοῦ Πάπα.

Ὅταν ὁ Πάπας ἔμαθε αὐτό, ὠργίσθηκε καὶ κάλεσε κι αὐτὸς δική

του σύνοδο στη Ρώμη. Ἡ σύνοδος αὐτὴ θεώρησε ἄκυρη τὴν ἐκλογὴ τοῦ Φωτίου, τιμώρησε δὲ τοὺς δύο ἀντιπροσώπους τοῦ Πάπα.

Ἡ ἀπόφαση αὐτὴ προξένησε μεγάλο ἐρεθισμό στὴν Κωνσταντινούπολη, γιατί φάνηκε καθαρὰ ὁ σκοπὸς τοῦ Πάπα, νὰ θέλῃ νὰ γίνῃ πρῶτος Πατριάρχης τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας. Ὁ σοφὸς ὁμως καὶ ἄκακος Φώτιος ἔδειξε καὶ πάλι μεγάλη ὑπομονή. Φρόντισε λοιπὸν νὰ ἡσυχάσῃ τοὺς Χριστιανούς μὲ τὴν ἐλπίδα, ὅτι ὁ Πάπας θὰ σκεφθῆ χριστιανικώτερα καὶ δὲ θὰ θελήσῃ νὰ ἐρεθίσῃ περισσότερο τὸ Χριστιανικὸ κόσμο.

Ὁ Πάπας ὁμως περίμενε νὰ βρῆ νέα ἀφορμή, γιὰ νὰ πετύχῃ τοὺς σκοποὺς του.

δ'. Ἐκχριστιανισμὸς τῶν Βουλγάρων

Οἱ Βούλγαροι ἔγιναν Χριστιανοί, ὅταν εἶχαν βασιλέα τὸ Βόγορι. Τὸ Χριστιανισμὸ τὸν κήρυξαν ἐκεῖ δύο Ἕλληνες μοναχοί, ὁ Μεθόδιος καὶ ὁ Κύριλλος.

Ὅταν ὁ Βόγορις βαπτίσθηκε ἀπὸ τὸν ἀντιπρόσωπο τοῦ Φωτίου κι ὅλος ὁ Βουλγαρικὸς λαὸς ἔγινε Χριστιανικὸς, ὁ Πατριάρχης ἔστειλεν ἱερεῖς, γιὰ νὰ διοργανώσουν τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Βουλγαρίας.

Ὅταν ὁμως ὁ Πάπας τὸ ἔμαθε, ἔστειλε κι αὐτὸς δικούς του ἱερεῖς, οἱ ὁποῖοι ἄρχισαν νὰ ὑβρίζουν καὶ νὰ περιφρονοῦν τοὺς ἱερεῖς τοῦ Πατριάρχου καὶ νὰ προσπαθοῦν νὰ πάρουν τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Βουλγαρίας στὴν ἐξουσία τοῦ Πάπα. Μὲ τὰ κήρυγματά τους δίδασκαν τὴν αἵρεσίν τους. Δηλαδή, ὅτι τὸ Ἅγιο Πνεῦμα ἐκπορεύεται ἀπὸ τὸν πατέρα καὶ ἀπὸ τὸν Υἱό, ὅτι ἡ Θεία Εὐχαριστία πρέπει νὰ γίνεται μὲ ἄρτο ἄζυμο, ὅτι οἱ λαϊκοὶ πρέπει νὰ κοινωνοῦν μόνο μὲ ἄρτο, ὅτι ἡ Θεία Λειτουργία πρέπει νὰ γίνεται στὴ Λατινικὴ γλῶσσα καὶ ἄλλα πολλὰ, ποὺ δὲν τὰ παραδεχόταν ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία.

ε'. Τὸ σχίσμα

Ἐπειτα ἀπὸ τὶς νέες αὐτὲς ἐνέργειες τοῦ Πάπα, ὁ Πατριάρχης Φώτιος ἔχασε τὴν ὑπομονή του. Εἶδε, ὅτι ὁ Πάπας πῆρε τὴν ἀπόφαση νὰ ὑποτάξῃ μὲ κάθε μέσο στὴν ἐξουσία του ὅλες τὶς Ἐκκλησίες καὶ νὰ ζημιώσῃ τὸ Χριστιανισμὸ.

Ἐστειλε λοιπὸν στοὺς Πατριάρχες Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων μιὰ ἐγκύκλιο, μὲ τὴν ὁποία κατηγοροῦσε τὸν Πάπα γιὰ τὶς ἀντιχριστιανικὲς του ἐνέργειες καὶ καλοῦσε σύνοδο στὴν

Κωνσταντινούπολη για να πάρη αποφάσεις για τὸ ζήτημα αὐτὸ (867).

Ἡ σύνοδος αὐτή, στὴν ὁποία ἔλαβαν μέρος 1000 Ἐπίσκοποι καὶ Πρεσβύτεροι, θεώρησε τὸν Πάπα ὡς ἐπιζήμιο μέλος τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὸν ἀφώρισε.

Ἀπὸ τότε ἄρχισε τὸ σ χ ί σ μ α τ ὼ ν Ἐ κ κ λ η σ ι ὼ ν, τὸ ὁποῖον ἔγινε ὀριστικὸ ἔπειτα ἀπὸ διακόσια χρόνια, ὅταν ἦταν Πατριάρχης στὴν Κωνσταντινούπολη ὁ Μιχαὴλ Κηρουλάριος.

Ἔτσι ἀπὸ τὴν ἀλαζονία τῶν Παπῶν, ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, πού εἶναι μία καὶ ἀδιαίρετη, χωρίστηκε σὲ δύο.

Ὅσοι ἀκολούθησαν τὸν Πάπα, ὠνομάσθησαν Παπικοί ἢ Δυτικοί, γιατί οἱ περισσότεροι ἦταν κάτοικοι τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης. Ὅσοι δὲ ἔμειναν πιστοὶ στὴν ὀρθὴ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας, ὠνομάσθησαν Ὁρθόδοξοὶ ἢ Ἀνατολικοί, γιατί οἱ περισσότεροι ἦταν κάτοικοι τῶν Ἀνατολικῶν χωρῶν.

στ'. Προσπάθειες γιὰ τὴν ἔνωση

Τὸ σχίσμα τῶν Ἐκκλησιῶν δὲν ἦταν οὔτε Χριστιανικὸ οὔτε εὐχάριστο. Ἡ Ἐκκλησία πάντοτε στὰ κηρύγματά της διδάσκει τὴν ὁμόνοια καὶ τὴν ἀδελφικὴ ἀγάπη. Γι αὐτὸ σ' ὅλες τὶς τελετὲς ἡ Ἐκκλησία μας πάντοτε παρακαλεῖ τὸ Θεὸ « ὑπὲρ τῶν Ἀγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς τῶν πάντων ἐνώσεως ».

Ἐγιναν ἀργότερα πολλὲς προσπάθειες γιὰ τὴν ἔνωση τῶν Ἐκκλησιῶν, ἀλλὰ χωρὶς ἀποτέλεσμα. Οἱ Αὐτοκράτορες τοῦ Βυζαντίου ζήτησαν πολλὲς φορές τὴν ἔνωση, μὲ τὴν ἐλπίδα, ὅτι οἱ Πάπες θὰ τοὺς βοηθοῦσαν ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν τοῦ Κράτους των. Οἱ Πάπες πάλι ἤθελαν τὴν ἔνωση, γιὰ νὰ γίνουν κύριοι τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ σπουδαιότερη προσπάθεια γιὰ τὴν ἔνωση ἔγινε στὶς παραμονὲς τῆς Ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ὁ τότε Αὐτοκράτορας Ἰωάννης Ζ' Παλαιολόγος ζήτησε τὴν ἔνωση, γιὰ νὰ τοῦ δώσῃ βοήθεια ὁ Πάπας ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους. Ὁ Πάπας δέχτηκε τὴν πρόταση αὐτή, γιατί νόμισε, ὅτι βρῆκε εὐκαιρία νὰ γίνῃ μονάρχης τῆς Ἐκκλησίας. Στὴ σύνοδο ὅμως, πού ἔγινε στὴ Φερράρα τῆς Φλωρεντίας τὸ ἔτος 1439—1440 ἀξίωσε ἀπὸ τὸν Πατριάρχη τῆς Κωνσταντινουπόλεως νὰ τοῦ ἀσπασθῇ τὸ πόδι. Ἐπειδὴ ὅμως δὲν τὸ δέχθηκε αὐτὸ ὁ Πατριάρχης, ὁ Πάπας διάταξε νὰ βάλουν τὴν ἔδρα του ψηλότερα ἀπὸ τὶς ἔδρες τῶν ἄλλων, γιὰ νὰ φανῇ ἀνώτερος. Ἡ ἀλαζονικὴ αὐτὴ στάση τοῦ Πάπα, πού φανέρωνε περιφρόνηση τῶν Ἑλλήνων Πατριαρχῶν, ἐμπόδισε τὴν ἔνωση τῶν Ἐκκλησιῶν.

19. Ο ΕΚΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΣΛΑΥΩΝ

Ἡ Ὁρθόδοξη Χριστιανική Ἐκκλησία ἐξακολούθησε καὶ ὕστερα ἀπὸ τὸ σχίσμα τῆ διάδοσης τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Ὁ Κύριλλος καὶ ὁ Μεθόδιος ἀφοῦ ἔκαμαν Χριστιανούς τοὺς Βουλγάρους, ἐξακολούθησαν τὸ ἔργο τους καὶ στοὺς ἄλλους Σλαβικούς λαοὺς τῆς Εὐρώπης κι ἔκαμαν Χριστιανούς τοὺς Σέρβους, τοὺς Κροάτες, τοὺς Βοημούς καὶ ὅλους σχεδὸν τοὺς Σλαῦους.

Οἱ ἀκούραστοι αὐτοὶ ἀδελφοὶ γεννήθηκαν στὴ Θεσσαλονίκη κι εἶχαν μεγάλη μὀρφωση καὶ θερμὸ ζῆλο γιὰ τὴ διάδοσης τοῦ Χριστιανισμοῦ. Γι αὐτὸ ἔδωκαν στοὺς λαοὺς αὐτοὺς ὄχι μόνον τὸ Χριστιανισμό, ἀλλὰ κι ἕναν ἀνώτερο πολιτισμό. Δίδαξαν σ' αὐτοὺς τὸ Σλαβικό ἀλφάβητο καὶ μετὰφρασαν τὴν Ἁγία Γραφή στὴ Σλαβική γλῶσσα. Δίκαια λοιπὸν ὀνομάζονται Ἀπόστολοι τῶν Σλαύων.

Στὴ Ρωσία δίδαξε τὸ Εὐαγγέλιο ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας, καθὼς φαίνεται ἀπὸ τὴν παράδοσης, κι ἔγιναν πολλοὶ Ρῶσοι Χριστιανοί. Ἀργότερα ὁμως λησμόνησαν τὴ Χριστιανική Θρησκεία κι ἔγιναν πάλι Εἰδωλολάτρες.

Ὁ Χριστιανισμὸς διαδόθηκε στὴ Ρωσία τὸ 995, ὅταν Αὐτοκράτειρα αὐτῆς ἦταν ἡ Ὀλγα. Αὐτὴ βαπτίσθηκε στὴν Κωνσταντινούπολη, ὀνομάσθηκε Ἐλένη καὶ τὸ παράδειγμά της ἀκολούθησαν πολλοὶ Ρῶσοι κι ἔγιναν Χριστιανοί.

Ἀλλὰ καὶ πάλι γύρισαν στὴν εἰδωλολατρεία ὅταν πέθανε ἡ Αὐτοκράτειρα.

Ὅταν ὁμως ἔγινε Αὐτοκράτορας ὁ ἔγγονός της Βλαδίμηρος, ἔστειλε Ρώσους εὐγενεῖς, γιὰ νὰ ἐξετάσουν ποία ἦταν ἡ καλύτερη θρησκεία γιὰ τὴ Ρωσία.

Οἱ ἀπεσταλμένοι αὐτοὶ μετὰξὺ ἄλλων χωρῶν πῆγαν καὶ στὴν Κωνσταντινούπολη. Ἐκεῖ εἶδαν τὶς λαμπρὲς καὶ μεγαλοπρεπεῖς ἱερὲς τελετὲς τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας καὶ θαύμασαν τὶς διδασκαλίες της.

Ὅταν δὲ εἶπαν στὸν Αὐτοκράτορα ὅλα, ὅσα εἶδαν, ὁ Βλαδίμηρος προτίμησε τὸν Ὁρθόδοξο Χριστιανισμό. Ἐγινε λοιπὸν πρῶτος αὐτὸς Χριστιανὸς καὶ πῆρε γιὰ σύζυγό του Χριστιανή, τὴν Ἐλληνίδα πριγκίπισσα τοῦ Βυζαντίου Ἀννα. Ὁ Ρωσικὸς λαὸς ἀκολούθησε τὸ παράδειγμα τοῦ Αὐτοκράτορα καὶ κατὰ διαταγή του ὅλοι βαπτίζονταν στοὺς ποταμοὺς τῆς Ρωσίας.

Ἐγινε λοιπὸν ἐπίσημη θρησκεία στὴ Ρωσία ἡ Ὁρθόδοξος Χριστιανική θρησκεία καὶ οἱ Ρῶσοι ὀνόμασαν τὸ Βλαδίμηρο «μέγαν» ἡ δὲ Ἐκκλησία τους τὸν ἀνακήρξε «ἅγιον καὶ ἰσαπόστολον».

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας ἦταν στὴν ἐξουσία τοῦ Πατριάρχου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὁ ὁποῖος χειροτονοῦσε τὸ Μητροπολίτη τῆς πρωτεύουσας τῆς Ρωσίας, ποὺ ἦταν τότε τὸ Κίεβο.

Ἑρωτήσεις

- α) Τί ζητοῦσε ὁ Πάπας ἀπὸ τῆς ἄλλης Ἐκκλησίας καὶ γιατί ;
- β) Εἶχε δικαίωμα ὁ Πάπας νὰ μὴν ἀναγνώριση τὸ Φώτιο Πατριάρχη κανονικό ;
- γ) Τί δίδασκαν οἱ ἱερεῖς τοῦ Πάπα στὴ Βουλγαρία ;
- δ) Γιατί ὁ ἄκακος Φώτιος ἔχασε τὴν ἐπομονή του ;
- ε) Πότε ἐγινε τὸ τελειωτικὸ σχίσμα ;
- στ) Ποιές προσπάθειες ἐγιναν γιὰ τὴν ἔνωση τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ γιατί δὲν πέτυχαν ;
- ζ) Γιατί ὁ Μεθόδιος καὶ ὁ Κύριλλος ὠνομάστηκαν « Ἀπόστολοι τῶν Σλαύων » ;
- η) Ποιὸς διέδωκε τὸν Χριστιανισμὸ στὴ Ρωσία ;
- θ) Θέλεις νὰ γίνῃ ἡ ἔνωση τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ μὲ ποιά συμφωνία ;

Δ' ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ (1517 έως σήμερα)

20'. ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ

α'. Ἡ Παπικὴ ἐξουσία

Οἱ Πάπες δὲ ζήτησαν μόνο νάχουν τὴν ἀνώτατη Θρησκευτικὴ ἐξουσία καὶ νὰ γίνουν Ἀρχηγοὶ ὅλων τῶν Ἐκκλησιῶν. Θέλησαν ἀκόμη νάχουν καὶ ἀνώτατη κοσμικὴ ἐξουσία καὶ νὰ γίνουν ἀρχηγοὶ καὶ τῶν βασιλείων.

Πρῶτος ὁ γνωστός μας ἀπὸ τὸ σχίσμα Πάπας Νικόλαος φόρεσε στέμμα βασιλικὸ κι ἀνάγκασε τοὺς βασιλεῖς νὰ κρατοῦν τὸν ἀναβολέα ὅταν ἀνέβαινε στὸν ἵππο του.

Ἐπειτα ἀπὸ αὐτόν, ἄλλος Πάπας διάταξε τοὺς βασιλεῖς νὰ τὸν ὑπακούουν χωρὶς ἀντίρρηση γιατί, ἔλεγε, ὅπως ἡ Σελήνη παίρνει τὸ φῶς τῆς ἀπὸ τὸν ἥλιο, ἔτσι κι οἱ βασιλεῖς πρέπει νὰ παίρνουν τὴν ἐξουσία ἀπὸ τὸν Πάπα. Ἄν δὲ κανεὶς ἀπὸ αὐτοὺς δὲν ἤθελε νὰ γίνῃ ὑπήκοος τοῦ Πάπα, τὸν τιμωροῦσαν μὲ τὴν « ἀπαγόρευση », μὲ τὴν ὁποία δὲν ἐπιτρεπόταν σ' αὐτόν νὰ παρευρίσκεται στὶς ἱερὲς τελετές, καὶ μὲ τὸν « ἀφορισμό », μὲ τὸν ὁποῖον ὅλοι ἔπρεπε νὰ τὸν περιφρονοῦν. Μὲ τίς σκληρὲς δὲ αὐτὲς ποινὲς εἶχαν τρομοκρατήσῃ τοὺς βασιλεῖς. Λέγεται μάλιστα, ὅτι ἓνας Πάπας, γιὰ νὰ ἀναγκάσῃ ἓνα βασιλεῖα τῆς Γερμανίας νὰ τοῦ ζητήσῃ συγγνώμη, τὸν ἄφησε τρεῖς ἡμέρες χειμωνιάτικες στὴν αὐλὴ τοῦ Παλατιοῦ του μὲ ἓνα ἔνδυμα τρίχινο καὶ ἀνυπόδητο.

Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ οἱ Πάπες πῆραν δύναμη καὶ ἔφυγαν ἀπὸ τὸ θεῖο δρόμο. Ζοῦσαν μὲ μεγάλη πολυτέλεια, ἔκαναν διασκεδάσεις κοσμικὲς καὶ στὴν καρδιά τους δὲν εἶχαν ἀρετὴ καὶ εὐσέβεια.

Τὸ κήρυγμα καὶ ἡ θρησκευτικὴ μὀρφωση τοῦ λαοῦ παραμελήθηκε. Ἡ λειτουργία κι οἱ ἄλλες ἱερὲς τελετές γίνονταν στὴ Λατινικὴ γλώσσα, πού δὲν τὴν καταλάβαινε ὁ λαός. Οἱ γιορτὲς ἔγιναν ἄπειρες καὶ κάθε ἡμέρα οἱ Πάπες ἀνακήρυτταν καὶ νέους ἀγίους.

Οἱ περισσότεροὶ Χριστιανοὶ δὲν εἶχαν κι αὐτοὶ ἀληθινὴ θρησκευτικὴ πίστη. Πίστευαν, ὅτι ἤμποροῦσαν νὰ ἀμαρτάνουν, ἀρκεῖ νὰ ἐκτελοῦσαν μερικὲς νηστεῖες, μερικὲς γονυκλισίες κι ἄλλους τύπους τῆς θρησκείας ἢ νὰ ἀγοράζουν ἀπὸ τὸν Πάπα τὰ « συχωροχάρτια ».

Τὰ συχωροχάρτια αὐτὰ ἦταν γραφτὲς συχωρήσεις τῶν ἀμαρτιῶν, πού τὰ πουλοῦσε ὁ Πάπας μὲ ἀπεσταλμένους σ' ὅλα τὰ μέρη τῆς

Ευρώπης, γιὰ νὰ κερδίζη χρήματα. Ὅποιος ἔπαιρνε τὰ συχωροχάρτια καθαριζόταν ἀπὸ τὶς ἁμαρτίες καὶ ἡ τιμὴ τους ἦταν ἄλλοτε μικρὴ καὶ ἄλλοτε μεγάλη, ἀνάλογα μὲ τὶς ἁμαρτίες.

β'. Ἡ μεταρρύθμιση

Πολλοὶ εὐσεβεῖς καὶ μορφωμένοι ἐβλεπαν τὴν ἄθλια αὐτὴ κατάσταση, καὶ δοκίμαζαν μεγάλη λύπη στὴν Χριστιανικὴ τους καρδιά. Δὲν τολμοῦσαν ὅμως νὰ διαμαρτυρηθοῦν, γιὰτὶ τοὺς καταδίκαζαν γιὰ αἰρετικούς.

Οἱ Πάπες εἶχαν ἐφεύρει καὶ τὰ δικαστήρια τῆς « Ἱερᾶς ἐξετάσεως ». Οἱ δικαζόμενοι ἀπὸ τὴν « Ἱερὴ ἐξέταση » ἀναγκάζονταν, ἔπειτα ἀπὸ τρομερὰ βασανιστήρια, νὰ δεχθοῦν ὅτι εἶναι ἔνοχοι, ἐνῶ ἦταν ἀθῶοι. Ὅταν δὲ ὁμολογοῦσαν αὐτό, τοὺς καταδίκαζαν σὲ ἰσόβια δεσμά, ἂν δὲ δὲν ὁμολογοῦσαν, τοὺς καταδίκαζαν σὲ θάνατο καὶ τοὺς ἐκείων.

Τρεῖς ὅμως ἄνδρες δὲ φοβήθηκαν τὰ σκληρὰ αὐτὰ μέτρα τῶν Παπῶν κι ἀποφάσισαν νὰ διορθώσουν τὴν κατάσταση, στὴν ὁποία εἶχε περιπέσει ἡ Θρησκεία τοῦ Χριστοῦ.

Οἱ τρεῖς αὐτοὶ εἶναι ὁ Λ ο ὕ θ η ρ ο ς, ὁ Σ β ῖ γ γ λ ι ο ς καὶ ὁ Κ α λ β ῖ ν ο ς.

γ'. Ὁ Λούθηρος

Ἡ Διαμαρτυρία του. Ὁ Λούθηρος γεννήθηκε στὴ Σαξωνία τῆς Γερμανίας τὸ 1483. Ἦταν μοναχὸς καὶ καθηγητὴς τῆς Θεολογίας στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Βυτεμβέργης.

Ὁ Λούθηρος ἐβλεπε κι αὐτὸς τὴ διαφθορὰ τῶν Παπῶν καὶ ὅλης τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀποφάσισε νὰ ἐργασθῆ γιὰ νὰ διορθώσῃ τὴν κατάσταση αὐτή.

Τότε Πάπας τῆς Ρώμης ἦταν ὁ Λέων ὁ 10ος. Αὐτὸς ἦταν ἄσωτος καὶ γιὰ νᾶχη χρήματα πολλὰ, ἔστειλε στὴ Δυτικὴ Εὐρώπη μοναχοὺς νὰ πουλοῦν συχωροχάρτια.

Ἐνας ἀπὸ τοὺς μοναχοὺς αὐτοὺς, λεγόμενος Τέτζελος, πῆγε στὴ Γερμανία καὶ στὴ Βυτεμβέργη, ποὺ ἔμενε ὁ Λούθηρος, διαλαλοῦσε τὸ ἐμπόρεμά του αὐτὸ καὶ τὸ πωλοῦσε στὶς πλατεῖες καὶ στοὺς δρόμους τῆς πόλεως, γιὰ νὰ συχωρεθοῦν οἱ ἁμαρτίες, ὄχι μόνο οἱ παλιές, ἀλλὰ καὶ οἱ τωρινές καὶ οἱ μέλλουσες!

Σ' αὐτὴ τὴ διαφθορὰ εἶχε ξεπέσει ἡ ἀγιότης τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας!

Τότε ὁ Λούθηρος δὲν μπόρεσε νὰ κρατήσῃ περισσότερο τὴν ἀγανάκτησή του. Τὴν παραμονὴ λοιπὸν τῆς γιορτῆς τῶν Ἁγίων Πάντων, τὸ 1517, ἔγραψε μιὰ προκήρυξη γιὰ τοὺς Χριστιανοὺς

καὶ τὴν ἐτοιχοκόλλησε στὴν εἴσοδο τοῦ Μητροπολιτικοῦ ναοῦ. Ἡ προκήρυξη αὐτὴ εἶχε 95 θέσεις (προτάσεις), μὲ τὶς ὁποῖες κατηγοροῦσε τὴ διαγωγή αὐτὴ τῆς Παπικῆς ἐκκλησίας. Ἐπειτα ἄρχισε νὰ διδάσκη φανερά, ὅτι οἱ ἁμαρτίες δὲν μποροῦν νὰ συχωρευθοῦν μὲ τὰ χρήματα, ἀλλὰ μὲ μόνη τὴν εἰλικρινῆ μετάνοια. Αὐτὴ ἡ μετάνοια, κήρυττε, θὰ συμφιλίωση τὸν ἁμαρτωλὸ μὲ τὸ Θεό. Μὲ ὅλη δὲ τὴ δύναμη τῆς ψυχῆς του διαμαρτυρήθηκε γιὰ τὴν ἀντιχριστιανικὴ διαγωγή τῶν Παπῶν καὶ κάλεσε τοὺς εὐσεβεῖς Χριστιανούς, νὰ τὸν βοηθήσουν γιὰ νὰ μεταρρυθμισοῦν τὶς Παπικὲς διδασκαλίαι.

Οἱ γνώμες αὐτὲς τοῦ Λουθήρου ἔγιναν γνωστὲς σ' ὅλη τὴν Εὐρώπην καὶ οἱ Χριστιανοὶ ζητοῦσαν τὴ μεταρρύθμιση, ὃ δὲ Γερμανικὸς λαὸς ἐπαναστάτησε ἐναντίον τοῦ Πάπα.

Ὁ Πάπας φοβήθηκε τότε, ὅτι θὰ χάσῃ τὴν ἐξουσία του. Ἔστειλε λοιπὸν ἀμέσως διαταγὴν στὸ Λούθηρο, μὲ τὴν ὁποία τὸν καλοῦσε νὰ παρουσιασθῆ ἐνώπιόν του, γιὰ νὰ ἀπολογηθῆ καὶ νὰ ἀνακαλέσῃ ὅσα ἔγραψε στὴν προκήρυξί του. Τὸν ἀπειλοῦσε δέ, ὅτι θὰ τὸν κηρύξῃ αἰρετικὸ καὶ θὰ τὸν ἀφορίσῃ, ἐὰν ἐντὸς 60 ἡμερῶν δὲν πῆγαινε στὴ Ρώμην.

Ὁ Λούθηρος, ποῦ ἤξερε, ὅτι στὴ Ρώμην τὸν περίμενε ἡ «Ἱερὰ ἐξέτασις» καὶ ἡ καταδίκη του σὲ βασιανιστήρια καὶ σὲ θάνατο, δὲν πῆγε καὶ ὁ Πάπας τοῦ ἔστειλε νέον ἔγγραφο, μὲ τὸ ὁποῖο τὸν ἀφώριζε.

Ὁ Λούθηρος ὁμως, γιὰ νὰ δείξῃ τὴν περιφρόνησίν του στὸν Πάπα, ἔκαψε τὸ ἔγγραφο τοῦ ἀφορισμοῦ του στὴν πλατεία τῆς πόλεως μπροστὰ σὲ πολὺ πλῆθος λαοῦ.

δ'. Χωρισμὸς τῆς Παπικῆς Ἐκκλησίας

Ἐπειτα ἀπὸ τὸν ἀφορισμὸ του ὁ Λούθηρος ἐξακολούθησε μὲ μεγαλύτερον τώρα ζῆλον καὶ ἐνθουσιασμὸ νὰ μεταδίδῃ τὶς ἰδέες του σ' ὅλη τὴ Γερμανία καὶ μὲ τὸν καιρὸ ἡ διδασκαλία του ἔγινε δεκτὴ, ὄχι μόνον σ' ὅλη αὐτὴ τὴ χώρα, ἀλλὰ καὶ ἔξω ἀπ' αὐτὴ καὶ οἱ ὀπαδοὶ του ἔγιναν πολλοί.

Ὁ Πάπας ἔπεισε τότε μερικοὺς ἡγεμόνες καὶ κληρικοὺς, ποῦ ἔμειναν πιστοὶ σ' αὐτὸν καὶ ἦταν ἀντίθετοι μὲ τὴ διδασκαλία τοῦ Λουθήρου, νὰ κάμουν συνέδριο, γιὰ νὰ ἐμποδίσουν τὴν ἐξάπλωσίν της.

Σ' ἓνα συνέδριο κάλεσαν τὸ Λούθηρο νὰ μεταμεληθῆ καὶ ν' ἀνακαλέσῃ ὅσα διδάσκει. Ὁ Λούθηρος ἀπάντησε, ὅτι τότε μόνον θὰ τὸ κάμῃ, ἂν τοῦ ὑποδείξουν ὅτι ἡ διδασκαλία του εἶναι ἀντίθετη μὲ τὴν Ἁγία Γραφή.

Ἐπειδὴ ἔβλεπαν, ὅτι δὲν κατάρθωσαν νὰ ἐμποδίσουν τὴ διδασκαλία τοῦ Λουθήρου, ἔκαμαν, ἔπειτα ἀπὸ ὀκτῶ χρόνια, δεύτερον συνέδριο, γιὰ νὰ πάρῃ ἀποφάσεις ἐναντίον τῶν ὀπαδῶν τοῦ Λουθήρου.

Ὁ Λούθηρος καὶ οἱ ὀπαδοὶ του διαμαρτυρήθηκαν γιὰ

τὰ ἀνελεύθερα μέτρα, πού ἐπαιρναν οἱ ἡγεμόνες μὲ τὶς ἀποφάσεις τῶν συνεδρίων αὐτῶν.

Ἀπὸ τότε ὠνομάσθησαν Διαμαρτυρόμενοι ἢ Προτεστάντες καὶ χωρίσθησαν ἀπὸ τὴν Παπικὴ Ἐκκλησία. Ἄρχισαν δὲ μὲ δραστηριότητα νὰ ὀργανώνουν τὴν Ἐκκλησίαν τους, πού ὠνομάσθηκε κι αὐτὴ Διαμαρτυρομένη ἢ Προτεστάντικῆ.

Ἡ διδασκαλία τοῦ Λουθήρου. Ὁ Λούθηρος γιὰ νὰ χτυπήσῃ τὶς παρεκτροπές τοῦ Πάπα ἔφτασε στὰ ἄκρα καὶ δίδαξε μερικά, πού εἶναι ἀντίθετα μὲ τὴ διδασκαλία τοῦ Εὐαγγελίου.

Οἱ σπουδαιότερες ἀπὸ τὶς διδασκαλίες του εἶναι οἱ ἑξῆς:

1. Δὲν παραδέχεται τὴν ἱερὴ παράδοση, γιὰτὶ τὴν εἶχαν ἀλλάξει οἱ Πάπες σύμφωνα μὲ τὰ συμφέροντά τους. Μόνη πηγὴ τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας παραδέχεται τὴν Ἁγία Γραφή. Αὐτὴ μόνον πρέπει νὰ μελετᾷ κάθε Χριστιανὸς καὶ νὰ κἀνῃ σύμφωνα μὲ ὅσα διδάσκει. Γι' αὐτὸ πρέπει νὰ μεταφρασθῆ ἀπὸ τὴ Λατινικὴ στὴ γλῶσσα τοῦ λαοῦ, γιὰ νὰ τὴν ἐννοοῦν ὅλοι.

2. Καταργεῖ τὶς εἰκόνες, τὰ κανδήλια, τὸ θυμίαμα κλπ. Ἡ λατρεία πρέπει νὰ γίνεται μὲ λίγους ὕμνους καὶ προσευχές, μὲ τὴν ἀνάγνωσθ τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ μὲ τὸ κήρυγμα.

3. Μόνον ἡ πίστη σώζει τὸν ἄνθρωπο. Οἱ τυπικὲς προσευχές, οἱ νηστείες, οἱ ἐλεημοσύνες καὶ οἱ γονυκλισίες δὲν χρειάζονται.

4. Μόνον μὲ τὸ Βάπτισμα καὶ τὴ Θεία Εὐχαριστία μεταδίδεται στοὺς Χριστιανοὺς ἡ χάρις τοῦ Ἁγ. Πνεύματος. Τὰ ἄλλα μυστήρια εἶναι ἀπλὲς θρησκευτικὲς τελετές.

5. Οἱ ἅγιοι καὶ οἱ γιορτές τους δὲ χρειάζονται. Μόνον ἡ Κυριακὴ, τὸ Πάσχα, ἡ Πεντηκοστὴ καὶ τὰ Χριστούγεννα πρέπει νὰ θεωροῦνται Χριστιανικὲς γιορτές.

6. Οἱ Ἐπίσκοποι δὲν χρειάζονται. Προϊστάμενοι τῆς Ἐκκλησίας εἶναι οἱ ἱερεῖς, πού τοὺς ἐκλέγει ὁ λαὸς γιὰ νὰ διοικοῦν τὴν Ἐκκλησίαν.

ε'. Ὁ Σβίγγλιος

Ἦταν σύγχρονος τοῦ Λουθήρου καὶ μορφωμένος ἱερεὺς τοῦ Μητροπολιτικοῦ ναοῦ στὴ Ζυρίχη τῆς Ἑλβετίας.

Κι αὐτὸς μὲ τὰ κηρύγματά του καὶ μὲ τὰ βιβλία του κατηγόρησε τὶς παρεκτροπές τοῦ Πάπα κι ἀπόχτησε πολλοὺς ὁπαδοὺς. Μεταξύ ὧν αὐτῶν καὶ τῶν ὁπαδῶν τοῦ Πάπα κηρύχθηκε ἐμφύλιος πόλεμος στὴν Ἑλβετία κι ὁ Σβίγγλιος ἐφονεύθη (1531).

στ'. Ὁ Καλβίνος

Ὁ Καλβίνος συνέχισε τὴ διδασκαλίαν τοῦ Σβίγγλιου, ὅταν ἀκόμα ἦταν σπουδαστὴς στὸ Παρίσι.

Οί Παπικοί είδαν τὸ νέο κίνδυνο καὶ κατώρθωσαν νὰ τὸν διώξουν ἀπὸ τὴ Γαλλία. Ὁ Καλβίνος πῆγε τότε στὴ Γενεύη τῆς Ἑλβετίας ὅπου ἐξακολούθησε τὸ ἔργο του.

ζ'. Ἐκκλησίες τῶν Διαμαρτυρομένων

Μὲ τοὺς ἀγῶνας τῶν τριῶν αὐτῶν ἀνδρῶν ἡ μεταρρύθμιση διαδόθηκε στὴ Γερμανία, Γαλλία, Ὀλλανδία, Ἀγγλία καὶ σ' ἄλλες χῶρες. Σήμερα δὲ ἔχει διαδοθῆ στὴν Ἀμερική καὶ στὴν Αὐστραλία.

Ἡ διδασκαλία καὶ τῶν τριῶν μεταρρυθμιστῶν εἶναι σχεδὸν ἡ ἴδια. Ἐπειδὴ ὅμως δὲν ἀκολούθησε τὴ διδασκαλία τῆς Ὁρθοδοξίας μποροῦμε νὰ τὴν θεωρήσωμε ὡς αἵρεση.

Ἐπειδὴ ὁ Λούθηρος κατάργησε τὴν Ἱερὴ Παράδοση, οἱ Διαμαρτυρόμενοι ἐξηγοῦν τὴν Ἀγία Γραφή ὅπως θέλει ὁ καθένας. Γι αὐτὸ οἱ Ἐκκλησίες τους ἔχουν μεταξύ τους μερικὲς διαφορὲς.

Οἱ σπουδαιότερες Ἐκκλησίες τῶν Διαμαρτυρομένων εἶναι αἱ ἑξῆς:

1. Ἡ Λουθηριανικὴ ἢ Προτεστάντικὴ.

2. Ἡ Καλβινικὴ.

3. Ἡ Ἀγγλικανικὴ ἢ Ἐπισκοπικὴ. Ἡ Ἐκκλησία αὐτὴ πλησιάζει περισσότερο στὴν Ὁρθόδοξη. Ἐχει κι αὐτὴ, ὅπως ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, τὸ ἀξίωμα τοῦ Ἐπισκόπου καὶ σέβεται τὶς παραδόσεις καὶ τὶς συνήθειες τῆς Ἀρχαίας Ἐκκλησίας.

η'. Οἱ Θρησκευτικοὶ πόλεμοι

Οἱ ἡγεμόνες, πού ἔμειναν πιστοὶ στὸν Πάπα, ἔκαναν πολλοὺς πολέμους μὲ τοὺς ἄλλους ἡγεμόνες, πού ἦταν διαμαρτυρόμενοι.

Στοὺς πολέμους αὐτοὺς τοὺς Θ ρ η σ κ ε υ τ ι κ ο ῦ ς, πού κράτησαν διακόσια, περίπου χρόνια, οἱ διαμαρτυρόμενοι ὑπόφεραν πολλά. Στὴ Γαλλία μάλιστα, μιά νύχτα, στὴ γιορτὴ τοῦ Ἁγίου Βαρθολεμαίου (24 Αὐγούστου 1571), οἱ Παπικοὶ ἐσφαξαν ὀγδοήντα περίπου χιλιάδες διαμαρτυρομένους. Ἡ Ἱστορία ἀναφέρει μὲ μεγάλη φρίκη τὴ σφαγὴ αὐτὴ, πού ἔμεινε γνωστὴ μὲ τὸ ὄνομα « Νύξ τοῦ Ἁγίου Βαρθολομαίου ».

Οἱ θρησκευτικοὶ αὐτοὶ πόλεμοι, πού τάραξαν ὅλη τὴν Εὐρώπη, σταμάτησαν τὸ 1648, μὲ τὴν εἰρήνη, πού λέγεται «ΒΕΤΣΦΑΛΙΚΗ». Μὲ τὴν εἰρήνην αὐτὴ κάθε λαὸς εἶχε θρησκευτικὴ ἐλευθερία καὶ τὸ δικαίωμα ν' ἀκολουθῆ ὅποια θρησκεία ἤθελε.

Ἐρωτήσεις

- α) Τί ἦταν τὰ συχωροχάρτια ;
- β) Γιατί οἱ Χριστιανοὶ δὲν διαμαρτυρήθηκαν ἀμέσως γιὰ τὶς παρεκτροπὲς τῶν Παπῶν ;

γ) Σὲ τί διαφέρει ἡ διδασκαλία τοῦ Λουθήρου ἀπὸ τῆ διδασκαλία τοῦ Ἐδωγγελίου ;

δ) Ὁφέλησε ἢ ἔβλαψε ἡ μεταρρύθμιση καὶ γιατί ;

ε) Ποιές εἶναι οἱ σπουδαιότερες Ἐκκλησίες τῶν Διαμαρτυρομένων ;

στ) Πότε σταμάτησαν οἱ Ὀρθόδοξοι πόλεμοι ;

21. Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΠΙ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑΣ

α'. Τὰ Προνόμια

Ὁ Μωάμεθ ὁ Β', ἀφοῦ κυρίευσε τὴν Κωνσταντινούπολη τὸ 1453 καὶ ἄφησε τοὺς στρατιῶτες του νὰ λεηλατήσουν τὴν Πόλην, ἄρ-
χισε νὰ διοργανῶνῃ τὸ νέο Κράτος του.

Ἐπειδὴ εἶδε, ὅτι ἦταν δύσκολο νὰ ἐξαφανίσῃ τὸ Χριστιανισμό, ζήτησε νὰ κολακεύσῃ τὴν Ἐκκλησίαν.

Εἶχε δὲ καὶ συμφέροντα νὰ μὴ καταδιώκῃ τοὺς Χριστιανούς.

Ἦθελε νὰ εἶναι εὐχαριστημένοι μαζί του, γιὰ νὰ τοὺς ἔχη ῥαγιά-
δες στὶς ἐργασίες τῶν Τούρκων.

Ἐπειτα, ἤθελε νὰ ὑπάρχῃ πάντοτε ἡ ἐχθρὰ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκ-
κλησίας μετὰ τὴν Δυτικὴν, γιατί φοβόταν, μήπως γίνῃ ἔνωση αὐτῶν καὶ ὁ Πάπας παρακινήσῃ τοὺς βασιλεῖς τῆς Εὐρώπης νὰ τοῦ κηρύξουν τὸν πόλεμον.

Γι' αὐτό, τρεῖς ἡμέρες ἔπειτα ἀπὸ τὴν ἄλωση, ἔκαμε Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὸ Γεώργιο Σχολάριο πού ὠνομάσθηκε Γεννάδιος. Αὐτὸς ἦταν μορφωμένος πολὺ καὶ πολὺ εὐσεβὴς καὶ ἀντίθετος στὴν ἔνωση τῶν Ἐκκλησιῶν.

Ἡ στέψη τοῦ Γενναδίου ἐγίνε, ἔπειτα ἀπὸ διαταγὴ τοῦ Μωάμεθ, μετὰ μεγάλη μεγαλοπρέπεια στὸ ναὸ τῶν Ἁγ. Ἀποστόλων, ὅπως συνήθιζαν οἱ Βυζαντινοὶ Αὐτοκράτορες. Ἐπειτα ἀπὸ τὴν στέψην τὸν κάλεσε σὲ ἐπίσημον γεῦμα, τὸν συνώδευσε ἕως τὴν αὐλὴν τῶν Ἀνακτόρων, τὸν βοήθησε νὰ ἀνεβῆ στὸν ἵππον του καὶ διάταξε τοὺς ἀνώτερον αὐλικούς του νὰ τὸν συνοδεύουν μέχρι τοῦ Πατριαρχείου.

Στὸν Πατριάρχην ἔδωκε πολλὰ δικαιώματα, πού λέγονται « προ-
νόμια ». Τὰ σπουδαιότερα ἀπὸ τὰ προνόμια αὐτὰ ἦταν:

1. Ὁ Πατριάρχης εἶναι ἀρχηγὸς τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας καὶ ὄλου τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους (Ἐθνάρχης).

2. Οἱ Χριστιανοὶ ἦταν ἐλεύθεροὶ νὰ ἔχουν τὴ γλῶσσαν τους καὶ τὴ θρησκείαν τους. Νέοι ναοὺς δὲν ἐπιτρεπόταν νὰ χτίσων, ἀλλὰ νὰ κρατήσων ὅσους εἶχαν, ἐκτὸς τοῦ ναοῦ τῆς Ἁγίας Σοφίας καὶ μερικῶν ἄλλων μεγάλων, πού οἱ Τούρκοι τοὺς ἔκαμαν τζαμιά.

3. Οἱ κληρικοὶ, τὰ μοναστήρια καὶ οἱ περιουσίες τους δὲν πλήρω-
ναν φόρον.

4. Ὁ Πατριάρχης μπορούσε νὰ ἐπιβάλλῃ φόρους στοὺς Χριστιανούς,

ὅταν ἤθελε, δικάζε τις διαφορὲς πού εἶχαν μεταξύ τους καὶ διατηροῦσε ἀκόμα καὶ δική τους Ἀστυνομία.

5. Οἱ Μητροπολίτες στὶς διάφορες ἐπαρχίες τοῦ Κράτους ἦταν οἱ θρησκευτικοὶ καὶ πολιτικοὶ Ἀρχηγοὶ τῶν Χριστιανῶν.

Μὲ αὐτὰ καὶ ἄλλα ἀκόμα προνόμια, τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο πῆρε μιὰ τέτοια ἐξουσία, πού δὲν τὴν εἶχε προτοῦ κυριευθῆ ἡ Κωνσταντινούπολη. Μὲ τὴν ἐξουσία δὲ αὐτή, ὄχι μόνο φρόντιζε γιὰ τὴ θρησκευτικὴ ζωὴ τῶν σκλάβων, ἀλλὰ καὶ ἐργαζόταν κρυφὰ γιὰ τὴν ἀνάσταση τοῦ ἔθνους.

β'. Διωγμοὶ

Τὰ προνόμια δὲν κράτησαν πολὺ, γιατί οἱ Τοῦρκοι δὲν τὰ ἐσεβάσθησαν. Ὄταν μάλιστα πέθανε ὁ Μωάμεθ ὁ Β', οἱ Χριστιανοὶ Ἕλληνες καταδιώχτηκαν. Οἱ Τοῦρκοι ἔπαιρναν τοὺς καλύτερους ναοὺς, πού εἶχαν κρατήσει οἱ Ἕλληνες, ἄρπαζαν τὴν περιουσία τους καὶ ταπεινῶναν τοὺς κληρικοὺς κι αὐτοὺς ἀκόμα τοὺς Πατριάρχες. Τὸ Πατριαρχεῖο τὸ ἀνάγκασαν νὰ καταφύγῃ στὴν Ἐκκλησία τοῦ Ἁγ. Γεωργίου, πού ἦταν στὸ Φανάρι, μιὰ συνοικία τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Βίαζαν τοὺς Χριστιανούς ν' ἀλλάξουν τὴ θρησκεία τους, τοὺς διάταξαν νὰ φοροῦν φτωχικὰ ροῦχα, νὰ πληρώνουν κεφαλικὸ φόρο καί, τὸ χειρότερο ἀπ' ὅλα, ἄρχισαν τὸ παιδομάζωμα. Ἄρπαζαν τὰ παιδιὰ τῶν Ἑλλήνων, τοὺς ἀλλάζαν τὴ θρησκεία καὶ μὲ αὐτὰ ἔκαμαν τὸ φοβερὸ στρατὸ τῶν Γενίτσαρων, πού τόσο μεγάλα κακὰ ἔκαμαν στὸ λαὸ τὸν Ἑλληνικό.

γ'. Οἱ Νεομάρτυρες

Στὰ χρόνια τοῦ διωγμοῦ πολλοὶ μαρτύρησαν γιὰ τὴ θρησκεία. Πολλοὶ φανατισμένοι Μωαμεθανοί, νόμιζαν ὅτι μὲ τὸ θάνατο τῶν Χριστιανῶν εὐχαριστοῦσαν τὸν ἀρχηγὸ τῆς Μωαμεθανικῆς Θρησκείας.

Ἄλλοι γιὰ ἀτομικὰ τους συμφέροντα κι ἄλλοι ἀπὸ μῖσος ὡδηγοῦσαν τοὺς Χριστιανούς στὰ δικαστήρια, γιατί τάχα εἶχαν ὑβρίσει τὸν Ἰσλαμισμό. Τὰ δικαστήρια ἐπέβαλλαν σ' αὐτοὺς πολλὰ βασιανιστήρια, τὰ ὁποῖα οἱ Χριστιανοὶ ὑπέφεραν μὲ τέτοια ὑπομονή, πού κι αὐτοὶ οἱ Τοῦρκοι τοὺς θαύμαζαν.

Πολλοὶ εἶναι ἐκεῖνοι, πού μαρτύρησαν στὴν ἐποχὴ ἐκείνη. Αὐτοὺς τοὺς ὀνομάζει ἡ Ἐκκλησία μας νεομάρτυρας καὶ τιμᾷ τὴ μνήμη τους.

Μεταξὺ τῶν νεομαρτύρων αὐτῶν ἦταν ἡ ὁσία Φιλοθέη, ὁ Κοσμάς ὁ Αἰτωλός, ὁ Γεώργιος τῶν Ἰωαννίνων καὶ ἄλλοι.

Ἡ ὁσία Φιλοθέη. Γενήθηκε στὰς Ἀθήνας καὶ ἦταν κόρη ἑνὸς λογίου, τοῦ Ἀγγέλου Μπενιζέλου.

Ὅταν χήρεψε ἔκαμε μοναστήρι τὸ Ναὸ τοῦ Ἀγ. Ἀνδρέα. Ἰδρυσε ἐκεῖ ξενώνα, νοσοκομεῖο καὶ γυναικεῖο ἐκπαιδευτήριο καὶ προστάτευσεν τοὺς Χριστιανούς, πού ἀίχμαλῶτιζαν οἱ Τούρκοι.

Γιὰ τὴ δράση της αὐτὴ τὴν ἔπιασαν οἱ Τούρκοι καὶ μαρτύρησεν ἔπειτα ἀπὸ πολλὰ βασανιστήρια.

Πλησίον τῶν Ἀθηνῶν ὑπάρχει ἡ «Κηπούπολις τῆς Ἀγ. Φιλοθέης», ἕνας συνοικισμὸς τῆς Ἐθν. Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, πρὸς τιμὴν τῆς Ἀγίας.

Ἡ μνήμη της γιορτάζεται στὶς 19 Φεβρουαρίου.

Κοσμάς ὁ Αἰτωλός. Ἦταν μοναχὸς καὶ διδάσκαλος. Γεννήθηκε στὸ Μεγάλο Δένδρο τῆς Ναυπακτίας.

Περιώδευσε σ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα καὶ μὲ τὸ κήρυγμά του βοήθησε τοὺς Χριστιανούς νὰ μείνουν στὴ πίστη τους καὶ νὰ μὴ ἀλλαξοπιστήσουν, ὅπως τοὺς βίαζαν οἱ Τούρκοι. Ἡ μεγαλύτερη δράση του ἦταν στὴν Ἠπειρο, γιατί ἐκεῖ ἦταν ὁ κίνδυνος μεγαλύτερος.

Στὶς τριάντα ἐπαρχίες πού περιώδευσε, ἰδρυσεν διακόσια σχολεῖα. Τέλος ὁ μέγας αὐτὸς κήρυκας συνελήφθη ἀπὸ τοὺς Τούρκους καὶ μαρτύρησεν. Στὴν Ἠπειρο τιμᾶται ὡς ἅγιος.

Ὁ Γεώργιος, Ἰωαννίνων. Ἡ Ἠπειρος δὲν ἐλευθερώθηκε μὲ τὴν ἐπανάσταση τοῦ 1821. Ὁ Γεώργιος γεννήθηκε στὰ Γιάννενα καὶ τὸ σπῆτι τοῦ σώζεται ἀκόμα.

Οἱ Τούρκοι τὸν συνέλαβαν καὶ τὸν κατηγορήσαν, ὅτι ἔγινε Χριστιανός, ἐνῶ τάχα ἦταν πρῶτα Μουσουλμᾶνος, τὸ 1838. Τὸν βασάνισαν πέντε ἡμέρες γιὰ νὰ ἀρνηθῆ τὴν πίστη του. Ἐπειδὴ ὅμως ὑπόμεινε ὅλα τὰ βασανιστήρια μὲ μεγάλο θάρρος καὶ μὲ τὴν πίστη στὸ Χριστό, οἱ Τούρκοι στὸ τέλος τὸν κρέμασαν.

Ἡ Ἐκκλησία τὸν ἀνακήρυξε ὡς Ἅγιο νεομάρτυρα καὶ στὴν Ἠπειρο γιορτάζουν τὴ μνήμη του στὰς 17 Ἰανουαρίου. Ὁ τάφος του εἶναι στὸ ναὸ τοῦ Ἀγ. Ἀθανασίου στὰ Γιάννενα.

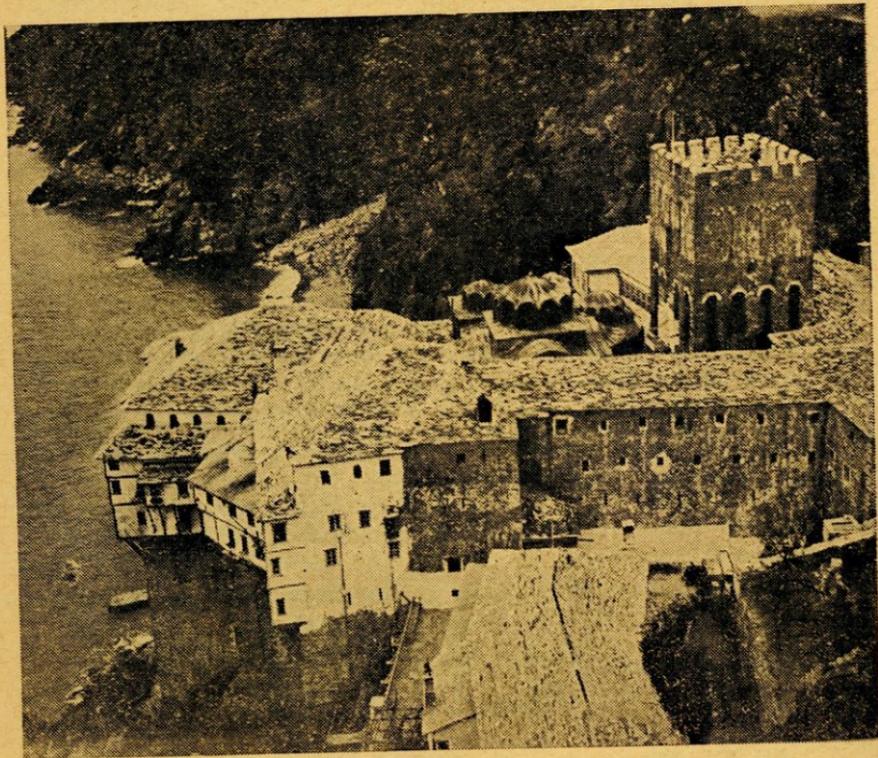
δ'. Τὰ Μοναστήρια στοὺς χρόνους τῆς δουλείας

Ἡ Ὀρθόδοξη Χριστιανικὴ Ἐκκλησία, σὰν φιλόστοργη μητέρα, βοήθησε ὅλους τοὺς Χριστιανικοὺς λαούς, πού ἦταν σκλάβοι τῶν Τούρκων.

Οἱ Ἕλληνες ὅμως χρεωστοῦμε σ' αὐτὴ μεγάλη εὐγνωμοσύνη. Ἄν μπορέσαμε ἔπειτα ἀπὸ τετρακόσια χρόνια σκλαβιάς νὰ κρατήσωμε τὴ γλῶσσα μας, τὸν Ἐθνισμό μας καὶ τὴ Θρησκεία μας, αὐτὸ τὸ χρεωστοῦμε στὴν Ἐκκλησία, μὲ τοὺς ἀγῶνες τῶν μαρτύρων καὶ ἰδίως μὲ τὰ μοναστήρια.

Τὰ μοναστήρια, ὅπως μάθαμε σὲ προηγούμενο κεφάλαιο, ἔγιναν

κέντρα ὄχι μόνο λατρείας τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀνυψώσεως τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων καὶ τῆς πίστεως στὴν ἰδέα τῆς Πατρίδος. Πολλὰ εἶχαν ἰδρυθῆ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας. Τὰ σπουδαιότερα εἶναι τὰ μοναστήρια τῶν Μετεώρων, κοντὰ στὴν Καλαμπάκα, καὶ τὰ μοναστήρια τοῦ Ἁθῶ ἢ Ἁγίου Ὁρους. Τὸ Ἁγιον Ὄρος βοήθησαν πολλοὶ Βυζαντινοὶ Αὐτοκράτορες

Μοναστήρι Ἁγ. Παντελεήμονος στὸ Ἁγιον Ὄρος.

καὶ τὰ μοναστήρια του γέμισαν ἀπὸ βιβλιοθήκες μὲ πάρα πολλὰ βιβλία, ἀπὸ πολύτιμα ἱερὰ σκευῆ κι ἄλλα ἀφιερώματα μεγάλης ἀξίας. Στὰ μοναστήρια αὐτὰ πῆγαιναν πολλοὶ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας κι αὐτὰ κατώρθωσαν νὰ φυλάξουν τὰ κειμήλια τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας. Ἐκεῖ ἰδρύθηκαν ἱερατικὲς σχολές, στὶς ὁποῖες πολλοὶ κληριοὶ μορφώθηκαν καὶ σ' αὐτὰ ἔτρεχαν νὰ σωθοῦν οἱ διωκόμενοι ἀπὸ τοὺς Τούρκους Χριστιανοί. Δίκαια λοιπὸν τὸ Ἁγιον Ὄρος ὠνομάσθηκε « πρωτεύουσα τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ ».

“Όλα τὰ μοναστήρια τῆς Ἑλλάδος ἔγιναν τὰ « κρυφὰ σχολεῖα » τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους. Ἐκεῖ πήγαιναν κρυφὰ τὶς νύχτες τὰ Ἑλληνόπουλα καὶ στοὺς νάρθηκες τῶν Ἐκκλησιῶν, κάτω ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ κανδηλιοῦ, μάθαιναν ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς λίγα γράμματα κι ἄκουαν, ὅτι ἀνῆκουν στὸ μεγάλο Ἑλληνικὸ Ἔθνος, ποὺ πρέπει νὰ ἐλευθερώσουν, ὅταν γίνουιν ἄνδρες. Ἐκεῖ ἔβαζαν τὰ σκλαβόπουλα μέσα στὴν καρδιά τους τὸ καθῆκον, νὰ πολεμήσουν « ὑπὲρ Πίστεως καὶ Πατρίδος ».

Ἔτσι, ὅταν μεγάλωναν, ἔπαιρναν τὸ ὄπλο κι ἀνέβαιναν στὸ βουνό, γιὰ ν’ ἀγωνισθοῦν.

Κι ὅταν ἦρθε ἡ εὐλογημένη μέρα τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821, ἀπὸ τὰ μοναστήρια τοῦ Ἄθω, τοῦ Μ. Σπηλαίου, τῆς Ἀγ. Λαύρας κι ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα, προσῆλθαν οἱ Ἕλληνες, γιὰ νὰ ἐλευθερώσουν τὸ Γένος. Ὁ κλῆρος, μορφωμένος καὶ ἀμόρφωτος, στέκεται πρῶτος στὴν Ἐπανάσταση. Ὁ Ἐπίσκοπος Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανός, εὐλογεῖ τὴ Σημαία τῆς Ἐπαναστάσεως στὴν Ἀγία Λαύρα, ὁ Πατριάρχης Γρηγόριος ὁ Ε΄ ἀπαγχονίζεται στὴν Κωνσταντινούπολη, σφάζεται πλῆθος κληρικῶν καὶ πολλοὶ πεθαίνουν στὶς μάχες μετὰ τὸ ὄπλο στὸ χέρι.

Ἡ Ἐκκλησία καταδικάζεται μετὰ ἀγριότητα, ἀλλ’ ἡ νίκη στεφανώνει τοὺς μάρτυρες καὶ τοὺς ἀγωνιστές. Ἡ Πίστη τοῦ Χριστοῦ σώζει τὸν Ἕλληνισμό.

22. Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ

α΄. Ἡ Διοίκηση τῆς Ἐκκλησίας

“Όταν ἡ Ἑλλὰς ἔγινε Κράτος ἐλεύθερο, σκέφθηκε, ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἔπρεπε νὰ ἔχη ἐλευθερία καὶ αὐτοδιοίκηση, ἀλλὰ νὰ ἀνήκη στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο.

Τὸ Πατριαρχεῖο στὴν ἀρχὴ εἶχε μερικὲς ἀντιρρήσεις. Ἀλλὰ τὸ ἔτος 1850 παραδέχθηκε τὴν ἐλευθερία αὐτῆς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν ἀνακήρυξε « αὐτοκέφαλη ». Ὦρισε δὲ νὰ ἀνήκη στὸ Πατριαρχεῖο, νὰ παίρνη ἀπὸ ἐκεῖ τὸ Ἅγιο μῦρο, γιὰ σημεῖο σεβασμοῦ καὶ νὰ ἔχη πρόεδρό της τὸν Ἐπίσκοπο Ἀθηνῶν.

Ἡ Ἐκκλησία λοιπὸν τῆς Ἑλλάδος ἄρχισε νὰ διοικῆται ἀπὸ πέντε Μητροπολίτες μετὰ πρόεδρο τὸ Μητροπολίτη Ἀθηνῶν. Αὐτὴ ἦταν ἡ πρώτη Σύνοδος, ποὺ διοικοῦσε τὴν Ἐκκλησία.

Ἀργότερα ὁ τρόπος αὐτὸς τῆς διοικήσεως ἄλλαξε.

Σήμερα ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἀποτελεῖται ἀπὸ ὅλες τὶς Μητροπόλεις, ποὺ εἶναι 67. Ὅσες ἀπὸ τὶς Μητροπόλεις αὐτὲς ἦταν στὴν Ἑλλάδα πρὸ τοῦ 1913, ἀνῆκουν στὴν αὐτοκέφαλη Ἐκκλησία τῆς

Ἑλλάδος, καὶ μνημονεύουν τὸν Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν, ὅλες δὲ οἱ ἄλλες, τῆς Μακεδονίας, τῆς Θράκης, τῆς Ἠπείρου καὶ τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου, ἀνήκουν μὲν κι αὐτὲς στὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ, διὰ λόγους Ἐθνικούς, μνημονεύουν τὸν Πατριάρχη.

Ὅλοι αὐτοὶ οἱ Ἱεράρχες τῆς Ἑλλάδος ἀποτελοῦν τὴν ἀνώτατη Ἐκκλησιαστικὴ ἀρχή, ποὺ λέγεται « Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἑλλάδος ». Ἡ Σύνοδος αὐτὴ συνεδριάζει στὰς Ἀθήνας κάθε τρία χρόνια καὶ παίρνει ἀποφάσεις γιὰ σπουδαῖα Ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα.

Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ τὴ Σύνοδο αὐτὴ, ὑπάρχει καὶ ἄλλη Ἐκκλησιαστικὴ ἀρχή, ποὺ λέγεται « Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ». Αὐτὴ ἀποτελεῖται ἀπὸ δώδεκα Μητροπολίτες, οἱ ὅποιοι κάθε χρόνο ἀλλάζουν μὲ πρόεδρο τὸν Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καὶ εἶναι διαρκῆς, γιατί μένει στὰς Ἀθήνας καὶ συνεδριάζει συχνά.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος ἐκτελεῖ τὶς ἀποφάσεις τῆς Ἱεραρχίας, διευθύνει τὸν κλῆρο καὶ τὰ μοναστήρια, ἐκλέγει τοὺς Ἐπισκόπους, δικάζει τοὺς κληρικούς, ποὺ παραβαίνουν τοὺς ἱερούς κανόνες, παίρνει ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖο τὸ Ἅγιο μῦρο καὶ φροντίζει γιὰ τὴ διδασκαλία τῆς Θρησκείας καὶ τὴν ἀνύψωση τῆς πίστεως τῶν Χριστιανῶν.

Στὶς συνεδριάσεις καὶ τῶν δύο αὐτῶν Ἱερῶν Συνόδων πρέπει νὰ παρευρίσκεται καὶ ἀντιπρόσωπος τῆς Κυβερνήσεως, καὶ νὰ ὑπογράφη τὶς ἀποφάσεις, ποὺ παίρνουν.

Ἡ Κρήτη ἔχει χωριστὴ Ἐπαρχιακὴ σύνοδο καὶ μνημονεῖ τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη. Στὶς συνεδριάσεις τῆς Συνόδου τῆς παρευρίσκεται καὶ Κυβερνητικὸς Ἐπίτροπος.

Ἐπίσης καὶ ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Ἀμερικῆς ἀνήκει στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο.

β'. Τὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας

Ἀμέσως ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀπελευθέρωση τῆς Πατρίδας μας δημιουργήθηκε νέα Ἐκκλησιαστικὴ ζωὴ.

Ἰδιαίτερη πρόνοια πῆρε ἡ Ἑλλάς γιὰ τὴ μὀρφωση τοῦ Κλήρου. Γι αὐτὸ ἰδρύθηκε στὸ Πανεπιστήμιο ἡ Θεολογικὴ Σχολή, ἰδρύθηκε ἡ Ριζάρειος Σχολὴ καὶ ἄλλες κατώτερες ἱερατικὲς σχολές. Σ' ὅλες δὲ τὶς σχολὲς αὐτὲς μορφώνονται Θεολόγοι καὶ ἱερεῖς, ποὺ ἀνυψώνουν τὴ Θρησκευτικὴ πίστη.

Ἐπίσης ἰδρύθηκαν γιὰ τὸν ἴδιο σκοπὸ πολλοὶ θρησκευτικοὶ σύλλογοι. Σ' αὐτοὺς ἀνήκει καὶ ὁ σύλλογος τῶν « Τριῶν Ἱεραρχῶν » καὶ ἡ Ἀδελφότης Θεολόγων « Ζωὴ » ποὺ ἱδρυσε στὴ χώρα μας δύο χιλιάδες, περίπου, κατηχητικὰ σχολεῖα, στὰ ὅποια τὰ παιδιὰ μορφώνονται Χριστιανικά. Οἱ Θεολόγοι ἔχουν ἀναλάβει σ' ὅλο τὸ Κράτος τὸ θεῖο κήρυγμα.

Τὸ ἔργο τῆς φιλανθρωπίας προοδεύει μὲ τὰ φιλόπτωχα ἐνοριακὰ ταμεία, καὶ μὲ τὴν ἴδρυση Φιλανθρωπικῶν θρησκευτικῶν καταστημάτων, ὅπως τὰ ἄσυλα τῶν ἀπόρων παιδιῶν, τὸ ὄρφανοτροφεῖο Βουλιαγμένης κι ἄλλα, ποὺ τὰ διευθύνει ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν.

Ἀλλὰ καὶ σὲ κάθε ἄλλο σοβαρὸ Κοινωνικὸ ἢ Ἐθνικὸ ζήτημα ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος πρωτοστατεῖ μὲ τὸν ἄξιο Ἀρχηγό της τὸ Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σπυρίδωνα.

Στὸ ἔργο της ἡ Ἐκκλησία ἀγωνίζεται, γιὰ νὰ νικήσῃ καὶ διάφορα ἐμπόδια, ποὺ παρουσιάσθηκαν. Τέτοια εἶναι ὁ κομμουνισμὸς, ποὺ δὲν ἔχει ἠθικὲς ἀρχές καὶ διδάσκει τὴν ἀθεΐα κι οἱ παλααιοημερολογίτες, ποὺ δὲν παραδέχονται τὸ νέο ἡμερολόγιο σὰν αἰρετικοί.

Ἀλλὰ καὶ γιὰ τὶς διάφορες προπαγάνδες ἐργάζεται ἀκόμα ἡ Ἐκκλησία μας. Τέτοιες δὲ εἶναι ἡ Οὐνία κι ὁ Χιλιασμὸς.

Τὴν Οὐνία ἔχει ὀργανώσει ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρώμης, μὲ σκοπὸ νὰ πάρῃ μὲ τὸ μέρος της τοὺς Ὀρθοδόξους. Οἱ Οὐνίτες κληρικοὶ φοροῦν τὰ ἴδια ἐνδύματα μὲ τοὺς Ὀρθοδόξους ἱερεῖς, ἐκτελοῦν τὴν λειτουργία τους στὴ γλῶσσα μας καὶ παρουσιάζονται ὡς Ὀρθόδοξοι, ἐνῶ εἶναι Καθολικοί.

Ὁ Χιλιασμὸς πάλι διδάσκει, ὅτι προτοῦ γίνῃ ἡ ἀνάσταση τῶν νεκρῶν κατὰ τὴ Δεύτερη Παρουσία, ὁ Χριστὸς θὰ βασιλεύσῃ στὴ γῆ μαζί μὲ τοὺς δικαίους χίλια χρόνια.

Ἡ διδασκαλία αὐτὴ εἶναι αἰρετικὴ, γιατί τὸ Εὐαγγέλιον διδάσκει μιὰν ἀνάσταση τῶν νεκρῶν κι ὄχι πολλές.

23. ΑΛΛΕΣ ΟΡΘΟΔΟΞΕΣ ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ

α'. Ἡ Ρωσικὴ

Ἡ Ρωσικὴ Ἐκκλησία ἔγινε αὐτοκέφαλη καὶ μὲ τὴν ἄδεια τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ὠνομάσθηκε Πατριαρχεῖο Ρωσικόν.

Ἡ δράση τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας ἦταν ἐξαιρετικὴ. Ἐργάσθηκε γιὰ τὴ διάδοση τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τὴ στερέωση τῆς Χριστιανικῆς πίστεως. Στὸ διάστημα δὲ τῆς Τουρκοκρατίας βοήθησε πάντοτε τοὺς σκλαβωμένους λαούς.

Δυστυχῶς ὅμως, ἔπειτα ἀπὸ τὸν Α' παγκόσμιον πόλεμον, ἡ Ἐπανάσταση τῶν Μπολσεβίκων καταδίωξε τὴ Ρωσικὴ Ἐκκλησία. Πολλοὶ μεγαλοπρεπεῖς ναοὶ τῆς Ρωσίας καταστράφηκαν ἢ ἔγιναν ιδιωτικὰ καταστήματα καὶ χιλιάδες κληρικοὶ θανατώθηκαν, φυλακίσθηκαν κι ἐξωρίσθηκαν.

Σήμερα ἡ Ρωσικὴ Ἐκκλησία ἔχει τὸ Πατριαρχεῖο της στὴ Μόσχα.

β'. Ἡ Βουλγαρική

Ἡ Βουλγαρική Ἐκκλησία κηρύχθηκε κι αὐτὴ αὐτοκέφαλη, ἀλλὰ θέλησε νὰ ξαπλωθῆ καὶ σ' ἄλλα μέρη ἔξω ἀπ' τὴ Βουλγαρία.

Γι αὐτὸ ζήτησε ἀπὸ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο νὰ ὀρισθοῦν Βούλγαροι Ἐπίσκοποι κι ἐκεῖ, πού ἦταν ἐπίσκοποι Ἕλληνες, νὰ ὑπάρχουν δηλ. στὸ ἴδιο μέρος καὶ Βουλγαρική Ἐκκλησία καὶ Ἑλληνική.

Ἐπειδὴ ὅμως τὸ Πατριαρχεῖο δὲ δέχθηκε τὴν ἀξίωση αὐτῆ τῶν Βουλγάρων, διέκοψαν τὶς σχέσεις μὲ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, ἔτσι ἡ Βουλγαρική Ἐκκλησία ἔγινε σχισματικὴ κι ἔχει Βουλγαρική Ἐξουχία ὡς Ἀνώτατη Ἐκκλησιαστικὴ Ἀρχὴ τῆς.

Ἄλλες αὐτοκέφαλες Ἐκκλησίες εἶναι στὴ Σερβία, στὴ Ρουμανία, στὴν Πολωνία, στὴν Κύπρο κλπ.

24. ΤΑ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΑ

α'. Τὸ Πατριαρχεῖο Ἀλεξανδρείας

Τὸ Πατριαρχεῖο τῆς Ἀλεξανδρείας ἰδρύθηκε ἀπὸ τὸν Εὐαγγελιστὴ Μάρκο. Ἦταν τὸ σπουδαιότερο ἀπὸ τ' ἄλλα, ἀλλὰ ἄρχισε νὰ παρακμάζει, ὅταν οἱ Ἀραβες πῆραν τὴν Αἴγυπτο κι ἔμειναν ἐκεῖ ἑξουχία, περίπου, χρόνια, κι ἄργότερα, ὅταν κύριοι αὐτῆς ἔγιναν οἱ Τοῦρκοι.

Στὰ νεώτερα χρόνια, μὲ τὴν Ἀγγλικὴ κατοχὴ τῆς Ἀλεξανδρείας, ἄρχισε νὰ παίρνη ζωὴ. Πολλοὶ Πατριάρχες ὠργάνωσαν τὴν Ἀλεξανδρινὴ Ἐκκλησία καὶ δημιουργήθηκε μεγάλη φιλανθρωπικὴ ἐκπαιδευτικὴ ζωὴ, πού τὴ διευθύνει τὸ Πατριαρχεῖο.

Ὁ Πατριάρχης τῆς Ἀλεξανδρείας ἐκλέγεται ἀπὸ τὴ σύνοδο τῶν Μητροπολιτῶν κι ἀπὸ ἀντιπροσώπους τῶν Ἑλληνικῶν κοινοτήτων. Χάριν δὲ τιμῆς λέγεται « Πατριάρχης καὶ Πάπας » καὶ « 13ος Ἀπόστολος ». Μέχρι σήμερα ἔχουν γίνει Πατριάρχες 119.

β'. Τὸ Πατριαρχεῖο Ἀντιοχείας

Τὸ Πατριαρχεῖο αὐτὸ ἔχει ἰδρυθῆ ἀπὸ τὸν Ἀπόστολο Πέτρο. Σήμερα ἔχασε τὴ σπουδαιότητα, πού εἶχε ἄλλοτε, γιατί ὑπέφερε πολλὰ ἀπὸ πολλοὺς καὶ διαφόρους ἐχθρούς, πού κατέλαβαν τὴ χώρα.

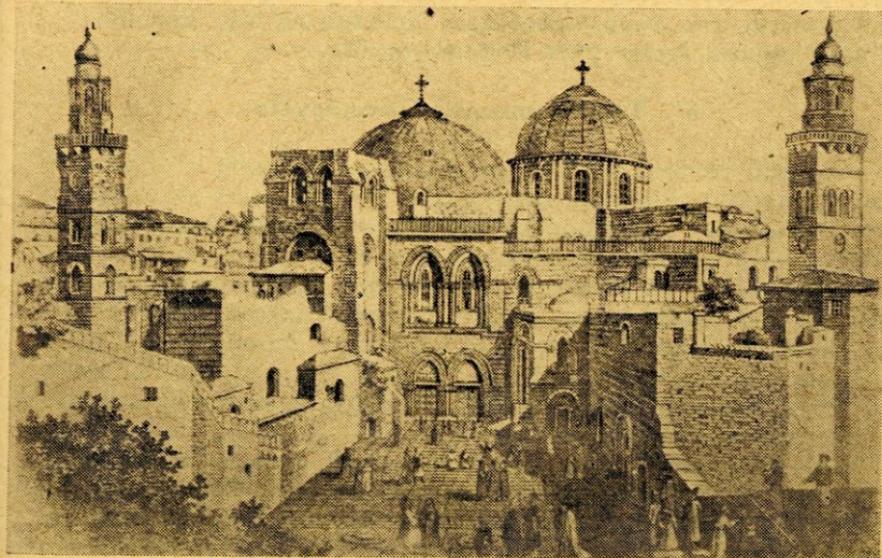
Σήμερα ὁ Πατριάρχης τῆς Ἀντιοχείας εἶναι μὲν Ὁρθόδοξος, ἀλλὰ στὴν καταγωγὴ Σύριος. Ἐδρα αὐτοῦ εἶναι ἡ Δαμασκός. Ἐως τώρα ἔχουν γίνει 157 Πατριάρχες.

γ'. Τὸ Πατριαρχεῖο Ἱεροσολύμων

Τὸ Πατριαρχεῖο αὐτὸ ἰδρύθηκε ἀπὸ τὸν Ἀδελφόθεο Ἰάκωβο κι ἔχει μεγάλη σημασία γιὰ τὸ Χριστιανισμό.

Ἡ Ἐκκλησία τῶν Ἱεροσολύμων λέγεται « Μήτηρ τῶν Ἐκκλησιῶν » γιὰτι ἐκεῖ ἰδρύθηκε ἡ πρώτη Χριστιανικὴ Ἐκκλησία.

Στὸν τόπο ἐκεῖνον ἔζησε, κι ἔπαθεν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. Στους Ἀγίους ἐκείνους τόπους πηγαίνουν κάθε χρόνο χιλιάδες προσκυνητές, γιὰ νὰ προσκυνήσουν τὸν Πανάγιο Τάφο.

Ὁ Πανάγιος Τάφος.

Ἦπέφερε ὁμως πάρα πολλὰ τὸ Πατριαρχεῖο αὐτὸ ἀπὸ τοὺς Πέρσες, τοὺς Τούρκους, τοὺς Ἀραβες καὶ ἀπὸ ἄλλους λαούς, ποὺ ἤθελαν νὰ τὸ καταλάβουν.

Οἱ Ἅγιοι Τόποι ἀνῆκαν ἄλλοτε στους Ὀρθοδόξους. Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ὁμως τῶν Σταυροφοριῶν, ποὺ οἱ Φράγκοι τοὺς κατέλαβαν, ὅλες οἱ Ἐκκλησίες ἔχουν δικαιώματα σ' αὐτούς.

Τὸ Πατριαρχεῖο ἔχει σημειώσει στὰ τελευταῖα χρόνια σπουδαία δράση. Στὰ Ἱεροσόλυμα ἔχει ἰδρυθῆ ἡ « Ἀγιοταφικὴ Ἀδελφότης », ἡ ὁποία μαζὶ μὲ τὸν Πατριάρχη ἀγωνίσθηκε γιὰ ν'ἀχη τὰ ἱερὰ προσκυνητάματα στὴν ἐξουσία τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἀπὸ τὴν Ἀδελφότητα αὐτὴ ἐκλέγεται καὶ ὁ Πατριάρχης. Ἐπίσης μεγάλες ὑπὲρ-

ρεσίες έχει προσφέρει και ή « Θεολογική σχολή του Σταυρού » στα Ίεροσόλυμα. Ἀπ' αὐτή βγήκαν πολλοὶ σπουδαῖοι Θεολόγοι και Κληρικοί.

Δυστυχῶς τὸ Πατριαρχεῖο περνάει τώρα δύσκολη ἐποχή, γιατί οἱ Χριστιανοὶ Ἀραβόφωνοι ζητοῦν ν' ἀλλάξουν τοὺς κανονισμοὺς τῆς Ἀγιοταφικῆς Ἀδελφότητος, γιὰ νὰ μπορῆ νὰ ἐκλέγεται και Ἀραβας Πατριάρχης.

Ἐπίσης τὸ Πατριαρχεῖο ἔχει πολλές οἰκονομικὲς στενοχώριες, γιατί ἔκαμε και πρέπει νὰ κάμη ἀκόμα πολλές ἐπισκευὲς στὸν Πανάγιο Τάφο και σ' ὅλους τοὺς Ἁγίους Τόπους. Γι αὐτὸ ζητάει τὴν οἰκονομική βοήθεια ἀπὸ τοὺς Ὀρθοδόξους Χριστιανοὺς τῆς Ἑλλάδος.

Μέχρι σήμερα ἔχουν γίνει Πατριάρχες 135.

δ'. Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο

Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ τρία αὐτὰ Πατριαρχεῖα, ἔχουν ἰδρυθῆ κι ἄλλα, στὴ Σερβία, στὴ Ρουμανία και σ' ἄλλες χῶρες. Ἀπ' ὅλα ὅμως αὐτά, πρῶτο στὴν τιμὴ εἶναι τὸ Πατριαρχεῖο τῆς Κωνσταντινουπόλεως, πού γι' αὐτὸ λέγεται « Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο »

Ὅπως ἐμάθαμε, τὸ Πατριαρχεῖο αὐτὸ, πού ἰδρύθηκε ἀπὸ τὸν Ἀνδρέα τὸν Πρωτόκλητο, εἶχε μεγάλη ἀκμὴ παλαιότερα κατὰ τὰ χρόνια τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας και στὴν Τουρκοκρατία. Ὁ Πατριάρχης τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἦταν ὁ ἀρχηγὸς τῆς Θρησκείας και τοῦ Ἑλληνικοῦ Γένους, και τὸ Πατριαρχεῖο εἶχε στὴν ἐξουσία του μεγάλο πλῆθος Ἐκκλησιῶν.

Σήμερα ὅμως στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ἀνήκουν λίγες Ἐκκλησίες, γιατί οἱ Ἐκκλησίες τῆς Μακεδονίας, τῆς Δυτ. Θράκης, τῆς Ἡπείρου, τῆς Κρήτης και τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου ἀνήκουν στὸ Ἑλληνικὸ Κράτος, οἱ δὲ Χριστιανοὶ τῆς Ἀνατ. Θράκης, τοῦ Πόντου και τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἔφυγαν ἀπὸ τὰ μέρη τους κι ἦρθαν πρόσφυγες στὴν Ἑλλάδα.

Ἄν ὅμως τὸ Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως ἔχασε τὴν πρώτη του ἀκμὴ, ὅμως ἡ δόξα του και ἡ τιμὴ του δὲ χάθηκε.

Ὁ Χριστιανισμὸς και ὁ Ἑλληνισμὸς θεωρεῖ τὸ Πατριαρχεῖο αὐτὸ « Οἰκουμενικὸ », και τὸν σημερινὸ Πατριάρχη Ἀ θ η ν α γ ὀ ρ α « Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη ».

Μέχρι σήμερα ἔχουν γίνει 257 Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχες.

Ἐρωτήσεις

- α) Γιατί ὁ Μωάμεθ ὁ Β' ἔδωκε προνόμια στοὺς Ἕλληνες ;
- β) Ποιὸς νεομάρτυρες ξέρεις ;
- γ) Σὲ τί ἀφέλησαν τὰ μοναστήρια ;

- δ) Γιατί τὰ Μοναστήρια τοῦ Ἁγίου Ὄρους λέγοντας «πρωτεύουσα τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ» ;
- ε) Πῶς διοικεῖται σήμερα ἡ ἀὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ;
- στ) Ποιούς θρησκευτικούς συλλόγους ξέρεις ;
- ζ) Μὲ ποιὰ ἐμπόδια πολεμᾷ σήμερα ἡ Ἐκκλησία μας ;
- η) Ποιές ἄλλες ὀρθόδοξες Ἐκκλησίες ξέρεις ;
- θ) Ποιά εἶναι τὰ Πατριαρχεῖα καὶ γιατί τὸ Πατριαρχεῖο τῆς Κωνσταντινουπόλεως λέγεται Οἰκουμενικό ;

Τ Ε Λ Ο Σ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ σελίς 3

Α΄ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ (33 μ. Χ.—313 μ.Χ.)

1. Η ΑΝΑΛΗΨΗ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ	» 5
2. Η ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗ ΚΑΙ Η ΠΡΩΤΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ (33 μ. Χ.)....	» 5
3. Η ΖΩΗ ΤΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ	» 8
α) Οί πρώτες Έκκλησίες.....	» 8
β) Οί διωγμοί τών 'Αποστόλων	» 10
γ) Οί πρώτοι Διάκονοι	» 11
δ) 'Ο Πρωτομάρτυς Στέφανος	» 11
ε) 'Ο Διάκονος Φίλιππος	» 13
4. Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΑΥΛΟΣ	» 14
α) 'Ο Σαῦλος γίνεται Χριστιανός	» 14
β) Τò πρώτο κήρυγμα τοῦ Παύλου	» 16
γ) Πρώτη 'Αποστολική πορεία τοῦ Παύλου	» 17
'Αντιόχεια, Σελεύκεια, Κύπρος, Μ. 'Ασία	» 17
δ) Δευτέρα 'Αποστολική πορεία τοῦ Παύλου	» 18
'Ο Παῦλος στή Μακεδονία	» 18
'Ο Παῦλος στοὺς Φιλίππους	» 19
'Ο Παῦλος στή Θεσσαλονίκη καὶ στή Βέροια	» 20
'Ο Παῦλος στὰς 'Αθήνας	» 21
'Ο Παῦλος στήν Κόρινθο	» 22
ε) Τρίτη 'Αποστολική πορεία τοῦ Παύλου.....	» 24
'Εφεσος, 'Αντιόχεια, 'Εφεσος	» 24
'Ο Παῦλος στή Μακεδονία, κυρίως 'Ελλάδα, Μίλητο, Καισάρεια	» 25
'Ο Παῦλος στή Ρώμη.....	» 26
στ) 'Η τελευταία περιοδεία τοῦ Παύλου καὶ ὁ θάνατός του	» 27
ζ) Τò ἔργο τοῦ 'Αποστόλου Παύλου	» 28
5. Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΕΤΡΟΣ	» 29
α) 'Ο Πέτρος γίνεται 'Απόστολος	» 29
β) Περιοδείες καὶ θαύματα τοῦ Πέτρου	» 30
γ) Φυλάκιση τοῦ Πέτρου στὰ 'Ιεροσόλυμα.....	» 32

δ) Μαρτυρικός θάνατος του Πέτρου	σελίδες	33
6. ΟΙ ΑΛΛΟΙ ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ	»	34
α) 'Ο 'Ανδρέας	»	34
β) Οί 'Απόστολοι 'Ιάκωβος καί 'Ιωάννης	»	35
γ) Οί λοιποί 'Απόστολοι (Ματθαῖος, Φίλιππος, Ναθαναήλ ἢ Βαρθολομαῖος, Θωμᾶς, Σίμων ὁ Κανανίτης, 'Ιούδας ἢ Θαδδαῖος, Ματθίας)	»	36
δ) Οί 'Αδελφότεοι 'Ιάκωβος καί 'Ιούδας.....	»	36
ε) 'Ο Μᾶρκος καί ὁ Λουκᾶς.....	»	37
στ) Τὸ ἔργο τῶν 'Αποστόλων.....	»	38
7. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ	»	39
α) Διοίκηση.....	»	39
β) Σύνοδοι	»	40
γ) 'Αποστολικὲς 'Εκκλησίαι	»	41
8. ΟΙ ΔΙΩΓΜΟΙ.....	»	41
α) 'Η αἰτία τῶν διωγμῶν.....	»	41
β) 'Ο διωγμὸς τοῦ Νέρωνα.....	»	43
γ) Οί ἄλλοι διωγμοί.....	»	44
'Ο Δομητιανὸς.....	»	44
'Ο Τραϊανὸς καί τὸ μαρτύριο τοῦ 'Επισκόπου 'Αντιοχείας Ἰγνατίου.....	»	44
Μαρτύριο Πολυκάρπου Σμύρνης	»	45
'Ο Μᾶρκος Αὐρήλιος.....	»	45
'Ο Σεπτίμιος Σεῦηρος.....	»	45
α) Τὸ μαρτύριο τῆς Περπέτουας	»	46
β) Τὸ μαρτύριο τοῦ Λεωνίδη καί τοῦ 'Ωριγένη.....	»	46
α) 'Ο "Άγιος Γεώργιος	»	47
β) 'Ο "Άγιος Δημήτριος.....	»	48
γ) 'Η 'Άγία Αἰκατερίνη.....	»	50
δ) 'Η 'Άγία Βαρβάρα.....	»	51
ε) 'Η Μεγαλομάρτυς Μαρίνα	»	52

Β' ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

9. ΘΡΙΑΜΒΟΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ (313—867).....	»	53
α) 'Ο Μέγας Κωνσταντῖνος.....	»	53
β) Τὸ Διάταγμα σὰ Μεδιόλανα.....	»	54
γ) 'Ο Κωνσταντῖνος προστάτης τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας.....	»	55
δ) 'Η 'Άγία 'Ελένη.....	»	56
10. ΑἴΡΕΣΕΙΣ.....	»	57
α) 'Ο "Άρειος καί ἡ Α' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος (325 μ. Χ.).....	»	58
β) 'Ο Μακεδόνιος καί ἡ Β' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος (381 μ. Χ.).....	»	59
11. ΟΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ ΚΑΙ ΑΓΙΟΙ ΠΑΤΕΡΕΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ	»	60

α) 'Ο Άγιος Ἀθανάσιος.....	σελίδες	60
β) 'Ο Βασίλειος ὁ Μέγας.....	»	62
γ) 'Ο Γρηγόριος ὁ Θεολόγος.....	»	64
δ) 'Ο Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος.....	»	66
12. ΙΟΥΛΙΑΝΟΣ Ο ΠΑΡΑΒΑΤΗΣ.....	»	69
13. Ο ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ Ο ΜΕΓΑΣ (379—395 μ. Χ.).....	»	70
14. Ο ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΣ (527—565 μ. Χ.).....	»	71
15. Ο ΗΡΑΚΛΕΙΟΣ (610 μ. Χ.).....	»	72
16. Ο ΜΟΝΑΧΙΚΟΣ ΒΙΟΣ.....	»	75
α) Οἱ ἀσκητὲς.....	»	75
β) 'Ο Μέγας Ἀντώνιος.....	»	75
γ) Μοναχοὶ καὶ Μοναστήρια.....	»	76
δ) 'Ο Ὅσιος Λουκάς.....	»	77
ε) 'Ο Νίκων Μετανοεῖτε.....	»	78
στ) 'Ο Ὅσιος Μελέτιος.....	»	78
17. ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΟΙ.....	»	78
α) Προσκύνηση τῶν εἰκόνων.....	»	78
β) Εἰκονομάχοι καὶ Εἰκονολάτρεις.....	»	79
γ) Ἀναστήλωση τῶν εἰκόνων.....	»	80

Γ' ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ (867—1517)

18. ΤΟ ΣΧΙΣΜΑ.....	»	82
α) 'Ο χωρισμὸς τῶν Ἐκκλησιῶν.....	»	82
β) Οἱ ἀξιώσεις τοῦ Πάπα.....	»	82
γ) 'Ο Φώτιος καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ σχίσματος.....	»	83
δ) Ἐκχριστιανισμὸς τῶν Βουλγάρων.....	»	84
ε) Τὸ σχίσμα.....	»	84
στ) Προσπάθειες γιὰ τὴν ἔνωση.....	»	85
19. Ο ΕΚΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΣΛΑΒΩΝ.....	»	86

Δ' ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ (1517 ἕως σήμερα)

20. ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ.....	»	88
α) Ἡ Παπικὴ ἐξουσία.....	»	88
β) Ἡ μεταρρύθμιση.....	»	89
γ) Ὁ Λούθηρος.....	»	89
δ) Χωρισμὸς τῆς Παπικῆς Ἐκκλησίας.....	»	90
ε) Ὁ Σβίγγλιος.....	»	91
στ) Ὁ Καλβῖνος.....	»	91

ζ)	Ἐκκλησίες τῶς Διαμαρτυρομένων	σελις	92
η)	Οἱ Ἐρησικευτικοὶ πόλεμοι	»	92
21.	Ἡ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΠΙ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑΣ	»	93
α)	Τὰ Προνόμια	»	93
β)	Διωγμοὶ	»	94
γ)	Οἱ Νεομάρτυρες	»	94
	Ἄσια Φιλοθέη.....	»	94
	Κοσμάς ὁ Αἰτωλός.	»	94
	Γεώργιος τῶν Ἰωαννίνων.....	»	94
δ)	Τὰ μοναστήρια στοὺς χρόνους τῆς δουλείας	»	95
22.	Ἡ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΠΕΛΕΥΘΕ- ΡΩΣΗ	»	97
α)	Ἡ Διοίκηση τῆς Ἐκκλησίας.....	»	97
β)	Τὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας.....	»	97
23.	ἈΛΛΕΣ ΟΡΘΟΔΟΞΕΣ ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ	»	99
α)	Ἡ Ρωσικὴ.....	»	99
β)	Ἡ Βουλγαρικὴ.....	»	100
24.	ΤΑ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΑ	»	100
α)	Τὸ Πατριαρχεῖο Ἀλεξανδρείας.....	»	100
β)	Τὸ Πατριαρχεῖο Ἀντιοχείας.....	»	100
γ)	Τὸ Πατριαρχεῖο Ἱεροσολύμων.....	»	101
δ)	Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο	»	102

ΒΟΗΘΗΤΙΚΑ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ

- Παλαιά Διαθήκη, Καφεντζή-Λυμπέρη (χρωματιστές εικόνες).
Παλαιά Διαθήκη, Παναγοπούλου—Μάνιου—Παπαευγενίου.
Παλαιά Διαθήκη, Πετρούνια (χρωματιστές εικόνες).
Παλαιά Διαθήκη, Φωτοπούλου (χρωματιστές εικόνες).
Καινή Διαθήκη, Καφεντζή-Λυμπέρη (χρωματιστές εικόνες).
Καινή Διαθήκη, Παναγοπούλου—Μάνιου—Παπαευγενίου.
Καινή Διαθήκη, Β. Πετρούνια (χρωματιστές εικόνες).
Καινή Διαθήκη, Φωτοπούλου (χρωματιστές εικόνες).
Ἐκκλησιαστική, Παναγοπούλου—Μάνιου.
Ἐκκλησιαστική, Β. Πετρούνια
Ἐκκλησιαστική, Φ. Φωτοπούλου
Κατήχησις-Λειτουργική, Παναγοπούλου—Μάνιου—Παπαευγενίου.
Κατήχηση-Λειτουργική, Πετρούνια.
Κατήχηση καὶ Λειτουργική, Φ. Φωτοπούλου
Ἐδαγγέλιον, Μεσολωρᾶ—Παπανικολάου.

ΙΣΤΟΡΙΑ

- Ἱστορία Γ', Καφεντζή-Λυμπέρη.
Ἱστορία Γ', Παναγοπούλου - Μούσιανου.
Ἱστορία Γ', Ζαφειρακοπούλου - Φωτοπούλου (χρωματ. εικόνες).
Ἱστορία Γ', Λαζάρου.
Ἱστορία Γ', Κιτρινιάρη
Ἱστορία Δ', Καφεντζή-Λυμπέρη.
Ἱστορία Δ', Παναγοπούλου - Μούσιανου.
Ἱστορία Δ', Ζαφειρακοπούλου-Φωτοπούλου.
Ἱστορία Δ', Χριστοδουλοπούλου.
Ἱστορία Δ', Λαζάρου
Ἱστορία Δ', Κιτρινιάρη
Ἱστορία Ε', Β. Πετρούνια ἔγκρ. 1950
Ἱστορία Ε', Γκινοπούλου
Ἱστορία ΣΤ', Β. Πετρούνια

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

- Πατριδογραφία Β', Ζήση Χατζηγιάννη
Πατριδογραφία Γ', Ζήση Χατζηγιάννη
Πατριδογραφία Καζαντζάκη-Δημητράκου.
Γεωγραφία Γ'-Δ', Δημητράκου
Γεωγραφία Δ', Ζήση Χατζηγιάννη
Γεωγραφία Δ', Χριστοδουλοπούλου
Γεωγραφία Ε', Χριστοδουλοπούλου

- Γεωγραφία—Ἄτλας Ε', Δημητράκου ἔγκερ. 1950—53
Γεωγραφία Ε', Χριστοδουλοπούλου, ἔγκερ. 1950—53
Γεωγραφία Κωνσταντίνου, ἔγκερ. 1950—53
Γεωγραφία ΣΤ', Δημητράκου
Γεωγραφία ΣΤ', Χριστοδουλοπούλου, ἔγκερ. 1950—53
Γεωγραφία ΣΤ', Ζήση Χατζηγιάννη, ἔγκερ. 1950—53
Γεωγραφία—Ἄτλας, Δημητράκου Ε' καὶ ΣΤ', ἔγκερ. 1950—53
Γεωγραφία—Ἄτλας, Γαβαλά - Πέτρου Ε' ἔγκερ. 1950—53
Γεωγραφία—Ἄτλας, Γαβαλά - Πέτρου ΣΤ' ἔγκερ. 1950—53

ΦΥΣΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

- Ζωολογία Γ'-Δ', Γοντζέ (χρωματιστές εικόνες).
Φυτολογία, Γ' καὶ Δ' Γοντζέ
Ἀνθρωπολογία (Ὁ ἄνθρωπος καὶ τὸ σῶμα του), Ι. Φωτίου.
Πειραματικὴ καὶ Χημεία Ε', Γκιζελή-Γαβαλά.
Πειραματικὴ-Χημεία, Ε', Ι. Γεωργοπούλου, ἔγκερ. 1950—53
Πειραματικὴ-Χημεία Ε', Ι. Φωτίου-Τσαμασφύρου, ἔγκερ. 1950—53
Πειραματικὴ καὶ Χημεία ΣΤ', Γκιζελή-Γαβαλά
Πειραματικὴ καὶ Χημεία ΣΤ', Ι. Φωτίου-Τσαμασφύρου. ἔγκ. 1950—53.
Ὀρυκτολογία, Παπασταματίου.
Ζωολογία Ε' καὶ ΣΤ', Γοντζέ

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

- Ἀριθμητικὴ Γ', Ζήση Χατζηγιάννη.
Ἀριθμητικὴ Γ', Φ. Ι. Φωτίου.
Ἀριθμητικὴ Δ', Ζήση Χατζηγιάννη.
Ἀριθμητικὴ Δ', Φ. Ι. Φωτίου.
Ἀριθμητικὴ Γ' - Δ' (Α' ἔτος συνδιδασκαλίας) Ζ. Χατζηγιάννη.
Ἀριθμητικὴ Γ' - Δ' (Β' ἔτος συνδιδασκαλίας), Ζ. Χατζηγιάννη.
Ἀριθμητικὴ Ε', Φωτίου (ἔχει συσταθῆ παρὰ τοῦ Ὑπουργείου).
Ἀριθμητικὴ ΣΤ', Φωτίου (ἔχει συσταθῆ παρὰ τοῦ Ὑπουργείου).

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

- Γραμματικὴ τῆς Δημοτικῆς, Κλειδά-Γαβαλά.
Γραμματικὴ Δημοτικῆς, Γεωργαντοπούλου-Μάγου.
Γραμματικὴ Καθαρευούσης, Κλειδά-Γαβαλά, ἔγκερ. 1950—53